

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 20 mars justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2023/24:618

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:618 Genomförande av 2020 års tolktjänstutredning

av Christofer Bergenblock (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 7 maj 2024.

Skälet till dröjsmålet är sjukdom.

Stockholm den 8 april 2024

Socialdepartementet

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Enligt uppdrag

Andreas Krantz

Expeditionschef

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2023/24:128 till arbetsmarknadsutskottet

Skrivelser

2023/24:109 till kulturutskottet

2023/24:111 till näringsutskottet

Motion

2023/24:2852 till näringsutskottet

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Försvarsutskottets betänkanden
2023/24:FöU4 Militära frågor
2023/24:FöU7 Samhällets krisberedskap

Socialutskottets betänkande
2023/24:SoU20 Äldreomsorg

Säkerhetszoner

§ 5 Säkerhetszoner

Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU13
Säkerhetszoner (prop. 2023/24:84)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 1 KATJA NYBERG (SD):

Herr talman! I dag debatterar vi säkerhetszoner. Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Säkerhetszoner är en del i det nödvändiga paket som regeringen och Sverigedemokraterna lägger fram för att bekämpa den organiserade brottsligheten.

Läget i Sverige är i dag så allvarligt att det krävs riktade offensiva åtgärder för att ge polisen kapacitet att slå tillbaka den grova kriminaliteten. Syftet med säkerhetszoner är att skjutningar och sprängningar inom de kriminella miljöerna ska kunna motverkas mer effektivt än vad som i dag är möjligt.

Jag förstår inte varför oppositionen gör en så stor grej av det här. Dessa zoner kommer inte att upprättas utan anledning, utan där det finns en påtaglig risk för sprängningar och skjutningar. Det är alltså inga småbrott vi pratar om. Vi pratar om skjutningar och sprängningar som sker i bostadsområden där flertalet av de boende inte är kriminella och inte har något med dessa brott att göra över huvud taget men däremot löper risk att bli allvarligt skadade eller till och med dödas på grund av gängkonflikter. Att mena att det inte skulle vara proportionerligt att genomföra visitationer i de här områdena för att förebygga fortsatta skjutningar och sprängningar är för mig ofattbart.

Herr talman! Gängbrottsligheten har grävt sig in i samhället och kan i dag anses som systemhotande. Polisen bedömer att 62 000 personer i Sverige är medlemmar i eller har anknytning till kriminella nätverk.

För att ha en chans att komma till rätta med denna kriminalitet behövs en hel kedja med åtgärder, allt från förebyggande insatser till fler och skarpare verktyg i verktygslådan.

En del menar att det redan i dag går att genomföra dessa åtgärder. Men polisen som ska utföra åtgärderna anser att dagens befogenheter inte är

tillräckliga för att dämpa konflikter och skydda allmänheten i den omfattning som krävs.

Skillnaden mellan nuvarande befogenheter och säkerhetszoner är att det i dag behöver finnas en konkret misstanke för att polisen ska få visitera en person eller genomföra husrannsakan i fordon, och många poliser tycker att regelverket är svårt att tillämpa i brottsförebyggande syfte.

I och med att säkerhetszoner kommer att ge polisen en mer generell möjlighet till visitation, en ökad tydlighet i beslutsfattandet och en ökad legalitet i polisens åtgärder kommer det att underlätta polisens arbete och minska risken för att poliser ska behöva ta felaktiga beslut.

Ett exempel på att fler verktyg till polisen fungerar är lagförslaget om preventiva vistelseförbud, som trädde i kraft i februari i år. Lagen innebär en möjlighet att begränsa att en viss person eller personer som främjar grov brottslighet får vistas på vissa platser.

Rågsved i Stockholm har beskrivits som en öppen drogscen. Men efter att fem personer som ingår i kriminella nätverk förbjudits att befinna sig i Rågsveds tunnelbanestation, centrum och närliggande skolor vittnar boende i området om att det har blivit lugnare. Fler befogenheter till polisen ger bevisligen resultat.

Trots det finns det politiker som säger att dessa säkerhetszoner inte behövs och att det redan i dag finns tillräckligt skarpa metoder. Man kan tycka så, men verkligheten visar på det rakt motsatta. Om dagens lagstiftning och förebyggande åtgärder hade varit tillräckliga skulle det inte ha sett ut som det gör.

En del menar att personer som inte har något med gängrelaterad kriminalitet att göra godtyckligt kommer att bli föremål för visitationer. Det är en sak jag inte förstår med det resonemanget – om jag inte har något att dölja och syftet är att det inte ska skjutas eller sprängas i mitt bostadsområde, då skulle jag vara tacksam för att polisen genomförde dessa visitationer.

Att avfärda krav på allmän ordning som hot mot rättsstaten eller hävda att polisen kommer att vara rasistisk och diskriminerande är att uttrycka en direkt misstro mot svensk polis. Denna identitetspolitik är inte bara oroväckande utan direkt skadlig.

Herr talman! Polisen kommer inte alltid att göra rätt i sina bedömningar, men tanken att polisen medvetet skulle visitera personer enbart på grund av deras hudfärg eller etnicitet är befängd. Det handlar inte om hudfärg eller etnicitet utan om en sammanvägning av tid, plats och polisens kännedom om personen.

Sverige har en av världens bäst utbildade poliskårer, och svensk polis är varken rasistisk eller diskriminerande. Dessutom toppar polisen kategorin förtroende för samhällsinstitutioner med 72 procent.

Det verkar som att oppositionen letar efter fel. Miljöpartiet menar att det finns risk för att zonen blir för stor och Socialdemokraterna att det finns risk för att den blir för liten, vilket sammantaget borde betyda att regeringens förslag är väl avvägt.

När det gäller visitationer av barn sker dessa i säkerhetssyfte vid flyg, konserter, riksdagen och så vidare. Varför inte i säkerhetszoner? Syftet är ju detsamma, det vill säga att upprätthålla en säker zon. Att inte få visitera barn skulle dessutom kunna innebära att ännu fler barn utnyttjas av äldre kriminella.

I stället för att uttrycka misstro, varför inte visa att ni står bakom och tror på svensk polis? I stället för att kritisera tuffare åtgärder mot gängen, visa att ni förstår att ytterligare åtgärder måste vidtas! Det är något helt annat än det som varit eftersom det uppenbarligen inte är tillräckligt.

Herr talman! Säkerhetszonerna kommer inte att vara en generell lösning för att stävja den grova kriminaliteten, men de kommer att förbättra och förenkla polisens arbete. Det är en viktig pusselbit i ett pussel som ska sättas i ett större sammanhang.

Säkerhetszoner är ett av många verktyg för att svensk polis ska kunna arbeta ännu effektivare mot det som vi alla vill: stävja den organiserade kriminaliteten och på sikt kunna ge polisen tillräckligt med luft i systemet för att kunna lägga mer resurser på att utreda vardagsbrott och synas mer ute på gator och torg.

Självklart får inte denna möjlighet missbrukas, utan en kontroll ska föregås av goda underrättelser med transparens som kan granskas. Syftet med säkerhetszoner är att åtgärderna ska ligga till grund för utredningar som leder till åtal och dom.

Genom att vi nu agerar med en helt annan precision och kraft än tidigare regeringar skapar vi förutsättningar att sakta men säkert göra Sverige till ett bättre och tryggare land.
(Applåder)

Anf. 2 MATTIAS VEPSÅ (S) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för inledningen i den här debatten om det som lanserades som och tills utredningen presenterades kallades visitationszoner och nu kallas säkerhetszoner.

Hela den här processen har omgärdats av dimridåer och problem för alla som haft invändningar att förstå vad det var som skulle komma fram när utredningen eller skrivelsen till slut presenterades.

Katja Nyberg säger att oppositionen pekar på att zonerna skulle kunna vara för stora eller för små. Jag vill då säga att det kanske är det som är vår invändning mot det här lagförslaget – att vi inte får några svar.

Jag undrar vad Sverigedemokraterna och regeringssidan har att säga till alla de tunga remissinstanser som pekar på det vi samlat vill peka på – att lagförslagets effektivitet inte är tillräckligt stor. Det är inte visat i den departementsskrivelse som ligger till grund för lagförslaget, och det är inte heller något som ledamoten i sitt anförande lägger särskilt stor tyngdpunkt på att förklara.

Kommer effekterna av säkerhetszonerna att bli så stora? Kommer vi att beslagta fler vapen, och kommer fler brottsmisstänkta att kunna gripas och få sitta av straff? Eller blir baksidan i stället att allt fler känner en stor misstro till våra rättsvårdande myndigheter och polisen och att vi får motsättningar? Kommer lagstiftningens vaghet att göra att det är svårt att som polis se om man har rätt att göra ett ingripande eller att som visiterad se att visitationen skedde på rätt grund?

Vi är oroliga för att den här lagstiftningen inte ger de effekter som krävs för att motivera så stora inskränkningar i människors integritet som det faktiskt kommer att handla om.

Anf. 3 KATJA NYBERG (SD) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja vända på frågan. Jag undrar vad oppositionen menar med effekt. Skulle effekten vara att fler vapen och mer sprängmedel tas i beslag? Då tror jag att oppositionen har missuppfattat vad säkerhetszoner går ut på.

Säkerhetszoner ska vara säkra zoner. Polisen kommer inte att ta fler vapen och mer sprängmedel eller göra fler visitationer, utan syftet är att detta inte ska ske i denna zon. Där ska vapen och sprängmedel inte finnas. Visitationerna ska alltså förhoppningsvis minska; det är det som är hela grejen. Det ska vara en säker zon, och därför ska detta minska.

Jag förstår alltså inte riktigt vad oppositionen menar med effekt. Om ni menar att det ska bli fler visitationer och beslag tror jag att ni har missuppfattat detta.

Anf. 4 MATTIAS VEPSÅ (S) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för svaret! Jag tänker att inga platser i Sverige ska vara osäkra. Vi behöver trygghet överallt. Vi ser att vissa områden i vårt samhälle upplevs som otrygga. Vi ser att vi behöver ha fler aktiva poliser och ett tryggare och starkare samarbete mellan Polismyndigheten, skola, socialtjänst och fritid. Vi behöver bygga starka miljöer där barn och unga kan känna framtidstro.

Vi behöver alltså ha både och i svensk politik och när det gäller kriminalpolitiken, inte en ensidig fixering vid hårdare tag, sänkt straffrättsålder och att sätta fler barn och unga i fängelse. Vi behöver ha en helhet som fungerar och som bygger denna trygghet för människor, där vi också ger de boende och hela samhället möjlighet att bidra till brottsbekämpningen. Detta tror jag är den absolut viktigaste pusselbiten – att polis och boende i våra lokala bostadsområden tillsammans jobbar mot målet att få bort kriminalitet och bryta nyrekryteringen.

Vi oroar oss över att detta lagförslag är hastigt framtaget och att vi inte får svar när det gäller de tunga remissinstanser som framför kritik just mot att nackdelarna är större än fördelarna. Det finns en oro för att polisens möjlighet att göra det Katja Nyberg pratar om, öka tryggheten, motarbetas för att motsättningarna växer.

Kan ledamoten ge några svar när det gäller hur resonemangen har gått? Vad har ni för svar till Advokatsamfundet, Diskrimineringsombudsmannen, Justitiekanslern, Civil Rights Defenders, Rädda Barnen och Barnombudsmannen? Vad är regeringens svar när det gäller den oro som finns? Jag har inte fått något så här långt.

Anf. 5 KATJA NYBERG (SD) replik:

Herr talman! Jag fick inte heller något svar på frågan om den effekt som man menar ska uppnås. Om det är fler beslag av skjutvapen och sprängmedel är det inte detta som är syftet med säkerhetszoner. Säkerhetszoner ska, som jag sa tidigare, vara säkra zoner. Denna typ av beslag ska alltså minska, liksom förhoppningsvis visitationer. De som är kriminella ska inte våga ta in detta i området i fråga, vilket gör att det blir en säker zon för dem som bor där. Det kommer också att bli tryggare för dem som bor där, och det är det som är hela grejen.

Som jag sa i mitt anförande: Om jag bodde i ett sådant här område och upplevde en risk att bli skjuten, skadad eller dödad skulle jag, om det fanns

poliser i området som kunde genomföra visitationer eller bara genom sin närvaro upprätthålla tryggheten, känna att det var bra. Det skulle då vara skönt att bo där på ett helt annat sätt än det är nu, när man löper risk att bli skadad eller dödad om man går ut.

Jag förstår inte riktigt varför Mattias försöker få det att låta som att detta skulle innebära en osäkerhet för dem som bor i området. Det är ju snarare tvärtom; det kommer att bli säkrare för dem att befinna sig i området. Man kommer att känna trygghet. I Danmark har effekten bevisats. Där har områdena blivit tryggare för dem som bor där.

Det kommer bara att bli bättre, som jag ser det. Jag kan inte se det på något annat sätt. Det kommer att bli tryggare zoner, helt enkelt, säkra zoner.

Anf. 6 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Om man är emot förslaget om visitationszoner saknar man förtroende för polisen, säger Katja Nyberg. Jag har en väldigt enkel fråga: Anser Katja Nyberg att Svea hovrätt, Riksdagens ombudsmän, Rädda Barnen, Bris, Justitiekanslern, Borås kommun, Stockholms kommun med flera saknar förtroende för polisen?

Anf. 7 KATJA NYBERG (SD) replik:

Herr talman! Det jag har sagt är att oppositionen uttrycker att det finns en risk för att polisen kommer att vara rasistisk och diskriminerande i sina bedömningar i samband med visitationer. Jag vet av egen erfarenhet att svensk polis inte är rasistisk eller diskriminerande, utan de kommer att göra sina visitationer grundat på väl underbyggda beslut. Detta är inget man gör på grund av hudfärg eller etnicitet. Man gör en sammanvägd bedömning utifrån situation, tid, plats och personen i fråga. Sedan gör man en visitation.

Anf. 8 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Den svenska polisen är naturligtvis inte rasistisk; det tror jag inte att någon har påstått. Undertecknad har åtminstone aldrig gjort det. Däremot kan poliser, som Katja Nyberg själv sa i sitt anförande, göra fel.

Vi har i justitieutskottet fått en dragning av Brottsförebyggande rådet, som gick igenom hur polisens visitationer ser ut och hur statistiken ser ut när det gäller olika etniciteter. Man kan tydligt se att personer som härstammar från vissa länder blir kollade av polisen i större utsträckning än personer födda i Sverige av föräldrar som också är födda i Sverige. Detta tror jag att Katja Nyberg var med på, och jag hoppas att hon kan ta till sig det.

När Katja Nyberg nu tar upp frågan om diskriminering vill jag säga att vi under beredningen i utskottet även har haft det ansvariga statsrådet för diskrimineringsfrågor Paulina Brandberg på plats. Hon sa att hennes absoluta ambition är att få till stånd en förändring av diskrimineringslagen under denna mandatperiod just för att minska riskerna för ökad diskriminering, som väldigt många remissinstanser pekar på.

Jag vill fråga Katja Nyberg om de förändringar som har varit uppe till diskussion är något som Sverigedemokraterna kommer att bejaka eller om man kommer att hindra Liberalernas statsråd Paulina Brandberg från att lägga fram detta för riksdagen.

Anf. 9 KATJA NYBERG (SD) replik:

Herr talman! Jag vill komma in lite på detta med diskriminering. Rasmus Ling påtalar att fler visitationer görs av människor med utländsk härkomst. Troligtvis finns det en anledning till detta. Återigen: Det handlar inte om hudfärg eller etnicitet. Jag är så trött på att man håller på och pratar om den här identitetspolitiken – att polisen på något vis skulle välja ut dem som kontrolleras på grund av att de har ett visst utseende. Det handlar om en sammanvägd bedömning som man gör.

När det gäller din fråga om diskrimineringslagen och huruvida vi kommer att stödja detta kan jag faktiskt inte svara på det just nu. Jag vet inte hur vi kommer att göra med det.

Anf. 10 MATTIAS VEPSÅ (S):

Herr talman! I dag debatterar vi förslaget som nu heter *Säkerhetszoner* – tidigare i debatten har det talats om visitationszoner.

Kriminalpolitiken har stått i centrum för den politiska debatten de senaste åren. Det handlar om en utveckling med skjutningar och sprängningar som är ett resultat av en utveckling som skett över lång tid. Jag vill därför börja med att säga att den socialdemokratiskt ledda regeringen genomförde ett åttiotal straffskärpningar och en massiv utbyggnad av svensk polis och polisutbildning, och effekterna syns i dag. Det är få tomma platser i arrester, häkten och fängelser och fler gripna.

Tidöpartiernas överenskommelse handlar om att ytterligare skärpa straff och utöka polisens verktygslåda. Det är klart att vi socialdemokrater i vissa delar också delar uppfattningen att vi behöver se över straffskalor och även verktygslådan för att komma åt just grov organiserad brottslighet.

Men vår uppfattning är och kommer alltid att vara att om vi ska lyckas trycka tillbaka den utveckling vi har sett och ser krävs det också krafttag när det kommer till nyrekryteringen till gängen. Det krävs krafttag för att klara skolan, socialtjänsten och barns och ungas fritid. Inte minst måste kriminalpolitiken och de verktyg och lagar vi beslutar om här vara effektiva och rättssäkra för att skapa ett djupt förtroende hos hela svenska folket. Det krävs både och – en helhet, något som SD-regeringen saknar. Jag återkommer till detta senare.

Herr talman! Jag kommer i dag i mitt inlägg att beröra varför vi yrkar avslag på förslaget om säkerhetszoner, varför det här förslaget kommer med större risker än nyttor och hur vi socialdemokrater ser på hur rätts säkerheten och den personliga integriteten kommer att drabbas av lagen. Jag kommer att avsluta med några ord om SD-regeringens ensidiga fokus i kriminalpolitiken och bristen på insikt när det gäller att bryta nyrekryteringen, gängens näringskedja.

Utgångspunkten för oss socialdemokrater är att kriminalpolitiken måste vara effektiv, minska brotten, öka tryggheten och vara rättssäker. Vi ser i likhet med regeringen att polisens verktygslåda kan komma att behöva ökas. Men det är viktigt att vi gör det på ett sätt som stärker polisens kapacitet och möjligheter i det praktiska arbete som man har att göra ute i lokalsamhället. Det handlar om att också – förutom att kunna visitera, som ju det här förslaget handlar om – bygga långsiktiga och starka relationer med de boende i våra bostadsområden.

Redan i dag finns det tydliga regler om visitation i polislagen. Polisen har rätt att visitera om det finns misstanke om brott som kan ge fängelse.

Polisen har rätt att genomföra kroppsvisitation och husrannsakan i fordon för att söka efter vapen eller andra farliga föremål i brottsförebyggande syfte. Detta regleras i 19 § och 20 § polislagen. I den utsträckning som behövs får man göra kroppsvisitation och söka genom fordon för att hitta vapen eller andra farliga föremål, och kroppsvisitation ska användas när risken är stor för att föremålen ska användas vid våldsbrott. Den praktiska tillämpningen får inte göra att allmänheten uppfattar det som obefogat trakasserier.

Polisen har alltså redan i dag stora befogenheter att visitera misstänkta personer. Men det är klart att vi inte är blinda, utan vi ser den kritik som bland annat Justitieombudsmannen har riktat, som visar att många poliser också i dag har svårt att se hur lagstiftningen ska tolkas.

Vi lanserade vårt förslag före jul, innan vi hade fått insyn i den departementsskrivelse som ligger till grund för den här lagstiftningen. Det tog ju ett år innan vi fick se produkten. Vi lanserade alltså ett förslag om att man skulle se över polislagen för att öka möjligheten för polisen att göra visitation i just gängkontext och gängmiljö. Delar av det finns beskrivet i det ärende som vi debatterar i dag.

Många upplever i dag att de inte får besked om varför de blir visiterade. Den del i lagstiftningen som handlar om att öka rättssäkerheten genom att man faktiskt dokumenterar de visitationer som sker är positiv. Vi skulle vilja utöka det med ett kvittosystem som ger alla den tryggheten på plats, så att de faktiskt får ett svar på varför de stoppas och varför de blir visiterade.

Men med detta sagt landar vi ändå i att den här produkten är hastigt framtagen och inte leder till fler och starkare möjligheter för polisen att genomföra sitt arbete. Vi tycker att lagen ska avvisas och kommer att rösta nej till förslaget.

För det första riskerar lagstiftningen att bli kontraproduktiv, precis som sades i första replikskiftet nyss. Polisens förmåga att klara upp brott handlar i stor utsträckning om ett samarbete med allmänheten. Redan med dagens regler vittnar människor, särskilt många unga med utländsk bakgrund, om att de blir visiterade gång på gång utan att polisen hittar något. Vi menar att risken med zonerna är att misstron mot polisen kommer att späs på. Därför kommer uppklaringsmöjligheterna att minska.

För det andra pekar vi på att de geografiska visitationszonerna blir något missvisande. Vi har ju sett en brottsutveckling det senaste året, och hade regeringen följt utvecklingen hade de kanske också sett att det inte bara är i de zoner som förmodligen kommer att pekas ut som det sker sprängningar och skjutningar. Det sker i en rad olika områden i våra städer. Det är någonting som vi måste få bukt med och ta krafttag för att bekämpa.

För det tredje menar vi att risken är att detta kommer för sent och att man därmed också får en ineffektivitet i lagstiftningen. Zonerna kommer ju att vara geografiskt utmärkta, men hämndaktionerna kommer att vara kopplade till andra platser än just där gängen befinner sig för närvarande. Även om man i propositionen pekar på att det kan komma att införas flera parallella zoner tänker vi att det kanske hade varit enklare att gå fram med ett alternativt förslag, om man nu vill underlätta för polisen när det kommer till visitation.

För det fjärde tänker vi att risken är stor att detta leder till rasprofilering eller diskriminering. Väljer riksdagens majoritet här i dag att ändå införa

visitationsmöjligheter och säkerhetszoner bör det förenas med mekanismer som minskar utrymmet för missbruk och godtycklighet.

Precis som framhölls i replikskiftet tidigare har ju regeringen själv i flera olika sammanhang pekat på att det finns en utredning, *Ett ökat skydd mot diskriminering*, SOU 2021:94, som behandlar dessa frågor. Vi noterar att regeringen återkommande pekar på behovet av att gå fram med lagstiftning på det här området, men man vill inte ge ett besked om en tidsplan. Vi får alltså ett system med säkerhetszoner, som många tunga remissinstanser menar kommer att leda till större risk för diskriminering, men man väljer att skjuta trygghetslagstiftningen, alltså en stärkt diskrimineringslagstiftning, på framtiden.

Flera remissinstanser pekar också på möjligheten att överklaga beslut om att införa visitationszoner. Det som låg till grund för lagrådsremissen var inte tillfredsställande. Också Lagrådet instämde i kritiken och tyckte inte att det kunde ligga till grund för lagstiftning. Lagrådet menade att alternativ behövde utredas. Efter detta har det skett vissa justeringar i produkten. Men med detta sagt tycker vi ändå att det kvarstår stora oklarheter. När det väl görs en utvärdering av lagen måste detta tydligt tittas på.

Vi menar också att visitationszonerna innebär inskränkningar i den personliga integriteten. I likhet med andra sådana lagar borde den vara tidsbegränsad och gälla i tre år. På så sätt skulle man kunna göra en ny bedömning av om lagen har gett de effekter som regeringssidan menar att den ska ge. Oavsett tidsbegränsning bör dock lagen tydligt följas upp och utvärderas av utomstående forskare och tittas på i sin helhet efter tre år.

Vi står här i dag i en verklighet där väldigt tunga remissinstanser har kritiserat förslaget, och allt fler sällar sig till den kritik mot regeringen som vi också pekar på i vår motion. Det handlar om hur man bereder lagförslag. Inte minst gäller det att sådana stora inskränkningar i den personliga integriteten noggrant måste utredas och remitteras. Processen hur vi lagstiftar måste alltså bli bättre.

Lagrådet konstaterar att regeringen tar en risk med den förhållandevis korta remisstiden. Flera av remissinstanserna återkommer också till det. Även om några har kunnat ta sig tid över jul och nyår är det fortfarande så att vi inte vet vad en längre och mer tilltagen korrekt remisstid hade kunnat ge. Lagrådet konstaterar att det kan tänkas att synpunkterna hade kunnat kvalificeras eller göras mer djuplodande om mer tid hade getts.

Herr talman! Jag har pekat på flera av de problem som SD-regeringens förslag har, och jag är inte ensam. Lagen riskerar i värsta fall att undergräva förtroendet för polisen. I bästa fall visar det sig att lagen kommer att vara svår att tillämpa och därmed ineffektiv. Just ineffektiviteten tycker jag att det är värt att stanna upp vid en liten kort stund, för detta pekar även lagens utredare på.

Jag citerar: ”Med tanke på att det redan finns vida förebyggande befogenheter kan det dock inte förväntas att effektivitetsvinsten är stor i den meningen att de ökade befogenheterna att ingripa i sig kommer medföra att ett stort antal fler skjutningar och sprängningar kan förhindras.”

Det slås alltså fast i utredningen, på sidan 80, att det redan från start är väldigt tveksamt om lagstiftningen kommer att leda till någonting.

Högern ser inte helheten. Jag vill avslutningsvis peka på och lyfta fram också det brottsförebyggande perspektivet.

Vi är många i denna kammare som vill knäcka gängen och få slut på skjutningar och sprängningar. Men ska vi lyckas med det måste SD-regeringen ha fokus på våra rättsvårdande myndigheter, på brott och straff och på att ge landets kommuner och regioner det stöd som krävs. Det räcker inte med att vi skärper lagstiftningen om brottsförebyggande ansvar, att vi i utredningar pekar på skolans brottsförebyggande ansvar eller att vi säger att vi ska ha en ny socialtjänstlag på plats. Det räcker inte att vi har fina strategier.

I strategierna har man faktiskt i stora stycken helt rätt. Man pekar på skolans betydelse, på ett utökat föräldraansvar, på vikten av att alla har ett jobb att gå till, på att kommunernas ansvar för det brottsförebyggande är stort och – det som i denna debatt är mer relevant – på polisens möjligheter att långsiktigt bygga samarbete och relationer med de boende i våra stadsdelar.

Men då undrar jag hur ni har tänkt på regeringssidan. Kommun efter kommun och familj efter familj vittnar om den kris och det stålbad som dessa verksamheter just nu går igenom. På vilka sätt kommer färre unga att lockas in i kriminaliteten när avgifterna i idrottsföreningar stänger barn ute? Hur kommer motståndskraften i samhället att öka när skolorna har svårt att få vikarier på plats för att man inte har råd eller extra resurser? Socialtjänsten har inte råd att anställa. Barn- och ungdomspsykiatrins köer är enorma, och man tvingas till besparingar.

Jag förstår inte att man å ena sidan pratar om att vi behöver ett starkare samhälle och att man å andra sidan tvingar de starka verksamheterna till stora besparingar.

Herr talman! Vi föreslog i höstens budget stora satsningar på att bryta rekryteringen, på att stärka socialt utsatta stadsdelar och på extra resurser till skolan för att öka likvärdigheten. Vi vill se starkare satsningar på barn och unga, som ska få en bättre möjlighet till en innehållsrik fritid långt bort från kriminella grupper.

I dag drabbas de som bor i våra mest eftersatta stadsdelar allra hårdast av samhällets ojämlikhet men också av det våld som har vuxit fram med skjutningar, sprängningar och gängkriminella. Säkerhetszonerna kommer med allra största sannolikhet att vara vardag just här.

Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 5.
(Applåder)

Anf. 11 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Mattias Vepsä sa i talarstolen att vi är många här inne i kammaren som vill knäcka gängen. Socialdemokraterna har velat knäcka gängen under rätt lång tid. År 2017 sa Morgan Johansson att ni var på god väg att knäcka gängen. Problemet är inte att det saknas vilja utan att det saknas förmåga hos Socialdemokraterna.

Herr talman! Jag skulle vilja ställa några frågor till ledamoten.

Socialdemokraternas partiledare sa för inte särskilt länge sedan att vi behöver lagstifta i pandemifart mot gängen eftersom det är akut. Vad betyder då pandemifart? Jo, från att pandemilagen presenterades till att den röstades igenom var det en månad, lite drygt. Man kan säga fem veckor, för att avrunda det.

I fråga om detta förslag klagas det från oppositionen på att det har gått för fort. Remisstiden har varit fem veckor. Jag får inte riktigt ihop detta.

Den samlade oppositionen, med Socialdemokraterna i spetsen, yrkar alltså avslag på propositionen. Det är beklagligt. Men något som inte bara är beklagligt utan helt obegripligt är vad Socialdemokraterna i stället presenterar för eget förslag.

Å ena sidan skriver de i reservationen, som är gemensam för oppositionen, att det inte finns något behov av att införa särskilda zoner. Å andra sidan skriver de i sin egen följdmotion att de vill utöka visitationsmöjligheterna i hela Sverige för att enklare kunna stoppa misstänkta. I en intervju med den rättspolitiska talespersonen säger han att det i deras förslag krävs misstanke om brott.

Här slutar man förstå vad Socialdemokraterna egentligen tycker. Finns det ett behov av utökade visitationsmöjligheter, eller finns det inte ett behov av utökade visitationsmöjligheter? Ska det krävas brottsmisstanke, eller ska det inte krävas brottsmisstanke? Det är mina frågor.

Anf. 12 MATTIAS VEPSÅ (S) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågorna. Först vill jag kommentera detta med att det bara handlar om remisstiden. Man tidigare hade ju hela produkten ett antal månader. Det är även tidigare lagt när det kommer till verkställigheten eller ikraftträdandet. Säkerhetszonerna kommer att vara på plats om bara några veckor.

I flera interpellationsdebatter som jag har haft med justitieminister Gunnar Strömmer har jag ställt frågor och riktat kritik. Ett år senare, efter dessa interpellationsdebatter, pekar fler och fler tunga remissinstanser också på detta. Dels finns det visitationsmöjligheter, dels har vi problem som har diskuterats i tidigare replikskiften. Det finns en osäkerhet om hur och när man kan visitera. Det leder till att man i vissa områden redan i dag upplever att man blir stoppad på ett sätt som man undrar över.

I dessa debatter fick jag höra att det skulle vara referensgrupper, att det skulle finnas insyn i processerna och att det skulle finnas en möjlighet att vara med och diskutera.

Jag har inte sett några referensgrupper. Till den här departementsserien har ett antal personer från bland annat Polismyndigheten och Brå varit knutna. Men jag saknar, enligt vad jag har läst, civilsamhällets olika erfarenheter och möjligheter för en bredare krets att delta, så att man får en bredd i lagstiftningsarbetet. Jag har alltså hela vägen saknat möjligheter till insyn.

När vi närmade oss årsskiftet tyckte vi att det var värt att titta på den kritik som JO med flera – framför allt JO – riktat i fråga om att vi har ett problem med viss visitation. Vi valde att i ett eget förslag svara upp mot rättsäkerhetsproblematiken. Det handlar alltså om ett kvitto för den som blir stoppad och visiterad, så att man vet varför och på vilken grund man blivit stoppad. Vi vet att många poliser, särskilt nyutexaminerade, också kan få ett stöd i att de måste tänka på lagrummet och sedan ge ett kvitto.

Vi sa också att man skulle kunna titta på att förtydliga detta med gängkontext i polislagen 19 § och 20 §.

Anf. 13 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Jag har fortfarande svårt att begripa vad Socialdemokraterna tycker i fråga om möjligheten att visitera personer i Sverige. Finns

det ett behov av att utöka möjligheten att visitera personer i Sverige, eller finns det inte ett sådant behov?

Socialdemokraterna har ett alternativt förslag till vårt avgränsade förslag om tid och rum. Socialdemokraterna vill se ett nytt förslag som gäller för hela Sverige. Ska det i det förslaget krävas brottsmisstanke, eller ska det inte krävas brottsmisstanke? Om det ska krävas brottsmisstanke, så som er rättspolitiska talesperson har gett uttryck för i en intervju, är det en försämring av möjligheterna för polisen att visitera i hela Sverige. Finns det ett behov, eller finns det inte ett behov? Ska det krävas brottsmisstanke, eller ska det inte krävas brottsmisstanke?

Jag noterar också att det finns några partier – framför allt ett parti från oppositionen – som håller en rätt stringent linje i hur man argumenterar mot detta förslag. I enlighet med sina argument kommer man att rösta för avslag. Det är – hör och häpna – Miljöpartiet. Deras reservation håller faktiskt en rätt hög intellektuell nivå, får jag säga. Deras votering, deras röstförklaring och hur de kommer att ställa sig i kammaren i eftermiddag ligger i linje med hur de har argumenterat. Så är inte fallet med Socialdemokraterna.

Därför börjar man undra om oppositionen inte längre leds av Socialdemokraterna. Borde vi egentligen prata om den nya MP-oppositionen? Det får väl helt enkelt tiden utvisa. Men jag tycker att det är intressant att notera att det just nu verkar vara MP-oppositionen och dess stringenta linje i förhållande till regeringens politik som har den största intellektuella höjden här inne.

Anf. 14 MATTIAS VEPSÄ (S) replik:

Herr talman! Det verkar vara en favoritsysselsättning på regeringssidan att ha statsvetenskapliga resonemang om vem som är i regeringsställning. Är det en SD-regering? Är det inte en SD-regering? Vilket parti är oppositionens största parti?

Jag tänker att vi kan ägna oss åt sådana spekulationer utanför kammaren och ha särskilda seminarier i seminarieverksamheten.

Jag är ändå glad att vi är fyra oppositionspartier som samlat säger: Den här lagstiftningen kommer med större risker än fördelar, och därför borde vi avslå den.

Det är klart att vi inte har haft tillgång till Regeringskansliets utredningsapparat för att titta på i detalj exakt hur våra lagstiftningsförslag kan vara utformade, men vi ser den kritik som JO har riktat. Vi tänker därför att man behöver ändra i polislagen så att det blir möjligt att eventuellt titta på dem som är kända sedan tidigare, som har rört sig i eller kan misstänkas ingå i gängkontext. De byggstenarna ska göras tydligare. I Brås rapport pekas sådana möjligheter ut, och det finns även i vårt förslag.

Sedan var det frågan om pandemibekämpning. Det skulle vara på sin plats om vi här i kammaren kunde konstatera att vi är överens om att bryta nyrekrytering, att stärka samhället och att se till att inte en unge lockas in i gängen. Vi ska bryta det som många danska sociologer pratar om, nämligen gängens näringskedja. Vi måste klara både och.

Regeringssidan importerar ett förslag från Danmark, nämligen visitationszoner. Man gör det på ett halvtaffligt sätt, trots att det finns en starkare lagstiftning i Sverige. Men man vägrar konsekvent att se att i Danmark pekar allt fler på att man måste bryta näringskedjan.

Kom till kammaren med förslag om att stärka välfärden, skolan, socialtjänsten och fritiden och om att ge alla unga människor den möjlighet som behövs för att leva ett gott och jämlikt liv! Då kommer vi att rösta för.

Prot. 2023/24:95
10 april

Säkerhetszoner

Anf. 15 LOUISE MEIJER (M):

Herr talman! I morse gick många hårt arbetande svenskar till jobbet. Vissa har bott här i flera generationer, och andra har kommit hit senare i livet men kommer att bo här i flera generationer framåt. För alla dessa svenskar håller Moderaterna nu på att återupprätta både arbetslinjen och tryggheten.

I dag debatterar vi förslag för tryggheten, för att ta tillbaka kontrollen över lag och ordning i landet. Sverige har mycket allvarliga problem med skjutningar och sprängningar. De kriminella nätverken har ett stort våldskapital och är helt likgiltiga inför hur våldet drabbar oskyldiga.

Under de senaste tio åren har det dödliga skjutvapenvåldet tredubblats. Förra året hade Sverige nio gånger fler dödsskjutningar än Norge, Danmark och Finland tillsammans. Det är en viss minskning från 2022, men det är fortfarande den näst högsta noteringen hittills. Samtidigt var antalet sprängningar 2023 det högsta som har noterats i Sverige. Dessutom har våldet på senare tid blivit alltmer hänsynslöst. Hämndaktioner riktas mot kriminellas anhöriga. Skjutningar och sprängningar drabbar grannar och personer som råkar vara på fel plats vid fel tillfälle. Människor dör av förlupna kulor och kraftfulla bomber eller får sina hem söndersprängda.

Herr talman! Inget förslag kommer ensamt att ändra på situationen, men reform för reform ska vi ta tillbaka kontrollen över lag och ordning och pressa tillbaka gängen och den organiserade brottsligheten.

Ett viktigt förslag i pusslet är säkerhetszonerna, det vi tidigare kallade visitationszoner. I dag får polisen inte visitera personer som kan ha koppling till kriminella nätverk bara på grund av riskprofil. Även om polisen befinner sig i en situation där man på grund av tidigare erfarenheter och kunskap om aktuella gängnätverk vill kontrollera vissa personer och fordon kan man alltså inte göra det.

Syftet med zonerna är därför att ge polisen bättre verktyg att kontrollera personer och fordon, just för att kyla ned konflikter, bryta våldsspiraler och hindra hämndaktioner. I en säkerhetszon ska polisen ha utökade befogenheter att kroppsvisitera personer och söka igenom bilar efter till exempel vapen eller sprängmedel. En zon ska få införas i ett visst område under två veckors tid när det finns en påtaglig risk för en skjutning eller en sprängning till följd av en konflikt i eller mellan kriminella nätverk. Åtgärden måste vara nödvändig, och fördelarna ska överväga nackdelarna. Zonen kan förlängas i tid, men för varje förlängning krävs starkare skäl. Så snart en zon inte längre behövs ska polisen upphäva den.

Herr talman! Det kommer inte att krävas en konkret misstanke om brott för exempelvis en kroppsvisitation, men det betyder inte att ett ingripande får ske godtyckligt, utan det krävs fortfarande sakliga skäl. Det kan handla om tid, plats, umgänge, uppträdande och så vidare. Det måste alltid utifrån omständigheterna finnas ett behov av ingripande utifrån syftet med säkerhetszonen. Här vill jag understryka att ett sådant behov aldrig kan motiveras av bara etnicitet, nationalitet eller hudfärg. Vi förbättrar dessutom skyddet mot diskriminering genom att även kroppsvisitationer ska omfattas av dokumentationskravet i polislagen.

Herr talman! Sverige har allvarliga problem med skjutningar och sprängningar, och det finns ett stort behov av att pröva nya åtgärder som kan vara verksamma i kampen mot gängen. Det säger Brå, polisen och Polisförbundet. Vi hade därför hoppats att förslaget om säkerhetszoner skulle röstas igenom med bred majoritet i kammaren. Det lagförslag som nu ligger på bordet har varit och är väl avvägt, men trots detta har Socialdemokraterna, Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet tillsammans meddelat att de kommer att rösta nej. Det är dåligt för Sverige, och det visar än en gång på oppositionens bristande krisinsikt.

Socialdemokraterna har nämligen under lång tid låtit påskina att de minsann är lika måna om att bekämpa gängkriminaliteten som vi moderater är. Men när saker och ting ställs på sin spets visar det sig att det bara var en valstrategi och något som de politiska kommentatorerna och krönikörerna brukar kalla triangulering. Socialdemokraterna saknar faktiskt konkret politik på många av Sveriges mest akuta områden. Det främsta förslaget som har presenterats från dem på området lag och ordning är en vapenamnesti. Jag tror och hoppas att Sveriges största oppositionsparti kan bättre än så.

Om Magdalena Andersson hade varit statsminister skulle det inte ha blivit något systemskifte för brottsligheten och inget systemskifte för politiken mot brottslighet. I stället skulle den naiva politiken med uteblivna resultat ha fortsatt. Men som tur är röstade svenska folket bort Socialdemokraterna.

Herr talman! Låt mig bemöta några av de invändningar som har kommit mot förslaget om säkerhetszoner. En invändning är att zonerna kommer att spå på misstron mot polisen. Om vi tittar på de mätningar som har gjorts angående stödet för zonerna kan vi konstatera att den senaste mätningen från DN/Ipsos visar att en majoritet av väljarna är för visitationszoner. Om vi kompletterar den mätningen med Järvaveckans rapport visar den att boende med utländsk bakgrund i utsatta områden är allra mest positiva till att det införs visitationszoner.

En annan invändning är att zonerna är missriktade eftersom skjutningar kan ske var som helst. Det skriver Socialdemokraterna i sin reservation. Men det här stämmer inte. Forskningssammanställningar av exempelvis Manne Gerell och Mia-Maria Magnusson visar att det finns en prediktabilitet i var någonstans nästa skjutning kommer att äga rum. Om man till det lägger polisens egna underrättelser kan man tänka sig att träffsäkerheten kring var nästa skjutning kommer att äga rum ökar ännu mer.

En tredje invändning är att förslaget riskerar att leda till diskriminering. Det är en berättigad invändning så som vi moderater ser på saken. Alla polisiära verktyg, även förslaget om säkerhetszoner, innebär en risk för diskriminering om de tillämpas på fel sätt. Regeringen tar den risken på största allvar, och vi har därför utformat förslaget om säkerhetszoner på ett sätt som ska minimera risken.

Varje ingripande måste vara proportionerligt, och ett ingripande får aldrig ske enbart eller i huvudsak på grund av en persons faktiska eller förmodade etnicitet eller nationalitet. Systemet har också förenats med kontrollmekanismer som minskar risken för missbruk och godtycke. Det finns en möjlighet att överklaga beslutet om zonen till domstol och en skyldighet att dokumentera varje ingripande i zonen. Dessutom har vi lagt till att regleringen ska utvärderas noggrant när den har varit på plats en tid.

Med detta sagt vill jag understryka att jag har stort förtroende för att polisen kommer att använda detta verktyg på ett ansvarsfullt sätt. Jag vet också att Polismyndigheten själv bedriver ett aktivt utvecklingsarbete för att reducera riskerna för exempelvis etnisk diskriminering.

Man kan se det som att vi har två alternativ här. Det ena är att inte gå vidare med ett kraftfullt verktyg i kampen mot gängen på grund av risk för diskriminering. Det andra är att göra allt vi kan för att pressa tillbaka gängen och samtidigt reducera risken för diskriminering genom rättssäkerhetsgarantier och ett aktivt utvecklingsarbete.

För mig är det ett mycket enkelt val. Vi moderater gör nu allt vi kan för att pressa tillbaka gängen och ta tillbaka kontrollen över lag och ordning i Sverige.

Herr talman! Moderaterna och Ulf KristerSSon mobiliserar just nu Sverige och samhället mot brottsligheten. Vi ökar resurserna till rättsväsendet, skärper straffen och ökar polisens befogenheter. Reform för reform trycker vi tillbaka den grova organiserade brottsligheten och återupprättar tryggheten i Sverige.

Nu röstar vi ja till säkerhetszonerna.
(Applåder)

Anf. 16 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Herr talman! Jag vill ge en eloge till dig, Louise Meijer. Du är väldigt värtalig. Du pratar om att regeringspartierna och regeringsmakten nu ska rulla fram reform efter reform. Det gör ni också, men frågan är vilka reformer det handlar om. Här står majoriteten och oppositionen på väldigt olika ideologiska grunder.

Det finns många frågor som jag skulle vilja ställa. Louise Meijer nämnde ingenting om resurser till att förverkliga det som man menar skulle vara säkerhetszoner. Däremot hörde jag mycket argumentation om visitationer. Samtidigt säger man att det inte handlar om visitationszoner utan om säkerhetszoner för invånarna i området. Jag får det inte att gå ihop.

Man kan dessutom fundera över polisens inställning. Majoriteten av de poliser som kom till tals i Brås senaste rapport, både anställda och chefer, var kritiska till zonerna. Därtill kommer att det fortfarande inte sägs någonting om hur diskrimineringslagstiftningen ska kunna bidra till skydd och upprättelse om fel begås. Vi vet att fel begås i dag och att fel kommer att begås i morgon.

Jag skulle vara tacksam för svar på dessa frågor.

Anf. 17 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Jag uppfattade inte riktigt alla frågor. Jag förstod i alla fall att det till viss del handlade om diskriminering, så låt mig börja där.

Det har kommit invändningar om risken för godtyckliga ingripanden, diskriminering och att människor uppfattar att de blir felaktigt visiterade. Denna risk med detta nya verktyg behöver vi ta på allvar. Vi vet ju att väldigt många människor ute i Sverige redan har den upplevelsen av polisen. Därför är jag mycket glad att polisen, med den nya rikspolischefen, är tydlig med att det pågår ett aktivt utvecklingsarbete för att motverka etnisk diskriminering inom polisen.

Detta är ju inte något som bara förekommer inom polisen, utan det förekommer i alla delar av samhället. Därför är det viktigt att jobba emot det

och att vi i denna kammare tänker på denna risk och försöker att minimera den när vi presenterar lagförslag.

Det menar vi att vi har gjort med det här förslaget kontrollmekanismer. Det handlar om att man inte får göra ett godtyckligt ingripande och att ett ingripande aldrig får ske enbart på grund av etnicitet, hudfärg eller nationalitet. Det handlar om att man måste kunna överklaga zonen som sådan. Det handlar om att dokumentera alla ingripanden som sker. Det handlar också om att lagen ska utvärderas efter en tid, vilket framgår av propositionen.

Vi menar att de rättssäkerhetsgarantier och de kontrollmekanismer som finns i förslaget kommer att minimera denna risk på ett sätt som gör att det blir acceptabelt att rösta igenom en sådan här produkt.

Detta är mitt svar när det gäller diskrimineringsfrågan.

Anf. 18 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för svaret. Jag hörde dock ingenting om diskrimineringslagstiftningen. Om misstag begås måste det finnas åtgärder för upprättelse för den som blir utsatt för diskriminering.

Jag hörde heller ingenting i svaret om resurser. Ska det vara fler poliser i dessa områden, eller ska man satsa mer på sociala åtgärder för att skapa trygghet, så att det verkligen blir en säkerhetszon?

Jag ser fortfarande att Louise Meijer framför allt fokuserar på visitationerna och inte på vad som är trygghetsskapande åtgärder i stort. Där går skiljelinjen mellan å ena sidan majoriteten och regeringsmakten och å andra sidan oppositionen. Varför är man så ensidig från regeringens sida?

Anf. 19 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Jag vill påpeka för dem som lyssnar – kanske inte främst för dem som befinner sig här i kammaren utan mer för dem som lyssnar hemma – att skiljelinjen mellan den moderatledda regeringen och oppositionen inte är det som är i fokus i den här debatten. Skiljelinjen är att delar av oppositionen inte vill ha hemlig avlyssning. Man röstar nej till vistelseförbud. Man vill inte ha anonyma vittnen. Man vill inte ha dubbla straff för gängkriminella. Man vill inte ha visitationszoner. Man vill inte ha vräkning av gängkriminella från hyresrätter. Man vill heller inte fokusera på att bekämpa, motarbeta och trycka tillbaka gängen i den utsträckning som den moderatledda regeringen vill. Där går skiljelinjen mellan den moderatledda regeringen och oppositionen.

När det gäller diskrimineringslagen har vi, precis som tidigare konstaterats, haft jämställdhetsministern i utskottet under beredningsperioden. Hon har också berättat för oss att regeringen bereder ett förslag om att utöka diskrimineringslagen så att den också omfattar ingripanden av polis. Detta bereds just nu i Regeringskansliet, och vi får se vad regeringen återkommer med på det området.

Hur polisen kommer att organisera sig i de områden som, i alla fall tillfälligt, kommer att utgöra säkerhetszoner kan inte jag svara på. Det är en fråga om hur polisen själv väljer att agera. Om man upprättar en säkerhetszon är det väl tänkbart att fler poliser dras till platsen för att man ska kunna upprätthålla säkerheten inom zonen, men jag är fel person att fråga exakt hur detta ska gå till. Jag kan i stället svara på frågor om själva lagstiftningsprodukten, som Gudrun Nordborg redan har framfört frågor om.

Anf. 20 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Moderaterna, justitieministern och regeringen har kallat förslaget om visitationszoner mönsterbrytande. De har gjort det under denna mandatperiod och under valrörelsen.

Liberalernas talesperson, som kommer att delta senare i debatten, har i en intervju sagt något annat, nämligen att detta inte kommer att ha någon effekt alls och att de kriminella inte ens kommer att märka av det.

Herr talman! Jag vill fråga Louise Meijer vilken sida hon ställer sig på. Är det här mönsterbrytande eller någonting som de kriminella inte kommer att märka av över huvud taget?

Anf. 21 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Det är en semantisk debatt som i viss utsträckning pågår i den här kammaren, men låt oss ta den debatten.

Den moderatledda regeringen menar att på grund av den nivå som den grova organiserade brottsligheten just nu ligger på krävs det mönsterbrytande reformer för att trycka tillbaka den. Det handlar inte bara om sprängningarna och skjutningarna utan också om infiltration i politiska partier, offentlig verksamhet och företag, om hur man tvättar pengar och om de över hundra miljarder som den organiserade brottsligheten omsätter varje år.

För att pressa tillbaka detta behöver vi mönsterbrytande reformer. Med detta sagt betyder det inte att varje enskild reform kommer att vara ett alexanderhugg, den enda mönsterbrytande reformen som gör att situationen löser sig. Om det vore så enkelt hade det ju varit toppen. Men tyvärr är det inte så, utan våra förslag måste ses som ett paket, som en helhet. Och varje enskilt förslag måste ses som en pusselbit i den stora bilden och i det stora paketet för att just pressa tillbaka gängen med mönsterbrytande reformer. Det är därför som vi kallar detta för ett systemskifte inom kriminalpolitiken.

Jag skulle vilja säga att nej, säkerhetszoner kommer inte att vara ett alexanderhugg och den reform som löser Sveriges situation, och det är det inte någon som har påstått. Men de är en viktig pusselbit för att polisen steg för steg ska kunna ta tillbaka kontrollen över lag och ordning och se till att svensk lag gäller, inte bara utanför den här kammaren utan i alla delar av Sverige. I alla Sveriges utanförskapsområden ska lika lag gälla för alla.

Anf. 22 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att det är semantik att å ena sidan kalla något för mönsterbrytande och å andra sidan säga att det inte har någon effekt över huvud taget. Jag tycker att det är helt olika saker.

Jag noterar att Louise Meijer ställer sig någonstans i mitten och säger att detta är en pusselbit bland andra. Men regeringen har trots allt haft en retorik där man har kallat det för mönsterbrytande och sagt att det kommer att få väldigt stor effekt.

Louise Meijer tog i sitt anförande upp att polisen i många fall saknar möjligheter att visitera. Jag delar inte den bilden. Men om det nu är så som Louise Meijer påstår i sitt anförande, vad gör då säkerhetszonerna för nytta? Om man vill kolla en bil och tycker att man med befintlig lagstift-

ning inte har rätt att göra det. tror inte Louise Meijer att den bilen då kommer att flyttas utanför zonen?

Om problemet verkligen är på det sätt som Louise Meijer säger måste man ju ändra lagstiftningen generellt. Polisen och regeringen säger att zonerna kommer att användas i exceptionella fall, när man vill kyla av en våldsvåg, hindra skjutningar, sprängningar etcetera. Om det här problemet finns måste man hantera det på ett annat sätt än med visitationszonerna.

Jag delar som sagt inte den bilden, herr talman. Det svenska regelverket skiljer sig markant från det danska. De svenska poliserna har betydligt större möjligheter än de danska poliserna att visitera, så jag delar inte den uppfattningen. Men om det är som Louise Meijer säger borde hon inte lägga fram ett sådant här förslag. Då borde hon se över visitationsreglerna generellt.

Anf. 23 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågan. Den var mycket bra. Låt mig därför klargöra.

I dag kan polisen inte visitera enbart på grund av en riskprofil. I de kommande säkerhetszonerna kommer det att tillåtas. Det kommer alltså att vara enklare för polisen att genomföra en visitation i säkerhetszonerna än vad det är med befintlig lagstiftning. Det i sig kommer att få en handlingsdirigerande effekt, om man får uttrycka sig på det sättet. Förhoppningsvis, som Katja Nyberg tidigare här redogjorde för och precis som Rasmus Ling också talar om här, kan man därför tänka sig att med den vetskapen kommer inte vapen att transporteras på samma sätt inom de här zonerna. Man skulle också kunna tänka sig att det därmed i ett andra led leder till att inte heller skjutningar kommer att ske i samma utsträckning i de här zonerna. Därmed kommer zonerna att bli mer säkra.

Med detta sagt finns det fortfarande en möjlighet för svensk polis att visitera utan brottsmisstanke på alla platser i hela Sverige. Det är ett viktigt komplement till säkerhetszonerna. Vi har kvar den befintliga lagstiftningen och de befintliga reglerna för hur visitationer kan göras i hela riket och samtidigt särskilda säkerhetszoner i ett avgränsat område under en begränsad tid. Detta tillsammans med kontrollmekanismer för hur detta ska få gå till sänker ribban ytterligare för polisen att få ingripa för att man kan tänka sig att just den zonen kommer att kunna vara föremål för hämndaktioner i en pågående gängkonflikt, vilket man vill stävja. Med den lägre ribban för visitationer kan man också tänka sig att den effekten uppnås, antingen genom att personerna flyttar ut ur zonen eller genom att polisen plockar in och visiterar dem. Ungefär så är tanken.

Anf. 24 ULRIKA LILJEBERG (C) replik:

Herr talman! Det här är en snabb lagstiftningsprocess med en ganska avancerad och komplicerad juridik med flera nya rekvisit som ska vara uppfyllda. Visitationszoner kommer att kunna användas redan om 14 dagar. Då ska polisväsendet och domstolsväsendet vara redo för beslut om och hantering av dessa. Skyndsamheten motiveras med att de snabbt förväntas användas.

Mina frågor är: Vilka är ledamotens farhågor med den snabba implementeringen av säkerhetszonerna? Vad ser ledamoten som den största risken med den användning som vi inom kort kommer att se?

Anf. 25 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Den största risken jag ser med detta är att vi är lite för långsamma på bollen, att vi har kommit in lite för sent.

Moderaterna har ju drivit frågorna om visitationszoner under lång tid. Vi har drivit andra mönsterbrytande reformer under lång tid under föregående mandatperioder. Då har också justitieutskottets majoritet riktat ett flertal tillkännagivanden till den dåvarande socialdemokratiskt ledda regeringen om att införa till exempel anonyma vittnen och dubbla straff för gängkriminella, avskaffa dagens mängdrabatt och slopa straffrabatten för myndiga.

Min största farhåga är att många av de åtgärder som vi presenterar nu kommer alldeles för sent. Med det sagt delar jag inte ledamotens uppfattning, som jag uppfattar att det finns en värdering i, att det har gått alldeles för snabbt. Jag tycker inte att det har gått alldeles för snabbt. Jag delar Lagrådets bedömning när det kommer till att den förhållandevis korta remisstiden på fem veckor över jul- och nyårshelgerna i sig inte motiverar att lagstiftningsprodukten över huvud taget inte läggs fram.

Min största farhåga är väl att den föregående socialdemokratiska regeringen inte gjorde tillräckligt mycket tillräckligt snabbt för att bryta den våldsspiral som vi nu ser. Det har i sin tur lett till att nivån på och digniteten av den organiserade brottsligheten inte stannar vid skjutningar och sprängningar utan fortsätter in i infiltration, penningtvätt, utpressningar och så vidare på ett systemhotande sätt. Det är en väldigt stor farhåga hos mig.

Anf. 26 ULRIKA LILJEBERG (C) replik:

Herr talman! Jag noterar att ledamoten har svårt att se några farhågor med det här. Ändå måste vi vara medvetna om att det inte är ett instrument för att till exempel kolla någons körkort eller liknande. Vi måste vara medvetna om att det rör grundläggande fri- och rättigheter som skyddas i regeringsformen, ett skydd mot kroppsvisitation.

Jag har noterat det som har framförts både i anförandet och i svar här att detta noga måste utvärderas, att polisen arbetar intensivt för att motverka etnisk diskriminering och att man måste jobba för att detta inte ska användas godtyckligt. Samtidigt kan man här inte ange några risker med den snabba implementeringen. Vi pratar två veckor, så dessa lagar kan alltså användas på helgen om två och en halv vecka.

Jag vänder mig lite mot bilden av en samlad opposition som har varit emot i stort sett allt. Centerpartiet var för vistelseförbudet, de preventiva tvångsmedel som nu används framgångsrikt och de ökade resurserna. Vi är för mycket av detta, men vi tycker att gränsen går här. Jag vill bara kolla igen att ledamoten inte har några farhågor för att den snabba implementeringen kan göra att detta används på ett sätt som inte är avsett.

Anf. 27 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Låt mig understryka att Moderaterna under åren har haft ett mycket gott samarbete med Centerpartiet när det gäller att bilda utskottsmajoritet för olika typer av mönsterbrytande reformer.

Så till den snabba implementeringen och eventuella farhågor! När det gäller hemlig avlyssning och vistelseförbud hade vi också kort implementeringstid, och båda dessa verktyg har gjort att polisen kan bedriva sitt

arbete på ett bättre och mer effektivt sätt för att stoppa skjutningar och till viss del även sprängningar och för att plocka bort personer som skapar stor otrygghet på offentliga platser runt om i landet. Det hörde vi också i ett tidigare anförande. När det gäller verktyget säkerhetszoner hoppas jag att polisen kommer att vara redo att använda det från dag ett, precis som de stod redo att använda hemlig preventiv avlyssning och vistelseförbud från dag ett. Det visade sig vara mycket bra och kraftfulla verktyg, och jag hoppas på detsamma nu.

Anf. 28 MATTIAS VEPSÄ (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Louise Meijer för ett intressant anförande och intressanta replikskiften.

Jag fastnade för meningen ”Vi gör allt vi kan”. Sverigedemokraterna och regeringspartierna gör alltså allt de kan för att bekämpa gängkriminaliteten. Det finns ett reformprogram i Tidöavtalet, ett antal lagförslag har presenterats, några utredningar är tillsatta och vi har kunnat stifta ett antal lagar sedan regeringsskiftet. Men ”allt vi kan” måste handla om att både bryta nyrekryteringen och gängens näringstillförsel och, i andra änden, ge de rättsvårdande myndigheterna alla de verktyg som krävs för att de ska kunna göra sitt jobb effektivt och gripa dem som begår grova brott.

Låt mig vända mig mot att regeringen gör allt man kan för att klara denna uppgift. I de budgetar som har röstats igenom har man dragit ned på det brottsförebyggande arbetet och sänkt anslaget till likvärdig skola – ett anslag som verkligen gjorde nytta i de mest utsatta och eftersatta områdena och skolorna. Samtidigt har man tryckt ja på en knapp som gav de allra rikaste möjlighet till fördubblad rut och rot. I en Stockholmskontext skulle man kunna sammanfatta det med att man tar från Järva och ger till Danderyd. Jag tänker att det inte är att göra allt man kan.

Vi delar uppfattningen att det är utomordentligt viktigt att bryta gängens makt. Järvaveckan har listat trygghetszonerna på plats sju av åtta. På plats ett, två och tre finns ökad polisnärvaro, mycket mer förebyggande arbete och minskade ekonomiska klyftor. När ska regeringen lägga fram dessa reformförslag och börja lyssna på dem som bor i de mest eftersatta områdena i vårt land?

Anf. 29 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Nu debatterar vi förslaget om säkerhetszoner. Men Mattias Vepsä vill vidga debatten, så låt oss göra det.

Moderaterna har med hjälp av riksdagens utredningstjänst gått igenom de socialpreventiva reformer som den socialdemokratiskt ledda regeringen genomförde under sina senaste åtta år vid makten. Resultatet visade sig vara mycket magert. Ni fokuserade i högre utsträckning på att genomföra de tillkännagivanden om straffskärpningar som Moderaterna drev igenom med majoritetsstöd i kammaren. Ledamoten sa själv att ni genomförde 80 stycken. Men det genomfördes inte 80 socialpreventiva reformer.

Jag ställer mig därför lite frågande till att Socialdemokraterna gång på gång har så högt självförtroende i frågan om hur man bryter nyrekryteringen. Den debatten är vi moderater beredda att ta alla dygnets timmar alla dagar i veckan, för vi kan ha gott självförtroende när det gäller även den sidan av myntet.

Givetvis är det som ledamoten påpekade: De straffskärpande och brottsbekämpande reformerna är ena sidan av myntet, och den andra sidan av myntet är ett Sverige som håller ihop och som ser till att barn och unga inte väljer gängkriminalitet utan väljer skola och sedan arbete och att stänka och stöna på morgonen, lämna och hämta barn, betala skatt och bidra till vårt gemensamma. Här gör vi massor. Vi återupprättar arbetslinjen, stärker socialtjänsten i och med en ny preventiv socialtjänstlag, utvidgar ungdomsövervakningen, satsar på föräldrastödsprogram, minskar på sekretessen och satsar på bättre skolor. Vi har alltså många reformer även på detta område.

Anf. 30 MATTIAS VEPSÅ (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Louise Meijer för ett eldigt inlägg.

Utifrån enskilda rubriker i en budget kan de få satsningar Louise Meijer pekar på verka fler än den socialdemokratiskt ledda regeringens. Men man måste också titta på hur anslagen till landets kommuner och regioner har sett ut. Historiskt sett satsade vi enorma resurser för att de skulle kunna klara vård, skola och omsorg, det vill säga vår välfärd. Det handlade om att fler skulle komma i arbete och att dessa verksamheter inte skulle behöva spara och gå på knäna i en svår tid.

Jag vet inte vilken verklighet den SD-ledda regeringen lever i. Allt fler vittnar om att välfärdsverksamheterna går på knäna. Det är tufft att få personal till skolan, och det är tufft för socialtjänsten. Barn- och ungdomspsykiatri har enorma köer. Vi ser hur allt fler delar av Sverige hamnar på efterkälken för att det gjordes prioriteringar i denna kammare. Vi lade fram ett förslag om en bankskatt så att bankernas övrvinster skulle kunna användas för att förstärka landets kommuner och regioner och hjälpa till att bryta nyrekryteringen till gängen. Regeringen har inte gjort allt och har inte testat alla vägar.

Min bredare ansats i debatten handlar också om erfarenheterna från Danmark. I mitt anförande och i tidigare replikskiften tog jag upp att de rättsvårdande myndigheternas möjligheter, till exempel visitation, är en sak men att man i Danmark också jobbat med att bryta gängens näringskedja. En ny rapport visar att en stor del av Sveriges barnfamiljer har svårt att sätta näringsriktig mat på bordet och att många ensamstående inte har råd med fritidsaktiviteter för sina barn. Men regeringen skjuter år efter år fram fritidskortet. Det är inga snabbspår. När kommer reformerna för att bryta nyrekryteringen?

Anf. 31 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Det är inte så att S-MP-oppositionens riktade statsbidrag kommer att bryta nyrekryteringen till gängen. Nyrekryteringen av barn är ett symptom på det utanförskap vi har fått i våra utsatta områden till följd av en väldigt stor migration och en kravlös integrationspolitik. Det som kommer att lösa detta och göra Sverige till ett land som åter håller ihop och känner gemenskap är att människor blir självförsörjande, kan svenska språket och delar våra svenska och västerländska värderingar. Två av dessa verkar ni i Socialdemokraterna dock inte ställa upp på, och vad gäller det tredje, det som gäller språket, verkar ni i partiet inte helt ha bestämt er för om ni fullt ut tycker så eller inte.

För Moderaterna och för den moderatledda regeringen är det hundra procent klart och tydligt vad som gäller när det kommer till att bryta nyrekryteringen. Den är en följd av en hög migration under lång tid tillsammans med en kravlös integrationspolitik där man inte har vågat tala öppet om många av problemen utan har sopat dem under mattan.

Detta måste mötas med krav på full sysselsättning, och därmed bidragstak, och med att styra mot att fler arbetar. Det går oppositionen inte med på.

Det måste också handla om språkkrav och att uppvärdera det svenska medborgarskapet för att hålla fast vid en gemenskap här i Sverige. Det är oklart om oppositionen, med Miljöpartiet i spetsen, går med på detta.

När det kommer till de svenska och västerländska värderingarna är det också oklart om oppositionen tycker att det är rasistiskt att tala om detta och vill ha en semantisk diskussion om vad svenska och västerländska värderingar egentligen är och om man verkligen kan säga så eller om det innebär att säga ”vi och dom”.

Det finns alltså många utestående frågor när det gäller det recept som den moderatledda regeringen har för att bryta nyrekryteringen av unga till gängkriminaliteten.

(Applåder)

Anf. 32 GUDRUN NORDBORG (V):

Herr talman! Vänsterpartiet yrkar avslag på regeringens proposition och bifall till reservation 1 och 8.

Det är lätt att ställa upp på regeringens slutsats att det behövs kraftfulla åtgärder för att öka tryggheten i samhället. Vänsterpartiet motsätter sig däremot regeringens bedömning av hur det målet ska nås. Vi har andra och mer effektiva alternativ.

Regeringens förslag är en falsk kopia av de danska visitationszonerna, men inte ens det danska originalet om visitationer är värt att följa. Det är inte utvärderat, trots att det har gällt sedan 2004.

Dansk rätt saknar varje annan laglig grund för att genomföra visitering. Där är zonen exklusiv. Så är det inte i Sverige. Vänsterpartiet anser att Sveriges befintliga lagstiftning är tillräcklig för att kunna visitera personer och göra husrannsakan i syfte att bland annat söka efter vapen och sprängmedel.

För att stärka tryggheten i samhället är det helt andra åtgärder som krävs, inte visitationszoner, eller säkerhetszoner som regeringen valt att kalla dem – en förskönande skillnad mot det danska originalet. Dansk polis markerar att ett beslut om zon ska kombineras med extra resurser såväl till polisen som till olika sociala insatser. Tillräckliga resurser markeras som helt centrala för att en visitationszon ska kunna fungera. Liknande satsningar på bredd och samverkan lyser med sin totala frånvaro i propositionen.

Högerregeringens förslag bygger på Sverigedemokraternas repressiva politik som genomsyrar Tidöavtalet. Det paradigmskifte som högersidan lovordar är ineffektivt och riskerar att få motsatta effekter så att brottsligheten ökar.

Hur ser då Vänsterpartiets alternativ ut? Vårt förslag för att på allvar stärka tryggheten i samhället och i politiskt eftersatta områden är att skapa trygghetszoner – det är att bryta ut det finaste i det danska alternativet. I en

trygghetszon ska skolor, socialtjänst, polis och andra myndigheter liksom sociala och civila organisationer få extra resurser under en längre period. Syftet ska vara att stärka det brottsförebyggande arbetet genom ökad närvaro och ökat socialt engagemang för att bygga förtroende och tillit, och det ska ske tillsammans med och för människorna i området.

Detta är alltså den centrala delen av det danska exemplet. Vi kan ta ytterligare dimensioner från Danmark. Man har implementerat ungdomsbostäder, fritidsgårdar och mentorsprogram som ska vara extra stöd för unga.

De svenska zonerna kommer främst att upprättas i socialt utsatta områden. Utredningen utgår från att säkerhetszoner skulle leda till ökad trygghet för dem som vistas där. Flera remissinstanser markerar att säkerhetszonerna riskerar att få motsatt effekt. Det gäller inte minst för de utrikes födda, som sannolikt kommer att utsättas för upprepade kroppsvisitationer.

Jag besökte nyligen Skärholmen och fick höra en mamma beskriva hur hennes tolvårige son redan vid upprepade tillfällen har blivit utsatt för visitationer, utan att det har gett något resultat – han har släppts och man har inte hittat någonting. Men hon hävdade alltså att detta med visitationszoner i princip redan är infört av svensk polis, trots att lagstiftningen inte är på plats.

Detta kommer att riskera tilliten. På många håll har kommuner i samarbete med polisen och andra över tid byggt upp lokala samarbetsformer för att arbeta effektivt med tidigt brottsförebyggande arbete. Flera kommuner, bland annat Göteborg och den kommun som jag själv kommer från, Umeå, markerar nu att det arbetet kommer att skadas om projektet med zoner kommer att genomföras. Då spricker den tillit som man har byggt upp, och det underminerar tilliten och förtroendet som har varit oerhört viktigt.

Vem är det som ska bli föremål för visitation? Man säger i propositionen att det ska ha kopplingar till de rivaliserande nätverken och att man ”bör” göra detta på grundval av gjorda iakttagelser, underrättelser, polisiär erfarenhet eller liknande. Och det ska – tack och lov, som ett enda positivt moment – kunna gå att i efterhand uppge vilka omständigheter som låg till grund för ingripandet.

Men det finns farhågor med detta. Man markerar att det inte ska få göras visitationer enbart eller i huvudsak på grund av faktisk eller förmodad etnicitet eller nationalitet. Här har vi redan i dag stora problem med etnisk profilering och diskriminering från polisens sida liksom i samhället i stort. Detta är ett strukturellt problem.

Förslaget som nu läggs fram innebär att polisen kommer att få visitera människor baserat på subjektiva bedömningar av klädsel och utseende, och det riskerar att förvärpa situationen och underminera människors förtroende generellt för polisen. Diskrimineringsombudsmannen har markerat att om man ensidigt utökar polisens befogenheter att ingripa utan att samtidigt säkerställa att oskyldiga som blir drabbade kan få upprättelse i efterhand är det absolut inte förenligt med vad som kännetecknar en rättsstat. Jag håller verkligen med.

Det finns ett förslag om lagstiftning sedan 2021, och ansvarig minister har kallats till justitieutskottet av oppositionen för att förklara varför ingenting har skett. Man pratar vagt om att beredning pågår.

Jag vill säga att majoriteten av de poliser som tillfrågats i Brås senaste rapport inte uppfattar visitationszoner som ett viktigt verktyg. Detta gäller både tjänstgörande poliser på marken och chefer.

Det finns ytterligare en rapport som Civil Rights Defenders har utarbetat i samarbete med Stockholms universitet och som har titeln *Slumpvis utvald*, vilket är träffande. Där pekas på att mycket förekommer i människors vardag och att misstag och enskilda tillkortakommanden i vissa fall kan förklaras med enskilda individer, så kallade rötägg, men då plockar vi bort den strukturella risken att diskriminering förekommer på sätt som inte alltid är tydliga men som ändå blir väldigt kännbara för dem som påverkas.

Det som är positivt är att både poliser och andra som har intervjuats och som har utsatts på ett sätt som de uppfattar som diskriminerande har en rättvis rättskipning som gemensam målsättning. Där har polisen själva tagit initiativ till att ge ett uppdrag till Brå, vars rapport *Polisens arbete med profilering och likabehandling* publicerades i oktober. Där framkommer en del positivt om vad som pågår inom polisväsendet, men det är *en* del i paketet.

Det som markeras i Brås rapport är att det är särskilt viktigt att polisen har en fingertoppskänsla när det handlar om barn och ungdomar, inte minst därför att de är sårbara för att hamna i händerna på nätverkskriminella, som är skickliga på att använda dåliga erfarenheter av polisens arbete för egna syften.

Också Rädda Barnen markerar riskerna för barn, som är utsatta för mycket övervakning redan i dag. Det handlar om övervakningskameror, många sorters vakter, drönare och så kallade drogskrämmor. Barn är redan vana att bli övervakade, misstänkliggjorda och granskade. Att införa ännu en övervakningsmekanism menar Rädda Barnen är farligt, och de frågar vilket samhälle vi vill erbjuda barn.

Vänsterpartiet är alltså stark motståndare till regeringens zoner. För att markera vårt allvar i detta vill jag avslutningsvis nämna att vi har agerat för möjligheten att vilandeförklara förslaget i ett år, vilket regeringsformen öppnar för. Våra kontakter med övriga partier inom oppositionen har dock inte lett till att en vilandeförklaring kan bli möjlig. Därför stannar vi i dag vid att yrka avslag på propositionen och bifall till reservationerna 1 och 8. (Applåder)

Anf. 33 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Herr talman! Vi är alla berörda av den exceptionella våldsbrottslighet som drabbat Sverige under senare år. Organiserad brottslighet och gängkriminalitet har fått fotfäste i vårt land, och det finns även kopplingar till våldsbejakande extremism, vilket sammantaget innebär att vi har en förstärkt hotbild.

Brottsligheten präglas av pågående konflikter mellan olika konstellationer som har sin grund i maktkamper och strid om en lukrativ narkotika-handel och andra former av brottslighet som genererar miljardbelopp, men många gånger handlar det även om osämja och personrelaterade konflikter som resulterar i en blodig och dödlig våldsspiral som i många fall drabbar helt oskyldiga.

Tidigare fanns en tanke om att våldet var en uppgörelse mellan kriminella och att det av detta skäl inte fanns någon anledning för gemene man

att oroa sig. Denna tanke har nu bytts mot en insikt om att helt oskyldiga människor drabbas när kriminella inte skyr några medel för att nå sina mål.

Ett antal oskyldiga har dödats eller skadats då de råkat befinna sig på en plats där skottlossning äger rum eller rent av mördats då gärningsmannen tagit fel på person eller för att offret är anhörig till en kriminell.

Sprängningar har orsakat död och förödelse med stort lidande och omfattande materiella och ekonomiska skador för dem som drabbats – collateral damage, för att använda krigets terminologi.

Herr talman! Den nuvarande regeringen har alltsedan tillträdet arbetat hårt för att trycka tillbaka brottsligheten och öka tryggheten i allmänhet, men speciellt för boende i områden som är särskilt utsatta för det grova våldet. Ny lagstiftning har kommit på plats, och mer är på väg. Polisen har fått nya verktyg som nu ger resultat. Uppklaringen av grova brott har ökat från knappt 20 procent till drygt 70 procent i Stockholm och från 15 procent till 85 procent i Uppsala, och det finns goda resultat också i andra polisregioner.

Trots de goda resultaten ligger våldsbrottsligheten med skjutningar och sprängningar på en fortsatt hög och oacceptabel nivå. Det nu liggande lagförslaget om säkerhetszoner ska ses i ljuset av detta. Polisen behöver ett verktyg för att förebygga och förhindra brott i det fall man på goda grunder kan befara att det i ett visst område finns en påtaglig risk för brottslig verksamhet som innefattar skjutning eller sprängning.

Om det finns en sådan risk ska polisen med stöd av nämnda lag om säkerhetszoner ges möjlighet att genomföra ett fordon eller kroppsvisitera en person utan konkret brottsmisstanke.

Beslut om säkerhetszon fattas av Polismyndigheten och är tidsbegränsat, och åtgärden ska dokumenteras. Kravet på proportionalitet ska vara uppfyllt.

Sammantaget bedömer vi att en möjlighet att kombinera Polismyndighetens nuvarande trygghetsskapande åtgärder med utvidgade befogenheter i särskilda zoner kan förväntas öka effektiviteten i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet och minska antalet vapen på gatan.

Herr talman! Kritik har framförts mot lagförslaget. Bland annat har det anförts att det saknas forskning som styrker att denna typ av zoner har någon effekt på brottsligheten. Detta kanske är korrekt, men å andra sidan finns heller ingen forskning som tyder på det motsatta. Vad som däremot är visat är att den danska polisen har använt metoden sedan 2004 med, enligt egen uppgift, goda resultat.

Om man tittar på den danska polisens arbete, som har nämnts här under debatten vid ett antal tillfällen, ser man att över 200 visitationszoner har införts sedan 2004, varav 14 stycken 2022.

Dansk polis anser att visitationszonerna har bidragit till att förhindra upptrappning av gängkonflikter och spontana skjutningar. Framför allt anses zonerna öka tryggheten för allmänheten. Den danska polisen har upplevt en klar förbättring i relationen till boende i de områden som omfattas av visitationszoner sedan man börjat arbeta mer intensivt med informationsinsatser. Det är ett viktigt meddelande att förmedla till den svenska polisen att det inte räcker med visitationszoner eller säkerhetszoner i sig, utan de måste kombineras med andra saker. Detta är heller inte bortglömt.

Andra farhågor som framförts är risken för stigmatisering och diskriminering i utsatta områden. Riskerna för diskriminering ska inte förringas,

men liknande risker finns även vid användning av nuvarande befogenheter. Jag anser att denna risk varken ökar eller minskar genom att lagstiftningen kommer på plats.

Polismyndigheten arbetar aktivt med frågorna. Ett ingripande måste vara proportionerligt i varje enskilt fall och får inte ske enbart eller i huvudsak på grund av personens faktiska eller förmodade etnicitet eller nationalitet. Lagförslaget innehåller som sagt även krav på dokumentation av en genomförd husrannsakan eller kroppsvisitation, vilket är ett krav som inte finns i nuvarande polislag.

Jag kan även nämna att opinionsmätningar genomförda i våldsutsatta områden tyder på att säkerhetszoner är något som ses som positivt av en majoritet av de boende. Det är något att ta till sig.

Herr talman! Sammantaget är en husrannsakan eller kroppsvisitation ett intrång i den enskildes personliga integritet och privatliv. Men detta måste vägas mot det övergrepp mot människors säkerhet, trygghet och människovärde som våldsbrotten innebär.

Som har nämnts här har Lagrådet i sitt yttrande kritiserat den korta remisstiden. Man har dock även visat förståelse för förslaget och anfört följande: ”Mot bakgrund av problemets allvar kan nya trygghetsskapande metoder behöva prövas som komplement till befintliga åtgärder, även om det är oklart om de får avsedd effekt.” Sammanfattningsvis skriver man: ”Lagrådet anser att den tid som erbjudits remissinstanserna har varit alltför kort men anser dock att den omständigheten inte utgör skäl nog för att i detta fall avstyrka förslaget.”

Herr talman! Säkerhetszonerna är i sig brottsförebyggande, men de måste balanseras med andra brottsförebyggande insatser för att stärka förtroendet mellan polis och lokalsamhälle. Ytterst är våldet ett resultat av en urgröpt moral. När goda värderingar har monterats ned har tomrummet snabbt fyllts av en destruktiv gangsterkultur.

Som parti har vi kristdemokrater bland annat gått fram med förslag om att knyta en polis till varje skola. I regeringen ser vi även till att kraftigt bygga ut socialtjänsten och stärka föräldrastödet så att föräldrar kan få stöd i ett tidigare skede. Regeringen har även presenterat en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet, kallad Barriärer mot brott, som är ett samordnat grepp över politikområdenas gränser för att utveckla det förebyggande arbetet mot brott i hela landet.

Avslutningsvis, herr talman: Säkerhetszoner är ytterligare ett verktyg i den polisiära verktygslådan som kan användas när det är fara å färde. Det är alltså ett akut instrument som ska användas restriktivt, och åtgärden ska vara proportionerlig. Används verktyget rätt förhindrar det våldsbrott och ger ökad trygghet för boende i berörda säkerhetszoner.

Med detta yrkar jag bifall till regeringens proposition om säkerhetszoner.

Anf. 34 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Jag tänkte fråga Torsten Elofsson lite om den överklagandemöjlighet som finns i lagförslaget. Det finns nämligen en sådan, inte kring enskilda visitationer i sig men kring själva zonerna och deras inrättande.

Alla som någon gång har överklagat ett förvaltningsbeslut vet att man inte får svar på överklagandet samma eftermiddag utan att det kan ta gans-

ka lång tid. Regeringen har i propositionen skrivit att det ska hanteras skyndsamt, men Lagrådets kritik i denna del är faktiskt så hård som den kan bli: ”Enligt Lagrådets mening är den föreslagna ordningen med överklagande av zonbeslut behäftad med sådana brister att förslaget i denna del inte bör läggas till grund för lagstiftning i sin nuvarande utformning.”

Förvaltningsdomstolarna i Göteborg och Stockholm säger att detta nog kommer att leda till kostnadsökningar då man väntar sig att många kommer att överklaga när sådana här zoner inrättas. Regeringen skriver dock att man inte kommer att tillföra några medel till förvaltningsdomstolarna för detta. Innebörden av det, herr talman, är att man kan förvänta sig att överklagandetiderna kommer att förlängas i andra fall som inte har en särskild skyndsamhet men även att det i de här fallen kommer att ta sin tid.

Jag skulle vilja fråga Torsten Elofsson hur man egentligen ser på den kritik som Lagrådet har lagt fram i denna del, herr talman. Varför har man inte lagt till medel till domstolarna för kostnadsökningarna gällande detta?

Anf. 35 TORSTEN ELOFSSON (KD) replik:

Herr talman! Det framförs många farhågor om än det ena, än det andra när det gäller detta. Det är väl som med all lagstiftning som vi genomför, att det vill säga att den måste prövas och utvärderas när den väl är i kraft.

När det gäller överklaganden till förvaltningsrätten är det ett problem som finns även i andra frågor, det vill säga det skyndsamhetskrav som man måste beakta. När det gäller anslagen till förvaltningsrätten är det någonting som finansministeriet hanterar; det hanteras inte av utskotten eller Justitiedepartementet över huvud taget. Frågan hur man har resonerat när det gäller finansieringen av förvaltningsrätten kan jag alltså faktiskt inte besvara. Det överlåter jag åt någon som är mer bevandrad i den delen.

Anf. 36 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att det duger att säga att man hänvisar problemet med finansieringen av domstolsväsendet till någon annan. Justitiedepartementet måste ansvara för sina myndigheter, och vi som justitieutskott måste bevaka att domstolarna har rimliga förutsättningar att bedriva sitt arbete.

Det är två stora och viktiga förvaltningsdomstolar – Göteborgs och Stockholms, alltså de två största – som säger att det här kommer att kosta mer och efterfrågar mer medel för den ökade verksamheten. Torsten Elofsson borde känna till att det i propositioner där man lägger fram förslag som innebär att kostnader ökar är vanligt att regeringens departement har pratat med varandra så att man finansierar de reformer som läggs fram.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att man rycker på axlarna åt att det här kommer att göra en redan pressad situation med långa handläggningstider ännu värre, herr talman, och inte ser till att faktiskt finansiera domstolarna mer när det finns farhågor om att det kommer att bli väldigt många överklaganden kring dessa zonbeslut.

Herr talman! Man kan också konstatera att zonerna kommer att inrättas för två veckor i taget. Det står tydligt både i den utredning och departementspromemoria som ligger till grund för detta och i det Lagrådet skriver att det under alla omständigheter kommer att ta längre tid än två veckor, det vill säga lika lång tid som zonbeslutet gäller, att få ett överklagande prövat. Saken kommer alltså att vara överspelad i de fall där den som över-

klagar får rätt. Zonbeslutet kommer att ha gällt även i de fall då polisen fattade ett felaktigt beslut.

Detta hade man kunnat förändra genom att ha ett domstolsförfarande redan vid inrättandet av visitationszoner, men det valde regeringen väldigt aktivt att inte ha. Jag tycker att det är fel, herr talman.

Anf. 37 TORSTEN ELOFSSON (KD) replik:

Herr talman! Vad gäller domstolarna och anslagen till dem är det så att anslagen till domstolarna har ökat. Nu talar Rasmus Ling om *befarade* kostnadsökningar som vi egentligen inte vet någonting om. Det är ju så att man får ett anslag och att det ska fördelas och prioriteras utifrån de förutsättningar som man har.

Rasmus Ling förmodar att det kommer att hagla in överklaganden, vilket vi egentligen inte vet om det kommer att göra. Det blir i stället en mer akademisk diskussion kring detta just nu, för vi vet inte om det kommer att inträffa. Men om det gör det får man ju prioritera och diskutera med regeringen i vilken utsträckning man behöver ökade anslag. Det är då i en budgetprocess som den frågan får hanteras.

Anf. 38 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Herr talman! Torsten Elofsson pratade varmt om de danska visitationszonerna. I mitt anförande markerade jag de stora skillnaderna mellan Danmark och Sverige när det handlar om zonerna. Danmark har inga andra lagliga grunder än visitationszoner för att kunna genomföra visitation över huvud taget. I Sverige har vi flera alternativ. När dansk polis lyfter betydelsen av zoner lyfter de också samtidigt väldigt tydligt behovet av resurser både till polisen och till olika sociala insatser.

Vi vet inte vad det är som har burit frukt i Danmark – är det själva visitationerna eller insatserna på den sociala arenan? Man gör starka brottsförebyggande insatser och samverkar brett i samhället när man inrättar en sådan här zon. Mycket annan forskning visar på att det är det här andra benet, starka brottsförebyggande insatser på den sociala arenan gällande skola, fritidsaktiviteter och stöd till unga, som är det som räddar oss ur en allvarlig situation med kriminalitet.

Jag undrar hur Torsten Elofsson förhåller sig till de här två benen i dag. Varför har man inte argumenterat i den svenska propositionen för även det andra benet, som verkar vara det starkaste?

Anf. 39 TORSTEN ELOFSSON (KD) replik:

Herr talman! Det är två olika bitar i det här, tycker jag. I dag debatterar vi säkerhetszoner och lagstiftningen kring dem. Det brottsförebyggande arbete som måste kopplas till de utsatta områdena är en annan fråga. Jag berörde i mitt anförande att dansk polis har dragit slutsatsen att man om man inför den här typen av säkerhetszoner måste kombinera dem med ökade insatser på det brottsförebyggande området. Jag nämnde också att regeringen har tagit fram en strategi som man kommer att tillämpa för det brottsförebyggande arbetet. Det handlar väldigt mycket om hur man arbetar både rent operativt och brottsförebyggande i de här områdena.

Säkerhetszonerna är en akut åtgärd som man beslutar om när det finns en påtaglig akut risk för att det ska inträffa skjutningar eller sprängningar i ett visst område. Då gäller det att säkra och trygga det området i ett akut

skede. Det är ju därför man också har tidsbegränsat besluten till två veckor, givetvis med möjlighet till förlängning. Det är inte så att man inför säkerhetszoner bara så där rent allmänt för att man tycker att man bör ha dem, utan det finns ett underlag som man baserar sitt beslut på. Det brottsförebyggande arbetet med skola, socialtjänst, polis och så vidare i området är en fråga som är sammankopplad med detta men som inte direkt berör lagstiftningen om säkerhetszoner som den är utformad nu.

Anf. 40 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret, men jag tycker att det blir en väldig obalans. Man åberopar det danska systemet och tar ut den mest osäkra biten för att implementera den i Sverige. Man ser inte sambanden med hur oerhört viktigt det generellt brottsförebyggande arbetet är. Det är naturligtvis också möjligt att gå in mer individuellt.

Jag ser stora risker med det här. Som polisen, många kommuner med flera markerar underminerar man genom att gå vidare med det här förslaget förtroendet för polisen och de möjligheter till samarbete som behövs för att klara upp brott, för att få uppgifter från allmänheten och för att människor ska våga vittna. Har man raserat en del av grunden är det oerhört svårt att bygga upp ett sådant förtroende igen. Jag ser väldigt allvarliga risker för att polisen kan tappa i respekt och förtroende. Min nästa fråga till Torsten Elofsson blir om inte även han ser sådana risker, särskilt utifrån att vi också vet att diskriminering förekommer.

Anf. 41 TORSTEN ELOFSSON (KD) replik:

Herr talman! Man måste alltid beakta de här faktorerna. Jag tycker att man ska ta till vara de erfarenheter som gjorts av dansk polis, som har använt det här verktyget i 20 år. Man konstaterar att tryggheten har ökat i områdena och att man har fått en bättre relation med de boende, som är tacksamma för att det blivit tryggt och säkert. Man har också i Danmark lyckats trycka tillbaka gängkriminaliteten på ett helt annat sätt än vad vi har förmått här. Säkerhetszonerna, eller visitationszonerna som de kallas där, utgör ett instrument och ett verktyg i den totala verktygslådan. Det är inget universalverktyg som löser det hela.

Om vi hanterar detta på ett bra och rätt sätt tror jag inte att det finns skäl till farhågor för ökad diskriminering, ökad otrygghet och ökad polarisering. Det handlar om att bygga relationer mellan poliserna som verkar i området och de boende i området. Som jag sa kan man i och med den här opinionsundersökningen konstatera att en majoritet av de boende i de utsatta områdena stöder det här.

Det är också intressant att se att de kommuner som de facto har tillstyrkt lagförslaget är sådana som varit särskilt utsatta för grova våldsbrott under lång tid, till exempel Eskilstuna, Helsingborg, Norrköping och Linköping. De tycker att detta är ett bra förslag, och det finns fog för det – är man särskilt drabbad vill man ha den här åtgärden.

Jag tror och hoppas att de farhågor som Gudrun Nordborg framför saknar grund. Som sades här tidigare jobbar polisen aktivt med att motverka diskriminering. Jag värjer mig mot att det skulle finnas någon strukturell främlingsfientlighet eller rasism i polisleden – det är inte fallet enligt min erfarenhet.

Anf. 42 ULRIKA LILJEBERG (C):

Herr talman! Jag yrkar avslag på regeringens proposition om att införa visitationszoner, eller säkerhetszoner som det numera kallas. Jag yrkar också bifall till reservation 1.

Det råder inget tvivel om att vi har ett allvarligt läge med organiserad brottslighet, skjutningar och sprängningar i vårt land och att det finns behov av skarpa åtgärder. Men åtgärderna behöver vara både effektiva och rättssäkra. De föreslagna visitationszonerna, säkerhetszonerna, är varken effektiva, rättssäkra eller för den delen rimliga eller proportionerliga.

Centerpartiet är inte emot kroppsvisitationer eller husrannsakingar i sig. Det är tvångsmedel som redan finns och som är viktiga när de används på ett rimligt och proportionerligt sätt vid misstanke om brott eller förebyggande. Men inget av det är fallet med dagens förslag.

Ett av våra främsta argument mot förslaget är att det saknas stöd för att visitationszonerna skulle vara effektiva och ha en förebyggande effekt. I stället ser vi att de riskerar att leda till ökad diskriminering och minskat förtroende för polisen.

Regeringen hänvisar primärt till Danmark. I Danmark finns, som vi hört, visitationszoner sedan 2004. Där hade inte polisen de möjligheter till kroppsvisitation som svensk polis har och länge har haft. De danska visitationszonerna har enligt uppgift inte utvärderats. Men såväl i propositionen som av en dansk forskare som skrev på DN Debatt häromdagen och av andra framhålls att det avgörande för de danska framstegen med stor sannolikhet inte var möjligheten till kroppsvisitation utan en stor och konstant polisiär närvaro med tillräckliga resurser samt närvaro av andra resurser från övriga samhället, både från det offentliga i form av andra myndigheter, kommuner och bostadsbolag och från civilsamhället i form av näringsliv och föreningsliv.

I propositionen refereras också till en Brårapport från 2010 där det framgår att det är viktigt att polisens arbete riktas mot brottsintensiva platser, vilket är fallet i detta förslag. Men i rapporten står det inget om visitationszoner eller liknande, utan även där är fokus på en stark polisiär närvaro.

Det står även: ”Om allmänheten samtidigt tar avstånd från polisen blir det svårt att betrakta ett platsbaserat polisarbete som framgångsrikt.” Det är alltså inte visat att de föreslagna säkerhetszonerna är effektiva. De skapar i stället en stor risk för diskriminering och godtycke. Dessutom behöver man vara oerhört försiktig med att införa lagstiftning som medger en sådan inskränkning i grundläggande fri- och rättigheter som kroppsvisitation är.

Vad ser vi då som lösningen på det problem vi är överens om finns? Redan i dag har polisen enligt polislagen rätt att kroppsvisitera personer vid en låg grad av misstanke och i vissa fall även förebyggande, just i syfte att få bort vapen och sprängmedel från de kriminella. Den nuvarande lagstiftningen tillsammans med en stark polisiär offentlig närvaro, där förskola, skola, bostadsbolag och myndigheter tillsammans med polisen samarbetar med lokalt närings- och föreningsliv, är det som vi ser som den effektiva vägen.

Är säkerhetszonerna verkligen brottsförebyggande? Jag har här under debattens gång hört att de av majoriteten har beskrivits som brottsförebyggande, brottsbekämpande och ibland brottsutredande. Men det som står i

betänkandet är att de är brottsförebyggande. Låt oss då prata om brottsförebyggande!

Vi pratar också ofta om barnen. Där behöver vi ha brottsförebyggande fritidsverksamhet. Vi behöver ha vuxna och ibland även de baktalade siffrorna och bullarna. En ond kraft behöver nämligen mötas av en god kraft och inte av ett tomrum eller, för den delen, av en visitationszon.

Vi ser stora risker för att zonerna leder till ökad stigmatisering av vissa områden. Polisens, kommunernas och andra aktörers förebyggande och förtroendeskapande arbete riskerar att raderas utan att vi ser någon brottsförebyggande effekt i andra ändan.

Trots regeringens bild av att zonerna i sig skapar trygghet är det svårt att se det positiva för ett område att få en säkerhetszon inrättad. Det är svårt att se att det skulle locka till sig näringsliv och företagare i form av butiker, kontor och service när man vet att det finns en risk för medarbetare, besökare och boende att bli slumpmässigt utsatta för kroppsvisitation och få fordon genomsökta. Och är det något de här områdena behöver är det jobb, service och förtroende för samhället.

Jag vill också säga någonting om beredningen av lagförslaget. Beredningsförfarandet har fått omfattande och allvarlig kritik från remissinstanserna för såväl sitt innehåll som för de former under vilka förslaget tagits fram. Vi behöver här åter konstatera att förslaget rör grundläggande rättigheter till privatliv och integritet. Förslaget hanterar frågor om gränserna för den statliga maktutövningens och rättsstatens kärna.

Av direktiven till den utredning som ligger till grund för dagens förslag framgår att uppdraget var att ta fram ett förslag på hur ett system med visitationszoner kan införas, inte att utreda huruvida ett system med zoner kan anses vara en effektiv lösning på de problem som finns. Med ett sådant upplägg finns en uppenbar risk för att problemet blir bristfälligt belyst och analyserat. Detta har också framförts av bland annat JO, Stockholms universitet och Svea hovrätt i deras remissvar.

En viktig faktor när det gäller tvångsmedel är att de måste omgärdas av effektiva kontrollmekanismer. Lagrådet säger i sitt yttrande att förslaget såvitt det avser möjligheten att överklaga inte kan läggas till grund för lagstiftning. Det saknas rättssäkerhetsgarantier.

Vi anser i likhet med Lagrådet att ett system med underställande av polisens beslut hade varit bättre, och vi kommer noga att följa upp enskildas och rättsväsendets möjligheter och förmåga att kontrollera och överpröva beslut om de här zonerna. Vi kommer också att granska och noga följa regeringens arbete med en ny diskrimineringslag som även behöver omfatta polisens myndighetsutövning.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis säga att vi har ett allvarligt läge i Sverige nu med en grov organiserad brottslighet på frammarsch. Det är viktigt att staten agerar. Jag har sagt det tidigare, och jag säger det igen: Centerpartiet har stått bakom de straffskärpningar som har införts. Vi har stått bakom vistelseförbud. Vi har stått bakom de utökade befogenheter för polisen när det gäller hemliga preventiva tvångsmedel som nu är på plats, och vi har stått bakom de stora resursförstärkningarna till hela rättsväsendet. Vi anser att staten behöver agera kraftfullt, effektivt och rättssäkert. Men visitationszonerna är inget av detta.

Vi kan konstatera att förslaget har mött kritik i sällan skådad omfattning vad gäller syfte, effekt, beredning, skydd av grundlagsskyddade

fri- och rättigheter, proportionalitet, risk för diskriminering och avsaknad av rättssäkerhetsgarantier. Att i det läget införa lagar som på allmän plats inskränker grundläggande fri- och rättigheter med argumenten att vi måste pröva allt, att de som har med rent mjöl i påsen inte behöver oroa sig eller, som jag hört nu i dag, att det inte är visat att det är dåligt, tycker jag inte är värdigt. Det finns ett skäl till att det finns ett skydd mot kroppsvisitationer i grundlagen.

Vi är för kroppsvisitation vid misstanke om brott eller om det finns skäl att anta att personen i fråga har vapen eller sprängmedel. De lagarna finns redan.

Jag har insett att detta med tvångsmedel är lite som med antibiotika. När penicillinet kom var det revolutionerande – det botade sjuka och fick folk att överleva. På samma sätt är det med tvångsmedel. Vi behöver absolut kunna avlyssna, kroppsvisitera och göra husrannsakan för att kunna förebygga och utreda brott. Men, vi vet numera att när antibiotika överanvänds uppstår en resistens, och den biter inte längre på vare sig enkla eller svåra sjukdomstillstånd. Risken är densamma om tvångsmedel överanvänds.

Det förtroende som polis och övriga rättsväsendet har från allmänhetens sida är avgörande, både för det förebyggande och för det brottsutredande arbetet. Men om den breda allmänheten antar att man oskyldigt kommer att kunna bli kroppsvisiterad eller avlyssnad är risken att man inte längre ser polisen som en trygghet utan som ett hot. Samtidigt har den grova brottsligheten både resurser och drivkrafter att hitta nya sätt att kringgå de nuvarande tvångsmedlen. Då har vi gått för långt.

Det är en balansgång med tvångsmedel, precis som med antibiotika. Rätt använt är det oerhört positivt och livsavgörande, men överanvänt blir det till slut verkningslöst. Därför drar Centerpartiet gränsen här.

Anf. 43 MARTIN MELIN (L):

Herr talman! Den här debatten handlar egentligen inte om visitationer – den handlar om någonting annat, och jag kommer att återkomma till det.

Den kommande 22 § polislagen, i folkmun även kallad lagen om säkerhetszoner, är egentligen bara en liten skärpning av den befintliga lagstiftningen, nämligen 19 § andra stycket polislagen. Den nya lagen om säkerhetszonerna tycker jag har fått alldeles för stor uppmärksamhet och alldeles för mycket kritik. Det är en lag som kommer att vara en liten pusselbit i det stora pussel som vi kallar för brottsbekämpande arbete eller varför inte brottsförebyggande arbete. Säkerhetszoner är ett brottsförebyggande verktyg, och det är ett verktyg som Polismyndigheten har efterfrågat, särskilt som den andra lagstiftningen, 19 § andra stycket polislagen, har varit otydlig.

När jag har följt debatten både här och i medier har jag märkt att det finns en stor okunskap om hur lagen om säkerhetszoner är tänkt att användas. Låt mig därför, herr talman, få ta ett exempel på hur den här lagen är avsedd att användas. Det är alltså ett exempel:

Polisen får genom spaning och underrättelse indikationer på att en gruppering kommer att skjuta, spränga eller begå ett attentat i ett visst område. Det kan till exempel handla om att man är ute efter att hämnas en person eller att man vill ta över en drogmarknad. Polisen sätter då in resurser i det aktuella området där den eller de som är måltavlor bor eller vistas.

En kväll får polisen plötsligt syn på en bil, och i den bilen färdas flera personer. En av dem känner polisen igen som en person som är kopplad till ett kriminellt nätverk och dömd för ett grovt brott.

Det är förutsättningarna.

Här finns två skolor för vad man vill att polisen ska göra. Vi kan kalla den ena för oppositionens skola. Oppositionen tycker inte att poliserna ska göra någonting. De ska avvakta och vänta tills en skälig misstanke har byggts upp så att de kan göra en husrannsakan i bilen och visitera och kontrollera personerna med stöd av rättegångsbalken. I princip vill oppositionen att poliserna ska vänta tills personerna har vevat ned bilrutan och med automateld skjutit rakt in i en bostad. Då ska poliserna kliva fram och göra visitationer.

I den andra skolan, som vi kan kalla för Tidöpartiernas skola, tycker man att när det finns ett konkret hot och indikationer på att det kommer att ske ett attentat i ett visst område – då beslutar polisen om en säkerhetszon.

Med den nya lagen får poliserna i detta exempel rätt att ingripa *innan* någonting händer. När polisen har identifierat en person och genom spaning, underrättelse, personliga kontakter och personliga kunskaper har fått skäl att stoppa och kontrollera bilen och söka efter de vapen som finns kan man göra detta och förhoppningsvis förhindra att ett attentat sker. Så här är det tänkt att säkerhetszonerna ska användas. Det är upp till var och en att avgöra om man tycker att det ska vara som oppositionen vill eller som Tidöpartierna vill.

I propositionen om lagen om säkerhetszoner framgår klart och tydligt hur tanken är att lagen ska användas: inom ett begränsat område och en begränsad tid. Poliserna ska jobba med underrättelse, tips och egna erfarenheter. Det är tid och plats som avgör. Poliserna kommer på så sätt att kunna jobba mer offensivt, mer effektivt och mer förebyggande. Förhoppningen är att det ska ge effekten att de som planerar att utföra ett våldsdåd drar sig för att göra det. Med denna lag kommer polisen att kunna agera innan någonting händer.

Det har framförts här, framför allt av oppositionen, vilket jag tycker är bra, att allt detta ska dokumenteras. Det är viktigt att det dokumenteras vem som har gjort visitationen och varför visitationen har gjorts. Tid, plats och anledning ska dokumenteras. Allt detta är viktigt, och det är något som lagen kommer att medföra. Man kan alltså i efterhand kontrollera vem som har gjort vad.

Herr talman! Tillbaka till debatten och vad den egentligen handlar om, nämligen förtroendet för svensk polis eller snarare avsaknaden av förtroende för svensk polis.

Vi har i dag fyra partier i Sveriges riksdag som inte litar på svensk polis. Det är fyra partier som är tydliga med att de är oroliga för att svensk polis kommer att börja trakassera och diskriminera oskyldiga människor och att svensk polis kommer att börja rasprofilera människor. Oppositionen säger inte att svensk polis gör detta i dag, men man säger att man hyser stora farhågor för att det kommer att börja ske om lagen blir verklighet. Oppositionen tror att svensk polis då kommer att börja trakassera, diskriminera och rasprofilera; det har man varit tydlig med i både medierna och debatten.

År 2024 står vi alltså och pratar om rasprofilering, och vi har höga politiska företrädare i Sveriges riksdag som på allvar menar att svensk polis

kommer att välja ut vilka de ska visitera utifrån hur en person ser ut eller varifrån en person kommer. Det är en väldigt mörk bild av svensk polis som oppositionen målar upp. Som polis blir jag både upprörd och ledsen över att politiska företrädare i Sveriges riksdag har denna bild. Jag har faktiskt lite svårt att sätta ord på vad jag tycker om detta.

Herr talman! Många poliser jobbar i dag under väldigt svåra förhållanden. De är underbemannade, de är underbetalda och de får stå ut med hot och våld. De blir bespottade och påhoppade, och deras ingripanden filmas. De kartläggs, och de får sina personliga uppgifter utlagda på nätet. I vissa områden finns starka krafter som motarbetar en närvarande polis. Det är krafter som inte vill ha poliser i närheten. Jag undrar varför polisen även ska motarbetas av ledande politiker i Sveriges riksdag. Vad tjänar vi på det? Blir det bättre?

Det handlar om poliser som dagligen jobbar i de utsatta områdena. Det här är områden som finns på grund av oss politiker. Vi kan inte skylla dem på polisen, utan det är dålig politik som har lett till att vi har fått de här områdena och att vi har dem än i dag. Poliserna i dessa områden försöker medla, bygga relationer och skapa förtroenden. De försöker bli en del av vardagen för de skötsamma invånarna, majoriteten, som bor där. Dessa människor vill inte leva med hot och våld, skjutningar och sprängningar och kriminella gäng som tar över gator och torg.

Tror ni på allvar att ni hjälper till när ni pekar ut poliserna och säger att man inte kan lita på dem? Tror ni att ni hjälper poliserna i arbetet mot de kriminella nätverken? Tror ni att ni underlättar för dem?

Jag känner flera av de här poliserna. De brinner för att jobba med att skydda dem som bor i de här områdena. De vill att barnen ska kunna leka på lekplatserna utan att riskera att bli skjutna. De vill att de skötsamma och hederliga familjerna inte ska riskera att få sina lägenheter sprängda i bitar. De vill att näringsidkare ska kunna ha öppet utan att riskera att kriminella gäng tar över butiken, utpressar dem eller ser till att ha en öppen drogmarknad precis utanför butiken så att kunderna inte vågar komma dit.

De här poliserna vill väl. De tjänar ingenting på att hålla på och trakassera eller diskriminera de boende eller, för den delen, syssla med rasprofilering. Förklara gärna för mig varför de skulle göra det och vad ni grundar era påståenden på! Berätta det för mig!

Jag tycker att det är tråkigt, herr talman, att vi ens behöver diskutera det här, och jag tycker att det är tragiskt att vissa använder svensk polis som ett slagträ i debatten.

Svensk polis försvarar demokratin. Svensk polis försvarar yttrandefriheten, demonstrationsrätten och det fria ordet. Svensk polis är professionell. Svensk polis tar inte ställning. Svensk polis försvarar envar som vill göra sin röst hörd; det spelar ingen roll vem du är eller var du kommer ifrån. Svensk polis gör inte skillnad på person.

Svensk polis förtjänar bättre. Svensk polis förtjänar att Sveriges riksdag och dess representanter står upp för den.
(Applåder)

Anf. 44 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Låt mig inleda med att säga att Martin Melins kollega i samarbetet, Louise Meijer, hade en högre intellektuell höjd i sitt anförande gällande beskrivningen av ärendet.

Jag tänkte prata med Martin Melin om det som rör diskriminering. Martin Melin ger i sitt anförande tydligt uttryck för att han inte ser detta som någonting viktigt, men jag vill ändå ställa ett antal frågor.

Det finns ett utredningsförslag som är remitterat och färdigt sedan flera år tillbaka, från 2021, som kan läggas fram till riksdagen om regeringen så vill. Det skulle innebära att polisen, tullen och andra myndigheter skulle omfattas av diskrimineringslagen fullt ut. Ansvarig för lagstiftningen i regeringen är statsrådet Paulina Brandberg, som var i justitieutskottet under beredningen. Regeringen har bråttom i vissa frågor, men i den här frågan har man uppenbarligen inte haft det. Frågan bereds inom Regeringskansliet, och regeringen har inte kunnat ge något besked om när en proposition ska kunna läggas fram till riksdagen.

Herr talman! Jag frågade tidigare Sverigedemokraternas företrädare om de skulle motsätta sig detta. De kunde inte svara på frågan om de skulle släppa igenom det. Jag skulle gärna vilja höra Martin Melins besked i frågan. Kommer regeringen att lägga fram ett förslag till riksdagen om en förändring i diskrimineringslagen?

Anf. 45 MARTIN MELIN (L) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Rasmus Ling!

Jag tycker att detta är en viktig fråga, även om Rasmus Ling säger att jag inte gör det. Jag tycker att det är väldigt allvarligt när poliser på individnivå diskriminerar, trakasserar eller på annat sätt beter sig olämpligt. Detta är väldigt viktigt.

Nu känner Rasmus Ling inte mig, men jag har under alla mina år hos polisen jobbat mot detta genom facket. Jag tycker att det är väldigt viktigt. Men att klumpa ihop polisen som grupp och säga att alla poliser kommer att börja med trakasserier, diskriminering och rasprofilering tycker jag är fel. På individnivå har jag inga problem med det, men klumpa inte ihop polisen som grupp! Jag tycker att man ska vara försiktig med det, oavsett vilket sammanhang det gäller.

Vad gäller diskrimineringslagen är jag glad att man tittar på detta inom regeringen. Jag visste inte om att det var så här förrän jag blev uppmärksam på det i utskottet för ett par veckor sedan. Jag tycker att jämställdhetsministern gav ett bra svar, så jag hänvisar till det och hoppas att Rasmus Ling är nöjd med det.

Anf. 46 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Nej, jag är verkligen inte nöjd med beskedet att man har en förhoppning om att lägga fram detta. Medan man i andra frågor förkortar motionstiden till några dagar, har en remissrunda över jul- och nyårshelgerna och forcerar fram lagstiftning som ska vara permanent är detta en fråga som har legat i tre år, och man kan inte ens säga med säkerhet att man kommer att lägga fram någonting under mandatperioden. Det är inte ett svar som jag är nöjd med.

Martin Melin säger att diskriminering är en viktig fråga, samtidigt som han har stått och raljerat om rasprofilering och sagt att det inte förekommer. Det är ingen som har påstått att detta är någonting som Polismyndigheten som myndighet ägnar sig åt. Dock är det ett omfattande antal remissinstanser som varnar för att detta kommer att öka och att förtroendet för Polismyndigheten som myndighet riskeras. Detta viftar Martin Melin bort.

Herr talman! Att Martin Melin säger att man inte ska gå på utseende, kläder eller liknande blir lite konstigt när Martin Melin själv stod på presskonferensen och uttryckligen sa att folk ska kunna väljas ut just på grund av sin klädsel.

Anf. 47 MARTIN MELIN (L) replik:

Herr talman! Nu kan tyvärr inte Rasmus Ling stå till svars för detta, men han kommer att få göra det sedan. Jag har aldrig någonsin sagt att en person ska kunna visiteras enbart på grund av utseende eller klädsel. Om Rasmus Ling påstår att jag sa det under presskonferensen vill jag att Rasmus Ling plockar fram exakt det klippet och talar om för mig var jag säger det. Jag har aldrig sagt det – aldrig någonsin!

Tvärtom förklarade jag väldigt tydligt i en intervju i P1 en timme efter presskonferensen att enbart klädsel eller utseende inte ska vara skäl för visitation. Samma kväll sa jag detsamma i TV4. Jag förstår inte var Rasmus Ling har fått detta ifrån. Jag kommer faktiskt att kräva att Rasmus Ling plockar fram klippet och talar om för mig var jag säger detta.

Jag har väldigt svårt att ta lögner. Jag kan ta vad som helst men inte när folk påstår att jag gjort saker som jag inte har gjort. Då blir jag faktiskt riktigt förbannad.

Anf. 48 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr talman! Tack för anförandet, Martin Melin!

Jag begärde ordet eftersom jag är väldigt nyfiken på hur det kan komma sig att Liberalerna har släppt fram denna lagstiftning som så uppenbart riskerar att öka diskrimineringen i samhället. Liberalerna är ju ett parti som brukar stå upp mot diskriminering i alla lägen, men nu släpper man alltså fram denna lagstiftning där det finns en överhängande risk att visitationszonerna kommer att upplevas som diskriminerande och stigmatiserande.

Förslaget ger polisen obegränsad möjlighet att kroppsvisitera människor utan konkret brottsmisstanke. Redan i dag finns det problem med etnisk profilering och diskriminering inom polisen. Det betyder inte att alla poliser är diskriminerande, men det finns sådana inslag inom polisen och det är ett problem. Det säger också Brås rapport, som visar att polisens arbete är förenat med risk för diskriminerande etnisk profilering.

Detta finns alltså, och när det finns tycker jag att det är väldigt märkligt att man släpper fram denna lagstiftning som riskerar att öka diskrimineringen, förvärpa situationen och underminera förtroendet för både myndigheten i sig och polisen i synnerhet.

Dessa områden kommer inte att bli tryggare av vetskapen om att barn och andra anhöriga när som helst kan visiteras på oklara grunder. Detta är också någonting som en rad tunga remissinstanser har yttrat sig om, till exempel Diskrimineringsombudsmannen och Rädda Barnen.

Hur kan ni släppa fram denna lagstiftning som så uppenbart riskerar att diskriminera?

Anf. 49 MARTIN MELIN (L) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågorna och för påståendena.

Låt mig börja med påståendena. Det är väldigt mycket ”om”, ”risk för” och så vidare. Spåkulen är väldigt stor. Vi vet inte hur lagen kommer att falla ut, och jag tycker att vi ska vänta med att döma ut den tills den har

använts. Om tre år kommer den att utredas, och har vi tur står vi här om tre år kan då prata om det.

När det gäller remissinstanserna är det tunga remissinstanser som haft många ”om” och ”ifall”. Det är också många tunga remissinstanser som är positiva till lagen, vilket någonstans tycks glömmas bort. Jag tycker att det är viktigt att lyssna på remissinstanser och att ta till sig av vad de säger – sedan kan det finnas olika infallsvinklar, olika agendor och så vidare.

Jag har hört i debatten att det redan finns en lagstiftning. Då pratar vi om 19 § andra stycket polislagen, där det står att polisen kan kontrollera en person utan att det finns skälig misstanke om brott. Problemet är att Justitieombudsmannen har slagit ned på flera av dessa kontroller och menat att de inte har varit underbyggda. Det har inte funnits rätt att göra visitationerna med stöd av den lagen.

Senast i höstas gjorde JO en undersökning där man tittade på drygt 650 sådana kontroller och kom fram till att det var några, rent av flertalet, som inte var okej. Däremot fanns det inget underlag för att det hade skett några trakasserier eller någon diskriminering. JO fann inget underlag för att kritisera polisen för något sådant.

Detta är en av anledningarna till att den nya lagen har kommit till. Här får poliserna klara direktiv: I dessa områden får man visitera folk – tid och plats. Detta saknas i den andra lagen, vilket JO slagit ned på.

Det är svaret på varför vi står bakom lagen. Vi vill att poliserna ska kunna jobba förebyggande och förhindra brott innan någonting händer. Vi tänker också – och detta är viktigt – på dem som bor där. Det pratas ingenting om dem här i dag.

Anf. 50 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för svaret.

Om man verkligen vill satsa på dem som bor i dessa politiskt eftersatta områden borde man satsa på förebyggande åtgärder som betyder någonting – satsa på välfärden, satsa på skolan, satsa på fritidsverksamheter – och inte på att öka otryggheten och minska tilliten till polis och myndigheter. Det är precis det man gör med det här systemet.

Tunga och viktiga remissinstanser, till exempel Diskrimineringsombudsmannen, avstyrker lagförslaget. Enligt DO kommer möjligheten att införa säkerhetszoner oundvikligen att medföra klara och oacceptabla risker för diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning. Även Riksdagens ombudsmän, Justitiekanslern, Civil Rights Defenders, Barnombudsmannen och Rädda Barnen avstyrker regeringens förslag. Detta är tunga instanser som har massor med kunskap och erfarenhet på området, och dem avvisar man. Varför gör man det?

Anf. 51 MARTIN MELIN (L) replik:

Herr talman! Nej, regeringen avvisar inte detta. Regeringen tar till sig av deras farhågor – för det är fortfarande farhågor vi pratar om och ingenting konkret. Remissinstanserna kan inte peka konkret på att detta kommer att hända när lagen införs, utan man har farhågor.

Regeringen har tagit till sig detta. Framför allt har man gett klara direktiv till Polismyndigheten – för det är ändå Polismyndigheten som ska utföra åtgärderna, inte regeringen – om att detta är vad som gäller. Det får

inte ske någon visitering enbart på grund av etnicitet, kläder och så vidare. Man har varit jättetydlig med det.

Det ledamoten och övriga nu gör är att man misstror polisens förmåga att hantera detta. Det är min kritik mot vissa ledande politiker. Man säger: Nej, vi litar inte på att svensk polis kan hantera detta.

I övrigt tycker jag fortfarande att man glömmer bort de boende. 63 procent av de boende i de områdena är positiva till säkerhetszoner. De är positiva till att poliserna äntligen ska se de problem som finns i deras områden. De är positiva till att poliserna äntligen kommer att finnas på plats innan någonting händer. Det är vad de eftersöker.

Jag träffar boende som säger: "Ni struntar i oss". Men när polisen finns på plats i de utsatta områdena under en längre period skapas relationer och förtroende byggs. Min erfarenhet, förvisso bara från 33 år som polis, visar att så länge polisen finns närvarande ökar förtroendet för polisen – inte tvärtom, som ledamoten sa lite fint här.

Anf. 52 ULRIKA LILJEBERG (C) replik:

Herr talman! Ledamoten Melin och jag har ganska mycket gemensamt. Vi tillhör båda liberala partier, och vi är båda tjänstlediga från olika myndigheter inom rättsväsendet för att kunna arbeta som folkvalda här i riksdagen. Jag tror att vi båda är stolta över alla rollerna vi har.

Men det kom ganska skarpa ord från ledamoten om min och Centerpartiets syn, om att vi inte skulle ha respekt för, lita på eller ha förtroende för polisen. Jag vill verkligen ta tillfället i akt och säga att jag värjer mig mot den beskrivningen. Jag har den största respekt för polisen.

Jag är däremot inte naiv. Vi har i tidigare replikskifte hört att det inte finns några farhågor när det gäller den här lagstiftningen, men sedan hörde vi en annan ledamot säga att vi inte vet hur denna lag kommer att falla ut.

Jag undrar därför varför det, enligt ledamoten och Liberalerna, ens behövs en möjlighet att överklaga de här besluten.

Anf. 53 MARTIN MELIN (L) replik:

Herr talman! Med att överklaga beslutet menas alltså att överklaga att det införs en säkerhetszon i ett visst område. Den möjligheten kommer att finnas. Men vi har hört andra säga här att det förmodligen kommer att ta tid, att domstolen kanske inte kommer att kunna hantera det på dagen och att det kan innebära att säkerhetszonen implementeras och används innan överklagandet har hanterats i domstol.

Jag vet inte riktigt hur man har planerat att det ska ske. Men i min värld kan ett överklagande hanteras på dagen; vi ser ju att folk blir häktade och så vidare. Min förhoppning är alltså att ett överklagande ska kunna göras samma dag som beslutet kommer om att en säkerhetszon ska inrättas. Det är vad jag hoppas och tror ska ske. Jag har inga andra åsikter om det.

Svaret på frågan är alltså att jag tycker att det är bra att det kan överklagas. Jag tycker att alla beslut som myndigheter fattar på ett eller annat sätt ska kunna kontrolleras, utredas och i vissa fall också överklagas.

Anf. 54 ULRIKA LILJEBERG (C) replik:

Herr talman! Det jag vill lyfta fram är att jag inte tycker om när ledamoten framställer det som att det ska kunna prövas. Det handlar ändå om en grundläggande fri- och rättighet som är inskriven i grundlagen. Det be-

hövs rättssäkerhetsgarantier. Det behövs möjlighet att kontrollera och överklaga. Där finns det farhågor när det gäller detta beslut.

Att utifrån det dra slutsatsen att vi inte skulle lita på svensk polis och svenskt rättssystem är att dra det alldeles för långt. Därför menar jag att det är en större fara att få det att framstå som att vi har system som är ofelbara, på det sätt som ledamoten har sagt. Att vi måste lita blint på alla tror jag är en större fara än lagstiftningen i sig.

Anf. 55 MARTIN MELIN (L) replik:

Herr talman! Min kritik gäller att vissa politiker inte litar på svensk polis. Jag har läst en debattartikel, som bland annat ledamoten har ställt sig bakom, om att det finns överhängande farhågor om att svensk polis kommer att börja diskriminera, trakassera och använda sig av rasprofilering om lagen införs. Jag tycker att det var starka ord. De kunde ha uttryckt det som att de hoppas att Polismyndigheten tar till sig vad remissinstanserna skriver, att man pratar om det inom Polismyndigheten och att poliserna pratar om det.

De poliser jag känner som jobbar i de utsatta områdena är bra människor. De är väldigt humana. Vissa av dem kommer från andra kulturer. De har förståelse för problematiken och jobbar faktiskt mer brottsförebyggande än repressivt.

Jag blir bekymrad när jag hör att det finns en sådan negativ bild av polisen. Jag hoppas att polisen kan bevisa att det som stod i till exempel en debattartikel häromdagen inte stämmer, att de farhågorna inte kommer att besannas. Jag hoppas verkligen det.

(Applåder)

Anf. 56 MATTIAS VEPSÅ (S) replik:

Herr talman! Jag förstår att ledamotens förberedda inlägg handlar om att skaffa lite material, content, till sociala medier. Visst passar det alldeles utmärkt att måla ut alla frågeställare och invändningar mot propositionen här som att vi tycker illa om svensk polis. Det framställs som att vi inte vill ha polisen där eller att det skulle finnas något illasinnat och ondskefullt bakom våra frågeställningar. De är djupt relevanta, och som jag uppfattar det ledamoten Martin Melin säger mellan raderna håller han ändå med.

Jag kunde inte låta bli att reagera och trycka på knappen för att begära replik, trots möjligheten att få ett fint klipp till sociala medier. Ledamoten Martin Melin tog upp ett exempel. Det blir lite svårt, eftersom man måste rekapitulera det han sa. Men jag tittade på ett uttalande från JO som faktiskt gällde lite det som Martin Melin pekar på.

En person som fanns i en kriminell krets hade återkommande blivit stoppad i en bil; jag tror att det var åtta gånger. Det fanns risk för en gängkriminell konflikt och för att polisen skulle kunna hitta vapen eller sprängmedel, alltså koppla personerna till de grova våldsbrotten. Men det fanns också en dimension när det gäller den geografiska platsen.

Detta är en av alla JO-rapporter. Men här fann JO att det enligt polislagen fanns skäl för att göra ett ingripande, stanna och gå igenom bilen och genomföra en husrannsakan. Jag uppfattar alltså inte riktigt att Martin Melins exempel stämmer.

Det finns också andra problem som vi vill täppa till genom de förslag som jag har presenterat i debatten.

Jag har tre korta frågor. Tycker ledamoten att det är fel att man pratar om diskriminering, att man genomför en uppföljning och att man agerar mot poliser som har betett sig illa?

Anf. 57 MARTIN MELIN (L) replik:

Herr talman! Jag börjar med att svara på det sista. Nej, jag tycker att det är bra. Poliser ska granskas. Alla ingripanden som poliser gör ska granskas. Det är viktigt. Det är också viktigt att de poliser som gör fel bestraffas och i vissa fall faktiskt avskedas. Det är bra, och det är viktigt. Vi måste ha en poliskår som man kan lita på och ha förtroende för. Det är jätteviktigt. Det ska inte finnas några tvivel om det.

När det gäller diskriminering och trakasserier är det jätteviktigt att man pratar om det inom polisen, vilket man också gör. Det ska inte förekomma. Och i det fall det förekommer ska det åtgärdas på en gång. För mig är det jätteviktigt.

Ledamoten hänvisar till JO:s utlåtande om ett ärende från 2019. Jag tror att det var nere i Malmö som en person hade stoppats ett flertal gånger. JO hade inga problem med att man hade stoppat och kontrollerat. Men han skriver också i utlåtandet att det inte får förekomma i ett större geografiskt område bara för att det finns en konflikt i området, utan han menar att det måste vara mer kopplat till personen i bilen och till en direkt händelse. Om det har varit en skjutning en timme tidigare, ett signalement har gått ut och det har kommit in ett tips till polisen om att den här personen kan ha gjort det är det okej att stoppa bilen, som i det här fallet.

Men säkerhetszonerna är tänkta att användas i ett bredare syfte, för att poliserna ska kunna jobba mycket mer förebyggande, innan någonting har hänt. Det är problemet. I polislagen 19 § andra stycket är det egentligen mer kopplat till att någonting har hänt de senaste timmarna. Säkerhetszonerna breder ut det mycket mer. Polisen får verktyg för att kunna jobba mer effektivt. Det är egentligen skillnaden mellan de här paragraferna.

Anf. 58 MATTIAS VEPSÄ (S) replik:

Herr talman! Tack för svaret! Jag är glad över att ledamoten och jag ändå är helt överens om ett ja till de tre punkterna som gäller att prata om diskriminering, genomföra uppföljning och agera mot poliser som har betett sig illa, för det var också det resultat som Brårapporten som initierades av polisen pekade på. Jag blev alltså lite förvånad över jämförelsen och att all kritik, alla invändningar och allt arbete med att ta tag i de problem som finns utmålades som att man inte har tilltro till svensk polis. Så är det ju inte! Jag är glad över att den attacken vändes till att man kan ställa upp på att göra en insats för att hjälpa polisen. Det är en yrkeskår som upprätthåller lag och ordning och trygghet i samhället – det kan jag skriva under på varje dag i veckan – men vi pekar på att det behöver kraftsamlas för att hela samhället ska göra detta arbete.

Ledamoten sa i ett tidigare replikskifte att mycket pekar på att om man ska lyckas handlar det väldigt lite om den repressiva sidan och väldigt mycket om lokal förankring. Det var därför Socialdemokraterna byggde ut polisutbildningarna och såg till att det blev fler poliser. Vi är helt överens om att de ska vara lokalt förankrade och finnas på områdesnivå. Det ska finnas möjligheter att nå polisen dygnet alla timmar. Polisen ska inte minst vara ute och röra sig i hela samhället. Man ska inte ha en känsla av,

som jag läste i en insändare från Skärholmen, att man trots att det har skjutits där aldrig ser en polis på gatan. Man ser bara helikoptern eller den blåmålade bilen köra förbi.

Det man vill ha är precis det Martin Melin säger: Fler poliser som man känner vid namn på gatan. Den här debatten har väl handlat om att vi ser ett ensidigt fokus från SD-regeringen på det repressiva. Vi vill att polisen ska ha en stark förankring i hela samhället.

Anf. 59 MARTIN MELIN (L) replik:

Herr talman! Ja, det behövs fler poliser, och det behövs fler så kallade områdespoliser som jobbar lokalt förankrat och blir ett naturligt inslag i gatubilden. Det är det som behövs – alltså poliser som finns på plats innan någonting händer. Men som situationen ser ut i dag behöver dessa poliser också verktyg för att ingripa mot dem som försöker ta över områdena med hjälp av våld, skjutningar och sprängningar. Därför behövs säkerhetszoner, och därför pratar vi om det.

I den bästa av världar skulle säkerhetszoner inte behövas. Där skulle poliser inte behöva visitera och kontrollera folk. Den världen är inte verklig. Jag är ledsen. Det ser inte ut så i dag. Det finns mycket jobb att göra där ute, och jag vet att våra poliser också gör det.

Jag gillar inte att säga detta, framför allt inte till en socialdemokrat som säger att de har gjort att det blivit fler poliser och så vidare. Men det stämmer inte. I Stockholm är man färre poliser i dag än vad man var 2015. Men vi behöver inte gå in på den debatten nu. Det finns också andra regeringar som faktiskt inte kan se sig i spegeln när det kommer till det.

Jag tycker att det är bra att ledamoten säger att vi ska stötta våra poliser, men faktum är att när man skriver en debattartikel som den som kom häromveckan ställer det till problem för poliserna. Det var många poliser som hörde av sig till mig och frågade: "Vad menar de?" Helt plötsligt får boende i de här områdena vatten på sin kvarn när de säger att politikerna säger att man inte kan lita på polisen och att de kommer att börja trakassera och diskriminera de boende nu. Det är inget bra sätt att stötta svensk polis! Peka gärna på när någonting har gått fel, men säg inte att någonting nog kommer att hända. Då blir det fel. Det tycker i alla fall jag.

Anf. 60 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Regeringen har lagt fram ett förslag till riksdagen om att införa visitationszoner. Miljöpartiet kommer i eftermiddag att rösta nej till propositionen tillsammans med de andra oppositionspartierna. Det här är ett förslag som borde slängas i papperskorgen. Vi borde satsa på riktiga lösningar som kan hantera den grova kriminalitet vi ser i dag och som inte riskerar att sänka förtroendet för polisen och andra rättsvårdande myndigheter.

Visitationszoner behövs inte i Sverige. Möjligheterna för polisen att visitera någon är stor med dagens regelverk. Det ser inte ut så i alla andra länder. Flera som har visitationszoner har ett annat regelverk i grunden. Under förmiddagen har Danmark lyfts fram som exempel. De danska polisernas möjligheter att visitera är mycket mer begränsade. Det måste ske inom ramen för en förundersökning. I Sverige är den nuvarande ordningen bra när det gäller själva visitationsdelen.

Många har också lyft fram vikten av den polisiära närvaron. Den är naturligtvis jätteviktig men har ingenting med den här lagstiftningen att göra. Vi har patrullerande poliser och skulle behöva ännu fler. Det kräver att utbyggnaden av Polismyndigheten fortsätter. Den har pågått ett antal år och behöver fortsätta. Det krävs fler poliser, både som utredare och i yttre tjänst ute på gator och torg, men det har ingenting med visitationszoner att göra. Det behövs poliser som har möjlighet att agera enligt gällande lagstiftning kring visitationer. Polisen har fått omfattande nya verktyg bara den senaste tiden vad gäller tvångsmedelsanvändning och annat. Det har vi i riksdagen i väldigt bred enighet gett polisen mandat att använda.

Herr talman! Varför är då detta ett dåligt förslag? Jo, för att det innebär stora risker. Det är inte bara Miljöpartiet och de andra oppositionspartierna som har lyft fram det utan även en rad remissinstanser som på den väldigt korta tid de fick på sig faktiskt sagt samma sak. Risken för att diskrimineringen ökar och förtroendet för polisen minskar ytterligare i områden där det i stället skulle behöva öka är påtaglig. Det säger diskrimineringsbyråer, Justitiekanslern, en rad kommuner, Rädda Barnen och Civil Rights Defenders. Det, herr talman, kan inte bara viftas bort på det sätt som Tidöpartierna har gjort i den här debatten.

Lagrådet riktar skarp kritik mot förslaget. Man förordar att lagstiftningen skulle göras tidsbegränsad. Möjligheten som finns att överklaga zonbeslut menar Lagrådet inte kan ligga till grund för lagstiftningen i sin nuvarande form. Men regeringen kör över Lagrådet ytterligare en gång.

Vad gäller överklagandemöjligheten finns det en sådan, men det konstateras att den mest är ett slag i luften. En visitationszon kommer att kunna inrättas av Polismyndigheten omedelbart. Ett överklagande som lämnas in ska hanteras skyndsamt, men alla räknar med att det inte kommer att vara under den tid som zonen faktiskt gäller. Den prövningen kommer att ske när giltighetstiden för visitationszonen har löpt ut. Det är naturligtvis oerhört problematiskt.

Jag nämnde tidigare i ett replikskifte att man från regeringens sida inte heller har tagit höjd för kostnadsökningar på förvaltningsdomstolarna. Det här kommer att skapa ännu längre köer och längre handläggningstider, inte bara för detta utan för allt som förvaltningsdomstolarna har att besluta om.

Herr talman! Beredningen av det här ärendet lämnar i likhet med flera andra förslag från Justitiedepartementet mycket att önska. Det är illa berett. Man tog inte ens fram en vanlig SOU, och remisstiden sattes till fem veckor över jul- och nyårshelgerna. Det gjorde att ett flertal remissinstanser inte hade möjlighet att svara, vilket naturligtvis är mycket allvarligt. Vi har beredningstvång i grundlagen, och det är väldigt tveksamt om man har uppnått det genom den här hanteringen. Regeringen ville ju också ha förkortad motionstid i ärendet, vilket man inte fick. Justitiedepartementets chefs slafsiga hantering lämnar som sagt mycket att önska.

Detta har kallats mönsterbrytande men har modifierats under förmiddagens debatt till att vara en liten pusselbit bland andra. Det är värt att notera att man negligerar riskerna och inte kan ge svar på frågan när man kommer att lägga fram en förändrad diskrimineringslagstiftning.

Liberalerna viftar bort det och väljer att bli arga i stället för att svara på frågor. Jag tycker att man är svaret skyldig. När kommer en förändrad diskrimineringslag som också innefattar polisen, tullen och andra myndigheter?

Departementspromemorian som låg till grund för propositionen pekar på att detta behöver komma till. Men i den här frågan har regeringen ingen som helst brådska, utan man säger att man har en förhoppning om att lägga fram något under mandatperioden. Vi får väl se hur det blir. Sverigedemokraterna kan stoppa även detta. Man kunde inte heller svara på det i dag.

Herr talman! Det är också flera som säger att man inte har förtroende för polisen om man är emot en sådan här lagstiftning. Jag vänder mig skarpt mot det resonemanget. Jag och Miljöpartiet har förtroende för alla Sveriges myndigheter. Att det finns kritik mot en lagstiftning innebär inte att man saknar förtroende.

Vi har en polislag – jag utgår från att alla står bakom den – att vi ska ha en reglering av hur polisens mandat ser ut.

Vi har en skollag som gäller för hur det ska se ut i skolan, och det är inte för att vi misstror några lärare utan för att vi som samhälle och stat har regleringar av hur det ska se ut.

Att säga att man inte har förtroende om man är emot en lagstiftning är faktiskt ovärdigt, herr talman.

Visitationszoner är signalpolitik som splittrar samhället och symbolpolitik som regeringen hastar fram på ett ogenomtänkt sätt. Man beaktar inte de farhågor och risker som finns. Det här kommer att skada mer än det kommer att göra nytta.

Jag yrkar därför bifall till reservationerna 1 och 8, vilket alltså innebär avslag på den här propositionen.

Anf. 61 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V):

Herr talman! Självklart måste vi göra allt för att kraftigt minska kriminaliteten i vårt samhälle och stoppa nyrekryteringen av unga till gängen. Vi ska inte ge oss förrän vi fått bort våldet från våra gator och torg och från våra hem. Men i stället för att göra det som behövs lägger regeringen fram förslag efter förslag som inte kommer att få bukt med problemen på allvar.

Ett sådant förslag är det som vi nu debatterar om säkerhetszoner – eller visitationszoner, som jag tycker är en mer passande benämning.

Trots de senaste årens stora resurstillskott till polisen, höjningar av flera straff och ökad användning av hemliga tvångsmedel har antalet gängrelaterade brott och skjutningar inte minskat nämnvärt. Det visar att det är andra åtgärder som behövs. Samtidigt är det kris i stora delar av kriminalvården med överfulla häkten och anstalter, bland annat därför att fängelsestraffen generellt blivit längre.

För att verkligen minska den grova kriminaliteten och stärka tryggheten i politiskt eftersatta områden krävs i stället för längre och hårdare straff, vistelseförbud och avlyssning utan brottsmisstanke en gemensam politisk vilja att minska de ekonomiska klyftorna i samhället. Det krävs en stor satsning på brottsförebyggande arbete som verkligen fungerar, och det börjar med en väl utbyggd välfärd. Om skolan, fritidsaktiviteter och samhället i övrigt fungerar väl minskar möjligheterna att rekrytera barn och ungdomar in i kriminalitet.

Regeringen hänvisar ofta till Danmark när det gäller brottsbekämpning men glömmer att se på vad som verkligen haft effekt i Danmark. Det blir alltmer tydligt och uppenbart att det inte är de förlängda fängelsestraffen eller visitationszonerna som haft störst effekt i Danmark. Det blir alltmer

tydligt och uppenbart att det som haft störst effekt i vårt grannland i stället är det förebyggande arbetet och de förebyggande åtgärderna – att lokala företrädare gått ihop och i samarbete med polis och myndigheter byggt upp ett förtroende bland barn och unga och visat på en annan väg.

Det vi borde lära oss av Danmark är att för att det förebyggande arbetet ska fungera väl krävs det att vi bygger upp ett förtroende mellan medborgare och samhälle. Risker är överhängande att säkerhetszonerna i stället spär på och ökar misstroendet mot myndigheter i allmänhet och polisen i synnerhet. Det kan i värsta fall leda till att fler unga vänder sig bort från samhället, med förödande konsekvenser.

Det finns också en överhängande risk att visitationszonerna kommer att upplevas som diskriminerande och stigmatiserande. Förslaget ger polisen obegränsad möjlighet att kroppsvisitera människor utan konkret brottsmisstanke. Redan i dag finns det problem med etnisk profilering och diskriminering inom polisen. Det betyder inte att vi inte ser att majoriteten av polisen gör ett mycket bra arbete, men de här problemen finns.

Förslaget om säkerhetszoner innebär att polisen kommer att visitera människor baserat på subjektiva bedömningar av till exempel deras klädsel och utseende. Det riskerar att förvärra situationer och underminera människors förtroende för polisen. De boende i politiskt eftersatta områden som behöver polisen som allra mest kommer inte att bli tryggare av vetskapen att deras barn och andra anhöriga när som helst kan visiteras på oklara grunder.

Redan i dag finns det stora möjligheter för polis att visitera personer och göra husrannsakan i brottsförebyggande syfte. Enligt polislagen får en polis kroppsvisitera personer och genomsöka fordon och båtar i den utsträckning som behövs för att söka efter vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas vid brott mot liv eller hälsa.

Vi i Vänsterpartiet anser att den befintliga lagstiftningen är tillräcklig för att polisen ska kunna visitera personer och göra husrannsakan i syfte att bland annat söka efter vapen. För att stärka tryggheten i samhället är det andra åtgärder som krävs och inte visitationszoner eller, som regeringen valt att kalla dem, säkerhetszoner.

Flera tunga remissinstanser har som vi hört avstyrkt förslaget eller är starkt kritiska.

Lagrådet ifrågasätter om remisstiden har varit tillräcklig för att tillgodose beredningskravet med särskilt avseende på att det är fråga om en lagändring av komplex natur som berör grundläggande fri- och rättigheter och rättssäkerhet.

Sveriges advokatsamfund avstyrker förslaget. Ett system med visitationszoner kan enligt samfundet inte anses vara behövligt eller nödvändigt.

Även Diskrimineringsombudsmannen, DO, avstyrker lagförslaget. Enligt DO kommer möjligheten att införa säkerhetszoner oundvikligen att medföra klara och oacceptabla risker för diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet eller religion eller annan trosuppfattning.

Även Riksdagens ombudsmän, JO, såväl som Justitiekanslern, JK, och Civil Rights Defenders, Barnombudsmannen och Rädda Barnen avstyrker regeringens förslag.

Rädda Barnen betonar särskilt förslagets inverkan på barn och unga. Barn i politiskt eftersatta områden är redan vana att bli övervakade och granskade, och det påverkar i hög grad deras livsvillkor och deras rätt till

utveckling. Att införa ytterligare en övervakningsmekanism som säkerhetszoner kommer att ytterligare försvåra för barn och påverka deras psykiska mående negativt. I grund och botten handlar det, enligt Rädda Barnen, om vilket samhälle vi vill att våra barn ska växa upp i.

Vänsterpartiet instämmer i remissinstansernas kritik. Regeringens förslag är djupt rättsosäkert och oproportionerligt och saknar grund i forskningen. Det är ytterst beklagligt att regeringen inte har tagit remissinstansernas befogade oro på allvar.

Vi är också djupt oroade över det repressiva övervakningssamhälle och det paradigmskifte som bryter mot rättsstatens principer som regeringen tillsammans med SD nu driver fram.

Med det yrkar jag avslag på propositionen och bifall till reservationerna 1 och 8.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 12.)

§ 6 Riksrevisionens rapport om Riksbankens tillgångsköp

Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU16

Riksrevisionens rapport om Riksbankens tillgångsköp (redog.

2023/24:RR6)

föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 12.)

§ 7 Mervärdesskatt

Mervärdesskatt

Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU14

Mervärdesskatt

föredrogs.

Anf. 62 IDA EKEROTH CLAUSSON (S):

Herr talman! ”En sådan politik förutsätter för att lyckas att krispolitikens bördor fördelas efter bärkraft och att principen om alla människors lika värde upprätthålls i vardagsarbetet. Välfärden för de många måste försvaras och sysselsättningen tryggas. Det är en politik som enar och inte splittrar nationen. Det är en politik som bygger på ansvar för Sverige.”

Så avslutas Olof Palmes regeringsförklaring från 1984, en regeringsförklaring som också kom till efter svåra ekonomiska tider med hög inflation. Mycket har hänt under de 40 år som har passerat sedan Palmes ord, men de är fortfarande aktuella i dag. I dag skulle en annan ekonomisk politik behövas, där vi trots en inflationsekonomi måste se de möjligheter vi har. Inflationsbekämpningen ska inte i första hand bäras av dem med låga eller normala inkomster, utan detta måste vi göra gemensamt.

I dag behandlar vi skatteutskottets betänkande SkU14 *Mervärdesskatt*. Skattesystemets huvudsakliga uppgift är att säkerställa skatteintäkter som kan finansiera välfärden. Utöver detta ska skattesystemet bidra till omfördelning, jämlikhet och jämställdhet. För att det ska vara rättvist och ha förtroende bland medborgarna är det viktigt med generella regler och breda skattebaser och inte minst att nivån på skatterna är väl avvägd gentemot målen med den ekonomiska politiken och de ambitioner vi har med välfärden.

Tydliga regler bidrar inte bara till förståelse och legitimitet för skattesystemet utan minskar också den administrativa bördan för företag och privatpersoner. Dessutom minskar risken för fel, slarv och medvetet fusk om systemet är lätt att förstå.

Herr talman! Som vi socialdemokrater skriver i vårt särskilda yttrande har det sedan skattereformen i början av 1990-talet gjorts ett stort antal avsteg från principerna om bredare skattebaser och en mer neutral och likformig beskattning av olika inkomster, investeringar och sparformer samt olika delar av den privata konsumtionen. Alla dessa avvikelser har sammantagit till att dagens skattesystem kännetecknas av stora brister. Behovet av en ny omfattande översyn av skattesystemet är därför stort, och detta inkluderar även mervärdesskatten. För att undvika gränsdragningsproblem, otydlighet och oförutsägbarhet för både privatpersoner och företag behöver en sådan översyn komma till stånd. De grundläggande skälen för detta är att skattesystemet ska generera stabila intäkter för att finansiera våra gemensamma åtaganden och dessutom vara enkelt för enskilda och företag.

Med anledning av detta ställer vi oss bakom majoritetens ställningstagande om att avstyrka samtliga motioner. Även i de fall där syftet är vällovligt, som exempelvis i de motioner som föreslår sänkt moms på menskydd, anser vi att andra insatser än skatteförändringar i första hand borde prövas.

Frågan om dansbandsmoms skulle kunna lösas genom att sänka momsen för dansband. Då skulle vi sluta snedvrider konkurrensen mellan exempelvis dansbandet Arvingarna och housegruppen Swedish House Mafia. Men då uppstår en ny snedvridning, nämligen att det skulle bli olika moms på danstillställningar där man dansar till ett liveband, 6 procent, och där man dansar till musik från en bandspelare, 25 procent. Detta problem skulle förstås kunna lösas genom att även sänka momsen på att gå och dansa på dansbana, men då uppstår en ny snedvridning, nämligen att den som gillar att dansa på dansbana får betala 6 procent i skatt på sin dans medan den som gillar att dansa på en nattklubb får betala 25 procent för sitt nöje.

Så här kan det fortsätta i all evighet. Ett försök att utjämna en skattemässig orättvisa skapar ofta bara en ny orättvisa någon annanstans.

Vad gäller rätten att dra av moms för trav- och galoppövare har jag tidigare ställt en interpellation till finansministern i ärendet. Det är värt att notera att det inte finns något särskilt regelverk kring just hästsporten, utan det handlar om en rättslig bedömning av vad som är ekonomisk verksamhet. Skatterättsnämnden har i ett förhandsbesked från december 2023 ansett att det under de förutsättningar som anges i ansökan utgör en ekonomisk verksamhet när tre till fyra travhästar kontinuerligt tillhandahålls för deltagande i tävlingslopp mot ersättning i form av startpeng. Förhands-

beskedet har dock överklagats till Högsta förvaltningsdomstolen. Vi kommer att fortsätta följa frågan men menar att ett tillkännagivande i det här läget inte är rätt väg att gå.

Herr talman! Sammanfattningsvis ser vi från Socialdemokraternas sida alltså att argumenten för fler undantag när det gäller mervärdesskatten kan vara goda, men i dessa fall finns det också argument mot att förändringarna genomförs. I kombination med att vi socialdemokrater vill värna ett enhetligt momssystem står vi bakom utskottets förslag att avslå motionerna. (Applåder)

Anf. 63 PER SÖDERLUND (SD):

Herr talman! Till att börja med vill jag yrka bifall till reservation 1 så att jag har det avklarat.

Herr talman! Sverige tillämpar nedsättningar av mervärdesskattesatser samt fullständiga undantag där mervärdesskatten helt utgår för vissa varor och tjänster. Grunden för detta är EU:s skattepolitik, som vi i Sverige sedan tidigare har valt att anpassa vår mervärdesskattelagstiftning efter. Detta medför dock vissa komplikationer för näringsliv och offentlig sektor, där både investeringar och välfärdstjänster kan utebli trots att avsikten har varit att utföra dessa. Följden av detta kan bli en sämre ekonomisk utveckling än vad som annars hade kunnat vara fallet, vilket i sin tur i förlängningen leder till uteblivna arbetstillfällen och sannolikt sämre internationell konkurrenskraft.

Det behövs en översyn av dessa system för en ökad grad av harmonisering. Men frågan om mervärdesskatt är komplex, och det kan fortsättningsvis ändå finnas områden med behov av nedsatt mervärdesskatt.

Systemet med differentierade mervärdesskattesatser medför vissa problem när det gäller gränsdragningar och definitionsfrågor, som i vissa fall kan upplevas som ologiska eller djupt orättvisa.

Inom turism- och besöksnäringen finns flera exempel på ologiska skillnader i mervärdesskatt. Ett sådant exempel är att den som åker lift i en skidbacke betalar 6 procent i moms på liftkortet. Men om man av någon anledning skulle vilja åka hundspann uppför backen i stället är momsen på samma resa 25 procent. Vill man sedan ta sig ett dopp i badhuset när man är klar i skidbacken är momsen på taxiresan dit 6 procent, men om man hade valt hundspannet i stället är momsen som sagt 25 procent på samma resa. Om det endast är motionsbad i simhallen när man kommer dit är momsen på inträdet 6 procent. Men om simhallen har en vattenrutschkana blir momsen på inträdet helt plötsligt 25 procent.

Detta är bara några exempel på de tokigheter som momssystemet för med sig och som företagare behöver hantera dagligen i sina verksamheter. Vi skulle vilja se en utredning rörande förutsättningarna för att ytterligare harmonisera mervärdesskattesatserna för olika turistattraktioner så att likvärdiga verksamheter beskattas mer enhetligt. Samtidigt behöver omfattningen av normalskattesatsen utredas.

Herr talman! Vi värnar också kulturen och ser ett värde i att tills vidare behålla nedsättningen av kulturmomsen för folkets aktiva deltagande i kulturen. Men liksom inom turism- och besöksnäringen finns det även inom kulturområdet en rad märkliga avgränsningar när det gäller nedsatt mervärdesskatt.

När man köper en bok, går på museum eller ser en konsert betalar man en så kallad kultur moms på 6 procent. Momsen på inträde till konserter är alltså 6 procent, om det inte är tänkt att man ska dansa på konserten. Då rusar momsens plötsligt upp till 25 procent; det man brukar kalla för dansbandsmomsen träder in. Om ett band spelar konserter för sittande publik är momsens på entrébiljetten alltså 6 procent, men om samma band spelar exakt samma låtar på en dansbana där det förekommer dans är momsens 25 procent.

Det innebär att en person som uppskattar dansbandsmusik men inte avser att dansa ändå måste betala ett högre pris för att se sitt favoritband än den som föredrar att lyssna på annan musik. Det är ett exempel på den typ av oförklarbara skillnader i moms lagstiftningen som behöver utredas.

Herr talman! Eftersom Sverige tillämpar en rad undantag på mervärdesskatteområdet uppstår vissa situationer där en investerare som vill kvitta ingående och utgående mervärdesskatt mot varandra inte alltid kan göra det. Det leder till att nya verksamheter inte växer fram på ett naturligt sätt, vilket i sin tur bromsar tillväxten i ekonomin.

Det kan gälla ett fastighetsföretag som vill hyra ut lokaler till olika typer av verksamheter men inte ser att det är möjligt på grund av rådande regler för mervärdesskatt, varför uthyrning och därmed investeringar kan utebli.

Ett sådant exempel är när någon vill omvandla en näringslokal till bostad. I de fallen kan fastighetsägaren drabbas av stora kostnader då mervärdesskatt ska återbetalas, ibland för flera år tillbaka i tiden.

I en hemställan från Svenskt Näringsliv från 2018 påtalas de här problemen. Där föreslås förändringar i reglerna, bland annat ett slopande av kravet på att verksamhet som medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning bedrivs i lokalen.

Det ska alltså vara möjligt för en hyresvärd att bli frivilligt skattskyldig även om hyresgästen inte bedriver mervärdesskattepliktig verksamhet eller har rätt till återbetalning.

Sveriges allmännyttan har anslutit till den hemställan. I en promemoria från 2022 redogör Skatteverket för hur man ser på frågan och lämnar förslag på hur man ska komma till rätta med problemet.

Inom Regeringskansliet bereds både en promemoria från Finansdepartementet om frivillig skattskyldighet vid uthyrning av lokaler och promemorian från Skatteverket med förslag till ändrade regler för frivillig skattskyldighet.

Det tycker vi är positivt då vi ser ett behov av en översyn av förutsättningarna för frivillig skattskyldighet vid just uthyrning av verksamhetslokaler, och vi hoppas att regeringen vill överväga detta.
(Applåder)

Anf. 64 MARIE NICHOLSON (M):

Herr talman! Jag har nog ett antal gånger i mitt liv hört skatt beskrivas som ett otyg. Men när det gäller skatter kan väl mervärdesskatten ändå sägas vara en av de bättre. Det är en effektiv skatt som varje år står för nära hälften av statens intäkter och som finansierar nära hälften av all statlig verksamhet. Storleksmässigt motsvarar det ungefär dubbelt så mycket som vad vårt försvar, polis, rättsväsende och all utbildning kostar årligen.

Det är också en skatt som ofta är tydlig för konsumenten. Den är svår att undvika, svår att skatteplanera sig runt, och den är i stort lika för alla. Däremot är momsens inte en skatt som är särskilt effektiv för att vare sig uppmuntra eller motverka människors val eller beteenden. Träffsäkerheten är dålig, och undantag är kostsamma.

Den socialdemokratiska regeringen Persson sänkte till exempel 2001 momsens på böcker från 25 till 6 procent. Syftet var att fler och nya samhällsgrupper skulle upptäcka litteraturens underbara värld. Det är en väldigt vällovlig tanke, vill jag tillägga.

Tyvärr blev inte resultatet alls det förväntade. Momssänkningen fick inte genomslag fullt ut i priset på böcker. Visserligen såldes det mer böcker än innan men inte till nya grupper av läsare, utan det var de vanliga bokköparna som bara köpte mer. Den här reformen beräknades vid genomförandet kosta 1 miljard kronor.

Ett annat exempel är sänkningen av momsens på livsmedel, som även den klubbades igenom av en socialdemokratisk regering 1996. Reformen skulle gynna barnfamiljer och låginkomsttagare i en ekonomiskt svår tid. Det gjorde den naturligtvis. Men Riksrevisionen har senare kunnat visa att man till halva kostnaden av reformen hade kunnat uppnå samma effekt genom att i stället sänka skatten för de lägsta inkomstdecilerna.

År 2019 beräknades nedsättningen av livsmedelsmomsens kosta 32,2 miljarder kronor. Det är därmed den enskilt största skatteutgiften. Sammanlagt utgör skatteutgiften för alla undantagsnivåerna över 64 miljarder kronor. Det är skatteutgifter som behöver kompenseras genom att andra, mindre effektiva skatter än moms används som intäkt till staten.

Utöver en basnivå på minst 15 procent, vilket Sverige vida överstiger, medger EU även möjligheten till en del undantag enligt en gemensamt överenskommen lista. Här finns många vällovliga möjligheter att göra undantag, och majoriteten av dagens motioner handlar också om olika varor och tjänster som bör föras in på listan över undantag. Det är goda förslag som i många fall förtjänar att övervägas. Problemet med undantagsnivåer är att de öppnar för en problematik om tolkning av EU-direktivet och om gränsdragning.

Herr talman! Nu kommer ytterligare en lista med tokigheter som mina kollegor i skatteutskottet redan har talat om. Men om det känns som en upprepning är vissa tokigheter på listan blocköverskridande.

Går du på konsert räknas det som kultur, och då är det 6 procent. Träningsdansar du är det en idrott, och då är det också 6 procent. Går du däremot för att höra på dansband en lördagskväll är det varken kultur eller idrott, och då blir det 25 procent.

Det handlar om det här med kultur. Teater är såklart kultur, och då är det 6 procent. Men bio har inte längre samma status, och då är det 25 procent.

Växter som är ätbara räknas i vissa fall som livsmedel, och då är det 12 procent. Men i vissa fall räknas de bara som växter, och då är det 25 procent.

Herr talman! Vatten som du dricker direkt ur kranen kommer med 25 procent moms medan vatten på flaska är livsmedel, och då är det 12 procent. Leverpastej för mina barn har en moms på 12 procent. Men leverpastej för min hund har en moms på 25 procent.

Momsen för persontransporter är 6 procent. Det är den också för buss, tåg och färja. Men här ingår även de lite mer ovanliga transportmetoderna luftballong och fisketur.

Hundspann är dock inte en persontransport, och det är inte heller ridturer om de innehåller ett visst mått av spänning och äventyr. Då är det 25 procent.

Herr talman! Om ni ska ge er ut på en ridtur, se till att den är trist och rutinmässig. För då är det en persontransport, och momsen är 6 procent.

Man blir lätt förlåten om man drar på smilbanden, men det finns ju ett allvar bakom detta. Möjligheten till undantag leder till att olika näringar, olika varor och olika tjänster ställs mot varandra. Pengar, tid och kraft läggs på att visa att just en viss tjänst borde vara ett särintresse och kvalificera sig in på en undantagsnivå.

Olika momssatser kräver mer administration från både myndigheter och företag, och tyvärr öppnar det också för möjligheten till fusk. Kostnaden för administrationen av olika momssatser är hög.

Skulle undantagsnivåerna tas bort helt skulle den generella momsen kunna sänkas till 21 procent utan inkomstbortfall för staten. Det är dock inte en reform man kan genomföra bara i en handvändning och inte utan en större generell översyn av skattesystemet.

Till dess ett sådant reformarbete kan prioriteras är det klokt att ha en restriktiv hållning till förändringar i momssatser och att införa sådana enbart med återhållsamhet och klokskap. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 65 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Herr talman! Varje dag runt om i vårt land görs tusentals insatser av ideellt engagerade människor. Det tränas idrottslag, delas ut mat till behövande, tas emot jourstämningar från människor i kris och ordnas studiecirklar och sociala aktiviteter av olika slag.

Civilsamhällets olika grenar samlar 6 miljoner människor i vårt land. Utan deras insatser skulle vårt samhälle bli sämre på alla sätt. De bidrar till demokratin, gemenskap och ökad bildning.

Utan våra folkrörelser och deras kamp för demokrati och allmän och lika rösträtt skulle vi inte stå här och debattera i dag. Det har funnits en bred politisk samsyn på värdet av civilsamhället i den här kammaren. Det är både med sorg och oro som jag ser att det inte längre är fallet.

Herr talman! Sedan regeringen tillträdde med stöd av Sverigedemokraterna ser vi en tydlig omsvängning. På område efter område gör regeringen och Sverigedemokraterna neddragningar som direkt påverkar människors möjligheter att bilda sig, organisera sig och påverka samhällsdebatten genom att göra sina röster hörda.

Tidöpartierna försämrar tryggheten och rättssäkerheten för människor med utländsk bakgrund och tar samtidigt bort bidragen till de föreningar som historiskt organiserat just de personerna. 18 miljoner försvann på ett bräde. Det är felräkningspengar i statsbudgeten men hela det statliga stödet till Sios, som funnits i 50 år som paraplyorganisation för etniska föreningar.

Man driver på för Natomedlemskap och ökad inblandning i internationella konflikter och tar samtidigt bort stöd till fredsorganisationerna. Den

nationella konsumentorganisationen förlorar statligt stöd av oklara orsaker. Man bedriver en miljöpolitik som ökar de skadliga klimatutsläppen. Samtidigt utmålar man kritiska miljöorganisationer som hot mot demokratin.

Man vill försvaga den partipolitiska oppositionen genom att dra undan mattan för partipolitiska lotterier. Man skär rejält i studieförbundens bidrag. En tredjedel av det statliga stödet ska bort denna mandatperiod. Det senaste beskedet är att civilsamhällets del i biståndsarbetet kommer att förändras. 2 000 avtal rivs upp i år av Sida.

Det är kanske en förändring när det gäller arvsskatt och finansiering via Allmänna arvsfonden som står närmast på tur.

Herr talman! Utöver goda ekonomiska villkor behöver civilsamhället ha tydliga och lättolkade regelverk, både juridiska och skattetekniska, så att den ideella styrelsen lätt kan göra rätt.

Vi i Vänsterpartiet försöker ständigt hitta olika sätt att förbättra villkoren för civilsamhället. I vår motion som behandlas i skatteutskottets betänkande har vi uppmärksammat hur bristen på lokaler utestänger många som skulle vilja vara med i en förening. Framför allt är det idrottsföreningar som larmar om svårigheter att få tag i lokaler.

Sedan 2016 har det varit extra svårt för dem att hyra lokaler, eftersom Skatteverket då gjorde en ny tolkning av regelverket. Riksidrottsförbundet, som organiserar ungefär 3 miljoner personer i vårt land, ser en stor risk med den nuvarande situationen.

Bristen på lokaler kan tvinga fram en bolagisering av de ideella föreningarna. Vi vill att denna idrottsverksamhet ska bygga på medlemsdemokrati och inflytande. Det vore olyckligt om man skulle behöva gå den här vägen för att få fram träningstider till barn, unga och vuxna som vill aktivera sig.

Herr talman! Jag har tidigare varit med om att Vänsterpartiet tillsammans med andra partier i skatteutskottet – jag tror att det blev enhällighet till slut – fått igenom ett tillkännagivande om en förändring på skatteområdet som skulle gynna civilsamhället. Det handlade om slopandet av den så kallade internmomsen.

Jag tror att det förslag som vi har lagt fram i dag också kan anses ha fått ett positivt bemötande. Utifrån vad jag kan utläsa av svaret på vår motion, förslaget från Malin Danielsson i Liberalerna och Centerpartiets motion kan det finnas en samsyn i fråga om att underlätta för ideella organisationer att hyra lokaler, även om det i dag inte finns ett färdigt förslag från regeringen att ta ställning till.

Det är gott så, tänker jag. Frågan som jag ställer mig är bara: Vilka föreningar kommer att ha råd att betala för en lokal framöver om Tidöpartierna får fortsätta med sina nedskärningar av föreningslivet?

Anf. 66 CECILIA ENGSTRÖM (KD):

Herr talman! Det är företagaren som säljer en vara eller tjänst som betalar mervärdesskatten, den så kallade momsen, efter att ha gjort avdrag för sin ingående moms. Tanken är att skatten ska föras framåt i varje led så att den till sist betalas av slutkonsumenten.

Målet är att reglerna på momsområdet ska vara enkla och tydliga och att den administrativa bördan för företagen ska vara begränsad.

I den svenska momslagen finns huvudregeln om en momssats på 25 procent. Dessutom finns det två lägre skattesatser – 12 procent och 6 procent. Ibland använder man, som vi har hört tidigare här, momsen för att gynna vissa verksamheter. Till exempel är momsen på böcker 6 procent.

Moms är en effektiv skatt som bör värnas som intäktskälla för staten – det kan vi alla vara överens om. Utgångspunkten bör vara att man ska använda normalskatten i högre grad. Då skulle momssatsen bli lägre än dagens 25 procent.

Bland annat har Riksrevisionens utredning om den nedsatta livsmedelsmomsen visat att det inte är ett effektivt sätt att stödja barnfamiljer och låginkomsthushåll. Vi kristdemokrater tror fortsatt att ett höjt bostadsbidrag för de ekonomiskt utsatta barnfamiljerna är mer träffsäkert för att stödja dessa grupper. Det är i regel ensamstående mammor som har ett lågavlönat jobb som sliter för att få dagen att gå ihop. Vi är därför glada att regeringen fortsätter prioritera det förstärkta bostadsbidraget till Sveriges mest utsatta barnfamiljer.

Herr talman! Som tidigare har nämnts värnar Kristdemokraterna normalmomssatsen och momsen som en effektiv skatteklämma. Det är alltid lätt att hitta anledningar till undantag och särlösningar inom momsområdet, men det är sällan den fördelningspolitiskt mest effektiva metoden. Även om syftet en gång i tiden var att underlätta har det i verkligheten ofta blivit precis tvärtom. Konsekvensen är ett illa genomtänkt regelverk som skapar gränsdragningsproblematik såväl för företag som för organisationer. De senaste 30 årens undantag i momssystemet har skapat asymmetri, och de framstår som ologiska.

De olika momssatserna, de många undantagen och undantagen från undantagen är en ständig källa till huvudvärk för såväl företagare som organisationer. Indirekt drabbar det naturligtvis slutkonsumenterna, privatpersonerna. Det finns också ett annat problem, och det är att skattesystemet blir inkonsekvent. Det gör att förtroendet för skattesystemet kan minska, och det är skadligt för vårt samhälle.

Herr talman! Vi har tidigare pratat om bostadsmarknaden. Där betalar inte hyresgäster moms. Det är en ordning som i grunden har ett gott syfte. Men detta har fått stora negativa konsekvenser, både för civilsamhället och för fastighetsägare. Tanken bakom momsfriheten när det gäller hyror framstår som sympatisk med det vällovliga syftet att hålla nere kostnaden för hyresgästen. Men i verkligheten finns det mycket som tyder på att systemet inte alls blir så.

Momsfri uthyrning leder nämligen till att fastighetsföretagen inte heller får dra av sin ingående moms, vilket innebär en fördyring för dem. Naturligtvis ser de till att få kostnadstäckning för detta genom att ta med det i sina kostnader och lägga det på hyran till slutkonsumenten.

Herr talman! I Sverige råder det stor bostadsbrist. Vi behöver få igång byggandet, inte minst av lägenheter. Ett sätt att vinna tid och att skapa ett effektivare användande av de bostäder vi redan har är att ombilda kommersiella verksamheters lokaler till privata bostäder. Men momsreglerna kring det gör att uthyrningen blir svår. Fastighetsägare har inget intresse av detta eftersom det innebär att de skulle få betala orimlig moms. De kan då inte längre dra av sin moms. Dessutom måste de rätta flera år tillbaka när det gäller den moms de redan har dragit av.

Andra konsekvenser som uppstår handlar om civilsamhället, som ber driver momsfri verksamhet. De har svårt att hitta lämpliga lokaler. Fastighetsägare kan inte hyra ut till momsfri verksamhet eftersom sådan verksamhet stoppar fastighetsägares möjlighet att dra av den ingående momsen.

Staten ska uppmuntra frivilligorganisationerna och den personliga idealiteten, inte sätta käppar i hjulen.

Även fristående skolors och förskolors möjligheter att hitta ändamålsenliga lokaler försvåras eftersom de driver en icke momspliktig verksamhet.

Frågan om frivillig skattskyldighet vid uthyrning av lokaler har Kristdemokraterna länge drivit, och frågan bereds nu i Regeringskansliet. Vi hoppas att det i framtiden ska komma förslag och lösningar på problemet.

Herr talman! Jag som kristdemokrat vill också säga att jag är mycket glad att regeringen nu har tillsatt en utredning som ska titta på enklare momsregler för gåvor och försäljning av begagnade varor.

Syftet är att utreda om regelverket kan förenklas och bli mer förutsebart för att bland annat minska den administrativa bördan för berörda företag, vilket i sin tur kan bidra till att produkter används på ett mer effektivt och hållbart sätt.

Vi kristdemokrater tror att alla goda krafter behövs i samhället, och det är viktigt att underlätta för alla att göra gott. Vi har redan gåvoskatteavdraget för privatpersoner, men nu hoppas vi på att utredningen ska öppna för avdragsrätt även för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet och civilsamhället.

Jag passar på att påminna om ett seminarium i nästa vecka den 17 april som handlar om just dessa frågor.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 67 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Herr talman! Jag har faktiskt ingen fråga till Cecilia Engström, utan jag glömde att lägga fram ett yrkande när jag var uppe i talarstolen tidigare. Jag passar på att yrka bifall till Vänsterpartiets reservation 9.

Anf. 68 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Momsen drar in stora summor till staten Sverige. Jag roade mig med att googla lite i går, och då fick jag fram uppgifter från 2022. Då inbringade momsens ungefär 560 miljarder till vår statskassa. Det är ungefär en femtedel av den offentliga sektorns totala skatteintäkter. Det är bara arbetsgivaravgiften och den kommunala inkomstskatten som är större.

Herr talman! Jag vet inte om ni vet, men mervärdesskatten infördes 1969. Den ersatte då den allmänna varuskatten, som det hette på den tiden. Skillnaden mellan dessa är att den nuvarande momsens beskattar varje led i produktions- och distributionskedjan utifrån det värde som tillförs, medan den gamla varuskatten beskattade försäljningen bara i det sista ledet till slutkonsument.

Genom åren har momssystemet genomgått stora förändringar och breddats. I samband med skattereformen 1991 blev fler transaktioner momspliktiga, till exempel inom tjänstesektorn och på energiområdet.

I Sverige finns tre momssatser: 25, 12 och 6 procent. Det borde vara tydligt, men det finns så många undantag att det, precis som mina kollegor tidigare har sagt, ibland blir gråzoner och svårt med gränsdragningsproblemen. Det kan upplevas som godtyckligt för både företagare och privatpersoner.

Herr talman! Jag tänkte ta upp några områden som har en del gråzoner som påverkar det civila samhället och landsbygden negativt. De flesta här inne kan nog lista ut vad jag ska prata om, nämligen internmomsen för civilsamhället och travmomsen.

Vad gäller internmomsen kan det komplicerade göras något enklare. I civilsamhället finns olika typer av organisationer. En del organisationer är uppbyggda som en enda stor nationell organisation med underavdelningar runt om i landet. Andra organisationer har flera juridiska personer, det vill säga man tillhör egentligen samma paraply men underavdelningarna är egna juridiska personer. Men då blir det problem med momsen. Även om man tillhör samma paraply och är en egen juridisk person kan man inte dra av momsen om man internt får hjälp med it, data eller annan administration, medan den organisation som är en enda juridisk person med underavdelningar kan göra det med lätthet.

Detta är inte bra för civilsamhället. Många gånger ger staten bidrag och stöd för att upprätthålla den samhällsviktiga kompetensen runt om i hela Sverige. Samtidigt som vi ger pengar tar vi tillbaka pengar från många av de små föreningarna genom att de inte får göra avdrag på moms. Det blir tokigt. Det gör att många av de små organisationerna, som har tillräckligt svårt att existera och få sin verksamhet att gå runt, får det ännu tuffare.

Jag kommer från landsbygden och bor på ett litet ställe med 15 invånare, och vi har ingen butik – ingenting. Men i byarna runt omkring är verksamheterna – allt från Studieförbundet Vuxenskolan och ABF till idrottsföreningar – enormt viktiga. Utan dem skulle det vara svårt att erbjuda mycket av det attraktiva som ändå finns.

Staten och skatteutskottet borde fundera ett varv till över internmomsen. Jag blev mycket besviken när vi diskuterade frågan förra året när regeringspartierna och Socialdemokraterna valde att inte gå vidare med frågan. Det var tråkigt.

Den andra frågan jag vill prata om är travmomsen. Ni vet att det finns fler hästar i Sverige i dag än det finns kor. Hästarna och korna gör mycket gott för landsbygden. Man håller markerna öppna och ser till att det finns veterinärtjänster, hovslagare och andra verksamheter. Både trav- och galoppbanor bidrar till många arbetstillfällen. Om jag inte tar fel finns det 20–30 travbanor runt om i Sverige. Umeå är den närmaste travbanan för mig. Det finns ett stort folkintresse. Många äger hästar, och de tävlar gärna med hästarna.

Nu har Skatteverket gjort ett nytt ställningstagande, nämligen att trav inte ska vara näringsverksamhet. Man får inte dra av moms, utan det ska ses som ett fritidsintresse. Det innebär att de många människor som sysslar med travsport genast kommer att få det ekonomiskt betydligt svårare att utöva sitt fritidsintresse. Det kommer till slut att leda till att det bara är de med de tjockaste plånböckerna som har råd att ägna sig åt travsport. Så vill vi inte ha det. Här kan faktiskt staten göra en annan tolkning. Men det är segdraget med Skatteverket, och nu kommer frågan att avgöras i domstol. Det är tråkigt. Om man som travhästägare inte får göra avdrag på moms

kommer många andra arbetstillfällen på landsbygden att minska, och många marker kommer att växa igen. Jag tror inte att vi vill ha det så.

Herr talman! Jag, precis som många andra, vill se en översyn av moms-systemet. Kanske ska det breddas; kanske ska det bli mer enhetligt.

Det är några år sedan det var en alliansregering, men jag kommer ihåg att när jag kom in i riksdagen var det många diskussioner om momsen på hotell och restaurang. Kommer ni ihåg det? Då låg den på 25 procent. Till slut halverades momsen. Det var nödvändigt och välkommet. Många av företagen på framför allt landsbygden hade helt enkelt inte råd att anställa, ta ut semester eller vara sjuka. Det var vardagen för de tjänsteintensiva branscherna. Det man sålde fick man inte så mycket inkomst på. Det dyraste är tiden man betalar lön för. Men när momsen sänktes fick många företag ett andhål och kunde överleva – de kunde anställa, ta in personal då och då eller ta ut en välförtjänt ledighet några dagar.

Herr talman och övriga vänner! Samma sak gäller också hantverkarföretagen i Sverige. En frisör har 25 procent i moms, och man upplever samma utmaningar som hotell- och restaurangägarna gjorde tidigare. 25 procent är en jättestor del av tjänsten, och det finns få varor som frisörerna kan göra avdrag för. För att tjänsten inte ska bli alltför dyr lever många frisörer på marginalen.

Vad vore vi utan alla dessa tjänsteföretag? Det skulle släcka många skyltfönster i små samhällen och ge ett väldigt magert utbud av tjänster på dessa orter. Vill vi verkligen ha det så?

Jag yrkar bifall till reservation 11.

Anf. 69 PATRIK KARLSON (L):

Herr talman! År 1969 ägde många stora händelser som det talas om än i dag rum runt om i världen. Till exempel arrangerades Woodstockfestivalen under tre legendariska dagar. Uppskattningsvis uppemot en halv miljon besökare fick uppleva ett flertal minnesvärda och bejublade framträdanden av storheter som Jimi Hendrix och Janis Joplin.

En annan stor händelse detta år var att tre astronauter klev ombord på rymdfarkosten Apollo 11 och genomförde rymdfärden som resulterade i att astronauten Neil Armstrong som den första människan någonsin landsteg på månen.

Frågan är ändå om inte den största händelsen under detta år var att mervärdesskatten – i folkmun kallad momsen – infördes i Sverige och ersatte den allmänna varuskatten.

Precis som sin föregångare är mervärdesskatten en skatt på konsumtion vars kostnad bärs av slutkonsumenten. En viktig skillnad mellan skatterna är dock att momsen beskattar varje led i produktions- och distributionskedjan utifrån det mervärde som tillförs – därav namnet – medan den allmänna varuskatten bara beskattade försäljningen i sista ledet till slutkonsumenten.

Ja, ni hör – detta om något var en revolutionerande och stor händelse.

Momsen har genom åren blivit en viktig del i finansieringen av den gemensamma välfärden. Den är i dag den tredje största skatteintäkten för det offentliga, efter arbetsgivaravgiften och inkomstskatten. Den normala arbetsgången för att samla in denna för staten väsentliga intäkt är att företagaren betalar in skatten för sin sålda produkt eller tjänst efter att ha gjort avdrag för den mervärdesskatt som betalats vid inköp vid ett tidigare till-

fälle. Minimikravet på ett sådant system borde vara att det ska vara enkelt, tydligt och så enhetligt som möjligt. Vi vet dock alla att så inte är fallet i dag.

Herr talman! Tyvärr är lagstiftningen när det gäller moms en sago- likt lapptäcke av många års politiska utspel och beslut. Detta har skapat en orättvis konkurrens, märkliga gränsdragningar och en onödigt regelbörda som drabbat företagen och därmed också i slutändan konsumenterna. Vi har hört flera exempel från talarstolen i dag. Min partikollega Max Sjöberg har skrivit en rapport på detta ämne, och jag tänkte ta den till hjälp för att lyfta fram några knasiga exempel på hur dagens utformning av mervärdesskattelagen fungerar i praktiken.

En kanin är i dag ett livsmedel med en moms på 12 procent om den är död. Så länge den är i livet betalar man 25 procent i moms även om man tänkt äta den senare. Den som vill betala ett lägre pris gör därför bäst i att be uppfödaren slå ihjäl kaninen före köpet. Kaninuppfödaren måste i sin tur försöka lista ut om det är tänkt att kaninen ska ätas av människan som betalar för den eller av köparens hund, som står bredvid. Det är nämligen, som vi hörde tidigare, bara livsmedel för människor som har nedsatt moms – inte livsmedel för djur.

Skatteverket har förtydligat att en bedömning måste göras i varje enskilt fall. En och samma vara kan alltså få olika moms beroende på vad den ska användas till. Leverpastej för hundar har högre moms än leverpastej för människor.

Vi kan ta ytterligare ett exempel när vi ändå är igång. Många här inne minns säkert anföranden och debatter i kammaren om danstillståndet – kanske främst de försök som har gjorts att redogöra för vad som är dans och vad som inte är dans. Lika bisart blir det när man ska försöka reda ut musikens och dansens momsregler. Skatten kan bland annat påverkas av hur du konsumerar musiken, om du då dansar och hur du dansar. En dansbandskonsert med Arvingarna, där publiken dansar, beläggs med 25 procents moms. En konsert arrangerad av en orkester, där publiken också kan dansa, har dock bara 6 procents moms.

Orsaken till denna gränsdragning är att danstillställningar klassificeras som nöje och beläggs med 25 procents moms medan en konsert av en orkester klassas som kultur och beläggs med 6 procents moms. Skatteverket måste helt enkelt avgöra om det är en danstillställning eller en konsert när Arvingarna spelar live på en dansbana. I det här särskilda fallet har de än så länge bestämt att folk främst går dit för att dansa. Det kan jämföras med en orkester, vars konserter publiken enligt Skatteverket går till för att lyssna på musiken, sitta ned och titta på själva uppträdandet. De får hoppas att publiken inte vid något tillfälle tar tag i varandras händer och vänder blicken mot varandra, för då kan moms bli fyra gånger så hög.

Herr talman! När århundradets skattereform genomfördes 1991 efter en överenskommelse mellan Socialdemokraterna och Liberalerna var några av de viktigaste bakomliggande motiven – inte utan anledning – att göra skattesystemet rättvisare, enhetligare och mer lättöverskådligt. En del av denna skattereform var att moms kom att omfatta fler varor och tjänster än tidigare och även gjordes helt enhetlig. Dock varade detta bara i ett år.

Anledningen till det redovisades i en statlig utredning som gjordes av Kommittén för indirekta skatter, som föregick den enhetliga momsens införande. Här redogjorde man för de skadliga effekterna på samhällsekono-

min om momsen inte är enhetlig. Samhällets resurser utnyttjas mindre effektivt, konsumtionen och konkurrensen bland producenter snedvrids och den totala välfärden i landet minskar. Dessutom kommer utrymmet för lobbying och påtryckningar från olika branscher och organisationer om nedsatt moms på deras varor eller tjänster att öka om det väl börjar göras avsteg. Vi vet ju alla med säkerhet att så har blivit fallet.

De flesta nutida politiker säger sig stå bakom de principer som låg till grund för 1991 års skattereform, alltså att skattereglerna ska vara generella och tydliga utan komplicerade gränsdragningar samt att vi ska ha breda skattebaser och skattesatser som är väl avvägda gentemot målen för den ekonomiska politiken. Detta bidrar till ett legitimt och rättvist skattesystem.

Herr talman! Så länge vi har detta lapptäcke till momssystem befarar jag att de absurda gränsdragningar som det har talats om i dag kommer att bli fler – inte färre. Det är lite som när två syskon bråkar med varandra och ett av dem säger till sin pappa att det andra syskonet fick 20 godisbitar medan personen själv bara fick 18. Jag kan dock ha förståelse för detta. Varför ska inte dansbandsspelningar få sänkt moms när en orkester har det?

Detta är något som inte bara skapar större byråkrati och krångligare villkor utan också en oförståelse för systemet. I längden blir det dyrt för hela samhället.

Jag och Liberalerna kommer att fortsätta gneta på för att få till den breda skattereform som Sverige så väl behöver, men om förutsättningarna för detta inte ljusnar inom en snar framtid borde vi åtminstone ta krafttag för att städa upp i vår nuvarande momslagstiftning och gå mot en mer enhetlig moms.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 8 Regelförenkling för företag

Näringsutskottets betänkande 2023/24:NU10
Regelförenkling för företag
föredrogs.

Anf. 70 ANNA AF SILLÉN (M):

Herr talman! Det är alltid en högtidsstund i kammaren när vi får debattera Sveriges allra viktigaste fråga, nämligen hur vi stärker förutsättningarna för våra svenska företagare och därmed svenskt välstånd och svensk konkurrenskraft. Regelförenkling spelar en given huvudroll i det arbetet, och det är just regelförenkling som vi ska debattera här i dag.

Låt mig börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Herr talman! Entreprenörer beskrivs ofta som problemlösare. Och det med rätta, för vid de företagsbesök som jag gör runt om i mitt hemlän Sörmland slås jag alltid av hur förmågan att trampa om och hitta nya vägar

Prot. 2023/24:95
10 april

Mervärdesskatt

Regelförenkling
för företag

verkligen står ut, oavsett om det handlar om konsekvenser av ett krig eller en pandemi eller om problem med kompetensförsörjning.

Det mesta upplever jag att företagare hittar sätt att lösa. Men det finns berg som de inte rör på, och det är politiskt beslutade regler. Till skillnad från naturliga berg tenderar de att växa. Så många som varannan företagare upplever att reglerna är krångligare och svårare att förutse än tidigare. Med cirka tio timmar i veckan för att hantera administration är det lätt att förstå att svensk företagsamhet knappast har någon snabbfil i konkurrensen med andra länder, och som alltid är tid pengar. 200 miljarder beräknas den sammanlagda kostnaden vara för företagens regelbörda – för företagen alltså, herr talman. Till det kommer såklart den kostnadskarusell som överbyråkratiseringen också orsakar svenska skattebetalare.

Företagens förutsättningar angår oss alla, för de påverkar oss alla. Svensk livsmedelsförsörjning äventyras när svenska bönder tvingas lägga alltmer tid på prisdrivande byråkrati. Den gröna omställningen bromsas av tillståndsprocesser som gör att industrin står och stampar i stället för att ta ledartröjan i arbetet mot klimatförändringarna, jobben hotas när småföretagen inte maktar med den administrativa bördan och så vidare.

Onödig byråkrati, herr talman, går också ofta hand i hand med politisk klåfingrighet. Alltför många företagare, inte minst på landsbygden, upplever att staten kör över dem i frågor där äganderätten borde respekteras och skyddas verksamheten. Det skapar en otrygghet som är helt oacceptabel.

Jag engagerade mig politiskt för att jag ville bidra till en politik som banar väg i stället för att stå i vägen. Företagandet är verkligen en hjärtefråga, för det är fundamentalt för Sverige, inte bara för att det skapar jobb utan också för att det är entreprenörskap som driver utveckling och innovation och löser våra problem. Sverige ska vara ett land där man kan testa sina idéer och förverkliga sina drömmar. Det ska vara enkelt, tryggt och lönsamt att vara företagare i Sverige.

Därför, herr talman, finns det en del att jobba på. Sverige behöver en rejäl avregleringsvåg. Och den avbyråkratisering som skulle gynna våra företagare skulle naturligtvis även bidra till att effektivisera staten, en välgärning i sig. Näringslivspolitik är inte raketforskning. Det handlar tvärtom i stor utsträckning om att inte krångla till det utan om att förenkla. Och den stora förenklingsresan har börjat.

Sverige har numera en regering med höga ambitioner när det gäller att dra upp politiska fingrar ur den berömda syltburken. Mitt parti, Moderaterna, gick till val med en tydlig målsättning att minska regelbördan för företag. Det är därför glädjande att konstatera att vi nu i Tidösamarbetet också kan gå från vallöfte till verkstad i frågan.

En minskad regelbörda och ett starkare företagsklimat åstadkoms huvudsakligen på två sätt: politiska förslag och politiskt ledarskap.

Vad gäller ledning har svenska verk och myndigheter i såväl budget som regleringsbrev fått en tydlig uppgift att minska regelbörda och administrativ kostnad för företag samt att förbättra bemötande och servicegrad gentemot näringslivet. Det är en tydlig politisk beställning som Myndighetssverige nu har att leverera på. Myndigheterna har vidare fått såväl särskilda resurser som ett tydligt uppdrag att korta sina handläggningstider. Även tillståndsprocesserna ska göras mer effektiva, rättssäkra och förutsebara.

Vad gäller förslag är ett omfattande beredningsarbete igång som hanterar såväl förstärkningen av Regelrådet som det implementeringsråd som ska införas och som särskilt ska syfta till att minska regelbördan och stoppa överimplementeringen av EU-regler. I dag kom också beskedet att det tidigare aviserade Förenklingsrådet inrättas, ett råd med syfte att rensa i befintlig regelflora med utgångspunkten att reglers existensberättigande ska vara att de löser och inte skapar problem.

Det här är stora, breda grepp som i grunden ska hantera regelbördan. I tillägg till det har flera separata åtgärder vidtagits såsom slopat kvittokrav och att färre företag ska behöva redovisa moms och få möjligheter till förenklad faktura. Fler åtgärder för att förenkla för mikroföretag bereds på Regeringskansliet, och en översyn av 3:12-reglerna ska göras.

Förenklingar med tydlig inverkan på entreprenörskap, småföretagande och investeringar kommer att vara särskilt viktiga för att skapa ett mer gynnsamt företagsklimat men också för att säkra att vi har de regler som faktiskt behövs, inte minst för att motverka osund statlig och kommunal konkurrens på företags bekostnad.

Herr talman! Det är företagande som är nyckeln till Sveriges välbefinnande, och det är fri företagsamhet som är nyckeln till vår utveckling. Med ett gott företagsklimat stärks förutsättningarna för fler svenska företagsidéer och uppfinningar, som inte bara skapar de jobb som finansierar vår gemensamma välfärd utan också gör att vi möter framtiden bättre rustade med nya lösningar för de utmaningar och omställningar som vi står inför.

Moderaterna tillsammans med Tidökollegorna har inlett en omfattande förenklingsresa. Det framgår i näringsutskottets betänkande. Här framgår också att det finns ett brett politiskt engagemang i frågan, och det är i grunden bra. Jag konstaterar också att samtliga reservationer tar upp frågor som finns med i regeringens beredning av regelförenklingsarbetet. Det skapar förutsättningar för en bra framdrift i det politiska arbetet och därmed för stärkt företagsamhet.

Anf. 71 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Herr talman! Vi talar om regelförenklingar, och Moderaterna drar till med att vi ska ha en avregleringsvåg. Jag undrar om Moderaterna kan tydliggöra vad det är för specifika regler man vill förändra.

Det finns en hel del onödiga gamla regler och onödig byråkrati som kan förbättras, utvecklas och underlätta för svenska företag. Men grunden till att de flesta regler har införts är olika syften som vi vill uppnå i samhället. Vi har säkerställt att vi inte har giftiga ämnen i vår närmiljö, i det vi äter och i kemikalier i produkter som våra barn ska kunna leka med. Vi vill säkerställa att det inte förekommer någon grov ekonomisk brottslighet i våra företag och vill att man ska kunna bevaka och utföra tillsyn på företag så att ekonomin sköts på ett korrekt sätt.

Det finns förbättringsmöjligheter, men att bara tala om en avregleringsvåg i de termer som Moderaterna här gör blir inte annat än floskler om man inte kan tydliggöra vad det är man vill förändra.

Anf. 72 ANNA AF SILLÉN (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Elin Söderberg för frågan.

Miljöpartiets intresse för regelförenkling är mycket välkommet. Men jag finner frågan lite märklig. Låt mig gärna upprepa vad jag sa i mitt anfö-

rande. Ja, vi behöver en seriös och omfattande förenklingsprocess. Om det uppfattar jag att vi alla här är överens. Om Miljöpartiet har en avvikande uppfattning är det bra om det tydliggörs. Jag sa också att existensberättigandet för de regler som vi har ska vara att de löser problem, inte att de skapar problem. Jag och Moderaterna förespråkar alltså inte ett regellöst samhälle, men vi är väldigt långt därifrån. Det behöver göras en rejäl översyn av den onödiga byråkrati som finns samlad på företagarnas axlar i Sverige. Det arbetet är nu påbörjat med den självklara målsättningen att skapa en klokt reglerad näringslivspolitik för Sverige.

Anf. 73 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag undrar då varför Moderaterna inte prioriterar till exempel åtgärder för snabbare tillståndprocesser, som verkligen skulle kunna underlätta för företag och som efterfrågas starkt här och nu. Det finns utredda förslag på regeringens bord och en lång rad åtgärder som kan vidtas med enkla medel genom ändringar i regleringsbrev och budgetsatsningar. Men detta väljer regeringen att inte göra. I stället vill man någon gång i framtiden skynda på tillståndprocesserna genom att tillsätta en ny utredning, och den första punkten i denna utredning handlar om att sänka miljökraven i Sverige till EU:s miniminivå. Detta skulle också sänka svenska företags konkurrenskraft eftersom svenska företag är kända för sin höga kvalitet när det gäller miljö och arbetstagares rättigheter.

Det finns åtgärder som snabbt kan underlätta regelförenklingar och tillståndprocesser för företag, men Moderaterna prioriterar inte det. Moderaterna talar i floskler om en avregleringsvåg men genomför inte det näringslivet efterfrågar, nämligen snabbare tillståndprocesser här och nu.

Talar man om en bred avregleringsvåg är det relevant att ställa frågan vilka risker man är beredd att utsätta svenska folket för genom en avregleringsvåg när man inte kan vara tydlig och konkret och till exempel sätter som första punkt i utredningen att miljökraven ska sänkas till EU:s miniminivå.

Anf. 74 ANNA AF SILLÉN (M) replik:

Fru talman! Snabbare, effektivare och mer förutsägbara tillståndprocesser är helt avgörande för Sveriges klimatomställning och för svenskt näringslivs konkurrenskraft. Det finns redan flera förslag, och det pågår en utredning för att ta fram bättre tillståndprocesser för Sverige som förstås kommer att gynna både klimatet och det svenska näringslivet. Det är också självklart för oss att det svenska näringslivet måste vara konkurrenskraftigt gentemot EU och övriga världen.

Tro mig, det är på gång när det gäller tillståndprocesserna, och det kommer att ske stora förbättringar där. En del i detta arbete är också att ambitionsnivån höjs på ett sätt som inte skedde när Miljöpartiet var med och styrde Sverige.

Nu går vi framåt för att få ett tydligare regelverk för svenska företag. En tydlig och klok reglering stärker också tryggheten för såväl företagare som människor.

Anf. 75 ELISABETH THAND RINGQVIST (C) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för anförandet. Vi delar intresset för regelförenklningar och vet båda hur viktigt det är för företagen och tillväxten.

Regeringen har, som ledamoten också beskrivit, utlovat förenklingsråd, implementeringsråd och nya konsekvensbeskrivningar. De nya konsekvensbeskrivningarna har kommit, men de är dessvärre helt tandlösa. De ställer till exempel inget krav på att Regeringskansliet ska göra konsekvensbeskrivningar, så när det utarbetas en departementspromemoria i Regeringskansliet behöver man inte tänka på vilka effekter den kommer att få för företagen.

Men den viktigaste och kraftigaste kritiken har under 15 år handlat om att Regelrådet ska komma in tidigare i processen för att kolla om konsekvensbeskrivningarna är rimliga så att det inte ramlar in lagstiftningsförslag här som Regelrådet hade kunnat säga inte var väl analyserade och att riksdagen därför inte har ett bra underlag att fatta beslut på. Jag vet att det är svårt att genomföra detta, men det gick ju att införa ett regelråd till slut trots att det inte skulle gå för 15 år sedan.

Varför har regeringen inte genomfört det företagare och företagsorganisationer kräver, nämligen ett regelråd som har en stoppfunktion och som kan komma in tidigare i processen och säkerställa att dåliga lagstiftningsförslag inte hamnar i riksdagen?

Anf. 76 ANNA AF SILLÉN (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Elisabeth Thand Ringqvist för frågan.

Jag instämmer i vikten av ett klokt och ambitiöst arbete med regelförenklning för svenska företag. I detta förenklingsarbete ingår att skapa klokare regler och att bättre utvärdera och konsekvensanalysera de regler som finns och de som införs. Förutom det regelråd vi redan har införs från och med i dag ett förenklingsråd och snart också ett implementeringsråd. Jag tror att det är oerhört viktigt att hitta former där dessa kan samspela på klokast möjliga sätt och gemensamt sträva mot samma mål för att få en samlad effekt av regelförenklingsarbetet.

Jag tror att konsekvensanalyser är något vi hela tiden behöver bli bättre på i såväl regelimplementering som politiskt beslutsfattande.

Anf. 77 ELISABETH THAND RINGQVIST (C) replik:

Fru talman! Jag håller med om att det är bra med ett förenklingsråd som ska titta på gammal lagstiftning. Det är också bra att myndigheterna har fått i uppdrag att hitta de förenklningar som ska göras och hjälpa rådet i dess arbete. Implementeringsrådet har framför allt med EU-lagstiftning att göra.

Alla förslag som skrivs ut på myndigheterna och på Regeringskansliet måste ha en konsekvensbeskrivning vi kan lita på. Enda sättet är då att Regelrådet tittar på den och säger att det är en rimlig analys av kostnaderna och den uppskattade tidsåtgången för att fylla i en blankett eller hitta en uppgift. Om Regelrådet inte har denna funktion och inte kan komma in tidigare i processen kommer det inte att hända något.

Jag frågar därför igen: Varför har regeringen inte levererat något för att Regelrådet ska kunna komma in tidigt i lagstiftningsprocessen även om det är konstitutionellt väldigt krångligt?

Anf. 78 ANNA AF SILLÉN (M) replik:

Fru talman! Regelrådet får nu stärkta resurser av regeringen, och det görs en översyn av rådets uppdrag. Jag delar bedömningen att konsekvensdelen behöver stärkas också för Regelrådet.

Anf. 79 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 1 om allmänt om regelförenkling för företag.

Precis som Anna af Sillén belyste i sitt anförande är regelförenkling av yttersta vikt för att skapa goda förutsättningar för att bedriva näringsverksamhet i någon form i Sverige. Det är därför otroligt olyckligt att det politiska engagemanget på detta område under alldeles för lång tid och under flera regeringar i så stor utsträckning har uteblivit. Pratar man med näringslivet menar det ofta att första regeringen Reinfeldt är den enda regering i modern tid som aktivt engagerat sig i att skapa en minskad regelbörda för företag i Sverige. Sedan dess har de flesta regeringar snarare misslyckats och regelbördan ökat liksom kostnaderna för densamma.

Nu har vi dock en regering med ett regeringsunderlag i vilket Sverigedemokraterna ingår. Sverigedemokraterna var det första parti i Sveriges riksdag som hade en ren regelförenklingsmotion, och vi har länge drivit på för mycket av det som nu antingen har påbörjats, har kommunicerats ska träda i kraft under mandatperioden eller redan har skett.

Fru talman! I det betänkande som vi debatterar i dag ryms mycket av gammal klassisk sverigedemokratisk politik, även om vi har ett par reservationer där vi tycker att regeringen kan gå ännu längre eller i vissa frågor ännu inte verkställt det man kommunicerat, varför Sverigedemokraterna vill vara tydliga med var vår ambition på dessa områden ligger.

Allt som allt talar man om att regelbördan och den administrativa bördan ligger på 400 miljarder för det samlade svenska näringslivet – det finns olika uppskattningar, men detta är väl den högsta siffra jag sett att någon bedömt. Allt man då från politiskt håll kan göra för att minska denna innebär ju mer resurser som kan återinvesteras i bolagen eller som kan gå till nyanställningar eller investeringar i nya produktionsanläggningar eller ges i utdelning till ägare och som sedan kan investeras i andra företag eller konsumeras och på olika sätt därmed bidra till tillväxten, som vi alla, förhoppningsvis, värnar om i Sveriges riksdag.

Där har det skett mycket. Om vi tar ett tydligt, enkelt och konkret förslag har vi annonserat att kravet på fysiska kvitton i redovisningen ska tas bort. Näringslivet uppskattar att det är en kostnad om 6 miljarder per år för det samlade svenska näringslivet som stryks omgående. Om man då adderar dessa många bäckar små som vi ser, exempelvis kravet på fysiska kvitton som ska tas bort eller danstillståndet och hotelltillståndet med mera, är det klart att det i slutändan utgör en stor förändring för det svenska näringslivet och betydligt mer resurser som kan återinvesteras i verksamheten eller på andra sätt bidra till svensk tillväxt.

Det kanske mest aktuella som regeringen har gjort är att vi i dag har kommunicerat kring det förenklingsråd som har varit allmänt känt sedan tidigare, inte minst från höstbudgeten, där vi tilldelade 10 miljoner till Tillväxtverket för att kunna verkställa detta. Det har annonserats i dag hur det kommer att vara utformat och vad ambitionen med rådet är. Sverigedemokraterna har länge drivit på för att vi ska få en instans i den svenska stats-

förvaltningen med uppdrag att arbeta systematiskt och konstruktivt med den befintliga regelbördan.

Från Sverigedemokraternas sida hade vi kanske helst velat se att det förenklingsråd som kommuniceras i dag och det implementeringsråd som fortfarande bereds från regeringens sida skulle vara sammanslagna och därmed få det breda uppdraget att titta på såväl befintlig lagstiftning från vår riksdag men även från EU som den tillkommande lagstiftningen från Bryssels håll. Nu kommer detta att utgöras av två separata organ. Det är bättre än att inte ha något, så som det ser ut i nuläget. Detta har varit Sverigedemokraternas ingång.

Därutöver finns det redan ett råd, och snart har vi tre. Det befintliga Regelrådet har, precis som Elisabeth Thand Ringqvist belyste här tidigare, länge efterfrågat ett bredare och betydligt kraftigare mandat och inte minst någon form av stoppfunktion. Detta har Sverigedemokraterna inkluderat i sina motionsyrkanden, och det ryms även i en av våra reservationer i detta betänkande – ett regelråd som får mer muskler att bromsa, varna för och förhindra bristfällig lagstiftning, inte minst sett till konsekvensberedningen.

Detta är en fråga där Sverigedemokraterna fortsätter att ligga på. Jag hoppas att vi kan stärka Regelrådet under denna mandatperiod. Jag tror också att vi kommer att se synergieffekter mellan de tre råden när samtliga har initierat sitt arbete. Det är väl inte omöjligt, åtminstone från vår horisont, att man framöver ser att det kanske är klokt att ha någon form av strukturerat samarbete råden emellan och kanske även en strukturerad placering av dem. De kommer ju att befinna sig inom lite olika delar.

Från Sverigedemokraternas sida hade vi helst sett att de placerades så högt upp som möjligt i den politiska näringskedjan, vilket i så fall rimligtvis hade varit Statsrådsberedningen. Så blir det inte, men vi står bakom dem och tror att de kommer att kunna bidra kraftigt för att minska regelbördan, sett till befintlig lagstiftning, och säkerställa att implementering av ny lagstiftning sker på ett så klokt sätt som möjligt och med så få negativa effekter för det svenska näringslivet som möjligt.

Fru talman! Utöver dessa råd har det även skett mycket annat från regeringens sida. Vi har sett att det har kommit förenklingsuppdrag till ett trettiotal myndigheter med krav på återrapportering om hur man aktivt arbetar med företagsfrämjande på myndigheterna. Vi har fått på plats en grupp med statssekreterare som regelbundet träffas och utifrån olika departements ingångar arbetar systematiskt med regelförenkling.

Vi har också sett att det pågår ett arbete med såväl enstaka exempel på bristfällig lagstiftning – jag har nämnt danstillstånd, hotelltillstånd och fysiska kvitton hittills – som tillståndprocesserna, vilket nämndes i en replik strax innan jag klev upp här. Där sker det ett brett arbete från regeringens sida för att både ta till vara det som tidigare regeringar har utrett och komma med nya förslag för att underlätta detta i så hög utsträckning som möjligt. Den politiska ambitionen är att kraftigt förenkla tillståndprocesserna som inte sällan lyfts upp av näringslivet som en av de stora utmaningar de ser för att få ihop sina investeringskalkyler, inte minst.

Därutöver har vi riktat mer resurser till Verksamt.se för att fortsätta att stödja deras viktiga arbete med att underlätta för företag. Det har gått ut uppdrag till länsstyrelser att arbeta mer näringslivsfrämjande. Vi har föranklat så att det i dag är färre företag som behöver redovisa moms, och vi

Prot. 2023/24:95
10 april

*Regelförenkling
för företag*

har gett myndigheterna i uppdrag att se över sina handläggningstider. Allt detta sker både vad gäller den strukturerade regelförenklingsdelen och de enskilda utmaningar som politiken kan undanröja för näringslivet. Vi har kommit en bra bit på detta område.

Sverigedemokraterna fortsätter att pusha regeringen för att vidta ytterligare åtgärder för att fortsätta främja det svenska näringslivet genom en aktiv regelförenklingspolitik.

Anf. 80 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Tobias Andersson för anförandet.

Vi pratar om regelförenkling i ett läge där väldigt många småföretag får se sina verksamheter gå omkull. Det är ett rekordhøgt antal konkurser i vårt land, tyvärr. Det är såklart en stor sorg och förlust för den enskilde näringsidkaren, men det påverkar också arbetena i Sverige. Många av småföretagen i vårt land är viktiga jobbskapare och integrationsmotorer.

Något som är särskilt betungande för små och medelstora företag är de höga sjuklönekostnader som uppstår vid många korta sjukskrivningar. Detta var anledningen till att vi 2014, efter samråd med näringslivet, införde ett högkostnadsskydd för just sjuklönekostnader. Nu har regeringen aviserat att man kommer att slopa detta högkostnadsskydd för sjuklönekostnader, något som har väckt massiv kritik. Visita har till och med uttalat att den här regeringen uppenbarligen inte har någon koll på hur småföretag har det.

Höga kostnader och mer administration kommer att följa i ett läge där regelverken behöver bli bättre och fler behöver komma i arbete. Varför har då Sverigedemokraterna gått med på att slopa högkostnadsskyddet för höga sjuklönekostnader som kommer framför allt småföretag till del?

Anf. 81 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar Daniel Vencu Velasquez Castro för frågan.

Jag tror att ledamoten känner väl till att vårt utskott inte hanterar denna fråga och att den heller inte är föremål för denna debatt. Jag kan såklart lyfta en mängd frågor som inte hör till ämnet, men jag ska ändå försöka gå ledamoten till mötes och beröra detta.

Jag tror att det är känt för ledamoten att Sverigedemokraterna tidigare har sett på frågan inte minst utifrån ett småföretagarperspektiv där vi i opposition drivit på för att bland annat se över om den enskilda småföretagaren med få anställda ska ta hela den kostnad som det kan innebära.

Sverige befinner sig i ett ekonomiskt läge där vi naturligtvis måste prioritera i statsfinanserna. Det är svårt att lyfta ut en enskild del ur en statsbudget och säga att ”just det här är dåligt därför att”, utan man får se på helheten i stället.

Mycket av det jag lyfte i mitt anförande är sådant som per definition hade underlättat för den bransch som ledamoten menade hade kritiserat detta, alltså besöksnäringen. Jag kommer just från en lunch med besöksnäringen, jag hade möte med Visita i går och jag talade på Visitas träff i Västsverige i måndags, så jag vill tro att jag är väl medveten om vilka frågor som lyfts från branschen. Inte minst danstillstånd, hotelltillstånd, fysiska kvitton med mera, där regeringen har agerat, är sådant som direkt underlättar för denna bransch.

En annan fråga som är högaktuell och som jag kommer att debattera med ansvarig minister på fredag är gårdsförsäljning, som också belyser de behov som finns i den specifika branschen.

Med detta sagt, fru talman, har jag försökt besvara den explicita frågan och lyfta fram vad regeringen gör som underlättar för den berörda bransch som ledamoten lyfte upp. Som socialdemokrat bör man kanske vara något självkritisk till vad man gjorde respektive inte lyckades göra under sin tid vid makten. Mycket av det vi gör på regelförenklingsområdet nu borde ha varit på plats för länge sedan men är det inte på grund av Socialdemokraterna.

Anf. 82 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är märkligt att vi, när vi pratar om regelförenkling för företag, säger vilka frågor som berör vårt utskott. Då blir det väldigt begränsat vilka regler som kommer att diskuteras. Vi vet att många regler inte nödvändigtvis tillhör näringsutskottets ansvarsområde eller politikområde utan hör till andra utskott. Men som näringspolitiker, Tobias Andersson, behöver vi fortfarande diskutera dessa frågor.

Jag tycker att det är märkligt att man i ett läge där arbetslösheten ökar och småföretagen får det svårare gör det ännu svårare. Och inte nog med att man gör det svårare för småföretagen, utan man står här och stoltserar ganska mycket med exempelvis danstillståndet som, enligt krögare som jag har haft diskussioner med, inte har fallit väl ut. Nu behöver de söka tillstånd för varenda tillställning i stället för att som tidigare ha ett tillstånd för ett helt år. Men det kan vi debattera vid ett annat tillfälle.

Det som jag vill belysa här är att den socialdemokratiska regeringen vidtog en konkret åtgärd för att det skulle bli lättare för företagen och inte så betungande kostnader för dem. LO, Svenskt Näringsliv och Visita, för att nämna några, har avstyrkt förslaget från regeringen. Trots detta har regeringen gått vidare med att man ska slopa högkostnadsskyddet för höga sjuklönekostnader.

Som systemet är utformat i dag gynnar det framför allt små företag. Folk som står långt ifrån arbetsmarknaden och som har en sjukdomshistoria kommer nu att få det svårare att få ett jobb därför att företagare inte kommer att våga ta risken. Detta är symtomatiskt. Man gör det svårare för sjuka genom sjukförsäkringen, och nu gör man det svårare för småföretag att anställa dem som har en sjukdomshistoria. Jag tycker att detta är allvarligt, fru talman.

Vad är Sverigedemokraternas plan för att de som har en lång sjukdomshistorik ska kunna komma i arbete och för att småföretagen ska kunna vara med och bidra till detta?

Anf. 83 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag vill vara tydlig gentemot ledamoten Daniel Vencu Velasquez Castro med att jag svarade på frågan. Jag belyste det faktum att den inte tillhör vårt utskott eller betänkande. Jag gav ett svar på frågan. Jag belyste flera saker som berör betänkandet och som kan underlätta för den bransch som ledamoten refererade till.

Däremot, fru talman, tycker jag kanske inte att det är i en debatt om regelförenkling som man ska prata om vad man gör för långtidsarbetslösa.

Prot. 2023/24:95
10 april

*Regelförenkling
för företag*

Jag tror att det finns andra forum i Sveriges riksdag där man kan belysa dessa frågor på ett bättre sätt.

Med detta sagt tycker jag att det är roligt att höra en socialdemokrat som så starkt värnar synpunkter från Svenskt Näringsliv. Det är inte varje dag vi hör det, tvärtom. Vid ganska många möten med företagare saknar vi företrädare från oppositionen därför att man kanske väljer att prioritera annorlunda.

Jag tror att det vore bra ifall Socialdemokraterna i högre utsträckning valde att lyssna på vad branschen säger, inte minst när det kommer från en så bred aktör som Svenskt Näringsliv. Jag uppskattar att Daniel Vencu Velasquez Castro refererar till deras synpunkter i detta fall, men jag beklagar att det sker så pass sällan.

Med detta sagt, fru talman, hade jag, återigen, om jag var socialdemokrat varit väldigt försiktig med att kasta sten i glashus och påstå att den sittande regeringen gör för lite på regelförenklingsområdet. Ledamoten nämnde danstillståndet, där det har funnits politiskt stöd hur länge som helst. Ändå har Socialdemokraterna inte lyckats med det.

Jag nämnde gårdsförsäljning, som berör samma gren. Det är väl i över ett decennium som det har funnits stöd i denna kammare för att klubba igenom något sådant, men ändå misslyckades Socialdemokraterna med det.

Att ha ett strukturerat arbete på regelförenklingsområdet har lyfts upp av branschen hur länge som helst, men Socialdemokraterna lyckades inte få vare sig ett förenklingsråd eller ett implementeringsråd på plats.

Jag önskar, fru talman, att regeringen hade kunnat fokusera på annat och att tidigare regeringar hade bedrivit ett aktivt arbete på området, men vi tvingas hantera de misslyckanden som vi har ärvt.

Anf. 84 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! När det gäller företagens förutsättningar att agera lätt och smidigt i Sverige är det regeringens politik i dess helhet som avgör företagets förhållanden. Nu har Tidöregeringen kraftigt dragit ned på finansieringen till flera myndigheter som har arbetat med att till exempel digitalisera och förenkla processerna för företag.

Jag undrar: Vad ser Sverigedemokraterna för risker med detta? Varför har Sverigedemokraterna sett till att det dras ned på de myndigheter som har jobbat med att underlätta för svenska företag? Vilka konsekvensanalyser har regeringen gjort av sin samlade politik när det gäller enkla processer för företag?

Anf. 85 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Elin Söderberg! Jag försökte i mitt anförande belysa mycket av det som regeringen har gjort för att underlätta för det svenska näringslivet när det kommer till regelförenklningar. Jag nämnde bland annat de tillskott som skett till Verksam.se och att man fortsätter att arbeta med plattformen för att underlätta i just de frågor som ledamoten belyser.

På tal om vad myndigheter gör eller inte gör har regeringen äntligen varit tydlig gentemot en bred uppsättning myndigheter med att de behöver arbeta betydligt mer näringslivsnära. De har fått återsrapporteringskrav rörande hur de arbetar aktivt med detta.

Vi ser att det regelråd som presenteras i dag kommer att genomlysa allt i befintlig lagstiftning som bedöms vara relevant, för att titta på var det finns brister och vad man från politikens sida kan göra för att underlätta för det svenska näringslivet när det rör sig om byråkrati, regelkrångel, administration eller, för den sakens skull, digital närvaro.

Vi har riktat mer medel till Tillväxtverket för just detta. Vi har riktat uppdrag till ett trettio-tal myndigheter. Vi har gett uppdrag till länsstyrelser. Jag upplever att vi har gjort allt som efterfrågas av ledamoten Elin Söderberg. Ledamoten får dock gärna utveckla vilka myndigheter som har fått mindre resurser för att arbeta med just detta. Jag kan redogöra för exakt vad vi har gjort för alla myndigheter som ska arbeta mer med frågan.

Anf. 86 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Jag vill också lyfta upp näringslivets behov. Jag träffar Svenskt Näringsliv och många branschorganisationer, och det är tydligt vad som efterfrågas: mer el i närtid, kompetensförsörjning och snabbare tillståndprocesser.

Regeringen skär nu, tillsammans med Sverigedemokraterna, ned kraftigt på arbetskraftsinvandringen i ett läge där näringslivet behöver rekrytera personal för sin klimatomställning och sin ekonomiska utveckling. Där är kompetensförsörjningen central.

Vi har flera regioner i landet där man har gått från att sakna personal med en viss typ av kompetens till att sakna personal med bred kompetens – händer och fötter. Att då skära ned på företagens förutsättningar att rekrytera från hela världen drabbar svensk näringslivsutveckling väldigt kraftigt.

När det gäller el i närtid behöver vi få mer el på plats nu, men regeringen lägger fram en energiproposition som inte innehåller något planeringsmål till 2030 och förhalar arbetet med att bygga ut elproduktionen i närtid.

När det kommer till tillståndprocesser, som i allra högsta grad är relevanta i denna debatt, väljer Tidöpartierna att inte genomföra redan utredda förslag. I stället skjuter man åter arbetet framför sig och tillsätter en ny utredning, som dessutom försämrar förutsättningarna i vårt land genom att sänka miljöprestandan i Sverige.

Det finns mycket vi kan göra för att understödja Svenskt Näringsliv, men regeringen och Sverigedemokraterna levererar det inte.

Anf. 87 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag uppfattade ingen fråga från ledamoten Elin Söderberg. Jag ställde däremot en konkret fråga om vilka myndigheter det är som ledamoten hävdar att vi skurit ned resurserna för, vilket har gått ut över deras förmåga att arbeta med regelförenkling. Det var så replikskiftet påbörjades. Jag ville veta vilka myndigheter som berördes. Det fick jag inget svar på, utan ledamoten valde att i stället kasta upp tre andra bollar i luften. Jag ska försöka besvara de frågorna, för jag tycker att det är klokt att göra det i replikskiftet.

Rörande arbetskraftsinvandring tror jag att Miljöpartiet bryr sig mer om okontrollerad migration till Sverige än om förutsättningarna för svenska företag att rekrytera. Jag tror att det är i den änden man börjar när man som miljöpartist vill underlätta för all typ av migration, även lågkvali-

ficerad arbetskraftsinvandring trots det faktum att vi har hundratusentals arbetslösa i Sverige. Jag hade gärna börjat i den andra änden: Hur säkerställer vi kompetensen i Sverige samtidigt som vi får svenskar att gå från bidrag till arbete och har en kontrollerad migration till Sverige?

Rörande tillståndprocesserna tycker jag att det är bra att regeringen ser det som ett samlat område. Vissa saker har redan pyst ut från regeringen på det området, samtidigt som det sker ett övergripande arbete för att samlat ta sig an utmaningarna.

Sedan stämmer det i någon bemärkelse absolut att man kommer att behöva vikta olika intressen mot varandra, för ofta står ju det miljöintresse som Miljöpartiet värnar in absurdum mot andra intressen. Hemma i Skaraborg höll vi på att bli av med ungefär 3 000 arbetstillfällen eftersom det eventuellt fanns ett par ödlor. Nu kunde man dock hitta dem och låta dem umgås med ödlekompisar någon annanstans.

Det är klart att många, inte minst inom näringslivet, anser att man ska titta på miljöaspekter, klimataspekter och andra aspekter som är viktiga för det svenska samhället och väga dem mot varandra på ett mer rimligt sätt framöver. Det vågar jag tillstå, och det tror jag är väldigt rimligt.

Vi har en kontrollstation 2030 men inget mål för planeringen. Därmed fick ledamoten svar även på den frågan.

Anf. 88 LILI ANDRÉ (KD):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.

Som representant för Kristdemokraterna står jag här i dag för att belysa en fråga av yttersta vikt för vårt samhälle och vår ekonomi, nämligen regelförenkling för företag.

I budgetpropositionen för 2024 har regeringen tagit viktiga steg mot att minska den administrativa börda som vilar på företagens axlar. Dessa åtgärder är en nödvändig respons på de utmaningar våra företag står inför och utgör ett steg i rätt riktning mot ett mer blomstrande näringsliv i Sverige. Det är ett steg som vi kristdemokrater fullt ut stöder och ser som grundläggande för att skapa ett mer företagsvänligt klimat i Sverige.

Regler för företag är i grunden bra, fru talman. De skapar struktur och tydlighet, och de skapar möjligheter till konkurrens på rättvisa villkor. Men det är otroligt viktigt att reglerna är ändamålsenliga och att de är proportionella, lätta att förstå och lätta att följa. Reglerna ska också vara så få som möjligt. Som man brukar säga: Det ska vara lätt att göra rätt.

Undersökningar visar att företagare tvingas lägga i snitt tio timmar i veckan på administration och att sex av tio företagare upplever regler som ett tillväxthinder. Särskilt betungande blir det förstås för alla mindre företag som inte har samma administrativa muskler som de stora företagen. Att korta handläggningstider är av stor vikt för ett konkurrenskraftigt företagsklimat.

Ett väldigt konkret och tydligt exempel på detta som vi har i nutid, fru talman, är initiativet att slopa kravet på bevarande av räkenskapsinformation i original. Som företagare ska man inte längre vara tvungen att spara papperskvitton i tre år om man har samma information lagrad digitalt. Men betyder detta något? Ja, det beräknas att denna till synes lilla administrativa förändring innebär en kostnadsminskning för Sveriges samlade näringsliv på hisnande 4 miljarder kronor under ett år.

Sedan har vi avskaffandet av danstillståndet samt förslaget om avskaffande av hotelltillståndet. Detta är efterlängtna frihetsreformer. Genom att ta bort kraven på dessa förlegade tillstånd minskas byråkrati och kostnader för företagen.

Fru talman! Myndighetssamverkan utgör en central del av regeringens förenklingsagenda. I en tid när företagens administrativa bördor ständigt tycks öka ser vi kristdemokrater att regeringens initiativ om en tvärgående och sektorsövergripande ansats för Sveriges myndigheter är inte bara välkommet utan nödvändigt.

Här har regeringen specificerat åtgärder i regleringsbrevet till 26 myndigheter, inklusive länsstyrelserna. Det handlar bland annat om kortare och mer transparanta handläggningstider samt bemötande och service gentemot företagen. Ärenden ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt – givetvis utan att rättssäkerheten eftersätts – och allt ska ske i enlighet med förvaltningslagens bestämmelser.

Detta, fru talman, visar på en djup förståelse för de utmaningar som företagen möter och ett fast engagemang för att underlätta deras vardag. Vidare är det av stor vikt att myndigheterna inte bara utför dessa uppdrag utan också rapporterar tillbaka. Återrapporteringskravet är avgörande för att säkerställa att förenklingsarbetet inte bara är ord på papper utan leder till verkliga förändringar som gynnar Sveriges företagare.

Jag vill också lyfta fram behovet av att fortsätta att förbättra och effektivisera tillståndprocesser, fru talman. Moderna och effektiva tillståndprocesser ökar investeringsviljan hos våra företag och främjar en effektiv industriell klimatomställning, vilket bidrar till att klimat- och miljömålen kan nås. Det här är avgörande insatser för att behålla och stärka både Sveriges och svenska företags konkurrenskraft.

Jag vill betona att Kristdemokraternas engagemang för företagens välmående reflekteras i stödet för regeringens arbete med förenkling genom digitalisering, speciellt genom den myndighetsgemensamma plattformen Verksam.se. Den är ett viktigt verktyg i arbetet med att göra det enklare att starta och driva företag. Det är avgörande att vi fortsätter att bygga ut och förbättra plattformen så att den kan vara en central kraft i förenklingsarbetet och på så sätt underlätta för företag att starta, driva och utveckla sina verksamheter.

Förutom de åtgärder som redan nämnts, fru talman, vill vi kristdemokrater lyfta fram vikten av en översyn av befintliga regelverk. Vi kan inte bara skapa nya förenklingar utan att se över och utvärdera de regler som redan finns. Vi behöver säkerställa att de är relevanta och inte utgör onödiga hinder för våra företag. Här vill vi glatt meddela att vi i dag tillkännagett att ett förenklingsråd kommer att inrättas och att det senare även kommer att inrättas ett implementeringsråd.

I Förenklingsrådets uppdrag ingår att identifiera existerande regler som bör förenklas. Implementeringsrådet ska lämna rekommendationer när EU-direktiv ska genomföras och därigenom motverka omotiverade regelbördor. De två råden har potential att agera snabbt och effektivt för att identifiera och genomföra nödvändiga åtgärder.

Fru talman! Regeringens intensiva och prioriterade arbete med förenkling är inte bara en fråga om att minska byråkrati. Det handlar om att skapa ett mer dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i Sverige. När företagen befrias från onödiga och tidskrävande administrativa processer kan de

i stället fokusera på innovation och expansion som skapar nya arbetstillfällen. Det skapar ett robustare näringsliv som kan bidra till välfärden för hela vårt samhälle.

Slutligen, fru talman: En grundpelare i regeringens och Kristdemokraternas strävan är att stärka Sveriges ekonomi och dess position som ett av världens mest företagsvänliga länder. Jag vill betona att regeringens åtagande att förenkla för företagen inte är en engångsinsats utan en fortlöpande process som kräver kontinuerlig uppmärksamhet och förbättring. Det är genom sådana åtgärder vi kan säkerställa att vårt näringsliv inte bara överlever utan också trivs och växer i Sverige. Vi kristdemokrater är redo att stödja och driva på detta arbete för att tillsammans bygga ett starkare och mer konkurrenskraftigt Sverige.

Med det, fru talman, yrkar jag återigen bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.

Anf. 89 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Fru talman! Vi står inför en kapplöpning om investeringar i den gröna omställningen. Jag kan inte begripa vad som skulle vara viktigare för de små och medelstora företagen än att få förutsättningar att leverera produkter och tjänster och dra nytta av de massiva investeringar vi ser i vårt land just nu. Många av landets entreprenörer är visionärer med visioner som går i linje med det som är bra för Sverige: jobb, gröna innovationer som genererar tillväxt samt företag som växer i Sverige och får se stärkt förmåga att exportera svenska varor.

Vi har dock en regering som närmast kan beskrivas som populister i frågor som handlar om regelförenkling. Det gäller en massa andra frågor också, fru talman. Men om vi ska prata om just regelförenkling kan vi konstatera att regeringen ger 34 myndigheter i uppdrag att arbeta med regelförenkling men med andra handen skär ned på Myndighetssverige rakt av med 1–1,5 miljarder kronor. Hur ska man arbeta med att förbättra regelverken i Sverige om man inte får tillräckliga resurser att göra det? Det är flera myndigheter som är redo att påbörja en resa för att minska krånglet och förbättra relationerna med näringslivet.

Jag vill tipsa regeringspartierna om att titta på Sustaingov, ett av de fem strategiska innovationsprogram som sjösätts nu under våren. Programmet tar sikte på att lösa den systemproblematik som offentlig sektor har i förhållande till framför allt de höginnovativa små och medelstora företagen. Man tittar på hur myndigheter och näringsliv kan bli bättre på att samverka och på hur myndigheter kan bli möjliggörare i stället för bromsklossar. Det var synd att ingen från regeringspartierna var med när programmet lanserades. Jag tror att ni skulle ha lärt er någonting.

Fru talman! Ett viktigt perspektiv för oss socialdemokrater är den ekonomiska tryggheten för landets småföretagare, som är i ett hårt ansatt läge. Förbättringar behöver ske vad gäller regelkrångel, konkurser och sjukpenninggrundande inkomst, för att nämna några saker. Den socialdemokratiska regeringen hade en rad förslag för att underlätta i systemen gällande sjukpenninggrundande inkomst för småföretagare, men vi kan konstatera att den här regeringen inte har gjort någonting på området.

När vi slog fast de förenklingspolitiska målen 2021 var det i syfte att på både systemnivå och sektoriell nivå minska krånglet i de regelverk vi har. Den här regeringen behöver fortsätta på den inslagna vägen och ge-

nomföra de regelförbättringar som krävs. Man behöver lyssna till hela näringslivet för att skapa ett bättre företagsklimat i Sverige. Man behöver också ta till vara digitaliseringens möjligheter bättre för att förbättra servicen i den statliga förvaltningen och på så sätt skapa en regelförenklingspolitik som utgår från företagens behov och bidrar till att stärka hela det svenska samhället.

Men den här regeringen säger mycket och levererar lite. Man ger med den ena handen och tar bort med den andra. Man skär ned på myndigheter samtidigt som de förväntas arbeta med utökade uppdrag såsom regelförenkling. Man inför ett råd för regelförenkling utan någon som helst konkretion eller konsekvensanalys, man ger 5 miljoner till Kommunsverige för arbete med digitala tjänster samtidigt som man skär ned på kommunernas finansiering och man gör nedskärningar i Innovationssverige, för att nämna några saker.

Det är inte regelförbättringar den här regeringen presenterar. Det är ord utan verkan när man drar undan mattan på innovationsområdet och för myndigheternas förmåga att arbeta med just regelförbättringar. Detta är allvarligt. Man verkar vilja handplocka vilka som ska få det bättre och vilka som ska få det sämre. De höginnovativa bolagen i Sverige har fått det sämre med den här regeringens politik.

När populism får styra i stället för rim och reson riskeras hela Sveriges konkurrenskraft, och det är allvarligt. Regeringsunderlagets syn på innovationer och dess totala negligering av deras förutsättningar att växa och bidra till svensk konkurrenskraft är sorglig att bevittna. Jag yrkar därför bifall till reservation 6.

(Applåder)

Anf. 90 LOUISE EKLUND (L):

Fru talman! Det är härligt att höra hur vi har konsensus här i salen kring att vi behöver minska regelbördan för företag. Jag tror också att vi kan vara överens om att de regler vi har behöver vara välmotiverade och få. Om reglerna inte är det undergräver vi människors vilja att följa dem.

Det är mycket som kan bli bättre vad gäller möjligheterna att driva företag i Sverige. Ibland ser vi tyvärr hur det offentliga står i vägen för det privata företagandet. För Liberalernas del vill vi därför se ett främjandeuppdrag till statliga myndigheter för att gynna företagande. Myndigheternas uppgift ska inte bara vara att kontrollera och stoppa felaktigheter utan också att hjälpa människor och företag att göra rätt.

Vi har under ett antal år sett hur företagens kostnader för att följa de regler vi bestämmer har ökat med flera miljarder. Det är inte rimligt, och det understryker också behovet av de regelförenklingar den här regeringen nu har föreslagit. Liberalerna anser att tillståndsprövningen bör reformeras och förenklas. Anmälan om uppgifter från företagen till myndigheterna bör ske endast en gång – den så kallade en-dörr-in-funktionen – och principen ”en regel in, en regel ut” bör prövas. Regelbördan och de administrativa kostnaderna behöver minska för att företag och entreprenörer ska kunna fokusera på sina kärnverksamheter.

Fru talman! I dag, för bara en stund sedan, annonserades Förenklingsrådet, som regeringen nu tillsätter och som är till just för att minska företagets regelbörda och administrativa kostnader. Syftet är att man ska kunna föreslå hur befintliga svenska regelverk kan förenklas och lämna förslag

på andra förenklingsåtgärder som ska göra det lättare för företag att följa regelverken. Jag tror att det här är väldigt viktigt, för det minskar regelbördan och kostnaderna för företagen och gör det lättare att följa de regler som vi har. Det är ett viktigt steg i helt rätt riktning.

Nu påbörjas därmed det arbete som kommer att göra det lättare att både starta och driva företag i Sverige. Därigenom stärker vi svensk konkurrenskraft och främjar innovation och nya affärsmodeller. Jag yrkar bifall till förslaget i näringsutskottets betänkande.

Anf. 91 ELISABETH THAND RINGQVIST (C):

Fru talman! Majoriteten av småföretagarna har inte så stora problem med regelkrångel. Det är en bokföringslag som ska följas, och när det krånglar köper man tjänster för att få det fixat. För företag med inga eller ett fåtal anställda där alla jobbar med en laptop i knät eller möjligtvis på ett skrivbord uppstår inte så många krångligheter.

Men så fort man växer, eller om man har ett företag som hanterar livsmedel eller djur, drabbas man av en fullständig regeltsunami. Lagkraven inom till exempel det svenska jordbruket har mer än fördubblats under de senaste 25 åren. År 1996 fanns det 278 lagkrav som berörde lantbruket. År 2021 hade den siffran ökat till 648. Till detta kommer 2 200 förordningar och 8 000 föreskrifter. Reglerna är krångliga, för många och tidvis helt motsägelsefulla.

Lantbruket möter 16 olika myndigheter. Regeringen har gett dessa myndigheter i uppdrag att hitta regelförenklningar, vilket vi har pratat om i dag. Då borde det ju vara slut med motsägelsefulla och omöjliga uppdrag. Nej då! Nu i april redovisade Naturvårdsverket ett regeringsuppdrag där de föreslår nya så kallade referensarealer för naturtyper enligt art- och habitatdirektivet. En referensareal är ett referensvärde för hur stor en areal behöver vara för att en viss naturtyp ska kunna säkerställas över tid. Förslaget är utarbetat av Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten.

Enligt Naturvårdsverkets förslag behöver 100 000–370 000 hektar betesmark återskapas. I många fall kommer det att vara i dag skogbevuxen mark som behöver återställas. Centerpartiet tycker såklart att det är viktigt med ökad jordbruksproduktion både för fredstid och för orostider. Det bidrar också till en bättre biologisk mångfald. Men den stora utmaningen är att EU:s avskogningsförordning förbjuder försäljning av virke som avverkas för att återskapa betesmarker och försäljning av kött från djur som betar på den återskapade marken. Den här typen av förslag från myndigheter och Regeringskansliet måste stoppas.

Fru talman! Alla dessa regler skapar inte bara pappersarbete utan mynnar också ofta ut i besök av olika myndigheter, nationella såväl som lokala. Kontrollerna ska ju vara avgiftsfinansierade, men ibland är det helt orimliga kostnader för exakt samma besök, och skillnaderna mellan olika delar i Sverige visar att det inte kan vara baserat på kostnader.

Näringslivets regelnämnd, som på företagets eget uppdrag gör undersökningar av kostnader och regelbörda, har tittat på kostnaden för till exempel byggnadslov i olika kommuner. Inom Sverige kan handläggningstiden för ett identiskt ärende variera med hela tio veckor, och den sammanlagda avgiften varierar med över 200 000 kronor. Då tänker ni att det förstås är olika förutsättningar i norra Sverige och södra Sverige, så det kan-

ske inte är så konstigt att det är stora avgiftsskillnader. Men det roliga – eller sorgliga – är att det billigaste bygglovet finns i Perstorp med 7 000 kronor och det dyraste finns i Svedala med 189 000 kronor, och det är alltså mindre än nio mil mellan dessa kommuner.

Företagen och besöksnäringen betalar många avgifter i samband med ansökningar och tillstånd. Exempel på sådana är tillstånd eller tillsyn enligt alkohol-, livsmedels- och miljölagstiftningen. Om vi tar Skåne som exempel kan kostnaden för ett serveringstillstånd vara 13 gånger så dyrt i den ena kommunen som i den andra, i samma region.

Sedan borde det såklart vara självklart att man inte behöver betala någon avgift om någon faktisk tillsyn inte har skett. Men så är det inte i dag. Oavsett om någon har gjort kontroll eller inte måste företaget betala. Tänk det företag som kunde jobba efter den principen!

Ett annat problem för företag inom restaurangbranschen är att de får tillstånd att servera i en specifik kommun. Det är ju rimligt om man har en restaurang som finns i ett specifikt hus. Men om man bedriver catering blir läget ett helt annat, för ibland kan man ju vilja ta cateringbolag över kommungränsen. Jag kan återigen använda Skåne som exempel, där det är 33 kommuner på en yta som är mindre än Strömsunds kommun. Det är helt orimligt att ett företag ska ansöka om 33 tillstånd och få 33 besök för en verksamhet som ska bedrivas i ett område som är mindre än en Norrlandskommun.

Fru talman! Jag vill därför att Regelrådet ska förstärkas för att få den förmåga och den självständighet som exempelvis Lagrådet har. Men Regelrådet måste också ha mandat att komma in tidigare i lagstiftningsprocessen. Därför måste Regelrådet få ett utökat uppdrag också när det gäller att följa upp de avgifter som företagen betalar och de handläggningstider som finns.

Jag yrkar bifall till reservation 11.

Anf. 92 ELIN SÖDERBERG (MP):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservation 4.

Näringslivet spelar en avgörande roll för klimatomställningen och för att möjliggöra ett samhälle inom planetens gränser. För att ta vara på den potentialen behöver politiken ge de förutsättningar som näringslivet behöver för att kunna ställa om, vilket bland annat innefattar snabbare tillståndsprocesser. Vi i Miljöpartiet anser att tillståndsprocesserna måste bli mycket snabbare nu och att vi samtidigt måste bibehålla den höga kvaliteten när det gäller miljö och arbetstagares villkor. Vi ser också att det behöver skapas förutsättningar för samplanering och parallella processer för att möjliggöra den effektiva och snabba samhällsbyggnad som den gröna industriomställningen kräver.

Vad gör då Sveriges regering? Jo, regeringen sitter på händerna. Det finns färdigutredda förslag i Miljöprövningsutredningen och Klimaträttsutredningen för att snabbt skynda på tillståndsprocesserna, men regeringen väljer att inte agera. Man tillsätter nya utredningar och skjuter hela arbetet framför sig – på precis samma sätt som man skjuter hela klimatomställningen framför sig, ökar utsläppen av växthusgaser, förvärrar klimatkrisen och därmed inte tar ansvar för vår tids största samhällsutmaning.

När Miljöpartiet satt i regering jobbade vi på olika sätt för att göra det enklare för företag. Inte minst jobbade vi med jordbruksstöden för att se

till att de enklare skulle komma ut till de jord- och lantbruksföretag som berörs, att myndigheternas arbete skulle bli smidigare, att dialogen skulle förbättras och att de digitala processerna skulle underlättas. Vi tillsatte också Miljöprövningsutredningen och Klimaträttsutredningen för att vi snabbt skulle kunna komma till beslut och skynda på tillståndsprocesserna för hela näringslivet.

Det som vi nu ser är att moderater med flera representanter från Tidöpartierna har varit uppe i debatten och talat om snabbare tillståndsprocesser, enklare regelverk och så vidare. Men det finns inte så mycket diskussion om vad som ligger i den andra vågskålen.

För att synliggöra vad jag vill sätta fingret på vill jag lyfta ett exempel med den due diligence-lagstiftning som vi har arbetat med på EU-nivå. Det är ett regelverk som handlar om att företag ska ta ansvar för miljö och mänskliga rättigheter i hela värdekedjan. Det handlar om regler för att se till att det inte är barnarbete som ligger till grund för de produkter vi konsumerar och att inte floder i andra länder förgiftas så att människor får extremt allvarliga sjukdomar på grund av miljöförstöring i företagens värdekedja. Det är ett regelverk som ska se till att vi kan lägga oss tryggt på natten och veta att de produkter, varor och tjänster som vi konsumerar har producerats med sjysta villkor, utan brott mot mänskliga rättigheter och utan allvarlig miljöförstöring som skadar människors hälsa.

Men regeringspartierna har med argument om regelförenklingar urvattnat och förhalat regelverket. Därför tycker jag att det är centralt att Tidöpartierna ska kunna svara på vad det är för regler som man vill för- enkla och på vilket sätt samt vilka konsekvenser de får för svenska folket, vår närmiljö och vår hälsa. Annars blir talen om regelförenklingar i bästa fall bara floskler, och i värsta fall blir det allvarliga konsekvenser som svenska folket måste få reda på innan vi står inför faktum.

Anf. 93 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tryckte på knappen för replik ganska sent, men det har också varit ganska korta anföranden nu. Både det senaste anförandet och ett par tidigare anföranden har gått betydligt snabbare än jag trodde, så det är därför jag brast i detta fall. Jag missade även att ta en replik på Socialdemokraterna tidigare av exakt samma skäl, men jag kunde faktiskt inte låta bli i det här fallet.

Jag tror att de som berörs av befintliga tillståndsprocesser i det svenska näringslivet blir minst sagt provocerade av att höra att man från Miljöpartiets sida vill ge sken av att förespråka snabba tillståndsprocesser, samtidigt som vi vet att det huvudsakligen är den miljöbalk som Miljöpartiet har haft så stort inflytande över som bidrar till de långa och utdragna tillståndsprocesserna.

Om vi ska skynda på dessa kommer vi att behöva vikta miljödelen mindre i relation till annat. I många av de kända fall där tillståndsprocesserna har tagit in absurdum lång tid har just miljöbalken varit skyldig. Vi kan ta Cementas fall, där hela Sverige riskerade att bli utan cement, som är en grundförutsättning för all tillväxt, all byggnation och all infrastruktur. Där menade man bland annat att det inte var säkert vilka effekter det skulle få för en enskild fjäril om 20 år om Cementas brott skulle få utvidgas.

Jag har pratat med många skogsägare som inte får bruka sin skog för att det kan finnas en blomma i ett naturområde, inte i skogsområdet men i närheten av det. De Natura 2000-områden som finns och som Miljöpartiet står bakom försvårar om något industriell utveckling.

Man får inte låta detta stå oemotsagt, fru talman, för det är Miljöpartiets fel att vi ser långa och utdragna tillståndsprocesser. Det vet företagen, och det vet politiken.

Anf. 94 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Jag tycker att Tobias Andersson i sitt anförande tydliggör Sverigedemokraternas relativt Miljöpartiets syn på detta.

Vi i Miljöpartiet ser att tillståndsprocesser är det demokratiska verktyg vi har i Sverige för att hantera målkonflikter. Det finns en lång rad målkonflikter som måste vägas och behandlas när man startar en ny verksamhet. Det kan handla om lokalbefolkningens olika förutsättningar, om påverkan på vatten och jordbruksmark som vi ska använda och om vår livsmedelsförsörjning. Det handlar om mark till bostadsbyggande, livsmedelsproduktion, skog och annat. Det finns ett lapptäcke av riksintressen i Sverige som man behöver göra avvägningar mellan för att vi ska kunna ta steg och fatta välinformerade beslut framåt.

Tillståndsprocesserna är ett verktyg för detta. De kan göras mycket snabbare. Vi har tillsatt utredningar, och det finns färdiga utredningar på regeringens bord med en lång rad åtgärder för att göra tillståndsprocesserna snabbare, smidigare och mer rättssäkra. Så får vi ett skydd för vår natur, för vår närmiljö och därmed också för människors hälsa.

Om man som Sverigedemokraterna här lyfter att det är miljödelen som måste väga mindre går man i en helt annan riktning i sitt arbete med att skynda på tillståndsprocesserna. Då är fokus inte längre på att få snabba tillståndsprocesser, utan då blir det en försämrad miljö som kommer i fokus – en försämrad miljö för oss som bor och verkar här i Sverige i dag och i framtiden.

Frågan är: Är det detta man vill ha? Är det en försämrad lokalmiljö man är ute efter? Då kan man rösta på Sverigedemokraterna. Är det snabba tillståndsprocesser med bibehållen god kvalitet i miljön man vill ha – då kan man rösta på Miljöpartiet.

Anf. 95 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Det är ett ganska falskt förhållningssätt som Miljöpartiet har. Det säger sig självt att om man vill skynda på processer kommer man att behöva vikta målkonflikterna annorlunda än man har gjort i dag. Så är det.

Det gäller inte minst i de fall som har belysts här. Jag tycker att vi i nuläget stirrar oss alldeles för blinda på i vilken utsträckning det finns några ödlor eller salamandrar eller en viss blomma eller fjäril och låter det få väga tyngre än betydelsen av cementförsörjning. Jag kan absolut konstatera att jag tycker att det sistnämnda är viktigare. Jag tycker att det är viktigare att vi kan bygga vägar.

Det kan också handla om att vi riskerar att bli av med kemikalier som möjliggör renande av vatten på grund av något annat. Jag tycker att det är viktigare att vi kan rena vatten i Sverige än att man angriper ett kalkbrott eller något annat.

Det finns mycket som man ska vara ärlig med att vi i nuläget värderar för lågt i dessa målkonflikter, fru talman. Om vi ska få snabbare tillståndsprocesser kommer någonting att få stå tillbaka.

Regeringen har påbörjat ett arbete med detta, och en del har skett. Vi har agerat gentemot elnät och gentemot minerallagen och gruvdrift. Delar av arbetet med att underlätta tillståndsprocesserna har initierats samtidigt som mycket mer är på gång. Det finns en utredning som är tillsatt av denna regering och andra utredningar från tidigare regeringars tid, som Elin Söderberg refererar till. Det kommer att göras ett stort arbete på detta område.

Men, fru talman, om man tror att det går att göra detta snabbare samtidigt som Miljöpartiet ska få bestämma hur vi viktar miljö i dessa processer kommer vi inte att komma någonstans. Det kommer att bli betydligt snabbare tillståndsprocesser framöver, och jag är ganska övertygad om att Elin Söderberg och Miljöpartiet kommer att vara missnöjda med det, trots att man står här och talar sig varm för snabba tillståndsprocesser. Vi kan inte ha både miljöpartistisk politik och snabba tillståndsprocesser. De står i direkt motsättning till varandra.

Anf. 96 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Tobias Andersson från Sverigedemokraterna har fullständigt fel. Vi kan ha snabbare tillståndsprocesser *och* en hög miljöprestanda. Det är vad svenska företag förväntar sig, för svenska företag konkurrerar också med hög kvalitet när det gäller miljö, klimat och arbetstagares villkor. Om vi ska sänka miljöprestandan och vår kvaliteten i botten i Sverige kommer inte våra svenska företag att kunna konkurrera.

När det handlar om att vi kan ha höga krav på klimat, miljö, arbetstagares villkor, mänskliga rättigheter och snabbare tillståndsprocesser finns en lång rad åtgärdsförslag i redan utredda dokument som visar hur vi kan göra det.

Energimarknadsinspektionen har lagt fram förslag på hur de kan bli snabbare. Miljöprövningsutredningen har förslag på hur vi kan bli snabbare. Det handlar inte minst om resurser till myndigheter för att korta handläggningstiderna. Det handlar om samverkan mellan myndigheter. Vi kan parallellställa olika processer. Det finns jättemycket som kan göras för att skynda på tillståndsprocesserna som Sverigedemokraterna och regeringen inte gör.

I stället skjuter de arbetet framför sig, just därför att de är fokuserade på att skjuta miljöprestandan i Sverige i sank. Det kommer att få konsekvenser. Det är förlöjligande exempel som nämns av Sverigedemokraterna här i talarstolen om att man skulle skydda någon fjärlig om 20 år och ställa det mot något stort. När vi talar om till exempel cementutvinningen här i Sverige ska den självklart gå igenom en gedigen tillståndsprocess, och företaget ska kunna leverera underlag till domstolen så att den har underlag att fatta beslut om. Det hade man inte i exemplet med Cementa. Ärendet avvisades för att domstolen behövde bättre underlag.

Det handlar om vattnet för människor som bor på Gotland. De ska kunna ha ett gott och välfungerande dricksvatten. Det är inga små frågor vi talar om, Tobias Andersson.

Anf. 97 LINDA W SNECKER (V):

Fru talman! Oftast är våra lagar utformade för att passa en viss typ av företag. Men lagar och regler behöver fungera för alla typer av företag. Det är stor skillnad mellan att driva småföretag eller enmansföretag och stora bolag och koncerner.

Trots att Sverige har en moderatledd regering jublar inte Sveriges företagare och svenskt näringsliv. Småföretagare kämpar som aldrig förr. Konkurrenskraften är inte så stark som den skulle kunna vara. Trots att det närmast råder politisk konsensus om att reglerna måste bli enklare för företagare, särskilt för småföretagare, sker inte särskilt mycket. Efter dagens debatt är det tydligt att regeringen inte har förslag som efterfrågas både av näringslivet och av småföretagarna.

För Vänsterpartiets del är det extra viktigt att småföretagare har en trygghet vid sjukdom och föräldraledighet. Även företagare blir sjuka, får barn och är med om alla andra livshändelser som en fast anställd på en statlig myndighet upplever. Här behöver mycket göras.

Jag yrkar bifall till reservation 2.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 12.)

Prot. 2023/24:95

10 april

*Regelförenkling
för företag*

§ 9 Näringspolitik

Näringspolitik

Näringsutskottets betänkande 2023/24:NU11

Näringspolitik

föredrogs.

Anf. 98 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Vissa betraktar den privata företagsamheten som en farlig tiger som måste skjutas. Andra betraktar den som en ko som ska mjölkas. Alltför få inser att den är hästen som drar lasset.

Detta är ett citat av Winston Churchill.

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Näringspolitik, vad är det? Jo, det är politik som ska ge de bästa förutsättningarna för näringsliv och företagare i Sverige att verka. Småföretagen och exportföretagen är roten i Sveriges ekonomi. Exportföretag av världsklass i Sverige är exempelvis Volvo, Scania, ABB, Atlas Copco, SCA, Ericsson och Astra Zeneca – fantastiska företag som i vissa fall har verkat i över hundra år.

Vår exportindustri drar in 52 procent av bnp. Underskatta aldrig det! Därför är det viktigt att vi har bra relationer med omvärlden på alla sätt, både med EU och med resten av världen. Här finns det goda exempel på sådant som regeringen gör just nu. Vår duktige bistånds- och handelsminister Johan Forssell öppnade för två månader sedan ett nytt konsulat i Kalifornien, som är världens femte största ekonomi.

Det är viktigt att vi kopplar ihop bistånd med handel i större omfattning i stället för att bara skicka ut bistånd i världen in blanco, som man gjort tidigare.

Vi måste resa mer i världen för att få hem fler order till vår export-industri. Vi måste flyga mer. Vi måste åka mer tåg. Vi måste åka mer bil. Vi måste öka rörligheten i omvärlden.

Vad är det som bygger företag? Jo, det är människor med kreativa tankar och entreprenörskap som är beredda att riskera eget kapital, människor som är beredda att ta lite större ansvar än vad gemene man gör.

Vi har haft många duktiga företagsledare i Sverige som har byggt bolag – Curt Nicolin med Asea och ABB, Leif Östling som i 27 år var vd för Scania, Hans Werthén med Electrolux och Gustaf Douglas med Securitas och Assa Abloy. Vilka var deras egenskaper? Jo, en förmåga att lyfta sina medarbetare, göra dem viktiga och skapa tillit och självförtroende hos dem. Inte minst utbildade de sin personal för att företaget skulle vara konkurrenskraftigt. Jag har pratat med dessa företagsledare – inte Curt men de andra. De säger att detta har varit roten för att få företagen att växa.

Vad bör vi i riksdagen göra för att underlätta för företagen? Vi har just haft en lång debatt om mindre regelkrångel och mer möjligheter, och den var intressant att lyssna på. Vissa säger att de vill minska regelkrånglet, men jag tolkar det nog som att de delvis vill öka det.

Många driver på med nya regler, inte minst EU. Det kommer hela tiden påbud från EU med mer krångel. Jag undrar: Vad kan det vara för nytta för ett familjeföretag med under tio anställda att ha en arbetsmiljöplan? Sedan kommer Arbetsmiljöverket på besök och hotar med vite om det är fel på planen eller om den är för gammal. Jag tycker att det är högst tveksamt till vilken nytta detta är för företagarna och för Sverige.

Detta gör att många småföretag väljer att inte ha över tio anställda. Man har åtta nio stycken, och har man mer verksamhet packar man den i fler bolag och kör på det viset. Det är ett sätt att kringgå den rätt rabiata lagstiftningen.

Miljöbalken utgör också ett stort hinder för många företags tillväxt, med tillståndskrav och dylikt.

Dessutom borde både kommuner och statliga myndigheter ha tjänstegarantier vid tillstånd. Länsstyrelsen och Lantmäteriet är exempel på myndigheter som har långa handläggningstider. Länsstyrelsen kan ha upp till två år för att pröva bygglovsärenden med strandskydd här i Stockholms län.

Fru talman! Äganderätten är en del av Moderaternas dna. Det gäller i alla frågor, oavsett om det är skogspolitik eller representation i bolagsstyrelser.

En fråga som har uppmärksamrats är hur markägare i norra Sverige får se sin mark ianspråkats av andra näringsidkare med länsstyrelsens och andra myndigheters goda minne. Rennäringen är en del av den svenska kulturen men får inte inkräkta på andra viktiga samhällsområden och äganderätten för privat mark.

Fru talman! Illojal konkurrens från statliga myndigheter och kommuner är också en sak som måste stävjas. Det måste tas fram en tydligare lagstiftning för att begränsa den. Exempel är kommunala gym och statliga företag som konkurrerar med skattepengar som riskkapital. Till exempel är maskinuthyrning en grej man håller på med, något som privata företag gör med egna pengar. Jag tycker att det är allvarligt att man konkurrerar med skattepengar.

Vi regeringspartier måste också driva på för att få igång gårdsförsäljningen. Det går alldeles för trögt. Detta är viktigt inte minst för landsbygden och glesbygden, där denna näring passar bra. Därför behöver vi trycka på här.

Arbetsförmedlingen är ett hinder för att få tag i rätt personal. Den behöver reformeras. Jag tror att vi ger Arbetsförmedlingen mellan 90 och 100 miljarder om året i anslag. Det är gigantiska pengar. Där ingår också arbetslöshetsförsäkringen, så det är inte bara personal. Men jag vill ändå påpeka att det är en ineffektiv myndighet, eftersom vi diskuterar myndigheter här.

Vad gör ett företag när lönsamheten går ned? I första hand ser det över sin organisation och sina kostnader. Ett företag kan inte göra som politiskt styrda verksamheter och organisationer och bara höja skatten och säga att det är för lite resurser. Man får gå i andra änden. Det är skillnaden om man ska vara konkurrenskraftig som företagare i dag eller inte. Det är också skillnaden på marknadsekonomi och planekonomi.

Fru talman! Det är av största vikt att vi i riksdagen tar vårt ansvar för infrastrukturen så att den fungerar för våra företag. Vagnätet är under all kritik i delar av landet. Östlig förbindelse har man pratat om i 15–20 år här i Stockholmsregionen, och det är nödvändigt att bygga den. Stockholmsregionen står för 40 procent av bnp i Sverige, och får vi inte den östliga förbindelsen byggd blir vi den sista huvudstaden inom EU som inte har en ringled. Vi är redan det, för Tirana i Albanien fick just en. Vi är alltså efter Tirana och Albanien.

Vidare behöver Arlanda byggas ut och stärkas upp för bättre förbindelser med övriga världen, som jag var inne på, inte minst för exportindustrin.

Fru talman! I Norrland investeras det i ny industri. Mycket statliga pengar pumpas in i Hybrit, som väntas producera fossilfritt stål. Det är lovvärt. Men många frågetecken återstår, inte minst gällande elförsörjningen. Hybrit beräknas dra halva Finlands elförbrukning årligen. Svaga elnät och brist på kärnkraft gör att detta är ett frågetecken.

Energi är statens ansvar. Riksdagen har ansvar och har enats om att bygga ett robust energisystem med utbyggd kärnkraft och utbyggd vattenkraft på befintliga ställen för att tillgodose ett utökat elbehov i framtiden. Då duger det inte med att man ska bygga lite vindkraft här och där. Häromdagen gav vindkraften 1 ½ procent av Sveriges energiförsörjning och vattenkraften 55 procent.

Vattenkraft har varit nyckeln till Sveriges utveckling de senaste 150 åren. Runt om i Sverige provas nu vattenkraften enligt EU-direktiv. Det är viktigt att vi bevarar vattenkraften och inte avvecklar den. Det är viktigt för våra elsystem och för äganderätten. En hel del av vattenkraften ägs av privatpersoner och företag; det är inte bara Vattenfall och Fortum som äger den.

Det är av stor vikt att riksdagen beslutar om en modern och robust energipolitik med ny kärnkraft för att landets exportindustri ska säkras för framtiden.

Fru talman! Jag ser att jag har dragit över min talartid, men jag vill ändå ta upp det här med gruvnäring och mineralpolitik. Min förhoppning är att Sverige öppnar upp för mineralbrytning, exempelvis uran och kobolt samt andra metaller. I dag importerar vi dessa metaller från tredje världen

och från Kina. Det är högst olyckligt. Vi borde vara självförsörjande på dem.

Sverige skulle dessutom bli ett väsentligt mer förmöget land om vi fick igång detta. Dessutom skulle vi ha världens bästa gruvor. De skulle vara säkrast och bäst för personalen. Vi har också fantastisk teknik för det här. Atlas Copco har byggt den här bergtekniken under många år.

Slutligen är det av stor vikt att Sverige behåller sin konkurrenskraft gentemot omvärlden. Det kan vi endast göra genom utbildning, teknikutveckling och lägre skatter på arbete. Hårt arbete ska löna sig. Företagen är garanter för vårt välbefinnande. Företagen är också garanter för nya jobb i framtiden.

Sist men inte minst är det av stor vikt att det ekonomiska överskotts-målet blir kvar. Det är garanten för Sveriges ekonomi.
(Applåder)

Anf. 99 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S) replik:

Fru talman! Tack för anförandet, Kjell Jansson! Det var många exempel på saker som händer i vårt land och på de många investeringarna, inte minst i de norra delarna av Sverige.

I ett läge där Svenskt Näringsliv är ganska tydliga med att Sverige behöver kraftfulla satsningar inom innovationsområdet väljer Sveriges regering att avisera nedskärningar på området med uppemot ½ miljard fram till 2026.

Fru talman! Både jag och ledamoten Kjell Jansson kommer från Stockholmsregionen. Här etablerar sig inga nya stora industrier, men det vi har är starka höginnovativa bolag, så kallade startup- och scaleup-företag, som kan bidra till stärkt svensk konkurrenskraft. Och det har de gjort. Bolag som Klarna och Spotify, för att bara nämna två, är bolag som kommer från vår stad.

För att fler sådana bolag ska kunna växa och för att fler stockholmare ska få arbete i det som kommer att vara den gröna omställningen behöver vi investera i de bolagen. Men regeringen aviserar nedskärningar på området. Varför väljer regeringen att inte agera i en fråga som är viktig för Stockholmsregionens konkurrenskraft?

Anf. 100 KJELL JANSSON (M) replik:

Fru talman och ledamoten Daniel Vencu Velasquez Castro! Investeringar måste ske på marknadsekonomiska grunder. Regeringen kan inte gå in med pengar i allting. Man går ändå in med ganska mycket pengar. I dag är flera statliga bolag uppe i Norrland, LKAB och SSAB med flera, med i de här industrisatsningarna. De använder alltså sina vinster, som de lägger in i de här företagen. Ett exempel är Hybrit, som också har fått pengar från Industriklivet.

Mitt svar är alltså ganska enkelt. Det måste bygga på marknadsekonomi i större omfattning.

Jag kan också fundera på en del saker. Det pratas mycket om alla industrisatsningar. Men några av våra största företagare som är riskkapitalister och går in i många bolag går inte in i de här investeringarna. Det tycker jag är lite förvånande.

Anf. 101 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S) replik:

Fru talman! Självklart ska det vara på marknadsmässiga grunder. Då måste jag fråga ledamoten om han tycker att Spanien, Tyskland, Frankrike, Storbritannien och USA har någon form av planekonomi. Deras stater gör nämligen just det här. De går in och stöttar de höginnovativa bolagen, eftersom de vet vilken utdelning det kan ge dem i framtiden. De har också innovationsstrategier som ämnar göra länderna konkurrenskraftiga i framtiden. Det saknar vi tyvärr i Sverige.

Det är märkligt att påstå att riskkapitalister inte investerar i de höginnovativa bolagen. Det är helt enkelt inte sant. Det har de gjort under många år i Sverige. Sverige är faktiskt det land i EU som har störst andel riskkapital. Det är också därför det har funnits ett ganska gott ekosystem i Stockholm för de höginnovativa bolagen. Det stämmer helt enkelt inte, Kjell Jansson.

Det är däremot sant att man har aviserat nedskärningar på innovationsområdet, i ett läge där man inte ens har någon färdig plan för vad man vill med svenska innovationer.

Som jag nämnde i min förra replik är detta en viktig fråga för Stockholmsregionens konkurrenskraft. Jag frågar alltså igen: Varför aviserar man nedskärningar på de höginnovativa bolagen i ett läge där Spanien, Frankrike, Tyskland och USA – för att bara nämna några – gör massiva investeringar i sina höginnovativa bolag och sina innovationssystem?

Anf. 102 KJELL JANSSON (M) replik:

Fru talman och ledamoten Daniel Vencu Velasquez Castro! Det jag sa var att det kommer in för lite riskkapital till satsningarna uppe i Norrland. Det är mest statliga pengar. Det finns däremot riskkapital i stor omfattning i övriga Sverige. Det vill jag vara tydlig med.

När det gäller vad Spanien, USA och andra gör har jag också synpunkter, som jag inte har tagit upp. USA är nu med och budar och går in med väldigt mycket pengar för att matcha Kina. Det handlar om att de för en kamp mot Kina för att vinna stora order i världen. Det är väl skälet.

Jag tror inte att det är sunt på sikt. USA har dessutom en ganska stor statsskuld. Jag tror inte att det är hållbart att de fortsätter att pumpa in pengar i sådana här grejer. Alla pratar om hållbarhet. Det här tror jag inte är hållbart.

Anf. 103 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation 8 under punkt 3 Övrigt om företagsfrämjande åtgärder.

Näringspolitik är ett oerhört brett politiskt område, som näringsutskottet har förmånen att arbeta med. Det rymmer alltifrån den storskaliga industripolitiken till politiken för den enskilde småföretagaren inom besöksnäringen.

Förutsättningarna för det svenska näringslivet berörs dessutom till stor del av sakfrågor som hör hemma i andra politiska utskott och på departement som vårt utskott inte svarar mot.

Kompetensförsörjningen är en sådan sak. Där har inte minst utbildningsutskottet ett stort ansvar. Om vi ska lyckas ställa om – alla pratar ju om den gröna omställningen – har vi inte minst behov av bra kompetensförsörjning för att möjliggöra det.

Skatter är en annan fråga som berör näringslivets förutsättningar men som vårt utskott inte hanterar. Inte minst regeringsunderlaget har tydligt kommunicerat att det behövs sänkta skatter för att skapa tillväxt.

Infrastruktur är också ett område som inte hör hemma i vårt utskott men som på det stora hela är en grundförutsättning för stora delar av det svenska näringslivet.

Tyvärr har även kriminaliteten kommit att bli en stor fråga för de svenska näringsidkarna, fru talman. Svenskt Näringsliv uppskattar att den totala kostnaden för Sveriges näringsliv för att förebygga och ersätta de kostnader som uppstår mot bakgrund av kriminalitet uppgår till ungefär 100 miljarder.

Med det sagt har näringsutskottet, trots att alla andra utskott har mycket att säga om det som berör det svenska näringslivets förutsättningar, ett flertal viktiga frågor. Detta betänkande berör många av dem. Jag kommer att försöka arbeta mig igenom några av de politikområden som finns med i betänkandet.

Det kan dock vara klokt att börja med att säga att Sverigedemokraternas grundinställning på det näringspolitiska området bygger på en tro på marknaden. Till exempel industripolitik berörs i detta betänkande. Det är ett område som i alldeles för stor utsträckning inte längre präglas av just marknadens mekanismer för allokering av kapital.

Vi lyssnade tidigare till moderaten Kjell Jansson, som var bekymrad över det risktagande som nu sker från statligt håll i enormt kapitaltunga investeringar i Sverige på utforskade områden. Det är en ny omställning som äger rum. Där är statens roll alldeles för stor, enligt Sverigedemokraterna.

Den här regeringen gör mycket för att underlätta på det industripolitiska området. Sverigedemokraterna belyser därutöver i betänkandet att vi vill se en industrikommission för att ackompanjera den produktivitetskommission som har presenterats av regeringen. Vi gör mycket för att säkerställa den kanske största uspen för den svenska industrin, alltså att vi historiskt sett har haft låga elpriser. Regeringsunderlaget gör oerhört mycket för att garantera en trygg elförsörjning runt om i Sverige.

Vi ser också hur man stärker kompetensförsörjningen, inte minst genom att låta skolan fokusera på STEM-ämnena och den strategi som presenterats på området. Den är ett omtag för att säkerställa att vi faktiskt ser på utbildning som ett medel för att garantera att vi får rätt kompetens in på arbetsmarknaden och låter politiken ha en åsikt på detta område. Regeringsunderlaget har också gått fram med vidareutbildning av yrkesverksamma. Allt detta underlättar för den svenska industrin. Samtidigt har vi presenterat en nationell plan för cementförsörjning. Vi gör även mycket för att underlätta för gruvdrift i Sverige.

Innovationspolitiken är också en del av detta. Den går onekligen hand i hand med delar av industripolitiken. Sverige är ett land i världsklass, enligt de innovationsindex som finns. Från Sverigedemokraternas sida har vi länge varit tydliga med att politikens fokus för att underlätta innovation ska vara på att undanröja hinder snarare än att själva leka riskkapitalister och försöka finansiera innovation. Det finns det andra aktörer som är betydligt bättre lämpade för. Däremot kan staten underlätta för synergieffekter och erbjuda olika typer av testbäddar och annat där företag kan prova

sin teknik och sina innovationer. Men i slutändan måste det vara det privata kapitalet som allokeras.

Om man har en bra idé finns det enligt grundläggande ekonomisk teori också kapital som någon vill satsa på den. Har man däremot inte en bra idé kan man i stället vara i behov av pengar från staten, som kanske gör en annan bedömning av de marknadsmässiga riskerna med projektet. På detta politiska område kommer en forsknings- och innovationsproposition längre fram. Där har inte minst näringsutskottet aktivt bevakat sina intressen i detta genom offentliga sammanträden, utfrågningar med mera.

Vi ser också att kapitalförsörjning belyses i detta betänkande. Jag har berört frågans natur, alltså att kapital allokeras till bra idéer på en välfungerande marknad och att kapital allokeras till andra ställen när man inte har en välfungerande marknad. Här har vi belyst behovet av en översyn av de statliga näringslivsstöd som betalas ut från en uppsjö av olika myndigheter, till exempel Vinnova, Tillväxtverket, Energimyndigheten och Naturvårdsverket. Det handlar även om EU-medel och om allt från direkta bidrag till krediter och andra typer av stöd.

Det finns ingen samlad bild av hur mycket som går från det offentliga till det privata, och då är det naturligtvis väldigt svårt att följa upp. Den typen av översyn har Sverigedemokraterna efterfrågat för att därefter få möjlighet att utvärdera vilken effekt man får av de olika offentliga stödprogram som finns för det privata, eller så kallade privata, näringslivet att ta del av.

Betänkandet belyser också konkurrensfrågor. Regeringsunderlaget har påbörjat arbetet med att stärka Konkurrensverkets muskler och förmågor att bland annat titta närmare på den osunda offentliga konkurrens som finns på olika marknader. Det är KOS-regelverket som omgärdar detta. Vi har även gjort ett budgettillskott till Konkurrensverket och ser att det här är ett arbete som behöver fortgå.

Besöksnäringen ingår också i betänkandet. Jag började med att ta upp den stora industripolitiken och tänkte avsluta med besöksnäringen, som inte minst består av många små företag som etablerar sig och möjliggör fantastiska vistelser i Sverige för såväl svenskar som utlänningar över hela landet.

Sverigedemokraterna ser ett behov av att stötta Visit Swedens marknadsföringsarbete med Sverige som destination gentemot personer såväl i andra länder som inom landet. Vi ser att gårdsförsäljningen måste komma på plats omgående och att den typ av förmynderi som präglat området behöver avfärdas när vi går från utredningens förslag till faktisk handling och presenterar en proposition här i Sveriges riksdag.

Sverigedemokraterna vill också stärka fjällturismen. Vi ser att den är under angrepp från olika aktörer. Det är en fråga som belyses i detta betänkande. Därutöver har en mängd åtgärder redan vidtagits, vilket vi belyste i den tidigare debatten om regelförenklingar där regeringsunderlaget gett sig på danstillstånd, hotelltillstånd och annat. Vidgar man det lite är det dags att även kolla på matkrav, kökskrav och annat för att fortsätta underlätta för besöksnäringen.

Fru talman! Jag har nu försökt belysa både det stora och det lilla som ryms inom detta betänkande och Sverigedemokraternas syn på detsamma.

Anf. 104 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S) replik:

Fru talman! Tack, Tobias Andersson, för anförandet! Jag skulle vilja uppehålla mig lite vid de stora industrisatsningarna och vid innovationsområdet, för det sker ju massiva investeringar i Sverige nu. Det belyste jag i mitt anförande i den förra debatten vi hade i dag. Enligt mig och mitt parti är det lyckosamt och bra för Sverige att vi har dessa investeringar och att staten och näringslivet tillsammans kan göra dem för att säkra svensk konkurrenskraft i dag och i framtiden i en värld där vi ser en grön kapploppning mellan flera olika stater.

Fru talman! Tobias Andersson och Sverigedemokraterna har uttalat sig väldigt skeptiskt om de olika satsningarna. Jag skulle vilja fråga ledamoten: Om det inte är de satsningar vi ser i dag som man ska satsa på, vilka andra investeringar ser Sverigedemokraterna då framför sig? Vilka andra stora industrier vill man locka till Sverige eller se till att skapa förutsättningar för att växa i Sverige?

Anf. 105 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar Daniel Vencu Velasquez Castro för frågan, för den sätter fingret på exakt vad som skiljer i våra partiers syn på industripolitik och på politikens roll gentemot det privata näringslivet. Jag tycker inte att det är jag som politiker i Sveriges riksdag som ska avgöra vilka industrietableringar som ska ske.

Frågan var ju, fru talman, vad Sverigedemokraterna tror är nästa stora industrietablering i Sverige. Jag tror att det privata kapitalet kan avgöra det bättre, och jag tycker att det är rimligt att politikens roll i det hela är att möjliggöra etableringar, röja undan onödig byråkrati och administration, säkerställa kompetensförsörjning och såväl elproduktion som eldistribution, möjliggöra snabba tillståndprocesser och annat. Vilken industrietablering som sker i Sverige är sedan upp till marknaden att avgöra.

Fru talman! Problemet är att staten i nuläget tar en stor del av risken i de högriskprojekt som sker i Sverige. De tunga industrietableringar som sker är staten högst delaktig i genom eget ägande i helt eller delvis statligt ägda bolag, genom svenska stödpaket och europeiska pengar som kommer in och genom krediter och garantier med mera.

Fru talman! Det rimliga vore i stället om politiken garanterade grundförutsättningarna. Inte minst energiförsörjningen har varit den trånga sektorn för många industrier i Sverige. Om politiken tar ett större ansvar för att garantera el behöver politiken inte finansiera dem som konsumerar elen i sina industrietableringar. Det tycker jag är att börja i rätt ända, men jag tror som sagt att frågeställningen satte fingret på skillnaderna mellan våra partier.

Anf. 106 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S) replik:

Fru talman! Då skulle jag vilja säga att svaret satte fingret på skillnaden mellan våra partier. Det är ju inte jag som politiker som har sagt att fossilfritt stål är en toppenidé, utan det är SSAB och LKAB.

Stål har varit en av Sveriges viktigaste exportvaror i hundra år, och när man nu har hittat ett sätt att producera stålet fossilfritt är Sverigedemokraterna skeptiska. Vem är det då som lägger sig i vad de som kan näringsliv vill göra? Det är ju Sverigedemokraterna som säger stopp. Vi säger: Om man tycker att det är en bra idé, kör på!

Fru talman! Staten kan vara en möjliggörare. Näringslivet ska självklart få förutsättningar att verka. Men om man ser på saker och ting som att staten bara är en instans som ska få bort problem och inte alls ska vara den som möjliggör ett bättre samhälle och att fler jobb hamnar i Sverige har man faktiskt misslyckats lite med sitt uppdrag som politiker och sitt ansvar gentemot svenska medborgare, tycker jag.

Det är ju så att staten också är en aktör och behöver ta en stor del av risken, precis som näringslivet gör. Näringslivet har varit tydligt – man är villig att ta en risk, men staten måste också göra det.

Tobias Andersson har haft dialoger med bland annat Svenskt Näringsliv, vilket han stoltserat med ganska mycket i dag. Har det här inte framkommit där? Har näringslivet inte sagt det här till ordföranden för näringsutskottet? Det tror jag inte på, för näringslivet säger det till mig och alla andra ledamöter i näringsutskottet.

Fru talman! När det gäller att undanröja hinder har jag en följdfråga apropå energipolitiken, eftersom Tobias Andersson tog upp den. Vad är Sverigedemokraternas plan för 2030? Man har en plan för 2045, men man har ingen plan för fossilfri elproduktion till 2030 om man nu vill undanröja hinder för de investeringar som kräver det i Sverige i dag.

(Applåder)

Anf. 107 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar för flera frågor från ledamoten Daniel Vencu Velasquez Castro.

Ledamoten har rätt i att det inte är han personligen som sagt att vi ska satsa på det gröna stålet. Men det får väl anses att hans partikollega Göran Persson som styrelseordförande för LKAB har haft någonting med det hela att göra. Det är kanske relevant i sammanhanget.

Det vi någonstans ska prata om här är att anledningen till att Sverigedemokraterna ställer kritiska frågor om dessa enorma industrietableringar är att vi alla delar på risken.

Det är inte bara privat kapital som klivit in i detta, tvärtom. Det är två helt statligt ägda bolag, tillsammans med ytterligare ett bolag där staten är huvudägare, som tar del av senast över 3 miljarder i stöd från det offentliga i ren allmosa, vilket för övrigt bara utgör en bråkdel av den årliga vinsten för något av bolagen. De kunde alltså ha valt att i stället nyttja det för att till exempel återinvestera i detta.

Detta sker samtidigt som det finns åtminstone i högre utsträckning privata alternativ. H2GS har lyft 75 miljarder kronor, tror jag att det är, från mer eller mindre alla institutionella investerare som kan tänkas vara intresserade av detta. De däremot begränsas av att det offentliga är en aktör på marknaden, där det offentliga inte vill sälja malm. Man säljer hellre – och tjänar mindre – till något annat land där man inte får den effekttilldelning som man trott och så vidare. Det faktum att det offentliga är en aktör på den här marknaden begränsar alltså förutsättningarna för de privata aktörerna att lyckas med ungefär samma sak.

Hade det bara varit privat kapital som sagt "Nu vill vi bygga grönt stål i Sverige" hade jag sagt: "Fantastiskt! Tror ni att ni kan göra det på marknadsmässiga grunder, kör på och lycka till!" Men nu är det ju inte så. Nu är det offentliga inne och trixar för mycket, och då tycker jag att jag har ett ansvar som politiker att våga ställa frågor om dessa projekt. Det är ju

det som inte har skett. Vi har inte haft en formell samordning med ägaren i det här fallet, och det tycker jag att vi har rätt att kritisera och efterfråga.

Anf. 108 LILI ANDRÉ (KD):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.

Det är med stor ödmjukhet och engagemang jag står här i dag för att tala om vår regerings satsning på näringslivet, en politik som vi kristdemokrater får vara med och bidra till och vara stolta över. Vi ser ett Sverige där varje individ, varje företagare och varje innovatör har möjlighet att bidra till vårt gemensamma välbefinnande.

Vi har precis avslutat en debattomgång gällande regelförenkling för företag. Regelförenkling är ytterst nödvändigt för företagens förutsättningar att vara konkurrenskraftiga, vilket är avgörande för deras tillväxt och för att skapa fler jobb och starkare välfärd. I regeringens mål för näringslivet i Sverige är regelförenklingar fortsatt viktiga. Vi kristdemokrater är medvetna om behovet av att minska den administrativa bördan för våra företag för att öka företagens möjligheter att fokusera på sina kärnverksamheter.

Fru talman! Kristdemokraternas ekonomiska politik vilar på insikten om att arbete och välfärd åt alla bara kan uppnås genom att personer, familjer, företag och civilsamhället tillsammans tar ansvar för vårt gemensamma samhälle. Det är näringslivet som skapar möjlighet för människor att få ett arbete. En av politikens viktigaste uppgifter är att skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt och därmed skatteintäkter som kan användas till den gemensamma välfärden.

Vi lever i en tid av snabba förändringar där digitaliseringen och den globala konkurrensen ständigt omformar spelplanen. Därför måste vi som nation vara smidiga, innovativa och proaktiva. Vår regerings näringspolitik är inte bara en plan för ekonomisk tillväxt utan också en strategi för social sammanhållning och hållbar utveckling.

Jag vill betona, fru talman, att vi med vår näringspolitik investerar inte bara för dagens Sverige utan för att säkerställa att våra barn och barnbarn ärver ett land som är ekonomiskt starkt, socialt sammanhållet och miljömässigt hållbart.

Fru talman! Vårt engagemang för näringslivet är också ett engagemang för jobbskapande. Varje nytt företag och varje nystartat initiativ är en potentiell arbetsgivare och en byggsten i vårt samhälle. Vi vill se en miljö där entreprenörer känner sig stöttade och där unga företag kan växa och blomstra.

Vidare, fru talman, betonar Kristdemokraterna vikten av att främja kvinnors företagande. Förbättrade förutsättningar för kvinnors företagande är en prioriterad fråga för regeringen. Det är avgörande för att säkerställa ett jämställt näringsliv och för att dra nytta av alla våra medborgares potential.

För att förstärka detta ytterligare, fru talman, ser vi också över hur vi kan använda offentliga upphandlingar som en katalysator för innovation och som ett sätt att stödja små och medelstora företag. Genom att ställa krav på innovation i offentliga upphandlingar kan vi stimulera marknaden och ge svenska företag en plattform för att testa och utveckla nya produkter och tjänster.

Vi inser, fru talman, att framgången för svensk näringslivspolitik är beroende av vår förmåga att skapa samverkan mellan stat, regioner, kommuner och näringsliv. Det handlar om att skapa synergier och partnerskap där offentliga och privata aktörer tillsammans kan driva på utvecklingen.

Vi står inför utmaningar som hög arbetslöshet och brist på yrkesutbildad arbetskraft. Regeringen genomför här insatser för bättre samordning mellan statliga myndigheter och aktörer för att möta utmaningarna med näringslivets kompetensförsörjning. Där menar vi kristdemokrater att samproducerade samarbeten mellan näringslivet och utbildningssektorn är ett måste för att lösa kompetensförsörjningsfrågan i arbetslivet för såväl företag som offentlig sektor.

Fru talman! För att stärka innovationskraften i vårt land har vi satsat på flera områden. Bland annat prioriterar vi att utveckla företag som är i framkant med banbrytande teknik, så kallad deep tech. Dessa företag är avgörande för att nyttiggöra forskningsresultat inom områden som precision medicin, halvledarteknik, telekommunikation och artificiell intelligens. Genom samarbete mellan myndigheter, effektivare tillståndsprocesser och tillgång till europeiskt tillväxtkapital skapar vi de rätta förutsättningarna för dessa företag att växa i Sverige.

Till sist, fru talman, vill jag betona att vår regering är fast besluten att stärka Sveriges position som en ledande innovationsnation. Vi arbetar för att säkerställa att svensk forskning och svenskt näringsliv fortsätter att vara en drivkraft för innovation och hållbar tillväxt. Genom en kraftfull satsning på forskning och innovation, inklusive nästa generations trådlösa system 6G, visar vi att Kristdemokraterna och regeringen satsar på Sveriges långsiktiga konkurrenskraft och välbefinnande. Vi kristdemokrater ser fram emot att fortsätta detta arbete där innovation, företagsamhet och hållbarhet går hand i hand.

Med det, fru talman, vill jag återigen yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.

Anf. 109 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Lili André sa i sitt anförande något fint i stil med att våra barn ärver ett land som är ekonomiskt starkt, socialt sammanhållet och miljömässigt hållbart.

Jag undrar då hur Kristdemokraterna tänker uppnå detta när man samarbetar med Moderaterna, som här i talarstolen talat om att tillåta uranbrytning och om att vi ska flyga mer och köra mer utan att beakta klimatpåverkan över huvud taget, och med Sverigedemokraterna, som tidigare i dagens debatt lyfte fram att det absolut viktigaste är att börja skära ned på miljöbalken. Hur ska Kristdemokraterna då uppnå ett samhälle där våra barn ärver ett land som är ekonomiskt starkt, socialt sammanhållet och miljömässigt hållbart?

I sitt anförande lyfter Lili André även kompetensförsörjningen. Kompetensförsörjningen är jätteviktig för näringslivets utveckling, för vår klimatomställning och för att vi ska kunna trygga välfärden i hela landet. Välfärden är beroende av människor som utför de viktiga arbetsuppgifterna i skola, vård och omsorg.

Men när vi tittar på Sveriges arbetskraft framåt ser vi att den kommer att bestå av människor som redan finns här och som föds här. Framåt kommer arbetskraften att minska samtidigt som vi har en åldrande befolkning.

Men om vi välkomnar fler människor att flytta till vårt land och börja arbeta här kan vi få en arbetskraft som ökar.

Regeringen genomför dock nu flera åtgärder för att i stället utvisa och deportera människor som redan finns här och jobbar. Hur ska Kristdemokraterna få ihop detta?

Anf. 110 LILI ANDRÉ (KD) replik:

Fru talman! Tack, Elin Söderberg, för dina inlägg och frågor! Jag vill betona att jag i mitt anförande sa att vi nu jobbar för en näringspolitik som ska säkerställa att våra barn och barnbarn ärver ett land som är ekonomiskt starkt, socialt sammanhållet och miljömässigt hållbart.

Fru talman! Regeringen jobbar intensivt och hårt för att reda i den oreda som ledamotens parti Miljöpartiet ställde till med under förra mandatperioden när de satt i regering.

Vi fokuserar i dag på en grön omställning, och det gör vi genom att genomföra en bred palett av åtgärder. En grön omställning, fru talman, ger en god ekonomisk tillväxt. Därigenom vill vi lämna efter oss ett land som är starkt sammanhållet och miljömässigt hållbart.

Politiken har en viktig roll i att främja och möjliggöra denna snabba omställning. Men det är väldigt viktigt att vi också har företagen med. Vi ser företagen och har en dialog med dem. Företagen ligger väldigt långt före i den gröna omställningen, och det behöver vi som politiker ta till oss för att kunna fatta bra beslut.

Mycket har redan startats i budget och utredningar. Som jag sa tidigare pågår parallellt med detta ett intensivt arbete med att reda i den förra regeringens kaos. Vi sitter inte på händerna.

Särskilt viktigt för att klara den gröna omställningen och en bra miljö är att förkorta och förenkla tillståndprocesser. Vi har också initierat och kommer att genomföra många olika inriktningspropositioner och program.

Anf. 111 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Att våra barn ska få ärva ett land som är ekonomiskt starkt, socialt sammanhållet och miljömässigt hållbart kräver att politiken jobbar för miljömässig hållbarhet, social sammanhållning och ekonomisk utveckling i hela landet. När det gäller näringspolitiken nämnde Lili André några exempel och talade om att reda i oredan men sa inget konkret om vad man vill förändra, förbättra eller göra annorlunda.

När vi tittar på vad som har skett i form av faktisk handling ser vi att den nuvarande regeringen till exempel lägger fram en klimathandlingsplan som inte innehåller någon som helst plan och som aktivt bidrar till att utsläppen av växthusgaser ökar och innebär att vi inte längre väntas nå våra klimatmål.

När det handlar om att fokusera på den gröna omställningen kräver den el i närtid, kompetensförsörjning och snabbare tillståndprocesser – tre saker som den här regeringen inte levererar. ”En bred palett av åtgärder” är ju bara snömos. Om regeringen hänvisar till en utredning som kanske ska komma sedan för att saker sedan ska kunna levereras av kommande regering genomför den ingen bred palett av åtgärder. Regeringen sitter på händerna, skjuter problemen framför sig och tar inte ansvar för en hållbar samhällsutveckling.

Politikens roll är att främja och möjliggöra. Men för att regeringen ska främja och möjliggöra måste den ta aktiva beslut om snabbare tillståndprocesser, där det redan finns utredda förslag, eller om bostadsbyggande, så att vi får arbetskraften på plats för industrins omställning.

Det jag hör är bara snömos. Det är vackra ord om ett hållbart samhälle i framtiden. Men för detta krävs också handling.

Anf. 112 LILI ANDRÉ (KD) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Elin Söderberg, för att jag får fortsätta berätta vad regeringen gör för att säkerställa grön omställning, social hållbarhet och ekonomisk tillväxt.

Regeringen tar fram en industristrategi för goda villkor och förutsättningar för att möta den pågående gröna och digitala strukturomvandlingen. Detta bidrar till fler investeringar.

Vi förlänger kreditgarantiprogrammet för de stora, gröna industriinvesteringarna.

Vi har Industriklivet, som är viktigt för den svenska klimatomställningen. Det handlar om ett ekonomiskt styrmedel för samhällets omställning och för bibehållen konkurrenskraft.

Och återigen: Vi har en förlängd arm mot industrin och företagen för att deras plan för omställning ska bli så verksam som möjligt. Där ser vi över tillståndsprövningen enligt miljöbalken. Hur kan den förenklas och förkortas genom att göras mer flexibel, effektiv och förutsägbar?

Tillståndprocesserna går bara i stå. Det snurrar runt, runt. Vad behöver regeringen göra då? Jo, vi måste ha dialog med domstolar och jurister. När det handlar om tillståndprocesser måste vi komma framåt, inte bara prata. Här gör regeringen ett intensivt arbete för att underlätta för våra kreativa, innovativa och investeringsfrämjande företag att kunna investera utan att stoppas av politikens regelbördor.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Elin Söderberg, fast det kan jag inte göra nu. Men jag skulle gärna vilja höra vilka konkreta åtgärder Miljöpartiet har för att öka investeringsviljan hos företagen i Sverige.

Anf. 113 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Fru talman! Sverige är ett fantastiskt land med människor som har mängder av idéer till produkter och tjänster som bidrar till att stärka vår konkurrenskraft och göra oss till vinnare i den gröna kapplöpningen.

När vi socialdemokrater satt vid makten lade vi fram ett flertal reformer som syftade till att skapa goda förutsättningar för näringslivet att investera i den framväxande gröna marknaden. Detta har varit nödvändigt för att Sverige ska vara med och bidra till en global omställning, men det har även bidragit till att stärka svensk konkurrenskraft. Vi socialdemokrater vet att aktiv näringspolitik, där stat och näringsliv möter utmaningar tillsammans, är det bästa för jobben, tillväxten och Sverige.

Men nu sitter en ny regering vid makten, och jag tvivlar ibland på ambitionerna från den regeringen. Den senaste tidens diverse utspel har inte fallit väl ut, och i det svenska näringslivet är man orolig för långsiktigheten i svensk politik och förutsättningarna för framtida investeringar.

Regeringen vill inte ha en bred överenskommelse om energipolitiken trots att detta är något som näringslivet önskar, och man vill inte heller ha en långsiktig överenskommelse om resterande investeringar i de gröna nä-

ringarna – något som står i direkt kontrast till det som svenskt näringsliv önskar. Man har inte heller presenterat någon som helst innovationsstrategi, och man är inte öppen för att arbeta fram en sådan trots att man var väldigt angelägen om detta i opposition.

I den gröna omställningen behöver vi beakta de små och medelstora företag som står för jobbskapande och de innovativa idéerna som kommer att göra att vi blir ett teknologiskt föregångsland i världen.

Därför har vi socialdemokrater alltid värnat statens stöd till startups och scaleups för att se till att de kan växa sig konkurrenskraftiga och på så sätt bidra till samhällsbygget. En investering i ett litet företag kan generera tusentals jobb i framtiden. Det är exakt det som välfärdsnationen Sverige behöver.

Redan 2018 presenterade vi socialdemokrater ett offensivt paket som syftade till att göra Sverige till världens första fossilfria välfärdsnation. Den gröna omställningen skapar nämligen förutsättningar för framtidens välfärd och gör oss som samhälle rikare och bättre.

I EU har Sverige utmärkt sig för att vara en offensiv klimatnation som inte räds omställningen utan ser möjligheterna med den. Där har vi socialdemokrater varit pådrivande för de olika offensiva planerna som finns i bland annat Fit for 55-paketet.

Men nu ser vi hur EU inte längre ser Sverige som synonymt med ledarskap i miljö- och klimatfrågor utan snarare som bromsklossen i förhandlingarna. Regeringen har gjort sig beroende av ett parti som vill riva upp hela EU:s klimatpolitik. Hur är det synonymt med en stärkt svensk konkurrenskraft? På vilket sätt värnar det svenska intressen? Man lämnar walk-over och låter det svenska näringslivet ta hela smällen för sin otillräckliga politik.

Det finns inga klimatåtgärder som är för små eller betydelselösa i ett läge där vi behöver nå nettonollutsläpp. Industrin behöver ställa om, och den är redo att göra det. Människors konsumtion behöver bli mer miljö- och klimatvänlig och transporterna likaså.

På alla områden finns det svenska innovationer som skulle kunna bli stora företag med kraften att skapa jobb, hållbarhet och tillväxt. Men för att det ska ske krävs det en regering med en politisk färdriktning, något som den här regeringen tyvärr saknar.

Fru talman! Det har i alla tider funnits en strid mellan internationalism och nationalism, en strid som nu har vidgats ytterligare. De senaste decennierna av nyliberal hegemoni har lämnat många människor därhän medan andra har fått se sina rikedomar öka till rekordhöjder.

Det har lett till en känsla av misstro och misstänksamhet mot det som många betecknar som samhällseliten. Det har skadat det samhällskontrakt vi alla förlitar oss på, och i grunden försvagar det förtroendet för de demokratiska institutionerna.

Det här har varit en grogrund som högerextremismen kunnat växa i och har skapat en falsk konflikt mellan nationell frälsning och internationellt samarbete. Man har använt människors misstro mot näringslivet, politiken och de statliga institutionerna för att försvåra arbetet med den gröna omställningen.

Väldigt enkelt ställer man statliga stöd till industrin mot till exempel andra investeringar i samhället. Men i själva verket är de satsningar staten gör i industrin en förutsättning för att vi ska ha råd med vår välfärd och ha

ökat välstånd i framtiden. De investeringar vi gör i dag är en förutsättning om vi ska bli världens första fossilfria välfärdsnation. Det är en ambition som åtminstone vi socialdemokrater har.

Dessa falska motsättningar skapas i syfte att nå makt och så misstro mellan människor. Men i ett sådant samhälle är inte tillväxt möjlig. Bara genom ömsesidigt förtroende där alla känner att man är en del av samhällsbygget går det att finna en nation som garanterar välstånd åt alla. Det är ett välstånd som staten kan vara med och garantera.

Fru talman! Den rätt så nyliberala sanningen om att staten inte ska vara en aktiv aktör i de olika marknaderna, som vi hört här ett antal gånger, utan enbart en möjliggörare som undanröjer problem är sedan länge passé. Det har näringslivet insett, och det har vi socialdemokrater också insett.

Staten behöver nu sätta egna djärva mål för att få med sig näringslivet på tåget och skapa framtidstro bland landets invånare. Tillsammans kan stat och näringsliv åstadkomma mycket och identifiera vad som är bäst för Sverige men framför allt vad som skapar jobb. Det är jobb som kan leda till att vi bryter segregationen och ökar välståndet för alla i vårt land.

Men det sker inte. Regeringen satsar inte på Innovationssverige och motsätter sig tanken om långsiktiga spelregler för industrin genom överenskommelser med bland annat oss socialdemokrater, utan i stället verkar man försöka hålla skeppet Sverige flytande och hoppas att ingen ramlar överbord.

Men det kommer folk att göra. Därmed kommer det att drabba landets företagare och Sveriges arbetare. Om regeringen inte utarbetar en strategi för att möta de innovationer som krävs för att vi ska vara en nation som står sig starkt i den gröna kapplöpningen kommer situationen att förvärras.

Fru talman! För kvinnor är situationen redan bekymmersam. Ska Sverige vara med i det vinnande laget krävs det att hela befolkningen är med på tåget. Men vi ser hur kvinnor i lägre utsträckning får se sina innovationer och idéer förverkligade. När halva befolkningen är underrepresenterad i Företagssverige innebär det att halva befolkningens idéer och innovationer inte är med i det som ska vara samhällsbygget som tar oss till stärkt konkurrenskraft.

Det är bra att kvinnors företagande är en prioriterad fråga för regeringen. Men vi behöver fler åtgärder för att stötta kvinnors företagande och möjliggöra för fler att ta klivet och bli egenföretagare. Bland annat bör myndigheternas regleringsbrev inkludera ett främjande av kvinnors företagande. Utlysningar och finansieringserbjudanden i statligt initierade eller finansierade initiativ behöver utformas för att ge kvinnor och män lika möjligheter att utvecklas.

Fru talman! Vi står inför en rad utmaningar, men jag vet att vi kan klara dem om vi gör det som ett enat samhälle. Denna misstro mot den gröna utveckling vi ser växa fram i vårt land är skadlig för framtidens välstånd. Statens investeringar syftar till att stärka Sverige, och genom god fördelningspolitik kan vi se till att det välståndet kommer alla till del.

Vi behöver skapa en stat som har tydliga mål om att förbättra medborgares vardag genom innovationer som skapar jobb, hälsosammare liv och bättre livskvalitet. Det är en stat som tillsammans med näringslivet stärker Sveriges ställning som ett världsledande innovationsland genom ökat samarbete, investeringar i den gröna omställningen, sektoriell överblick av vad

som behöver förbättras och strategier som konkretiserar på vilka sätt vi kommer dit vi vill komma.

Vi har ett stundande Europaparlamentsval. Högerkrafterna påpekar alla brister med EU och hoten som Sverige står inför när alltför mycket makt flyttar ner till unionen. Men det är inte välstånd och nationell frälsning de har att erbjuda. Det är splittring och minskat välstånd som står på andra sidan om EU-skepsisen.

Vi ska värna Sverige, vår industri och vår konkurrenskraft genom tydliga politiska färdriktningar för att bli världens första fossilfria välfärdsnation och genom ökat samarbete med omvärlden. Vi ska investera oss ur de många kriser vi ser, fru talman, och ingen ska lämnas efter.

Jag yrkar därför bifall till Socialdemokraternas reservation 1 och reservation 13.

(Applåder)

Anf. 114 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Ledamoten Daniel Vencu Velasquez Castro belyste reservation 13, i vilken man bland annat skriver att relevanta myndigheters regleringsbrev bör inkludera ett främjande av kvinnors företagande och utlysningar och finansieringserbjudanden i statlig initierade eller finansierade initiativ, med mera.

När man lyssnar på Daniel Vencu Velasquez Castro låter det som att kvinnor i dag har en nackdel och är åsidosatta och som att det finns riskkapital som män kan söka och riskkapital som kvinnor kan söka. Jag skulle vilja ha svar på vilka formella begränsningar det finns för kvinnor att i dag driva företag och appellera på riskkapital.

När man hör ledamotens anförande låter det som att det finns strukturella problem som bakbinder kvinnliga entreprenörer. Mig veterligen har såväl män som kvinnor precis samma rättigheter och möjligheter att driva företag. Sedan kan man välja att göra det i olika utsträckning. Men det finns ingen diskriminering som är strukturerad och formell.

Fru talman! Om det finns får man verkligen fråga sig varför inte Socialdemokraterna gjorde någonting åt det under sina åtta år vid makten utan att det krävdes att man skulle hamna i opposition för att man skulle föreslå åtgärder på det område där man bedömer att det finns problem.

Samtidigt har regeringen gett ett uppdrag till Tillväxtverket att främja kvinnligt företagande. Man ska bland annat genomföra insatser som stimulerar unga kvinnors entreprenörskap och företagande så att fler ska vilja starta och driva företag.

Det ska ske insikts- och kunskapshöjande insatser för att underlätta förutsättningarna att delta i exempelvis offentliga upphandlingar, man ska utveckla metoder för att ta fram statistik kring kvinnligt företagande, och så vidare.

Jag vill dels veta vilka hinder som finns enligt ledamoten, dels varför det som regeringen har bett Tillväxtverket att göra inte duger.

Anf. 115 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S) replik:

Fru talman! Den här debatten har jag och ledamoten Tobias Andersson haft vid ett antal tillfällen, och vi tycker inte lika. Det som jag nog tycker är mest alarmerande är att Sverigedemokraterna inte tycker lika som sina

regeringssamarbetspartier, som brukar stoltsera med hur mycket de satsar för att främja kvinnors företagande.

Det blir också märkligt att man å ena sidan frågar varför man ska ge myndigheter i uppdrag att arbeta med en viss fråga och å andra sidan säger att man har gett myndigheter i uppdrag att arbeta med en viss fråga. Jag får inte riktigt ihop det. Ska man göra det eller inte göra det? Det får Tobias Andersson gärna svara på.

När det kommer till just kvinnors företagande – inte kvinnligt företagande, vilket kanske är det som ledamoten menar – får kvinnor i mindre utsträckning se sina idéer och innovationer förverkligade. Jag tycker att det är synd, och det är dåligt för Sverige att halva befolkningen inte har samma förutsättningar.

Det är klart att det inte finns några formella hinder, för det är sällan så diskriminering fungerar, fru talman, att man skriver att kvinnor och hbtq-personer inte ska få göra det ena eller det andra. Men diskriminering sker ju ändå, och det är därför vi har en diskrimineringslagstiftning i Sverige.

När det kommer till kvinnors företagande är det uppenbart att näringslivet är mansdominerat, vilket gör att de som sitter i styrelserum, de som har tillgång till riskkapital och de som har ett stort nätverk är män. Det verkar fortsätta vara i den här kretsen av män som man får styrelsepositioner och tillgång till riskkapital, och det tycker jag är fel.

Det är klart att jag hade önskat att näringslivet hade kunnat lösa det här själva, men uppenbarligen gör inte näringslivet det. Då behöver politiken agera, tycker åtminstone jag.

Anf. 116 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag ska ta det från början. Att regeringsunderlaget har bett Tillväxtverket att bland annat se över om det finns några strukturella hinder är väl klokt, för då kanske vi i en kommande debatt om något år kan veta om de påståenden som kommer från Daniel Vencu Velasquez Castro har någon grund eller inte. Att också jobba med upplysning och informationsinsatser på området kan man absolut göra, men det sker ju just nu.

Då är min frågeställning: Vad är det utöver detta som Socialdemokraterna efterfrågar? Deras reservation handlar ju mer eller mindre om statligt riskkapital som uteslutande ska gå till kvinnors företagande. Det är ju någonting annat. Det är en sak att säga att det är bra om de som vill driva företag får driva företag och att det finns information om hur man driver företag till dem som i dag inte driver företag i samma utsträckning som andra grupper. Det är en annan sak att staten ska kliva in och säga att här finns det en kaka pengar som uteslutande denna grupp kan ta del av. Det är ju per definition diskriminering, det som vi skulle försöka ta oss undan ifrån.

För att svara på Daniel Vencu Velasquez Castros frågor ifrågasätter jag premissen för reservationen och delvis det initiativ som regeringen har gett till Tillväxtverket. Det är ju allmänt känt att det var från de tre regeringspartierna. Jag tror inte att det i grunden är ett problem att män och kvinnor gör olika yrkesval. Tvärtom tycker jag att man ska ha den möjligheten. Med detta sagt kan man naturligtvis från politiskt håll titta på och säkerställa att det inte finns faktisk diskriminering, för det vore fel. Därför är det bra att vi har gett de här uppdragen till Tillväxtverket.

Sedan vill Daniel Vencu Velasquez Castro och Socialdemokraterna gå betydligt längre, och det utifrån någon konstig uppfattning att näringslivet, det privata kapitalet, aktivt skulle missgynna kvinnor.

Om det finns förutsättningar för en god investering torde det väga betydligt tyngre för en investerare än könet på företagaren.

Anf. 117 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S) replik:

Fru talman! Jag håller med om att könet inte borde spela någon roll, men uppenbarligen gör det ju det. Det är inte så att det inte finns kvinnor som vill vara entreprenörer. Det är inte så att det inte finns mängder av kvinnor som studerar på olika tekniska utbildningar och som i samma utsträckning som männen har goda idéer om hur vi till exempel ska klara klimatomställningen. Men det finns strukturella problem i Sverige. Att Sverigedemokraterna sedan inte erkänner problemen och är helt blinda för de strukturer som finns i Sverige och i världen är ett uppenbart problem. Men både jag själv och, tror jag, alla andra partier i den här kammaren ser de här problemen och tycker att det är allvarligt, för halva befolkningen lämnas utanför.

Det här handlar inte om jobb, Tobias Andersson. Det handlar om entreprenörskap och företagsamhet. Det handlar inte om att man väljer att bli företagare eller inte. Det handlar om att kvinnor vill vara företagare men inte får tillgång till bland annat riskkapital i samma utsträckning som männen. Det finns exempel där flera haft samma idé och riskkapital har gått till mannen i stället för till kvinnan.

Jag tycker att detta är bekymmersamt och att politiken behöver agera. När vi får analyser från Tillväxtverket och rapporter och studier som visar att kvinnor blir missgynnade på den svenska marknaden behöver politiken agera.

Fru talman! Det sker diskriminering i Sverige. Kvinnor blir diskriminerade i Sverige. Vi har ett jämställdhetsproblem i Sverige, och jag tycker att det är allvarligt. Det är självklart att det då är vi politiker som måste se till att diskrimineringarna försvinner.

(Applåder)

Anf. 118 LOUISE EKLUND (L):

Fru talman! Ett fritt och starkt näringsliv är en förutsättning för ett fritt och starkt samhälle. Vår, politikens, roll är att skapa förutsättningar för just detta. Sverige behöver fler liberala reformer som stärker vår konkurrenskraft och skapar förutsättningar för Sveriges företag.

Vi ser i dag hur mycket av svensk industri och produktion står inför stora utmaningar, inte minst som en följd av omvärldshändelser som den ryska invasionen av Ukraina. Ökade energipriser och en fortsatt högre inflation än vad vi vant oss vid utgör vidare betydande utmaningar för en del av näringslivet.

Vi har också en ganska stelbent byråkrati och en myndighetskultur som gör att till exempel tillståndsprocesser tar orimligt lång tid. Vi befinner oss i bottenligan i Europa i det hänseendet. Det är inte ett gott betyg eller en rimlig placering. Och det ligger väldigt långt ifrån den självbild som jag upplever att vi har av att vara en innovativ, tillväxtorienterad exportnation.

Det behöver uppenbarligen understrykas hur viktigt det är att politiken har fokus på det som krävs för att underlätta för Sveriges företagare och

näringsliv. Det övergripande målet för näringspolitiken måste därför vara att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag. Internationell samverkan för fortsatt frihandel och en stark exportindustri, en återuppbyggnad av det svenska energisystemet, satsningar på infrastrukturutbyggnad och lättnader från byråkrati och administration är viktiga pusselbitar i detta.

Jag tror att vi från politikens sida speciellt behöver bevaka att Sverige inte halkar efter i de infrastruktursatsningar som nu görs på olika håll i Europa och som kan få stor betydelse även för den svenska exporten. Det gäller inte minst den Fehmarn Bält-förbindelse mellan Danmark och Tyskland som nu byggs och som kommer att korta restiderna mellan Sverige och kontinenten ytterligare.

Flaskhalsar på den svenska sidan, som över Öresund, behöver åtgärdas och byggas bort. För ett litet, exportberoende land som Sverige är det helt nödvändigt att vi inte halkar efter när andra länder bygger sina marknader närmare varandra.

Fru talman! Vi har i Sverige kommit långt vad gäller jämställdhet. Det betyder inte att det inte finns skillnader mellan mäns och kvinnors möjligheter, och det gäller även inom näringslivet. Fortfarande har män betydligt mer kapital än kvinnor, investerar mer och driver fler företag. Det råder onekligen olika åsikter om huruvida detta är någonting som politiken ska bry sig om. Jag tror att det är osunt att vi har väldigt stora obalanser mellan mäns och kvinnors deltagande. Vi har från politikens roll jobbat väldigt hårt under en lång tid för att få fler kvinnor i politiken. Det är ett arbete som jag tror att man bara står i början av inom näringslivet. Det är potentiellt destabiliserande när det kommer till frågor som rör kapital och ägande.

Det pågår just nu ett arbete inom regeringen som syftar till att utreda och utjämna de skillnader vi ser mellan mäns och kvinnors möjligheter.

Hur får vi fler män att jobba för jämställda styrelser och ledningsgrupper, och hur får vi fler kvinnor att vilja ta plats i styrelserummen och ledningsgrupperna? Jag ser fram emot vad regeringen kommer att presentera i detta ämne. Regeringen kan vara helt säker på att vi är många på denna sida av Strömmen som kommer att vara blåslampor för att vi ska komma framåt i frågan.

Fru talman! Många av mina kollegor har i denna sal vid flera tillfällen lyft betydelsen av gårdsförsäljning för ett bättre och trevligare besöks- och näringsliv i Sverige. Jag delar naturligtvis den bilden. Liberalerna vill gå längre och vill också tillåta licensbutiker för öl och vin. Det tror vi är bra. Det är en liberalisering som breddar utbudet och som förbättrar både trivsel och kundservice.

Avslutningsvis, fru talman! Fria marknader, fria företag och fria individer är värderingar som vi i Liberalerna kämpat för sedan vi började organisera oss som parti. De är också förutsättningar för det öppna och demokratiska samhället. Vi, borgerligheten, behöver bli bättre på att försvara, stå upp för och driva på för dessa värderingar.

Den stora skiljelinjen mellan oss och partier som Socialdemokraterna gäller synen på hur stor staten ska vara och hur mycket det offentliga i dess olika former ska vara utförare av skattefinansierad verksamhet. En liberal världssyn bygger på att företagande bäst utförs av det privata. Det är bäst för medborgarna och, naturligtvis, för företagen själva men också för Sve-

rige som ett fritt, starkt och välmående land. Detta kommer vi inom Liberalerna att fortsätta att arbeta för.

Jag yrkar därmed bifall till regeringens förslag under utgiftsområde 24 Näringsliv.

Anf. 119 ELISABETH THAND RINGQVIST (C):

Fru talman! Disruptiva bolag, oavsett om de är stora eller små, utmanar gamla industrier. Ibland gör de det så till den milda grad att industrier och företag dör utan att de riktigt förstår varför. Men lyckligtvis har svenska industrier varit väldigt snabba, och de har på ett begåvat sätt tagit till sig ny teknik. Många av våra storbolag i dag var startups vid förra sekelskiftet. Många av dem har klarat av att ständigt förändra sig genom forskning och innovation och i mötet med kunderna på globala marknader.

I Sverige är 2 promille av alla små och medelstora företag startups, men de står för 5 procent av alla jobb som skapas. Startups är helt avgörande för ekonomisk tillväxt. 20 procent av alla patentansökningar i Europa kommer från småbolag. Och vartannat jobb som skapats inom OECD har faktiskt skapats i bolag som startats de senaste fem åren – vartannat jobb!

Sverige har faktiskt lite svårt med investeringar i de tidigaste skedena, det som på startup-språk brukar kallas för försådd eller såddkapital. Lite beroende på företagets produkt eller tjänst kan företaget vara i den fasen i allt från sex månader till fyra fem år.

I Sverige är det bara 11 procent av allt riskkapital som sätts i dessa bolag. I Tyskland och Frankrike är det dubbelt så mycket. Detta tyder på att vi har en brist på kapital i tidiga och innovativa skeden. Jag vet att det framför allt gäller bolag där produktutvecklingen har ganska stora risker och där köparna inte riktigt vet vad omvärlden kräver av dem. Vad kommer klimatomställningen att ställa för krav på företagen? Och vad är man beredd att betala för dessa oprövade produkter och tjänster?

Här har Sverige faktiskt en väldigt stor potential i det som kallas för impact startups. Det är bolag som både vill tjäna pengar och vill se till att vi tillsammans kan uppnå FN:s hållbarhetsmål.

Det nystartade nätverket Nordic Angels har tillsammans med Boston Consulting Group tagit fram en rapport som visar att det i Sverige investerades över 4 000 kronor per capita i impactbolag. Det är åtta gånger så mycket som i något annat land i EU. Närmast ligger Finland med 500 kronor per capita.

Det är klart att mycket av det riskkapital som det talades om tidigare gäller väldigt stora industriomvandlingar. Det är de pengarna, och det är bara de privata pengarna jag talar om.

Norden har potential att bli ett sustainability valley, alltså ett nordiskt Silicon Valley inom hållbarhet. Det innebär exportmöjligheter om 1 300 miljarder kronor. Det är sex gånger så mycket som hela det svenska exportvärdet i dag. Det skulle kunna bidra med 1 miljon nya jobb, enligt beräkningar i den här rapporten.

Hur bra är vi då som land på att ta vara på den potentialen? Inte så värst bra, är nog svaret. Atomico, det venture capital-bolag som Skypegrundaren Niklas Zennström startat och som har sin bas i London, har gjort en kartläggning av regulatoriska lättnader för startups och scaleups i Europa.

Sverige ligger näst sist i fråga om införda lättnader. Det som gör att Sverige ändå finns med på listan är att vi har fri utbildning, att det är lätt

att starta aktiebolag, att vi har en föräldraförsäkring som fungerar bra och att vi har förskolan. Detta har inte så mycket med själva företagsklimatet att göra, men det har med etableringsklimatet att göra. När det gäller etableringsklimatet är vi bra, men själva företagsklimatet är sämre.

De stora skillnaderna handlar om att det saknas statliga finansieringsinstrument och olika typer av incitament för att vi alla ska kunna vara med och investera i startups. Och har vi hamnat efter i den europeiska konkurrensen kommer vi också att vara långt efter i den globala konkurrensen.

Fru talman! För att säkerställa en god miljö för innovationer och för att dessa ska kunna kommersialiseras krävs kapital. Privat kapital är grunden för innovationerna, men statligt kapital har en viktig kompletterande roll. Det behövs för de satsningar som gör att svenska företag kan bidra till att nå globala klimatmål, som Industriklivet och Klimatklivet. Vi måste i Sverige också bli bättre på att plocka hem de pengar som finns inom Europa- och EU-samarbetet för uppskalning av innovationer.

Det finns många röster som menar att statliga pengar inte behövs som komplement till de privata. Men jag vill understryka att Almi, Almi Green Tech, Industrifonden och Saminvest är avgörande för att de första investeringarna ska komma på plats och för att bolag ska kunna växa.

Som Atomico visade i sin rapport jobbar alla länder med olika typer av statligt finansierade stöd för att få sina startups att lyckas. Det handlar då om innovationsdelen, inte om att det ska vara bidrag när företagen är stora och har full produktion.

Men dessa länder har också, som Swedish Incubators & Science Parks visat i sin utmärkta studie, en uttalad ambition och en plan för hur startups och scaleups ska växa just i deras land. Det är något som den svenska regeringen helt saknar.

Varför är det då viktigt för ett land som Sverige att vara så attraktivt som möjligt för dessa bolag? Jo – jag kommer tillbaka till det jag sa för några minuter sedan – det är viktigt eftersom hälften av alla jobb inom OECD har skapats av företag som startat de senaste fem åren.

Jag yrkar bifall till reservation 3 under punkt 1.

Fru talman! Det är också innovatörer, disruptörer och entreprenörer som får fart på omställningen av den gamla industrin till ett samhälle som har nettonollutsläpp, precis som vi har pratat om.

Nyindustrialiseringen skapar tillväxt i hela landet. Näringslivets investeringar i basindustrin är därför mycket glädjande att se. Dessa projekt sätter dock fokus på behovet av en rad reformer inom områden som detta utskott inte har att hantera. Det handlar om investeringar i utbildning, vägar, järnvägar, hamnar och flygplatser. Dessutom behövs det en översyn av inkomstbeskattningen och av miljöbalken.

Industrin upplever en mycket stor brist på utbildad arbetskraft. Att se till att svenska företag kan finna den kompetens som behövs är helt avgörande. Kompetensbristen understryker också vikten av att svenska företag även fortsättningsvis ska kunna rekrytera personal från hela världen och i alla löneklasser. Regeringens val att kraftigt försvåra arbetskraftsinvandringen är därför ett allvarligt hot mot tillväxten, de svenska företagen och därmed de svenska jobben.

Sverige behöver en politik som ger förutsättningar för nyindustrialisering och möjlighet för staten att matcha den otroligt snabba utbyggnaden av nettonollindustrier med en förstärkt infrastruktur. Dessutom måste

kommunernas långsiktiga finansiering av de matchande samhällsinsatserna, som skolor och vård, underlättas för att de så småningom ska kunna generera skatteintäkter, så att de inte bara utnyttjas.

Med de enorma subventioner som framför allt finns på den amerikanska och kanadensiska marknaden kommer svenska företag att fatta helt rationella beslut om att fortsätta sin utbyggnad där. Då måste vi tillsammans göra allt vi kan på både lokal och nationell nivå för att företagen fortfarande ska vilja expandera även på den svenska marknaden. Men man måste alltid säkerställa att man agerar konkurrensneutralt.

Utan startups och utan industriomställning kommer vi inte att ha några nya jobb att erbjuda nästa generation.

Anf. 120 ELIN SÖDERBERG (MP):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservation 26.

Näringslivet har en nyckelroll för den gröna omställningen, för klimatomställningen och för att vi ska få en stark samhällsutveckling i hela vårt fantastiska land. När Ulf Kristersson tillträdde som statsminister kallade han näringslivet den nya miljörörelsen. Och det har märkts! Den senaste tiden har vi sett näringsaktörer som verkligen börjat uttala behovet av en stark miljö- och klimatpolitik för att de ska kunna fortsätta sitt viktiga arbete för innovation, näringslivsutveckling och därmed också den gröna omställningen.

Det här är ett arbete vi gör hand i hand. Politiken måste leverera förutsättningarna så att näringslivet kan gå till handling och ställa om. Det behövs el i närtid, det behövs kompetensförsörjning och det behövs snabbare tillstandsprocesser.

Det här är områden där vi i Miljöpartiet har lagt fram en lång rad förslag för att vi snabbt ska kunna leverera det som näringslivet efterfrågar. Vi har gått fram med förslag på att snabbt bygga ut elproduktionen nu i närtid med planeringsmål till 2030, grön baskraft och förbättrad effekttilldelning.

Vi föreslår att yrkesutbildningarna ska stärkas och att det ska finnas förutsättningar för livslångt lärande med vidareutbildning under hela livet. Vi har under vår tid i regering tillsatt utredningar om snabbare tillstandsprocesser som är färdiga och ligger på regeringens bord. Tyvärr händer inte tillräckligt från regeringen. De förutsättningar som näringslivet efterfrågar för en stark ekonomisk utveckling och för att klara klimatomställningen levereras inte av Tidöpartierna.

Den gröna omställningen kräver ett brett ansvar från politiken. Det är ett samhällsbygge som måste genomföras. Det behövs bostäder i kommunerna där den gröna omställningen nu sker, så att människor kan flytta dit, bygga sig liv och framtid och ta de jobb som den gröna omställningen innebär.

Det behövs en välfärd i alla delar av landet som står stark så att det finns människor och kompetens på plats för näringslivets utveckling. Det behövs infrastruktur. Där har vi i Miljöpartiet sagt att det nu är nog. Trafikverket måste läggas ned. Då kan vi få ett banverk och ett vägverk så att järnvägen kan rustas upp och byggas ut så att tågen kommer i tid. Det gäller både persontransporter och godstransporter.

Staten måste ta en aktiv roll i att leda den positiva samhällsutvecklingen. När vi i Miljöpartiet satt i regeringen lade vi grunden för den gröna

industrirevolution som vi nu ser ske. Det är ett arbete som måste tas vidare, och det kräver politiskt ledarskap – ett ledarskap som jag fullständigt saknar från den nuvarande regeringen.

Vad är det för framtid som Tidöpartierna målar upp, fru talman? När vi har lyssnat på dagens debatt ser vi att Moderaterna vill ha urangruvor i Sverige. Man verkar inte kännas vid urfolkets rättigheter. Man ska flyga och köra mer utan betänkligheter för klimatet. För kärnkraften verkar plan-ekonomi vara okej, och man tar inte längre ansvar för statens ekonomi.

Sverigedemokraterna tycks inte kännas vid att det finns diskriminering mellan kvinnor och män i Sverige, och man är emot ”allmosor” till företag. Det staten använder för att främja företagande, främja innovation, se till att pilotanläggningar kommer på plats och tar stora kliv framåt för klimatet, för ett hållbart samhälle och för näringslivets utveckling så att Sverige står starkt i konkurrensen i dag och i framtiden – det är vad Sverigedemokraterna kallar allmosor.

Kristdemokraterna tycks famla efter exempel på vad regeringen gör för den gröna omställningen, och man nämner då Industrikivet och kreditgarantier. Det är bra reformer som Miljöpartiet införde när vi satt i regering. Det är den lilla del av klimatpolitiken som den här regeringen behåller. Samtidigt har man skrotat reform efter reform sedan man tillträdde, och det har lett till att utsläppen har kraftigt ökat så att Sverige inte längre väntas nå sina klimatmål.

Klimatomställningen är en drivkraft, en positiv, stark drivkraft, för en stark näringslivsutveckling och en stark samhällsutveckling i hela landet. Entreprenörer och kreativa människor i hela landet ser till att det blir nya innovationer, nya startups, nya företagsidéer och nya affärsmodeller som står redo för framtiden. Men det krävs också att politiken följer med och skapar förutsättningarna. Miljöpartiet vidtar åtgärder, och vi har reformförslagen så att vi kan leda hela landet i den positiva utvecklingen. Det är dessa förslag jag vill arbeta för, och jag är mycket besviken på att höra om de andra vägval som Tidöpartierna gör i dag.

(Applåder)

I detta anförande instämde Linus Lakso (MP).

Anf. 121 KJELL JANSSON (M) replik:

Fru talman! Jag har några frågor till ledamoten Söderberg på hennes anförande.

Det låter bra. Du säger att det behövs mer el fram till 2030. Nu vill jag höra hur du ska få fram det med tanke på miljöbalken och den prövning som görs. Det tar lika lång tid att få fram vindkraft som kärnkraft i dag. Jag vill höra hur du har tänkt.

Varför har ni stängt kärnkraften? Hälften av kärnkraften är stängd. Där har ditt parti varit drivande. Ni är huvudansvariga till detta – ingen annan. Ni har lyckats fånga in Socialdemokraterna att göra detta, som från början var för kärnkraft. Där har ni ett stort ansvar.

Vidare säger du att det behöver byggas bostäder där de nya industri-satsningarna görs. Det vet alla. Men vet du vad problemet är? Det går inte därför att hyrorna är för låga. Det är ingen som kan bygga och få investeringen att gå runt eftersom det tas ut alldeles för låga hyror. Det måste få finnas en fri hyressättning.

Anf. 122 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill uppmärksamma på våra regler i kammaren med tanke på den fortsatta debatten. Vi tilltalar inte varandra direkt med du och dig, utan alla talar via talmannen.

Anf. 123 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Det krävs mer el i närtid, och Miljöpartiet har flera förslag för att möjliggöra detta. Vi föreslår planeringsmål till 2030, så att det blir tydligt för investerare att mer el måste produceras i närtid. Vi vill ge närboende möjlighet att vara andelsägare i vindkraft. Det skapar mer incitament till närboende att välkomna ny vindkraftsproduktion. Vi vill också ha ett tidigarelagt veto så att kommunerna kan yttra sig, precis som vid bygglov vid andra typer av elproduktion, men det ska inte komma ett veto sju år in i processen.

Vi vill införa en elbonus så att det skapas incitament för kommunerna att välkomna ny vindkrafts- och elproduktion. Med det ser vi att det finns stora möjligheter att få på plats mer elproduktion i närtid. Vi vill också att offentlig sektor ska bygga solceller på offentliga tak.

Det finns mycket som vi i Miljöpartiet har föreslagit, och listan på åtgärder är extremt lång. Åtgärderna skulle kunna genomföras nu för att få mer el på plats i närtid. Men regeringen sitter på händerna därför att man bara är fokuserad på kärnkraft, vilket är fullständigt irrelevant när det kommer till förutsättningarna för näringslivet och klimatomställningen fram till 2030.

Medan vi satt i regering ökade elproduktionen i Sverige. Sverige blev den största exportören av el i EU. Vi har billig och bra el i Sverige, men det finns områden där det finns behov av mer effekt. Därför behövs också utbyggnad i de områdena.

Men i stället för att säkerställa utbyggnaden av elproduktion har regeringen valt att säga nej. Man vill inte göra någonting åt det veto som i dag hindrar utbyggnaden av elproduktion och hämmar näringslivsutvecklingen.

Anf. 124 KJELL JANSSON (M) replik:

Fru talman! Att lösa det här med elen fram till 2030 med vindkraft är en utopi. Den fungerar bara 60 procent av årets timmar – annars står den still. Härondagen kom 55 procent av energiförsörjningen i Sverige från vattenkraft, 38 procent från kärnkraft och 1 ½ procent från vindkraft. Att bygga mer vindkraft är ingen lösning. Det är vattenkraften som styr vindkraften och som fyller på när det inte blåser. Den är också under prövning nu. Vi kommer att få bekymmer med att klara elförsörjningen; på den punkten är jag bestämd.

Fru talman! Jag fick inget svar på frågan om hyressättningen och varför det inte kan byggas. Hyrorna är för låga. Det är ingen som kan bygga nytt och få det att gå runt, och det gamla beståndet räcker inte till.

Anf. 125 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! När det handlar om elproduktion måste vi se till hela elsystemet. Vi har alla förutsättningar att få ett robust och starkt elsystem med låga elpriser om vi satsar på utbyggnad av förnybar elproduktion.

När det gäller ökningen av elbehovet framöver ser vi att den el som främst efterfrågas är vätgas, som industrin behöver till sina processer. Industrin vill producera den vätgasen när det blåser riktigt mycket, för då är elen svinbillig. När elpriserna är höga använder man vätgas från vätgaslagren. Apropå den el som efterfrågas i det kommande utbyggda elsystemet finns det också synergieffekter mellan ett system för förnybar el och det som industrin behöver.

Det som inte löser situationen är den moderatledda regeringens politik. Man stirrar sig blind på kärnkraft och ser inte till utbyggnaden av elsystemet i närtid.

Bostadsbyggandet var igång, men räntehöjningarna ledde till att det kraschade. Då är frågan: Vad gör en regering i det läget? För Miljöpartiet är det självklart att staten då ska gå in och stötta. När det kommer en dipp och vi ser byggföretag klappa igen ska staten gå in och leverera understöd så att bostadsbyggandet hålls uppe – annars finns det en risk att alla byggarbetare har börjat på andra jobb när det väl drar igång igen, och då får vi kompetensbrist även på detta område.

Men regeringen sitter på händerna, så nu ligger bostadsbyggandet nere. Man hade i stället kunnat ta en aktiv roll och hålla uppe bostadsbyggandet under den här dippen.
(Applåder)

Anf. 126 LINDA W SNECKER (V):

Fru talman! Kvinnliga företagare behandlas inte på samma sätt som manliga företagare. Kvinnor har inte samma tillgång till kapital, vilket baseras på det patriarkala samhälle vi lever i. Det finns förutfattade meningar. Pitchar och företagsidéer som presenteras för banker och investerare ifrågasätts på ett annat sätt när det är en kvinnlig företagare som framför dem. Allt detta är enligt branschorganisationen Företagarna.

Enligt Företagarna väljer färre kvinnor att starta företag, och företagen är ofta i mindre skala – 18 procent av alla aktiebolag som omsätter mer än 500 000 drivs av kvinnor.

Kvinnor som driver företag följer inte nödvändigtvis den mall som många förväntar sig. Det handlar inte enbart om skyhögt omsättning och fler än 100 anställda. Mer än hälften av soloföretagarna är kvinnor. De driver företag därför att de uppskattar flexibiliteten, inte bara för att tjäna de stora summorna. Kvinnor är också relativt försiktiga med extern finansiering, framför allt lån.

Det behövs med andra ord ett nytt synsätt och ett nytt sätt att arbeta för att få fler kvinnliga företagare. Vi hörde Moderaternas representant i talarstolen prata om Sveriges gigantiska industrier och stora företag, men han sa inte ett enda ord om Sveriges kvinnliga soloföretagare. Det är därför det är så viktigt att statliga medel omfördelas på ett annat sätt. För att göra detta behövs mer kunskap och kompetens, fakta och statistik samt jämställdhetsanalyser. Bidrag och stöd måste utformas så att kvinnor vill söka dem. Det är först då både jämställdheten och tillväxten blir av.

För ett mer jämställt företagsstöd yrkar jag bifall till reservation 6.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 10 Cykelfrågor

Trafikuskottets betänkande 2023/24:TU12
Cykelfrågor
föredrogs.

Anf. 127 OSKAR SVÄRD (M):

Fru talman! Cykeln har under lång tid varit betydelsefull för samhället. Det sägs att cykeln uppfanns för att det behövdes ett billigt, enkelt och smidigt sätt att transportera varor och förflytta sig. Man kan säga att cykeln är en succé som utvecklats genom åren och som näst intill varje individ har använt sig av eller åtminstone lärt sig att hantera och använda.

Vad är det då, fru talman, som gör cykeln som trafikslag så bra?

Cykeln bidrar till att minska trafikbelastningen och därmed också till att lindra trängseln på vägarna. Den är ett miljövänligt alternativ jämfört med andra transportmedel, då den inte släpper ut växthusgaser eller bidrar till luftföroreningar. Detta bidrar i sin tur till bättre luftkvalitet i våra städer.

Förutom de miljömässiga och infrastrukturella fördelarna främjar cykeln också en aktiv livsstil och förbättrad hälsa hos dess användare. Genom att cykling integreras i vardagen uppmuntras människor att vara fysiskt aktiva, vilket kan minska risken för kroniska sjukdomar som hjärt-kärlsjukdomar, diabetes och övervikt.

Cykeln är även ett ekonomiskt fördelaktigt alternativ för både samhället och individen. Genom att främja cykling som ett attraktivt transportmedel kan samhället dra nytta av minskad miljöpåverkan, förbättrad hälsa och ökad livskvalitet för invånarna.

Cykeln är alltså bra, men alla har inte möjlighet att cykla till jobbet, skolan, träningen eller andra aktiviteter.

Fru talman! Det är av stor vikt att flera trafikslag kan samarbeta på samma ytor. Alla trafikslag är viktiga, eftersom de erbjuder olika fördelar och möjliggör effektiv transport för olika ändamål och situationer. I mitt hemlän, Örebro län, fungerar cykeln väldigt bra i innerstaden. Bor man på landsbygden är det dock oftast bilen som gäller, då det både är långa avstånd att cykla och långt till kollektivtrafiken. Så tror jag det ser ut i de flesta län.

Genom att ha en blandning av trafikslag kan samhället uppfylla olika transportbehov för olika människor och situationer samtidigt som man strävar efter att minska den negativa miljö- och hälsopåverkan.

Fru talman! I Sverige är cykellopp en populär och växande sport. Allt från långa lopp genom vackra landskap till intensiva tävlingar på bana eller gator lockar både professionella idrottare och motionärer. Två av de mest kända cykelloppen i Sverige är Vätternrundan, en cirka 300 kilometer lång tur runt Vättern, och Cykelvasan, som går längs Vasaloppets spår. Dessutom finns det ett brett utbud av mindre lopp och motionslopp över hela landet, vilket gör cykelsporten tillgänglig för alla nivåer av cyklister. Med ett ökat intresse för hälsa och hållbarhet förväntas cykelsporten också fortsätta att växa och blomstra i Sverige.

Fru talman! För att föreningslivet ska kunna bedriva idrott och annan verksamhet effektivt är det avgörande att de har tillgång till goda förutsättningar för evenemang på statlig transportinfrastruktur. Tidigare har fören-

ingar som anordnar tävlingar och motionslopp men även midsommarfirande och liknande själva kunnat skylta om, spärra av och ordna med det praktiska. Men de senaste åren har en bred debatt förts och orosmoln dykt upp eftersom Trafikverket ska hantera skyltning på statliga vägar och föreningarna stå för kostnaden över ett visst belopp. Det riskerar att bli enorma kostnader för mindre aktörer och hämma den positiva utveckling vi har sett under senare år.

Fru talman! I takt med att vinterns grus sopas upp blåser nya vindar för cykellopp som Vätternrundan. Den moderatledda regeringen fattade i förra veckan beslut om att Trafikverket får avstå från att begära ersättning från ideella föreningar och organisationer för kostnader vid motionslopp, tävlingslopp och andra arrangemang på statlig väg. Genom regeringens gemensamma insatser öppnas nu nya möjligheter för att anordna aktiviteter som cykellopp under mer fördelaktiga omständigheter. Det är positivt för folkhälsan och stöder ideellt engagemang.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram trafiksäkerheten. Sverige som land behöver intensifiera arbetet med trafiksäkerhet och nollvisionen för att minska antalet dödsolyckor på vägarna ytterligare. Trots framsteg inträffar det fortfarande olyckor där människor omkommer, både i bilar och på oskyddade fordon som cyklar. För att adressera detta behöver Sverige fokusera på flera områden. Det handlar exempelvis om att förkorta tiden på vägarbeten för att minska risken för olyckor och att granska utformningen av vägräcken för att göra dem säkrare för alla trafikanter.

Det är också viktigt att aktivt bekämpa rattonykterhet, oavsett vilken typ av droger som är inblandade. Det gäller också att utnyttja möjligheterna med digital teknik för att förbättra trafiksäkerheten. Det innebär att ha mer flexibilitet när det gäller hastighetsbegränsningar och att tillhandahålla mer detaljerad och realtidsbaserad information om vägunderlag och trafikförhållanden för att hjälpa förare att fatta säkrare beslut.

Genom att ta itu med dessa utmaningar på olika fronter kan Sverige arbeta för en tryggare och mer säker trafikmiljö för alla.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

I detta anförande instämde David Josefsson och Erik Ottoson (båda M).
(forts. § 13)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 4 april

SkU15 Skatteförfarande och folkbokföring

Punkt 1 (Synliga skatter och avgifter)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

213 för utskottet

65 för res. 1

21 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 59 M, 20 V, 14 KD, 13 MP, 14 L, 1 -

För res. 1: 63 SD, 1 V, 1 -

Avstod: 21 C

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Gudrun Nordborg (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 5 (F-skatt och näringsverksamhet)

1. utskottet

2. res. 7 (V)

Votering:

151 för utskottet

22 för res. 7

125 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 63 SD, 58 M, 13 KD, 14 L, 1 -

För res. 7: 21 V, 1 MP

Avstod: 90 S, 21 C, 1 KD, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 10 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Sofia Amloh och Alexandra Völker (båda S) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

David Josefsson (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Mikael Oscarsson (KD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Amanda Lind (MP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 9 (Skatte- och avgiftskontroll m.m.)

1. utskottet

2. res. 13 (S, MP)

Votering:

194 för utskottet

105 för res. 13

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 21 V, 21 C, 14 KD, 1 MP, 14 L, 1 -

För res. 13: 92 S, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Amanda Lind (MP) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Prot. 2023/24:95

10 april

Punkt 10 (Personalliggare)

1. utskottet

2. res. 16 (C)

Votering:

193 för utskottet

21 för res. 16

85 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 59 M, 14 KD, 13 MP, 14 L, 1 -

För res. 16: 21 C

Avstod: 63 SD, 21 V, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Punkt 12 (Folkbokföring m.m.)

1. utskottet

2. res. 19 (V, MP)

Votering:

201 för utskottet

34 för res. 19

64 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 59 M, 21 C, 14 KD, 14 L, 1 -

För res. 19: 21 V, 13 MP

Avstod: 63 SD, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU15 Planering och byggande

Punkt 8 (Klimatdeklaration för byggnader och gränsvärden för klimat-utsläpp)

1. utskottet

2. res. 8 (MP)

Votering:

286 för utskottet

13 för res. 8

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 63 SD, 59 M, 21 V, 21 C, 14 KD, 14 L, 2 -

För res. 8: 13 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU19 Information om bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp vid marknadsföring av nya personbilar

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Uppföljning av den nya lagstiftningen)

1. utskottet

2. res. (C, MP)

Votering:

265 för utskottet

34 för res.

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 63 SD, 59 M, 21 V, 14 KD, 14 L, 2 -

För res.: 21 C, 13 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU13 Säkerhetszoner

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (S, V, C, MP)

Votering:

151 för utskottet

148 för res. 1

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 14 KD, 14 L, 1 -

För res. 1: 92 S, 21 V, 21 C, 13 MP, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Punkt 5 (Dokumentation av ingripanden)

1. utskottet

2. res. 5 (S)

Votering:

172 för utskottet

93 för res. 5

34 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 21 C, 14 KD, 14 L, 1 -

För res. 5: 92 S, 1 -

Avstod: 21 V, 13 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Prot. 2023/24:95

10 april

Punkt 6 (Tidsbegränsning och utvärdering)

1. utskottet

2. res. 8 (V, MP)

Votering:

172 för utskottet

33 för res. 8

94 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 21 C, 14 KD, 14 L, 1 -

För res. 8: 20 V, 13 MP

Avstod: 92 S, 1 V, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Birger Lahti (V) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU16 Riksrevisionens rapport om Riksbankens tillgångsköp

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU14 Mervärdesskatt

Punkt 1 (Skattesatser inom kultur och turism och på drivmedel)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

214 för utskottet

64 för res. 1

21 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 59 M, 21 V, 14 KD, 13 MP, 14 L, 1 -

För res. 1: 63 SD, 1 -

Avstod: 21 C

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Punkt 5 (Frivillig beskattning för fastighetsupplåtelser)

1. utskottet

2. res. 9 (V)

Votering:

193 för utskottet

21 för res. 9

85 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 59 M, 14 KD, 13 MP, 14 L, 1 -

För res. 9: 21 V

Avstod: 63 SD, 21 C, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Punkt 6 (Övriga mervärdesskattefrågor)

1. utskottet

2. res. 11 (C)

Votering:

278 för utskottet

21 för res. 11

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 63 SD, 59 M, 21 V, 14 KD, 13 MP, 14 L, 2 -

För res. 11: 21 C

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU10 Regelförenkling för företag

Punkt 1 (Allmänt om regelförenkling för företag)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (V, C)

Förberedande votering:

65 för res. 1

42 för res. 2

192 avstod

50 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Camilla Mårtensen (L) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:
193 för utskottet
63 för res. 1
42 avstod
51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 59 M, 14 KD, 13 MP, 14 L, 1 -

För res. 1: 62 SD, 1 -

Avstod: 21 V, 21 C

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Runar Filper (SD) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Prot. 2023/24:95
10 april

Punkt 2 (Handläggningstider och tillståndprocesser)

1. utskottet

2. res. 4 (V, MP)

Votering:

180 för utskottet

34 för res. 4

85 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 59 M, 14 KD, 14 L, 1 -

För res. 4: 21 V, 13 MP

Avstod: 63 SD, 21 C, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Punkt 3 (Kontakter mellan företag och myndigheter)

1. utskottet

2. res. 6 (S)

Votering:

185 för utskottet

92 för res. 6

21 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 21 V, 14 KD, 13 MP, 14 L, 1 -

För res. 6: 91 S, 1 -

Avstod: 21 C

Frånvarande: 15 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Punkt 4

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 5 (Regelrådet och konsekvensutredningar)

1. utskottet

2. res. 11 (C)

Votering:

214 för utskottet

21 för res. 11

64 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 59 M, 21 V, 14 KD, 13 MP, 14 L, 1 -

För res. 11: 21 C

Avstod: 63 SD, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

NU11 Näringspolitik

Punkt 1 (Innovationsfrämjande åtgärder)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 3 (C)

Förberedande votering:

94 för res. 1

21 för res. 3

183 avstod

51 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Peter Ollén (M) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Camilla Brodin (KD) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

121 för utskottet

93 för res. 1

84 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 59 M, 21 V, 14 KD, 13 MP, 14 L

För res. 1: 92 S, 1 -

Avstod: 63 SD, 21 C

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L, 1 -

Punkt 2 (Företagsstöd)

1. utskottet

2. res. 6 (V, C)

Votering:

151 för utskottet

43 för res. 6

105 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 62 SD, 59 M, 14 KD, 1 MP, 14 L, 1 -

För res. 6: 21 V, 21 C, 1 MP

Avstod: 92 S, 1 SD, 11 MP, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Janine Alm Ericson (MP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Camilla Hansén (MP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 3 (Övrigt om företagsfrämjande åtgärder)

1. utskottet

2. res. 8 (SD)

Votering:

221 för utskottet

64 för res. 8

13 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 58 M, 21 V, 21 C, 14 KD, 14 L, 1 -

För res. 8: 63 SD, 1 -

Avstod: 13 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 10 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Mikael Damsgaard (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 6 (Insatser för vissa grupper)

1. utskottet

2. res. 13 (S, V)

Votering:

151 för utskottet

114 för res. 13

34 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 14 KD, 14 L, 1 -

För res. 13: 92 S, 21 V, 1 -

Avstod: 21 C, 13 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Punkt 11 (Industrifrämjande åtgärder)

1. utskottet

2. res. 26 (MP)

Votering:

201 för utskottet

13 för res. 26

85 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 59 M, 21 V, 14 KD, 14 L, 1 -

För res. 26: 13 MP

Avstod: 63 SD, 21 C, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Cykelfrågor

§ 13 (forts. från § 10) **Cykelfrågor** (forts. TU12)

Anf. 128 INGA-LILL SJÖBLOM (S) replik:

Fru talman! Tack för att du pratar varmt och gott om våra stora cykeltävlingar, exempelvis Vättern runt, Oskar Svärd! I fredags hade vi dock en interpellationsdebatt i kammaren med Andreas Carlson om små cykellopp, och jag skulle gärna vilja höra vad ni ska göra för att engagera er mer så att det blir bättre för de små cykelloppen. Det är nämligen de små loppen som blir lidande. När det gäller det ekonomiska du pratar om, att det som överstiger 150 000 ska betalas, har man ju bara gjort en lösning som gäller för år 2024.

Hur ska du hjälpa oss att få Andreas Carlson och era regeringspartier att förstå att vi måste ha en permanent lösning, Oskar Svärd?

Anf. 129 OSKAR SVÄRD (M) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan. Jag tror att man ska se detta ur två perspektiv där det ena är det korta perspektivet och det andra är det längre perspektivet.

När det gäller det korta perspektivet är det, precis som jag tidigare lyfte från talarstolen, så att den moderatledda regeringen i förra veckan fattade beslut om att Trafikverket får avstå från att begära ersättning från ideella föreningar och organisationer för motionslopp, tävlingslopp och andra arrangemang på statlig väg. Genom den insatsen öppnas nu nya möjligheter att anordna aktiviteter som till exempel cykellopp som Vätternrundan eller annat.

Det är den insats som regeringen har fattat beslut om för 2024, och vad som gäller framöver får vi återkomma till. Jag vet dock att inte minst Andreas Carlson har jobbat väldigt hårt för att få den här lösningen på plats, och jag har svårt att se att man kommer att lämna någon i sticket senare också.

Anf. 130 INGA-LILL SJÖBLOM (S) replik:

Fru talman! Jag får tacka för svaret, men 43 lopp har redan ställts in det här året. Jag hoppas därför att ni hakar på till 2025 för att vi verkligen ska få detta permanent så att man vet vad som gäller, Oskar Svärd. Det handlar om att de små och stora klubbarna ska veta vad som gäller 2025.

Anf. 131 OSKAR SVÄRD (M) replik:

Fru talman! Absolut, och detta är en fråga som vi följer, likt många andra. Vi följer den utveckling som sker, och det finns en dialog med

cykelloppsarrangörerna. Jag vet att vi på olika sätt och på bred front vill se till att lösa både stora och små frågor, och det här är en viktig fråga för väldigt många människor i vårt land.

Prot. 2023/24:95
10 april

Cykelfrågor

Anf. 132 LINUS LAKSO (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar Oskar Svärd för anförandet. Jag tycker att det var en glädjande och positiv inledning när Oskar Svärd talade sig varm för cykling.

Det enda konkreta som sedan nämndes var dock detta med kostnader för motionslopp och viss trafiksäkerhet. Ledamoten nämnde ju många fördelar, som miljö, hälsa och så vidare – till exempel yteffektivitet – och jag undrar om det finns fler åtgärder som regeringen avser att genomföra för att ytterligare öka cyklingen i Sverige. Jag är lite nyfiken på det, för eftersom ledamoten talar så positivt om cykling tänkte jag att det kanske finns mycket i pipeline här. Det är egentligen min fråga inledningsvis.

Anf. 133 OSKAR SVÄRD (M) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan. Jag nämnde flera exempel på att cykling är bra för samhället. Jag trodde att ledamoten skulle komma upp i talarstolen och fråga mig varför jag pratar om bilen i en cykeldebatt, men vi fortsätter på cykelspåret.

Det finns flera åtgärder som vi från Moderaterna har velat se i flera år. Sedan får vi se om det blir verklighet nu eller om det kommer i framtiden, men något vi har följt upp de senaste åren är till exempel att cyklister ska kunna göra högersväng vid rödljus och cykla mot enkelriktat. Ett annat exempel är att man skulle kunna färgsätta cykelbanor så att de blir tydligare och på det sättet stärka trafiksäkerheten. Det finns alltså en rad åtgärder som skulle kunna vidtas.

Ytterligare ett exempel, som andra länder jobbar med och som vi har diskuterat internt i vårt parti, är att man som bilist ska hålla ett visst avstånd när man kör om på landsväg. Det finns även andra konkreta delar för att stärka trafiksäkerheten. När de kommer och om de kommer får vi återkomma till, men detta är några delar som vi driver som parti.

Anf. 134 LINUS LAKSO (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret. Jag får alltså hoppas att det kommer mycket satsningar och även budgetsatsningar. Mig veterligen är nämligen det enda som har hänt hittills att man har tagit bort stadsmiljöavtalen och stoppat ett färdmedelsneutralt reseavdrag, vilket är negativt för cyklingen.

Därför tänker jag att man behöver skärpa till sig och komma med skarpa förslag från regeringens sida – i alla fall om Moderaterna menar allvar med att man vill främja cyklingen utifrån de positiva mervärden som Oskar Svärd nämnde. Jag tackar alltså för svaret och hoppas att det kommer fler förslag framåt.

Anf. 135 OSKAR SVÄRD (M) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för det som jag tar som en uppföljande synpunkt eftersom det inte kom några frågor.

Regeringen ärvde en stor underhållsskuld när det gäller cykelvägar, bilvägar och järnvägen – alla de delarna. Vi kommer nu att fortsätta genomföra saker som är bra för såväl cykeln som bilen och alla trafikslag. I ett läge som det Sverige befinner sig i rent ekonomiskt, där vi har haft en hög inflation och varit väldigt återhållsamma, tror jag att det gäller att göra rätt saker i rätt tid och på rätt sätt. Regeringen har en bred agenda för vad vi vill genomföra för att få Sverige på rätt köl igen, och den kommer vi att genomföra. Exakt vilka delar som kommer och när de kommer får vi återkomma till, men arbetet har bara börjat.

Anf. 136 INGA-LILL SJÖBLOM (S):

Fru talman! I dag debatterar vi trafikutskottets betänkande 2023/24:TU12 *Cykelfrågor*.

Jag är uppvuxen i en cykelstad, nämligen Uppsala. Uppsala består inte bara av invånare som bor inne i stan, utan vi är faktiskt Sveriges största landsbygdskommun med över 50 000 invånare som bor utanför staden. I Uppsala bor det ungefär 245 000. Det handlar om en landsbygd som skriker efter cykelbanor utmed riksvägarna. Där går det dock trögt, mycket beroende på att det inte finns mark. Rätt vad det är kanske det går en järnväg över marken, eller också kan det vara människor som överklagar. Det går därför trögt.

För mig är det här en viktig fråga då jag själv bor vid en sådan väg. Hade man förlängt den cykelbana som i dag bara går till ett ställe som heter Vänge ända till Vittinge skulle många cykla till jobb och vänner. Barnen skulle till och med kunna cykla till skolan och till kamrater. Man skulle kunna ta en cykeltur till sjön och bada, och jag skulle kunna ställa min bil. Faktiskt skulle även jag som bilburen då inhandla en elcykel. Jag hoppas att jag kommer att få uppleva det.

I betänkandet kan vi läsa att det senaste cykelbokslutet från Trafikverket visar att 936 000 personer i åldern 6–84 år cyklade en genomsnittlig dag 2021, vilket motsvarar cirka 10 procent av befolkningen.

Vi måste ställa om till det hållbara resandet. Vi gör det för våra barn och barnbarn. Vi gör det för framtiden. Vi gör det för klimatet. Cykeln har en roll att spela i det hållbara resandet.

I Sverige är cirka 30 procent av antalet bilresor kortare än tre kilometer, och hälften är kortare än fem kilometer. Om man bytte ut alla bilresor under två kilometer mot cykling eller gång skulle utsläppen minska mycket. Cykeln är framtiden.

Cykling är ett mycket miljö- och klimatsmart färdssätt. Inte minst i storstäder har cykeln stor potential att avlasta både kollektivtrafiken och vägarna. Platsen i gaturummen i våra större städer behöver avlastas. Vi kan inte öka vårt bilberoende, för bilarna får inte plats i våra större städer. Vi behöver avlasta vägarna, och fler måste välja cykeln.

För att cyklingen ska kunna öka och utvecklas behöver såväl säkerheten som kapaciteten öka. År 2022 dog 26 cyklister i trafiken. Cyklister utgör den största gruppen allvarligt skadade i vägtrafiken om man bortser från fallolyckor bland dem som går.

Framför allt i storstadsregionerna är det viktigt att den kommunala planeringen utgår från ett regionalt perspektiv för att underlätta cykelpendlingen mellan de närliggande kommunerna. I det sammanhanget finns också ett behov av att reglera användningen och kontrollen av elsparkcyklar.

Men vikten av god planering för att underlätta cykelpendling och av reglering av elsparkcyklar är stor i alla kommuner.

Kommunerna har ett stort ansvar för att ställa om. Kommunerna behöver planera för ett hållbart resande. Men vi har också ett nationellt ansvar för att stötta kommunerna i deras planering. God planering för att underlätta cykelpendling är viktig i alla kommuner, inte bara de stora.

Ett nationellt mål för ökad cykling bör därför antas. Regeringen bör beakta de utredningar som på initiativ av den dåvarande S-ledda regeringen gjordes på området och besluta om ett nationellt mål för cyklingen. Att se över möjligheterna att utreda ett färdmedelsneutralt reseavdrag, liksom skatteavdrag för arbetsresor på cykel, bör också finnas på dagordningen.

Även de globala klimatmålen förutsätter att många av oss tar cykeln. Cykeln känns mer modern än någonsin när världen ställer om för framtiden. Man skulle kunna tala om en cykelnnyckel för klimatet.

Vissa partier i Sveriges riksdag kanske inte tycker att klimatfrågan är speciellt viktig. Men även om man totalt struntar i klimatet kan man kanske se att folkhälsan förbättras av att man lämnar bilen någon gång ibland. Folkhälsoeffekterna av ökat cyklande är betydande. Kan vi ersätta fler resor med cykel kan vi också må bättre som individer. Folkhälsan påverkas såklart av hur mycket vi rör på oss. Att trampa på en cykel är bra för hjärta, hjärna, muskler och motivation. Den som cyklar 15 minuter till jobbet en vanlig arbetsdag ägnar sig åt 30 minuters friskvård men tänker knappt på det.

Vi socialdemokrater vill sammanfattningsvis framhålla att en ökad och säker cykling kan bidra till att minska resandets miljöpåverkan och trängseln i tätorterna samt bidra till en bättre folkhälsa. En ökad cykling ger stora fördelar för samhället och individen. Cykeln hör till den stolta historien, nutiden och framtiden. Vi politiker har ett ansvar att göra vad vi kan för att det ska vara lätt att välja cykeln när det går.

Självklart står vi bakom alla våra motioner, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 1.
(Applåder)

I detta anförande instämde Carina Ödebrink (S).

Anf. 137 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Att cykeln fyller en mycket viktig samhällsfunktion är verkligen ingen överdrift. I genomsnitt cyklar 1 miljon människor varje dag i Sverige. Det är cirka 11 procent av befolkningen.

Som boende i Östergötland kan jag inte missa att nämna det största enskilda cykellopp vi har i Sverige, nämligen Vätternrundan. Varje år samlas ungefär 23 000 cyklister som cyklar den 315 kilometer långa rundan. Det finns också andra alternativ att cykla den här veckan i juni, som Halv-vättern och Tjejevättern. Totalt deltar ungefär 60 000 människor.

I Sverige har vi en stor och viktig tradition att kunna använda statliga vägar till olika motionsaktiviteter. Men tyvärr har det varit ett mycket stort bekymmer att Trafikverket ändrat regelverket för arrangemang på statliga vägar. Det har slagit hårt mot idrottsföreningar och andra ideella föreningar. Regelverket innebär att arrangörerna måste ta alla kostnader kopplade till åtgärder enligt vägmärkesförfordningen, exempelvis omskyltning,

längs statliga vägar. Dessa stora kostnader för föreningarna har tyvärr lett till att många tvingats ställa in sina årliga lopp eller aktiviteter.

Fru talman! Det är viktigt att underlätta för ideella föreningar och organisationer genom att säkerställa att de ska kunna ha arrangemang på statliga vägar utan dessa extra kostnader. Därför föreslår regeringen i vårandringsbudgeten att 8 miljoner kronor tillförs till Trafikverket för ändamålet. Regeringen avser också att återkomma avseende den långsiktiga hanteringen av frågan.

Fru talman! Cykelturism är viktigt för vårt land. Det är en kraftigt växande reseanledning för såväl nationella som internationella turister. I samband med sin cykelsemester vill man gärna uppleva den svenska landsbygden och naturen, svenska traditioner och god mat och dryck.

Att cykla är en fysisk aktivitet som ger ett mycket viktigt bidrag till ökad folkhälsa, som vi hört flera tidigare talare säga. När fler cyklar kommer dock antalet omkomna och skadade cyklister att öka om vi inte vidtar riktade och effektiva trafiksäkerhetsåtgärder. Med den utgångspunkten blir arbetet för nollvisionen, att ingen ska dö eller skadas allvarligt i trafiken, en central utmaning i arbetet för ökad och säker cykling.

Cyklister utgör den största gruppen allvarligt skadade i vägtrafiken om man bortser från fallolyckor bland dem som går. Omkring 80 procent av de cyklister som skadas allvarligt och 30 procent av dem som omkommer gör det vid en singelolycka. Det är mycket allvarligt, och det måste bli säkrare för cyklister i trafiken.

Fru talman! Cykling ger ökad folkhälsa. Om fler människor skulle välja gång eller cykel skulle de positiva hälsoeffekterna öka, och det är otroligt viktigt. På 70-talet gick eller cyklade över 90 procent av barnen till skolan. I mitten av 90-talet var det 77 procent. I dag, i en tid då barn och unga blir alltmer stillasittande, är det nere i 57 procent. Enligt Pep-rapporten 2023 uppger bara två av tio ungdomar att de den senaste veckan följt rekommendationen att vara aktiv i minst 60 minuter varje dag.

Detta är allvarligt. Det är mycket viktigt att sänka tröskeln för vardagsrörelse. All rörelse räknas och är positiv för människors hälsa. Att det finns säkra och trygga cykelvägar, i synnerhet för barn, är en prioriterad fråga. Här har landets kommuner och staten ett stort och viktigt ansvar. Det är glädjande att regeringen i budgeten satsar på att förbättra och höja trafiksäkerheten för barn och unga genom bland annat byggande av nya gång- och cykelvägar.

Anf. 138 PATRIK JÖNSSON (SD):

Fru talman! Jag vill inledningsvis säga att vi står bakom samtliga av våra reservationer, men för att vinna tid yrkar jag enbart bifall till reservation 11, vilken bland annat rör en likriktning av regelverket för cykelpassager och cykelöverfarter.

Fru talman! Enligt en undersökning från Stöldskyddsföreningen som har publicerats i Sveriges Radio uppger hälften av alla tillfrågade att de slutat cykla efter en cykelstöld. Det är en häpnadsväckande siffra.

År 2023 anmäldes 57 765 cykelstölder i landet. Det är förvisso en minskning med 8 procent sedan 2022, men motsvarar att alla invånare i en stad stor som Hässleholm skulle få sin cykel stulen, gammal som ung. Även om brottet ses som ett av de lindrigare brotten menar jag att det är av största vikt att stävja dessa stölder.

Jag har själv fått två cyklar stulna, och faktum är att jag slutade cykla efter den andra stölden. Utöver att det ger olustkänslor vid tiden för brottet sätter det sina spår betydligt längre än så. För egen del känner jag trots att många år har gått att jag känner en stor olust inför att ställa min cykel vid till exempel stationen eller andra ställen där man kan anta att risken för stöld är hög.

Polisens resurser är knappa, men ska vi få folk att känna sig trygga med att ta cykeln till bussen eller tåget bör mer resurser läggas på bevakade cykelparkeringar, gärna i form av garage där till exempel bank-id eller dylikt krävs för att kunna låsa upp.

Enligt Svensk Försäkring betalas det varje år ut ungefär en kvarts miljard i ersättningar för stulna cyklar i Sverige. Det är en ansevärd summa. Cyklarna blir allt finare men också allt dyrare, och i synnerhet elcyklar. Som ytterligare åtgärd menar vi att tullens möjligheter och resurser måste stärkas för att minska utförseln ur landet av stulna cyklar, och för den delen annat stöldgods.

Fru talman! Det ska vara säkert att cykla, men det ska också vara säkert att ha en cykel. Man ska kunna parkera sin cykel utan att få den stulen.

Fru talman! Vi har tidigare varit inne på olycksstatistiken. År 2023 omkom 26 cyklister och av dessa tre på elsparkcykel. Varje år skadas ungefär 2 000 cyklister allvarligt. Det är skador som ofta ger livslånga men.

De senaste två decennierna har antalet allvarligt skadade i trafiken minskat markant, och det är glädjande. Det gäller dock inte för en grupp: cyklisterna. Det är inte elsparkcyklisterna som sticker ut. De utgör mindre än en tiondel av de allvarligt skadade, även om man kan tro annat. Sannolikt är det för att olyckorna med elsparkcykel uppmärksammas mer i medier.

Det är inte heller så att lejonparten av olyckorna sker mellan motorfordon och cykel. Tvärtom sker här en fallande trend. Det är glädjande. Nej, åtta av tio cykelolyckor med allvarligt skadade är faktiskt singelolyckor.

Cykelhjälpen ger ett gott skydd. Men vi måste göra kommunerna mer medvetna om behovet av att se över cykelbanornas skick och standard. Det är förvisso inte ett statligt ansvar i sig, men att få ned antalet döda och allvarligt skadade är ett statligt ansvar. Här måste mer göras för att samverka med kommunerna.

Att det är lätt att göra rätt i trafiken är också något som gör trafiken säkrare. Regelverket för cykelpassage och cykelöverfart är ett bra exempel på hur man kan krångla till det. De flesta cyklister och bilister är ofta helt ovetande om skillnaden mellan dessa.

Därför har vi från Sverigedemokraternas sida yrkat på vår reservation som innebär att lagen ändras så att samma regler gäller för båda. Vi menar att det är bäst att alla cykelöverfarter görs om och blir cykelpassager. Bilisten är skyddad, men cyklisten är oskyddad. Här måste vi för att minska de allvarliga olyckorna införa krav på att cyklisterna ska stanna och lämna bilister och andra fordon företräde.

Ytterligare en regelförenkling kan vara reglerad färgsättning av cykelbanor. Att färgsätta en cykelbana kan vara ett bra sätt att vid en korsning påkalla uppmärksamhet. Denna färg bör dock vara enhetlig oavsett vilken kommun du befinner dig i. Man ska, som bilist, lätt känna igen sig när man närmar sig en cykelbana. Men jag påminner igen: Den stora andelen allvar-

ligt skadade cyklister, åtta av tio, är från singelolyckor. Allting går inte att lösa med regelförenklingar.

Fru talman! Det ska böjas i tid, det som krokigt ska bli. Att tidigt lära barn att cykla är positivt ur många aspekter. Det främjar mobilitet, det främjar motoriken och det främjar hälsan. Men huvudansvaret är givetvis föräldrarnas, även om samhället kan ta ett större ansvar för att säkerställa att barn lär sig cykla trafiksäkert.

Att barn lär sig trafikvett i tidig ålder är viktigt för att undvika skador eller i värsta fall död. Att lära sig trafikregler och faror i trafiken är en kunskap man bär med sig hela livet. Att samhället träder in och hjälper till här menar vi vore en billig trafiksäkerhetsfrämjande insats.

Att återinföra de gamla trafiklekskolorna, där barn på ett lättsamt och lekfullt sätt fick lära sig trafikregler och vägskyltar vore ett bra initiativ för att hjälpa barn att bli säkra i trafiken. De flesta här inne ser ut att ha uppnått den ålder att de minns dem.

Fru talman! Elsparkcyklarna har fått ett rejält genombrott, och de är numera ett vanligt inslag i stadsbilden. Där jag bor, i ett helt vanligt villaområde, ser jag oftare barn på elsparkcykel än på en vanlig cykel.

Även bland cyklar har vi haft en enorm utveckling av elektrifierade fordon. I dag ser många cyklar inte alls ut som de gjorde för tio år sedan. De kan vara breda, de kan vara långa, de kan vara tunga och de kan vara höga med stort transportutrymme. Lagen har inte riktigt hängtt med. Ett möte med två lådcyklar kan göra det trångt på cykelbanan. En paketcykel kan vara så tung att en 250 watts motor inte är tillräckligt stark för att utföra fordonets uppgift.

Från Sverigedemokraternas sida menar vi att man bör titta över lagen om effektbegränsning, i varje fall för cyklar över en viss vikt eller med viss funktion. Dagens regelverk har en begränsande effekt på marknaden. Man kan strypa hastigheten till de stipulerade 25 kilometer i timmen som gäller för elcyklar och i så fall tillåta en högre effekt för dessa. Det bör man se över.

Avslutningsvis, fru talman, riktade kammaren 2021 ett tillkännagivande till regeringen om att den bör återkomma med förslag som gör det möjligt att anlägga friliggande cykelvägar utan krav på direkt anslutning till vägar avsedda för motortrafik, och med detta en ändring av väglagen. Väglagen kräver i dag att det ska finnas ett funktionellt samband mellan cykelvägar och allmän väg. Dagens krav att en cykelväg måste ligga i direkt anslutning till en allmän väg tycker vi inte är rimliga.

Vi är nu inne i april 2024, men ingenting har hänt. Jag har ännu inte sett ett enda nytt lagförslag från vare sig föregående regering eller nuvarande regering. Det är inte rimligt att behöva föreslå ännu ett tillkännagivande i samma fråga, så som skedde om Bromma flygplats, utan nu får regeringen se till att skriva fram ett lagförslag i frågan.

Fru talman! Hur svårt kan det vara? Jag bara undrar.

I detta anförande instämde Rashid Farivar (SD).

Fru talman! I dag debatterar vi trafikutskottets betänkande *Cykelfrågor*.

10 april

Cykelfrågor

Fru talman! Det är två år sedan pandemin satte fokus på cyklingens fördelar. Allt fler valde att cykla i stället för att åka kollektivt. Huvudorsaken då var att man ville hålla fysiskt avstånd och att man inte ville beröra ytor. Samtidigt stärktes hälsan, och man minskade också trängseln i kollektivtrafiken. Det är två positiva effekter av att fler cyklar. Det vill vi ta fasta på.

Fördelarna med att människor cyklar, inte minst hälsoaspekten, gör att Liberalerna på olika sätt vill underlätta för cyklisterna. En mycket viktig förutsättning för att det ska vara smidigt att cykla är att det finns sammanhängande säkra stråk och att de underhålls kontinuerligt. Det finns alltför många ogenomtänkta trafikmiljöer som försvårar för cyklisterna. Här tänker jag främst på den komplexa infrastruktur som finns i våra städer och större orter.

Vi måste arbeta för att cykelbanenätet hänger ihop och, kanske ännu viktigare, för att underhållet av cykelbanorna genomförs. Ett hål i vägen blir för en bilist ett litet gupp, men för en cyklist kan det sluta i en allvarlig olycka där man skadar sig riktigt ordentligt. Jag har själv flera vänner som har slutat cykla på grund av olyckor relaterade till infrastrukturen. Här behövs krafttag, inte minst efter den senaste vintern, som har skapat många pothål. Dock är detta främst kommunernas ansvar.

För att underlätta pendling med cykel vill vi se en sammanhållen planering av cykelvägarna på regionnivå, där kommunerna samverkar över gränserna. För cyklisten ska inte standarden på en cykelväg behöva förämräs vid en kommungräns. Det är inte rimligt. Vi vill se fler satsningar på sammanhängande regionala cykelstråk för att göra det lättare att cykla längre sträckor.

Jag vill också ta upp behovet av en enhetlig nationell skyltning för cykling. Cyklar man över kommun- och regiongränser behövs en tydlig skyltning som underlättar orienteringen. Staten behöver samverka med kommunerna så att skyltningen framför allt genomförs men också ser likadan ut överallt.

Väglagens texter om byggnation av cykelvägar har diskuterats här i kammaren sedan jag kom in i riksdagen 2018 och säkert också innan dess. Cykelvägar som inte har en direkt koppling till bilvägar betecknas inte som vägar enligt väglagens definition, vilket bland annat innebär att det kan vara svårt att med hjälp av väglagen använda mark för en cykelväg. Det finns inte samma möjligheter att ta mark i anspråk som för allmänna vägar.

För Liberalerna är det dock av stor betydelse att man tar hänsyn till äganderätten då man bedömer eventuella ändringar i väglagen för att underlätta byggnation av cykelvägar.

Liberalerna vill också öka möjligheten att ta med cykeln på pendeltåget. Genom att kombinera kollektivtrafik och cykel kan fler låta bilen stå och därmed göra en insats för miljön och minska trängseln på våra vägar. Här är elsparkcykeln som ett fordon för att transportera sig till och från kollektivtrafiken ur ett dörr-till-dörr-perspektiv mycket intressant. Den tar liten plats på tåget och tar dig sedan smidigt dit du ska när du har stigit av tåget.

Fru talman! Liberalerna är positiva till elsparkcyklar, som har hittat en tydlig nisch inom mobiliteten. Elsparkcyklarna har nu funnits i några år, och både de positiva och, tyvärr, negativa effekterna av deras intåg har visat sig. Vi börjar komma till rätta med parkeringsproblemen, samtidigt som arbetet med att sätta in åtgärder för de ökande personskadorna kvarstår. Det är skador som kan leda till att människor får men för livet.

Framkomligheten för alla gångtrafikanter, inte minst för äldre och personer med funktionsnedsättningar, är avgörande för oss. Det behövs förtydliganden av regelverket för elsparkcyklar så att vi minimerar de negativa effekterna och kan se elsparkcykeln som ett bra bidrag till mobiliteten.

Fru talman! Cyklisterna är oskyddade i trafikmiljön. Separata cykelvägar finns på många ställen, men samtidigt delar cyklisten ofta vägbanan med bilister. Trafiksäkerheten behöver förbättras på många ställen, inte minst när cyklisterna blir omkörda.

Sverige har en lång tradition som främsta land när det gäller trafiksäkerhet. Vi bör därför gå före även när det gäller cykling. Liberalerna ser positivt på att adressera cyklisternas upplevda osäkerhet på vägarna genom ett hastighetsberoende avstånd på minst en och en halv meter vid omkörning. En sådan regel skulle signalera till bilförare att fler faktorer än bara avståndet påverkar trafiksäkerheten och att det krävs riskkompensation vid omkörningar. Samtidigt vill jag betona att det måste vara enkelt för bilförare att komma ihåg regeln för att den ska få effekt.

Trafiksäkerhet på väg för cyklisterna är inte minst viktigt för cyklisterna som deltar i cykellopp. Cykellopp är en viktig morot för att öka cyklandet men också för att stärka hälsan. Vi har tagit bort avgiften för att arrangera cykellopp under 2024 för att underlätta för årets cykellopp, och vi diskuterar nu hur vi ska göra framåt.

Slutligen, fru talman: Tekniken utvecklas snabbt, och vi ser en ständig utveckling av cykelkonceptet, inte minst i form av elcyklar och elsparkcyklar. Liberalerna ser positivt på utvecklingen, samtidigt som trafiksäkerheten måste värnas. Vi ser en ökande trend i antalet cykelolyckor de senaste åren. Olyckorna bland dem som sitter i bil går ned, men bland dem som cyklar är trenden ökande. Det är därför viktigt att forskningen på olika aspekter av cykling får ökat stöd så att vi kan förstå hur cykling kan underlättas och hur vi kan minimera antalet cykelolyckor framöver när nu intresset för cykling ökar.

Forskningens kunskapshöjande arbete är viktigt för att vi framåt ska vidta rätt åtgärder och göra det mer attraktivt att cykla.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på alla motioner.

Anf. 140 EMELIE NYMAN (C):

Fru talman! Cykeln är nyckelen till friheten! Så sjunger den folkkära musikern Danne Stråhed från Skåne, och jag kan inte annat än instämma.

För en grönare och hälsosammare framtid är cykeln verkligen nyckeln och bör därför uppvärderas och behandlas som ett nationellt trafikslag. På så vis kan Trafikverket i större utsträckning planera för nationella cykelvägar och cykelleder.

Jag yrkar för Centerpartiets del därför bifall till reservation 7 under punkt 3.

Jag vill börja med att lyfta fram vikten av att cykeln prioriteras som ett eget trafikslag i infrastrukturplaneringen i förhållande till andra. Det är viktigt att uppvärdera cykelns roll i transportplaneringen, och därför bör också cykeln behandlas som ett nationellt trafikslag. Jag vill särskilt understryka vikten av att Trafikverket i större utsträckning planerar för nationella cykelvägar och cykelleder. Alltför ofta sker dagens planering utifrån ett motorfordonsperspektiv, och vi efterfrågar ett starkare cykelperspektiv.

Det är därför viktigt att man under utbildningstider, till exempel, i både stadsplanering och liknande lägger stor vikt vid att nämna detta så att det kommer med i alla led. Jag anser att cyklister och gångtrafikanter ska ges en säkrare plats i trafikplaneringen. Detta kan exempelvis ske genom cykelfartsgator och säkrare korsningar eller genom att parkeringsplatser längs gator vid givna tillfällen omvandlas till cykelfält så att cyklar differentieras från bilar.

Det är lika viktigt att se över behovet av åtgärder, nödvändiga regel-förenklingar och lagändringar som gör det möjligt att cykla i hela landet. Det behövs en översyn.

Jag kan med glädje konstatera att intresset för cykeln som transport-medel har ökat. Det märker jag inte minst i Malmö och i Lund. Med bra cykelleder, bättre vinterunderhåll av cykelvägarna och bättre bytespunkter mellan cykel och kollektiva färdmedel skulle cyklandet kunna öka ytterligare. Det är någonting vi behöver ta i beaktande när vi planerar för framtiden.

Jag kan också konstatera att cykeln tar mindre plats än bilen, och den genererar inte heller några utsläpp. Ett ökat cyklande vore bra för såväl miljön som folkhälsan och för att minska trängseln i städerna. Därför vill jag att man ökar framkomligheten för cyklar genom att bygga fler lokala och regionala cykelbanor och så kallade cykelmotorvägar. Arbetet med att skapa ett sammanhängande cykelvägnät i de största städerna behöver snabbas på samtidigt som vi behöver cykelanpassa motorvägarna.

Fru talman! Det är vidare betydelsefullt att nya vägar som utgångspunkt byggs med en tydlig anpassning till cykling. För en hållbar stadsutveckling är det högst angeläget att kunna transportera sig med cykel. En mångfald av transportmedel mår både stad och landsbygd bra av. Det är viktigt att människor har flera möjligheter att förflytta sig, och här har Trafikverket, utöver kommunerna, en väldigt viktig uppgift.

Med moderna elcyklar har cykeln nu blivit ett tydligare alternativ också på längre sträckor, och därför behöver tillgången till cykelvägar öka även på landet. Kommunerna har i dag rådighet över anläggandet av gång- och cykelvägar på kommunal mark. Om man däremot vill bygga gång- och cykelvägar parallellt med en statlig väg eller järnväg regleras detta i väglagen, och därmed blir Trafikverket huvudman för projektet.

Jag anser att väglagen i dag är omodern och behöver ses över och att cykelvägar borde likställas med bilvägar. I dag får Trafikverket enligt väglagen inte anlägga friliggande cykelvägar där det inte finns ett samband med en statlig allmän väg. Jag menar att detta behöver ändras så att det blir möjligt att bygga friliggande cykelvägar utan samband med en anslutande bilväg. Väglagen innebär i praktiken att många viktiga infrastruktur-

Prot. 2023/24:95
10 april

Cykelfrågor

investeringar i gång- och cykelvägar försvåras. Fru talman! Jag anser att det finns skäl att se över lagstiftningen och andra regelverk. I samband med en sådan översyn är det viktigt att markägarperspektivet tydligt finns med så att cykelvägar inte blir ytterligare en åtgärd som legitimerar ökad expropriering.

Jag vill vidare betona att det behövs arbete på flera fronter för att underlätta framkomligheten för cyklister. Vi behöver inventera vilka arbetsvägar som löper parallellt med vägar och järnvägar som skulle kunna klassas och nyttjas som cykelvägar. Lämpligen bör regeringen ge ett sådant uppdrag till Trafikverket.

För att kunna nå målen om att förbättra för cyklingen i framtiden krävs det slutligen också att myndigheterna har resurser och att de gör rätt prioriteringar för att arbetet ska gå i rätt riktning.

Herr talman! Jag kan konstatera att regeringens styrning av myndigheterna till stor del sker via regleringsbrev. Därför anser jag att regleringsbrevet till Trafikverket ska innehålla tydliga instruktioner om att ge arbetet med cykeltrafik högre prioritet. Inriktningen bör vara att cykeltrafik, där det är lämpligt, ska prioriteras framför biltrafik på vägarna.

Herr talman! Jag yrkar återigen bifall till reservation 7.
(Applåder)

Anf. 141 LINUS LAKSO (MP):

Herr talman! Cykeln är ett fantastiskt transportmedel på många sätt. Att cykla är samhällsekonomiskt fördelaktigt. Det gynnar samhället, miljön och den som cyklar. Därom tycks vi vara överens i riksdagen.

Trots detta har cyklingen minskat i decennier, om man bortser från större städer och tätorter. En bidragande orsak till denna trend är att vägnätet i allt mindre utsträckning lämpar sig för cykling. Bredare fordon, högre hastigheter och minimal vägren gör att det kan både vara och upplevas som direkt farligt att cykla på landsbygden i dag. Vägutrymmet räcker helt enkelt inte till. Här har även de säkerhetshöjande åtgärderna för bilen i form av sidoräcken och två-plus-ett-vägar, som naturligtvis är bra i ett avseende, ställt till det för de oskyddade trafikanterna. Det lilla utrymme som finns kvar äts upp helt och hållet. Detta hämmar cyklingen på ett olyckligt sätt. Jag anser att det för gående och cyklister ska finnas samma möjlighet att färdas som för motorfordon.

Cyklandet i hela Sverige bör öka, både för hälsans och för miljöns skull. För att detta ska kunna ske måste förutsättningarna för cykling avsevärt förbättras. Cyklande är en central pusselbit i arbetet med att få till ett hållbart transportsystem. Trygg, säker och gen cykelinfrastruktur måste finnas.

I våra svenska kommuner sker däremot i dag lite av en pånyttfödelse på cykelområdet. Cykelbanor byggs, cykelgarage färdigställs på centrala platser och företag ordnar lämpliga utrymmen för dusch och ombyte. Förmånscyklar blir vanligare, och cyklingen ökar kraftigt på många håll runt om i landet. Det är väldigt positivt.

På vissa ställen räcker dock infrastrukturen inte till. Det finns ofta tydliga mål i kommunerna om andelen cykling eller hållbara transporter, men på nationell nivå i Sverige behandlas cykeln rätt illa. Trafikverket, som har huvudansvaret för Sveriges transporter, fokuserar på annat. Det möjliga

vägnätet för cykling krymper drastiskt, och tillskotten är försumbara. Transportstyrelsen, som sätter regelverken på myndighetsnivå, vill inte ändra reglerna till cykelns fördel. Det blir hela tiden halvmesyrer som ställer till det för kommunerna när de vill ge cyklingen en mer central roll.

Varför då? Ja, det finns inget nationellt mål när det handlar om cykling. Det finns generella målsättningar om ökad cykling men inget mål. Vi vet att när det saknas mål förlorar vi drivkraften hos våra institutioner och myndigheter. Vi behöver konkreta nationella mål för hur cykeltrafiken ska öka. Då kan vi kanske få lite fart på Myndighetssverige och dess prioriteringar. Vi har dock inget mål i dag. Däremot har Statens väg- och transportforskningsinstitut, VTI, på uppdrag av regeringen tagit fram ett förslag på ett mål om dubblerad cykling till 2035. Detta tycker jag att riksdagen ska fastställa.

Ett mål behöver såklart också följas upp med tillräckliga resurser. Länder som Holland, Irland och Österrike som verkligen satsar på ökad cykling har avsatt ungefär 10 procent av sin infrastrukturbudget för cykling, medan Sverige ligger på blygsamma 1 procent – något som inte heller ser ut att öka.

Dessutom har den här regeringen beslutat om aktiva försämringar som att ta bort stadsmiljöavtalen, ett stöd till kommuner för att kunna förbättra för bland annat cykling och annat hållbart resande. Man stoppar även förslaget om ett färdmedelsneutralt reseavdrag, något som sju partier i denna riksdag stod bakom och som hade likställt cykling och kollektivtrafik med bilister i reseavdragshänseende.

Det finns några ljuspunkter på området. Trafikverket har föreslagit att tillåta högersväng mot rött för cyklister och att man ska få cykla mot enkelriktat där det är lämpligt. Sveriges infrastrukturminister skrev också nyligen, den 3 april, på den europeiska cykeldeklarationen, och där finns det mycket positivt för cyklingen. Jag hoppas verkligen att det följs upp av handling.

I det betänkande vi debatterar i dag behandlas också många viktiga förslag. Det har nämnts att väglagen behöver förändras så att stat och kommun får bygga en fristående cykelväg precis som för bilvägar. Utskottet föreslår dessutom ett tillkännagivande till regeringen om detta, så jag hoppas att regeringen återkommer inom kort. Ett annat viktigt förslag är hän-synsregeln för att göra det säkrare att cykla och få fler att cykla, nämligen en tydligare regel om ett avstånd på en och en halv meter vid omkörning. Vi skulle också behöva göra det säkrare för våra barn och unga att cykla och gå till skolan. Här skulle vi vilja se att man införde skolzoner med en hastighetsgräns på max 30 kilometer i timmen och även ökade möjligheter för kommunerna att se till att detta efterlevs.

Det finns många andra bra förslag som vi naturligtvis anser behöver genomföras. För tids vinning, herr talman, yrkar jag dock bifall endast till reservation 3.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 11 april.)

§ 14 Vägtrafik- och fordonsfrågor

Trafikuskottets betänkande 2023/24:TU13
Vägtrafik- och fordonsfrågor
föredrogs.

Anf. 142 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Nu ska vi debattera *Vägtrafik- och fordonsfrågor*. I betänkandet behandlas nästan 120 olika motionsyrkanden, och det finns 35 reservationer.

Sverige kommer att klara av att möta såväl den nya tekniken som digitaliseringen och självkörande bilar. Vi kommer också att klara av att nå klimatmålen. Regeringen har tagit fram en ny klimatpolitisk handlingsplan som är mer realistisk och anpassad efter Sveriges förutsättningar och som kommer att göra att vi når klimatmålen till 2045.

Om Sverige ska behålla tillväxt, jobb och företag kan vi inte ha en miljöpolitik som är hårdare än andra EU-länders och som straffar våra företag och hotar landsbygden. Sverige ska självklart ta ansvar för vår del av problemet, men andra länder måste också ta ansvar för sina delar för att det ska lyckas. Att ha drivmedelspriser som slår ut företag, jobb och hela landsbygden är inte acceptabelt. Därför har vi sänkt reduktionsplikten till en mer rimlig nivå.

Vi jobbar nu med att få fram en kraftig utbyggnad av ny elkraft. Här är ny kärnkraft en viktig byggsten. Det är nödvändigt att Sverige producerar mer el för att klara av elbehovet och omställningen. Det räcker inte att bara sätta upp nya laddstolpar. Det måste också finnas el och kapacitet i laddstolparna. Detta jobbar regeringen aktivt med. Den förra regeringens nedstängning av kärnkraft har satt Sverige i en svår situation som vi nu försöker åtgärda.

Arbetet med att ta vara på och utveckla biodrivmedel måste också fortsätta som ett komplement i omställningen, inte minst för att vi behöver öka svensk djurproduktion och matproduktion. Självförsörjningsgraden är låg, endast cirka 50 procent på vissa nödvändiga livsmedel. Ökad djurproduktion ökar också möjligheterna för ökad biodrivmedelsproduktion.

Om Sverige ska kunna öka mat- och djurproduktionen behövs också andra åtgärder, till exempel att minska vargstammen så att vi får en mer dräglig tillvaro på landsbygden.

Herr talman! För att vi ska klara av elektrifieringen och omställningen krävs en rad olika åtgärder. Regeringen har därför tillsatt en särskild utredare, för att öka arbetet med elektrifieringen. Dessa åtgärder kommer snart att redovisas i utredningen som ska vara färdig den 31 december 2024.

Försök med självkörande bilar pågår både i Sverige och i andra länder. Det är Transportstyrelsen som ger tillstånd till de olika försöken. Det är viktigt att digitaliseringen hänger med och att våra vägar och vägmarkeringar verkligen fungerar. Här krävs det mer och bättre underhåll. Det är viktigt att Sverige hänger med. Vi ser gärna mer försök och försöksområden. Sverige är ett fordonsland. Självklart ska vi vara med i den nya tekniken.

Frågorna utreds på Regeringskansliet, och vi hoppas på både snabba och bra resultat. Redan den 1 juli 2024 kommer dessa fordon att kunna användas på vissa linjer och inom vissa områden. Det är viktigt att vi politiker driver på våra myndigheter för att de inte ska tappa fart.

Herr talman! Bilbesiktningens avreglering den 1 juli 2010 har lett till positiva resultat: fler stationer och fler tider att välja på. Det underlättar för kunderna, inte minst nu på våren då många husvagnar och motorcyklar ska besiktigas. Däremot får vi hålla ett extra öga på att fler flexibla och mobila besiktningstationer ska kunna utvecklas, framför allt i glesbygden.

Att återreglera marknaden, som Socialdemokraterna har föreslagit, är absolut inte lösningen på dessa problem. Vem vill tillbaka till de långa köerna och bristen på besiktningstider, som Sverige hade före avregleringen? Eller är det Socialdemokraternas dröm att försöka försvåra ytterligare för landets fordonsägare? Vi säger tydligt nej till omreglering av besiktningsmarknaden.

Herr talman! Även i år har det snöat och varit kallt i Sverige, och snöröjningen har satts på hårda prov i vinter. Sverige är ett land i Norden där vi har vintrar. Även om vissa av Miljöpartiets företrädare länge har hävdat att snön ska upphöra att falla har de konstant haft fel i dessa profetior. Det har kommit snö, och det kommer att fortsätta komma snö här i Sverige.

Herr talman! När det gäller snöröjningen och underhållet av våra vägar är kritiken faktiskt berättigad. Sveriges vägar ska fungera både sommartid och vintertid, och Trafikverket har ansvar för att sköta detta. Men det har man uppenbarligen inte klarat av. Utöver detta har fordonsägaren självklart också ansvar för att ha däck och utrustning i ordning så att man klarar att färdas på vinterväglag.

Herr talman! Trafikverkets snöröjningspolicy har med all tydlighet visat sig inte fungera. Kaoset på E22 är ett bevis. Snöfallet i Götaland i början på april är ett annat. Det handlar om brist på kapacitet, brist på kompetens och kunskap, övertro på digitala kameror och ett upphandlingssystem som begränsar utbudet och viljan att snöröja. Den lokala kunskapen och förankringen har tagits bort, och samordningen fungerar inte. Det går inte att sköta snöröjningen i landet från ett skrivbord i Stockholm.

Herr talman! Dålig skötsel av vägar är ett hot mot tillväxten, mot företagen och mot jobben och riskerar att leda till svåra trafikolyckor. Saltningen måste också ses över, så att den verkligen förebygger is och halka och inte i stället skapar is- och snövägar. Dagens snöröjningsstrategi måste ses över och anpassas till verkligheten. Sverige är ett land med snö och is. Snöröjningens kapacitet måste självklart anpassas därefter. Annars riskerar vi trafikolyckor och människoliv runt om i vårt land.

Herr talman! Att snöröja för sent leder till kvarvarande snö och is på vägen, och att köra med schaktbladet höjt från vägbanan har väldigt liten effekt. När det gäller snöröjningen har nu ministern och regeringen gett Trafikverket ett uppdrag att se över detta. Jag kan lova att jag kommer att bevaka detta mycket noga. Så här kan vi inte längre ha det på vintrarna i Sverige. Vi kommer att ha vinter och snö i Sverige under överskådlig tid framöver. Då gäller det att anpassa sig efter det och se till att vi har kapacitet, resurser och kunskap för att klara av att röja landets vägar.

Herr talman! Den förra regeringens iver att försöka bygga ett olönsamt höghastighetståg gick ut över underhåll och skötsel av landets vägar och järnvägar. Därmed har den förra regeringen även försämrat landets infra-

struktur. Vi jobbar nu med att försöka åtgärda den stora underhållsskuld gällande landets vägar som S-regeringen lämnade efter sig. Sveriges fordonsägare ska inte behöva åka slalom mellan pothål och gropar på landets stora vägnät. Nu måste landets vägar skötas, och skadorna måste åtgärdas.

Herr talman! När det gäller kommunala miljözoner är risken stor att det hindrar nödvändiga transporter och rörelsefriheten. Kommunerna måste göra en ännu bättre totalanalys av vad avstängning av gator och områden innebär innan man stänger av gator och områden i sin kommun. Man måste inte minst titta på det ur en näringspolitisk hänsyn. Man kan inte bara stänga ned områden, utan större analyser måste tas fram innan det sker. Vi kommer att hålla ett vakande öga på hur kommunerna verkligen klarar av dessa avvägningar.

Herr talman! Arbetet med att kunna köra längre och tyngre fordon måste prioriteras upp av ansvariga myndigheter. Finland har klarat detta både snabbare och enklare, medan Sverige segar i arbetet. Här driver vi på och vill se en snabbare utveckling och anpassning till längre och tyngre fordon, inte minst för att stärka konkurrenskraften och för att minska utsläppen genom att ha längre och tyngre lastbilar.

Herr talman! Att bilar stjäls eller körs ut på andras marker och överges är inte acceptabelt. Övergivna fordon måste bli lättare för markägare att flytta. I dag får markägaren ta smällen när man inte får reda på vem som äger eller har haft fordonet. I dag kan fordon bli stående i månader, skrota ned och utgöra en fara för människor och natur. Det här arbetet måste tydliggöra ansvarsfrågan än mer, och samhället måste snabbt kunna flytta dessa övergivna fordon till en mer lämplig plats för vidare utredning och eventuell skrotning.

I dag ligger ansvaret på kommunen, polisen eller Trafikverket beroende på var fordonet står. Men oavsett vem som har ansvaret går hanteringen alldeles för långsamt. Målbilden är att ett övergivet fordon bör kunna flyttas snarast eller senast inom en vecka. Ett fordon som övergivits och står mer akut fel måste självklart flyttas omgående. Här måste ansvariga myndigheter agera betydligt snabbare.

Herr talman! Vi värnar också om de historiska fordonen. Den förra regeringen och dess myndigheter försökte klassificera dessa fordon som avfall. Glädjande nog fick man backa från detta, och importen av veteranbilar kan fortsätta. De som jobbar med historiska fordon gör ett jättejobb och hjälper till att bevara dem. Detta ska uppmuntras och premieras, inte motarbetas. Vi och regeringen jobbar aktivt med att underlätta för ägarna till landets historiska fordon. Vi måste ta ansvar för och vårda vårt rullande kulturarv.

Herr talman! Regelverket för att skylta utmed våra vägar bör ses över då många bilister självklart vill bli upplysta om vad det finns för aktiviteter och sevärdheter i området. Skyltning kan ske både digitalt och fysiskt. Trafikverkets och länsstyrelsernas begränsningar av skyltningen utmed våra vägar kan därför behöva ses över.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

I detta anförande instämde Rashid Farivar (SD).

Anf. 143 CARINA ÖDEBRINK (S) replik:

Herr talman! Jag ska börja med att ge Sten Bergheden en stor eloge. Jag tittade tillbaka lite grann på vad vi diskuterade och debatterade på det här området förra året. I dag pratar Sten Bergheden om klimat och miljö och om omställningen, som är helt nödvändig. Sedan håller jag ju inte med Sten Bergheden om det han säger. Jag tycker att Sten Bergheden ska förklara.

Regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna tog fram en klimat-handlingsplan som Sverigedemokraterna ställde sig bakom. Sedan gick det inte så väldigt lång tid förrän Sverigedemokraterna tyckte att Fit for 55 och de beslut som fattats på EU-nivå skulle rivas upp.

Klimatpolitiska rådet, som är regeringens expertorgan på det här området, sågar regeringens klimathandlingsplan – milt uttryckt. Sten Bergheden säger att klimatpolitiken måste föras till en mer realistisk nivå. Men hur avser man då att faktiskt uppfylla de mål som Sverige har åtagit sig?

Produktionen av biodrivmedel måste fortsätta, säger Sten Bergheden. Jag läste så sent som i dag att man ser att förbrukningen av HVO minskar på grund av regeringens subventioner av fossila bränslen. Även om jag är nöjd med att Sten Bergheden lyfter frågan tycker jag alltså att det finns en hel del för ledamoten att förklara.

Anf. 144 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Tack, Carina Ödebrink, för frågorna och för inlägget! Jag börjar med den del som gäller miljön. Vi politiker är ju valda för att ta hand om helheten i samhället. Klimatpolitiken är självklart en prioriterad fråga, men vi måste också se till att företagen och landsbygden fungerar och att företag och annat här i landet som har bra produktion, miljöinriktning och annat kan fortsätta att utvecklas.

Att ställa för hårda krav på vår egen produktion och sedan importera från andra länder är ingen bra klimatpolitik för jordklotet som helhet. Det handlar om att vi ska ta ansvar för vår del, som jag sa i mitt anförande, och att de andra länderna måste ta ansvar för sin del. Jag tycker att det är viktigt att vi fortsätter att trycka på, men vi kan inte gå så långt före att vi riskerar våra jobb och företag, för då straffar vi ut en produktion som är mer miljövänlig än på många andra ställen. Vi måste gå i takt med de övriga.

Vi måste också ta hänsyn till att väljarna i detta land vill ha en viss inriktning på politiken. Det är därför de har valt en annan regering än den förra. Det är viktigt att lyssna in demokratin här i landet och göra det som väljarna har satt oss att göra.

Anf. 145 CARINA ÖDEBRINK (S) replik:

Herr talman! Jag har flera frågor till Sten Bergheden, men jag börjar med det som sades sist om att man måste ansvar för helheten och se till att landet fungerar. Ja! Men det är ju ändå så beskaffat att vi har ett antal mål och åtaganden som land som vi ska uppfylla och som vi har varit med och tagit fram.

Det handlar inte om antingen eller; det handlar om både och. För oss socialdemokrater är det självklart att Sverige måste ha ledartröjan. Vi ska se till att utveckla och stärka jobben samtidigt som vi gör den gröna omställningen. Det är beklagligt att SD-regeringen inte tar på sig den ledartröjan.

Sten Bergheden nämnde situationen på besiktningmarknaden. Jag kommer att ta upp den i mitt inlägg senare. Det var en fråga som Sten Bergheden också lyfte fram i sitt inlägg förra året och sa att det var något de nog skulle bevaka och återkomma till. Men faktum är fortfarande att det finns ställen i landet där det är alltför långt till en besiktningstation. Det har gått ett år sedan vi hade den diskussionen senast. Jag tänker att det vore intressant att höra vad ledamoten har gjort och vad regeringen avser att göra för att förbättra detta.

Anf. 146 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Vi står fast vid att klara klimatmålen till 2045. Det är det mål vi jobbar mot och som övriga delar av Europa också jobbar mot. Att i detta läge stänga ned kärnkraft och ta bort produktion som var koldioxidutsläppsfri satte landet i en ännu svårare situation när vi äntligen skulle försöka komma till rätta med utsläppen. Jag tycker nog att ledamoten och ledamotens parti behöver fundera lite på varför man stängde miljövänlig elproduktion när den faktiskt behöver öka. Man satte landet i en svårare situation än vad som behövdes.

När det gäller bilprovningen är jag medveten om att det har skett nedläggningar i glesbygden. Jag vet också ett företag som har plockat fram – jag tror att det var nio stycken – mobila bilprovningstationer, som man nu kommer att placera ut och som kommer att kunna täcka en hel del av behovet.

Det är viktigt att vi håller ett öga på just glesbygdens bilprovning. Jag sa också i mitt anförande att vi kommer att göra så att folk har ett rimligt avstånd till sin bilprovningstation. I det läget kan man inte säga att hela bilprovningen behöver regleras igen och att man ska gå tillbaka till de långa köer som var. När jag skulle besiktiga min motorcykel på våren gick det inte att få någon tid förrän framåt augusti. Det är inte rimligt.

Det här fungerar annars bra, och jag tror att kunderna är väldigt nöjda. Men det finns alltså vissa bekymmer på glesbygden, som vi självklart måste fortsätta att bevaka.

Anf. 147 LINUS LAKSO (MP) replik:

Herr talman! Sten Bergheden hävdade att den förra regeringen lade ned kärnkraften. Jag ska nu läsa innantill vad Vattenfalls dåvarande styrelseordförande Lars G Nordström sa till Svenska Dagbladet för en tid sedan.

”Det var ingen påtryckning från den politiska sidan. Det var ett rent kommersiellt beslut. Vi satsade på att investera i de fem reaktorer som hade längst teknisk livslängd och där det krävdes minst investeringar för att gradera upp dem”, sa Vattenfalls dåvarande styrelseordförande till SvD. ”Vi hade sju reaktorer igång. En i Ringhals som gick riktigt dåligt och gick på dispens, den hade bland annat rostskador i bottenplåten. Och den hängde ihop med en annan reaktor i Ringhals produktionsmässigt”, sa Lars G Nordström vidare. SvD skriver också: ”Ägarna till Oskarshamns kärnkraftverk var i samma situation. De hade redan i januari 2014 aviserat att de förberedde att stänga reaktor 1, Sveriges äldsta reaktor, som togs i drift 1972.”

Min fråga till Sten Bergheden blir då: Står Vattenfalls tidigare styrelseordförande och ljuger rakt ut i svenska medier? Hur ska man annars tolka påståendet?

Även en del andra påståenden var minst sagt tveksamma. Ledamoten hävdade att regeringen har en plan för att minska utsläppen. Min talartid börjar ta slut, så jag får återkomma till detta.

Anf. 148 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Jag fick en fråga om kärnkraften. Det finns nog en del motstridiga uttalanden om varför man lade ned den. Jag vet att jag satt här i kammaren när vi lade fram att vi inte ville gå med på nedstängningen. Den omröstningen förlorade den dåvarande oppositionen mot S-regeringen plus Centerpartiet. Jag är fullt medveten om att det var en tydlig signal från oss i oppositionen om att vi var beredda att behålla den kärnkraft som fanns, men S-regeringen och Centern stängde ned den sista kärnkraften.

Vi kan diskutera historieber beskrivningen, men detta beslut var inte bra för Sverige. Man fick gå in och elda olja i Karlshamnsverket och köpa elkraft från kol från Tyskland. Sverige hade självklart kunnat köra på med kärnkraften ett tag till.

Jag är helt övertygad om att detta var en felprioritering från den tidigare S-regeringen som har satt oss i en svårare situation än vad vi hade varit i om vi hade sluppit denna nedstängning.

Anf. 149 LINUS LAKSO (MP) replik:

Herr talman! Allt tenderar att bli en energidebatt i riksdagen just nu. Lyssnarna får själva avgöra om de köper Sten Berghedens förklaring eller förklaringen från den tidigare styrelseordföranden i Vattenfall, som var ägare till kärnkraftverken.

Sten Bergheden hävdade att regeringen har en plan för att nå klimatmålen. Klimatpolitiska rådet säger i ett utlåtande att rådets slutsats är att regeringens plan varken är en plan för att nå Sveriges mål eller en plan för att uppfylla EU-åtagandena. Ansvar för att nå målen skjuts över på nästa mandatperiod, säger rådets ordförande Åsa Persson.

I rubriken på regeringens klimathandlingsplan står det att Sverige ska nå hela vägen till nettonoll. Vilka åtgärder finns det för att Sverige ska nå dit? Professor Björn Sandén säger att det när man tittade på detta tyvärr visade sig att sådana åtgärder inte finns i planen. Han säger vidare att man därför menar att regeringens handlingsplan är missvisande och brister i saklighet. Detta är Klimatpolitiska rådets syn på regeringens klimathandlingsplan.

Sten Bergheden tog upp elektrifieringen som ett viktigt medel. Även här misslyckas regeringen kapitalt. Utbyggnadstakten när det gäller elproduktionen förväntas minska med regeringens politik. Andelen elbilar som säljs minskar, och utsläppen ökar.

Jag förstår inte riktigt varifrån dessa uttalanden kommer eller vad de är förankrade i.

Anf. 150 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Linus Lakso för frågan.

Klimatmålet för 2045 ligger fast; det har vi varit tydliga med. Det betyder att vi nu satsar för fullt för att få fram mer elproduktion. Vi har till och med tagit fler beslut om havsbaserad vindkraft än vad den tidigare regeringen gjorde.

Prot. 2023/24:95
10 april

Vägtrafik- och
fordonsfrågor

Som jag sa i mitt anförande är det viktigt att vi har någonting i laddstolparna. Vi måste se till att lösa den biten.

Vi har också, precis som jag sa i ett tidigare replikskifte, ett ansvar för att ta hand om hela Sverige och de företag och människor som finns runt om i landet. Vi ska inte bara ensidigt se till vad Klimatpolitiska rådet säger utan också väga in andra delar. Det är vi skyldiga att ta hänsyn till när vi är valda av folket för att regera landet.

När det gäller elektrifieringen är vårt mål att få fram mer el. Ledamoten tog upp bilarna. Premien för elbilar togs ju bort, och självklart var det många som köpte en elbil innan det skedde. Detta gjorde att det blev ett glapp efteråt. Det var en del av det hela.

Vi har även haft elbrist. Elpriserna har stigit efter att kärnkraftverk och annat har lagts ned.

Vi har också haft en hög inflation och höga räntor, vilket självklart har bidragit till att människor inte har vågat investera fullt ut i ofta lite dyrare elbilar.

Det är många olika förklaringar som ligger till grund för att försäljningen inte har gått så bra. Det finns även många andra delar där försäljningen inte har gått bra under dessa år.

Anf. 151 ANDERS KARLSSON (C) replik:

Herr talman! Ledamoten Sten Bergheden tog upp frågor om kärnkraft, som jag hörde att herr talmannen inte vill att vi ska diskutera. Jag håller dock med om ledamoten Linus Laksos beskrivning av läget där. Det var marknaden som valde att lägga ned kärnkraften; jag vill ändå ha det sagt.

Det är viktigt att spelreglerna när det gäller biogasen är långsiktiga och tydliga. Det är de inte i dag. Detta innebär att det i dag inte blir gas eller fordonsgas av biogasen, utan vi får i stället mer el. Det är i och för sig inte fel, men vi skulle behöva att den blev till gas.

Det behövs alltså bättre spelregler, och därför är det viktigt med långsiktighet. Det gäller också etanolen i reduktionspliktsförändringen, som ändrar spelreglerna snabbt.

Jag rör mig mot det ämne vi ska diskutera. Jag vill säga något om vinterväghållningen. Det finns två motioner – en från Centerpartiet och en från Sverigedemokraterna – som tydligt tar upp dessa frågor. I utskottet väljer man dock att inte vidta några åtgärder. Jag hör att ledamoten Sten Bergheden ser problematiken med vinterväghållningen. Det finns dock som sagt tydliga motioner, och jag undrar varför man inte är positiv till dessa två motioner i stället för att säga nej till dem. Sten Bergheden låter lite mer som en oppositionspolitiker när han står här.

Anf. 152 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Jag börjar med biogasen. Jag håller med om att vi behöver ha långsiktiga och bra spelregler för biodrivmedel och gas för att det ska fungera. Jag tror dock också att vi behöver få upp volymerna. Vi tappar en hel del på grund av att vi har en djurproduktion i det här landet som borde vara högre. Då skulle vi få helt andra volymer att jobba med.

Jag brinner själv för att landsbygden, lantbruket och annat ska fungera, och jag tycker att det är viktigt att ha med den här delen med biodrivmedel som ett komplement i den omställning vi står inför.

Anledningen till att jag har sagt det jag har sagt när det gäller vinterväghållning är helt enkelt att jag tycker så. Har man ett ansvar att sköta någonting i samhället – det kan vara en myndighet, ett verk eller något annat – ska man sköta det. Jag tycker att Trafikverket har brustit på flera punkter, vilket också har framkommit i utredningar och annat. Det har inte minst orsakat en oerhörd skada för de drabbade, men det har också orsakat stora risker för att det skulle hända riktigt allvarliga olyckor.

Herr talman! Det blir lite märkligt när Centern angriper detta. Att vi inte går fram med Centerns förslag i motioner och annat beror på att vi redan har tagit tag i problemet. Ministern har redan gett Trafikverket i uppdrag att se över detta, och därmed är arbetet redan igång. Vi behöver alltså inget ytterligare ställningstagande från riksdagen för att kunna gå vidare i detta.

Ledamoten borde kanske tänka på att Centern var stödparti till den regering som införde den strategi som Trafikverket nu jobbar utifrån när det gäller snöröjning, så lite självvranssakan vore på sin plats.

Anf. 153 ANDERS KARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag kan absolut ta min del av ansvaret. Vi har båda en väg framåt och vill att det ska bli bättre. Men just nu sitter Moderaterna i regering, och därför vilar ansvaret lite tyngre på dem.

Jag delar inte synen på biogas fullt ut. Det är i dag få jordbruksanläggningar som har biogas på gården. Här finns absolut möjlighet att öka volymen med det befintliga djurantalet. Då skulle vi också få betydligt bättre miljönytta, mindre utsläpp och bättre kretsloppstänk över huvud taget. Det är heller ingen nackdel att vi med ökad självhushållning får fler djur.

Anf. 154 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Det går väl att på marginalen plocka fram en hel del biodrivmedel till, men allt måste skötas på ett rationellt sätt så att man får ekonomi i det. Jag ser det som ett stort bekymmer att lantbruket och landsbygden inte har vågat satsa på detta. Inte ens under den av Centerpartiet stödda socialdemokratiska regeringen gjorde man några krafttag för att komma vidare.

Vi jobbar nu för att försöka få igång både matproduktion och djurproduktion i landet, något som jag tror kan bidra till att vi får upp lönsamheten och får fram mer biodrivmedel baserat på djurproduktion och annat som går att använda till biodrivmedel. Vi är medvetna om att detta arbete måste göras, och nu gör vi det.

Anf. 155 CARINA ÖDEBRINK (S):

Herr talman! I betänkandet *Vägtrafik- och fordonsfrågor* behandlas motionsbetänkanden från allmänna motionstiden. Dessa berör områden som vägskyltning, underhåll av vinterväg, självkörande fordon, besiktningssfrågor med mera. Vi socialdemokrater har tre reservationer. Jag står bakom dessa men yrkar på reservation 10 under punkt 5 om besiktningssmarknaden för fordon och reservation 16 under punkt 8 om bilpooler.

Samhällsviktig service måste finnas tillgänglig i hela landet. Avregleringen av besiktningssbranschen ledde till högre priser och oförändrad eller sämre tillgänglighet, särskilt i glesbefolkade regioner. Det är därför angeläget att staten tar en tydligare kontroll över besiktningssmarknaden där

marknaden har misslyckats för att vi ska få ökad och likvärdig service i hela landet.

Herr talman! Vintern 2024 har det inträffat ett flertal allvarliga händelser, där människor och fordon fastnat i långa köer på grund av bristande underhåll och myndigheters oförmåga att samordna sig och undsätta de drabbade. I en interpellationsdebatt i slutet av januari kallade civilförsvarsministern snökaoset på E22:an för ett kapitalt misslyckande. För bara en dryg vecka sedan – det kan man knappt tro – inträffade ytterligare allvarliga händelser runt Jönköping och Falköping. Frågan många ställer sig är hur vår beredskap ska fungera i tider av allvarlig kris när det fungerar som det gjort under vintern i år.

I slutet av mars presenterade Länsstyrelsen Skåne sin rapport om just snökaoset på E22:an. Allvarlig kritik riktas främst mot Trafikverket, som inte i tid insåg situationens allvar och inte förmådde att ta kommandot och leda och samordna arbetet – eller för att fånga upp ett citat i sammanhanget: ”Alla aktörer tänkte att Trafikverket hade lead, utom Trafikverket själva.”

För att vara tydlig har individen självklart ett ansvar när det gäller att ge sig ut på vägarna när det samtidigt varnas för svårt väder, men det fråntar inte samhället ansvaret för att säkerställa en god beredskap och en fungerande samverkan mellan berörda aktörer. Framkomlighet måste säkerställas för samhällsviktiga transporter och för det gods som färdas på vägarna och behöver komma fram. Regeringen har ett ansvar för att beredskapen fungerar bättre inför kommande vintrar och oväntade händelser.

Av allt som detta betänkande behandlar finns det trots allt något som står ut alldeles särskilt och som är en ödesfråga för vårt land och vår värld. Det handlar om klimatet och miljön. Inrikes transporter svarar för nästan en tredjedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser, och här står vägtrafiken för största andelen, hela 90 procent. Klimatlagen har som långsiktigt mål att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser 2045. Växthusgaserna från inrikes transporter ska minska med 70 procent till 2030 jämfört med 2010.

Socialdemokraternas mål är att Sverige ska vara det första fossilfria välfärdslandet i världen och leda den gröna omställningen. Därför behöver takten med att minska transportsektorns utsläpp öka. Här är ökad elproduktion och ökad produktion av biodrivmedel viktiga delar.

Att satsa på bildelningstjänster, leasing av elbilar till hushåll med lägre inkomster, utveckling av kollektivtrafik och flytt av gods- och persontransport från väg till järnväg är andra viktiga delar. En genomsnittlig svensk personbil står i dag stilla cirka 95 procent av tiden, och en delad bil kan enligt beräkningar ersätta 15 bilar. Regeringens politik med slopad klimatbonus och prioritering av fossila bränslen gör att försäljningen av elbilar har rasat. En satsning på att subventionera leasing av elbilar för låg- och medelinkomsthushåll är ett sätt att möjliggöra omställning för fler.

Det är mycket allvarligt att SD-regeringen inte tar klimatfrågorna på allvar. För två veckor sedan rullade den sista dieseldrivna Volvon ut från fabriken i Torslanda. Från 2030 ska företaget bara sälja elbilar. Men vad gör regeringen? Man presenterar en klimathandlingsplan med en klimapolitik som går emot de beslut, mål och ambitioner som Sverige ställt sig bakom i EU och FN.

Regeringens eget expertorgan, Klimatpolitiska rådet, lämnade sin årliga rapport för två veckor sedan, och det är bråttom att ställa om. År 2023 var det varmaste år som hittills uppmätts, och mars blev den varmaste marsmånad som hittills har uppmätts på jorden, enligt EU:s klimattjänst Copernicus. Det är den tionde månaden i rad som slår värmerekord.

Klimatpolitiska rådet taksågar regeringens politik, som ökar utsläppen. Åtagandet att minska utsläppen till 2030 kommer inte att nås med den hittills förda politiken. I stället för att agera skickas klimatmål in i nya utredningar, men, säger Klimatpolitiska rådet, kommande utredningar fråntar inte regeringen ansvaret att presentera en plan för att nå de klimatmål riksdagen har fastställt.

Riskerna med regeringens klimathandlingsplan är enligt rådet att Sverige blir mer beroende av omvärlden genom ökat beroende av fossila bränslen. Nödvändiga investeringar i klimatomställningen fördröjs eller uteblir. Behovet av fossilfri elproduktion på kort sikt skymms av ett stort fokus på nya kärnreaktorer. Ursäkta, herr talman, att jag lyfter fram det! Samtidigt är regeringens politik tunn när det gäller effektivare energi- och resursanvändning och hur vi ska kunna öka produktionen av biodrivmedel.

Sist men inte minst handlar regeringens största ansvar inte bara om att gå före med en realistisk politik som tar sikte på målen utan också om att skapa acceptans och engagemang. I dag går många företag i Sverige före medan regeringen backar in i framtiden. Detta är både farligt och allvarligt. Det skapar osäkerhet och försvagar Sveriges möjligheter att vara en förebild med möjligheter att påverka andra länder. Det handlar om att leda, inte om att ledas, herr talman.

Det är allvarligt att SD-regeringen för svenska folket bakom ljuset med sin politik. Att både vara klimatförnekare och stoppa huvudet i sanden – det duger inte!

(Applåder)

Anf. 156 RASHID FARIVAR (SD) replik:

Herr talman! Jag har några frågor. Jag börjar med underhåll av vinterväglag.

Ledamoten Carina Ödebrink var ganska kritisk mot regeringen och Trafikverket gällande underhåll av vinterväglag och vad som nyligen hände på E22, där över tusen bilar hade fastnat. I förra veckan hade vi ett nytt kaos på E4, riksväg 26 och E20.

Jag instämmer med ledamoten i att Trafikverket har stora problem. Men vad har Socialdemokraterna för lösningar? Jag läste vårt betänkande. Det finns inget om er politik där. Vad ska vi göra för att Trafikverket ska fungera bättre?

Det är absolut lätt att stå i talarstolen och kritisera, men det är bra med lite självkritik också. Socialdemokraterna hade makten i åtta år. Det problem vi ser i dag var återkommande varje år vid flera tillfällen under Socialdemokraternas styre. Vad hände med den självkritiken? Vad bär Socialdemokraterna för ansvar här?

Anf. 157 CARINA ÖDEBRINK (S) replik:

Herr talman! Vår uppgift nu, som opposition, är att kritisera och påpeka de brister som vi ser i den av regeringen förda politiken. Det är Rashid Farivar och hans kompisar som har ansvar för att förklara hur det kan kom-

ma sig att när det som hände på E22 hände och vi begärde att få in ansvarig minister till utskottet fick vi inget stöd för det. Vi var angelägna att lyssna in vad regeringen drog för slutsatser av detta, för det var ju i januari och det kunde komma mer vinter, vilket det gjorde. Samma sak upprepades igen. Jag lägger alltså tillbaka den frågan hos ledamoten.

Vi antog en nationell plan 2022 med historiskt hög andel resurser för trafik och infrastruktur. Det kan finnas skäl att i delar rannsaka sig själv, men lägg inte över det ansvaret som den nuvarande SD-regeringen har på oss, för det är något som Rashid Farivar måste förklara.

Anf. 158 RASHID FARIVAR (SD) replik:

Herr talman! Det finns ett enkelt svar: Vi har en politik kring det. Vi vill dela Trafikverket i ett banverk och ett vägverk. Problemet är Trafikverkets styrning.

Vår politik är väldigt tydlig, och den finns på papper, svart på vitt. Jag frågar återigen var man kan läsa om Socialdemokraternas politik för att lösa den problematik som vi har på våra vägar och som har skapats av Socialdemokraternas regeringar.

Ledamoten Carina Ödebrink nämnde också att Volvo Cars har slutat med tillverkningen av dieslbilar och att de har för avsikt att sluta med tillverkning av bilar med förbränningsmotorer 2030. Är det verkligen det regeringen ska bygga sina planer på – att ett företag har en specifik cykelplan för sina produkter, för sin produktportfolio? Ska regeringen verkligen bygga sina framtida planer på Volvos cykelplan? Hur realistiskt är detta? Och vad händer om Volvo till exempel om några månader eller år byter fot och gör samma sak som Mercedes, BMW och många andra biltillverkare har gjort? Man skjuter upp det från 2030 till 2035. Kanske är det inte realistiskt då, och så skjuter man upp det från 2035 till 2040.

Hur realistiskt är det att regeringen bygger sina framtida planer på ett företags, ett kinesiskt företags, cykelplan?

Anf. 159 CARINA ÖDEBRINK (S) replik:

Herr talman! Jag vill ge två svar eller reflektioner på det ledamoten säger.

Sverigedemokraterna vill dela Trafikverket. Nu är ju Sverigedemokraternas förutsättningen för att vi har en regering som består av M, KD och L, och jag uppfattar inte riktigt att det finns en samsyn i det här regeringsunderlaget i den frågan, även om Sverigedemokraterna är tydliga med det. Men det får väl Rashid Farivar och Sverigedemokraterna reda i, tänker jag.

Nej – eller ja, kanske – regeringen ska väl inte bygga sin politik på ett enskilt företag, men jag förväntar mig ändå att regeringen bygger sin politik på de mål, beslut och ambitioner som Sverige som land har ställt sig bakom här i vårt land, i EU och i FN. Det förväntar jag mig att regeringen gör.

Men där är det väldigt oklart när vi har ett expertorgan som sågar regeringens politik och när det är väldigt oklart vad Sverigedemokraterna egentligen vill. Man ställde sig bakom klimathandlingsplanen i december. Sedan hann det bara gå någon månad innan Sverigedemokraterna var ute och sa: Nej, vi vill riva upp Fit for 55; vi tycker inte att det är bra.

Var finns trovärdigheten? Det skapar en stor osäkerhet, och det gör att Sverige tappat förmågan att leda och vara den som faktiskt går före i den

väldigt viktiga klimatomställningen. Det handlar om att leda, inte om att ledas.

Prot. 2023/24:95
10 april

Anf. 160 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Sverige är ett väldigt stort och avlångt land. Många transporter går via järnvägen, men enormt mycket transporter går via våra vägar.

I Sverige har vi 10 000 åkeriföretag, och de omsätter över 200 miljarder svenska kronor, vilket motsvarar 3,5 procent av Sveriges bnp. Branschen sysselsätter över 225 000 personer, däribland 125 000 lastbilschaufförer. Det är en enormt viktig del för att hela Sverige ska kunna fungera, både för våra företag och privatpersoner, oavsett var vi bor och verkar, i norra eller södra Sverige.

Herr talman! När man talar med företrädare för åkerinäringen lyfter de fram några speciella frågor. Den kanske viktigaste frågan just nu, eller i alla fall under den senaste vintern, är vägarnas vinterunderhåll. Vi har nog alla hört om och sett bilder från E22:an i Skåne eller nu senast, för bara någon vecka sedan, E4:an förbi Jönköping. Vi vet att många fastnade i snödrivor och att tusentals fick sitta kvar i timmar i sina fordon. Tack och lov skedde ingen allvarlig olycka.

Många åkare upplever att vägarna runt om i landet har fått ett försämrat vinterunderhåll. Här måste det till en annan prioritering inför nästa vintersäsong. Jag vet att regeringen har ärendet under beredning, och när Trafikverket träffade oss i utskottet sa de att oavsett om man är lastbilschaufför, busschaufför eller vanlig vägtrafikanter måste man kunna lita på att vägarna sköts på bästa sätt, vare sig det är sommar eller vinter.

En annan viktig fråga, herr talman, som åkerinäringen lyfter upp är att man ska kunna lita på laddinfrastrukturen, som ska finnas väl utbyggd runt om i Sverige. Många åkerier satsar stort på fossilfria transporter. Om de ska våga satsa på att köpa eldrivna lastbilar måste det naturligtvis finnas el att tillgå.

Jag kan förstå deras oro. Vi har haft en regering som lade alla ägg i samma korg och som stängde reaktor efter reaktor. Den nya regeringen har en annan politik där kärnkraften och vattenkraften ses som planerbar baskraft som kan kompletteras med vind- och solkraft.

Herr talman! Flera åtgärder har vidtagits under senare år för att stärka klimatarbetet, men mer måste till för att säkerställa elproduktionen i Sverige – detta är viktigt – och för att få en full effekt av den pågående elektrifieringen av fordonsflottan. Detta är en prioriterad fråga för regeringen, och därför skjuter regeringen nu till 100 miljoner kronor till nya klimatinvesteringar i vårbudgeten. Det är pengar som bland annat ska användas till nya laddstolpar runt om i landet.

Herr talman! Tyvärr klarade inte den förra regeringen av att minska den stora underhållsskuld som har byggts upp för landets vägar. Enligt Transportföretagens årliga analys är underhållsskulden för det svenska vägnätet över 19 miljarder kronor, och det står att 11 procent av de statliga vägarna är i mycket dåligt skick. Därför är det en mycket viktig fråga för oss kristdemokrater i regeringsställning att mer pengar tillförs så att vägunderhållet stärks.

Vägtrafik- och
fordonsfrågor

Herr talman! Nu har Sverige äntligen sänkt reduktionsplikten. Det har varit och är en viktig fråga för oss i Tidösamarbetet. Vi anser att med den höga reduktionsplikt som vi hade straffades företag och människor som lever och verkar på landsbygden.

Herr talman! Vi värnar våra historiska fordon. Jag var på en bilmässa i Jönköping under påsken. Där fanns många människor och ett enormt intresse. Att sitta i en T-Ford som är precis 100 år är faktiskt en upplevelse. Jag vet att regeringen agerar gentemot EU för att vi ska kunna behålla vårt viktiga kulturarv även fortsättningsvis.

Anf. 161 CARINA ÖDEBRINK (S) replik:

Herr talman! Jag vill ställa samma fråga som jag har ställt till övriga som har varit uppe i talarstolen. EU:s klimatplan presenterades samtidigt som Sverige höll i EU:s ordförandeklubba. Under det svenska ordförandeskapet i EU fördes ett av världens mest ambitiösa klimatpaket i hamn, sa Ulf Kristersson efteråt.

SD ställde sig bakom det slutliga förslag som förhandlades fram. De ställde sig också bakom den klimatpolitiska handlingsplan som regeringen presenterade i slutet av 2023, men planen hade knappt hunnit presenteras innan Sverigedemokraterna gick ut och sa att de ville riva upp Fit for 55, som är EU:s plan för den gröna omställningen.

Det blev milt uttryckt ett rejält rabalder. Magnus Oscarssons partiledare och tillika ansvarig minister gick i taket, och miljöministern reagerade starkt på Sverigedemokraternas agerande. Jag skulle vilja höra lite om vad Magnus Oscarsson tycker om Sverigedemokraternas utspel och ambitioner eller snarare brist på ambitioner när det gäller klimatfrågorna.

Anf. 162 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Carina Ödebrink, för frågan!

För Kristdemokraterna och regeringen är det otroligt viktigt att vi har energi att tillgå framöver. Vi pratar i denna debatt om hur vi ska kunna få en bättre laddinfrastruktur och hur våra bilar, lastbilar och fordon ska få bättre möjligheter i fråga om tillgång till el.

I de diskussioner som har förts inom regeringssamarbetet tycker jag att regeringen och Tidöpartierna har en tydlig linje för hur de tänker i klimatarbetet och i arbetet för att få en mer elektrifierad fordonsflotta. Detta är jätteviktiga frågor för oss, och jag tror inte att någon kan ha missat att regeringen jobbar för detta.

Anf. 163 CARINA ÖDEBRINK (S) replik:

Herr talman! Tack, Magnus Oscarsson, för svaret!

Vi är helt överens om att vi behöver mer energi och mer el av alla de slag för att klara den gröna omställningen, men jag kan inte riktigt se den där tydliga linjen, om jag ska vara ärlig. Man behöver nog inte vara speciellt insatt i frågorna för att se att det finns en uppenbar spricka i regeringsunderlaget mellan Sverigedemokraterna och de tre regeringspartierna. Där är åsikterna vitt skilda.

Magnus Oscarsson blir svaret skyldig. Vad är det som gäller? Sverigedemokraterna är ju ändå förutsättningen för att vi har en borgerlig regering. Sverigedemokraterna tycker något helt annat än vad regeringsföreträdare

har gett uttryck för, och jag tycker att det är allvarligt och skapar stor osäkerhet.

Sedan skulle jag vilja kommentera något. Magnus Oscarsson nämnde reduktionsplikten och sa att den äntligen har sänkts. Jag har stor respekt för att bränslepriser har betydelse för människors vardagsekonomi, men regeringens förslag innebär att det fossila beroendet ökar. Vi riskerar vår ledartröja, vi riskerar att andra länder springer om oss och vi riskerar också jobb i Sverige på grund av att regeringen inte tycker att det är viktigt att vara med i omställningen.

Frågan är: Hur klarar regeringen klimatmålen?

Anf. 164 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Carina Ödebrink, för frågorna! Jag ska försöka svara på dem.

Ledamoten säger att jag blir svaret skyldig, men jag tycker att jag var tydlig i mitt anförande. Våra partier är tydliga med hur vi tänker oss våra miljömål. Det är 2045 som gäller; detta är väldigt tydligt från regeringens sida. Vi vet att det här är viktigt för att vi ska klara vårt klimatmål. Det är också viktigt att vi, som jag sa förut, har en fordonsflotta som kan skifta om så att det blir mer el och fler laddstolpar. Det är nämligen det vi tror är viktigt för framtiden, och det är ju det vi pratar om här i dag – hur vi arbetar för bilar och andra fordon. Det tänker jag alltså är viktigt.

Sedan vet jag att ledamoten tidigare talade om att backa in i framtiden. Det tycker jag att vi *inte* gör; jag tycker att vi verkligen ser framåt mot framtiden. Med de förslag vi har kommer vi verkligen att kunna se skillnad och nå de mål vi har satt för 2045.

Den sista frågan som ledamoten Carina Ödebrink nämnde var reduktionsplikten. Det är ändå lite spännande att ledamoten tar upp den, för om jag inte minns fel – nu kan ledamoten visserligen inte svara på det – var det så att även Socialdemokraterna ville sänka reduktionsplikten. Det har jag alldeles för mig. Det kanske inte var så, men jag har i alla fall för mig det. Då tänker jag så här: Nu skyller ledamoten mycket på oss för att vi inte når målen och så vidare, men hur tänkte då Socialdemokraterna själva? Man hade ju tänkt sänka reduktionsplikten, men nu lägger man det i vårt knä och säger att vi inte sköter oss.

Jag menar att det var riktigt att göra detta eftersom vi jobbar för vår landsbygd och för människors väl och ve. Det här var en väldigt viktig fråga för många människor.

Anf. 165 LINUS LAKSO (MP) replik:

Herr talman! Jag får beklaga att detta återigen kan bli en energidebatt, men ledamoten tog upp frågan igen, och jag måste därför fråga Magnus Oscarsson något. Jag behöver inte läsa upp alla citat, men Vattenfalls tidigare styrelseordförande hävdade alltså att det var ett kommersiellt beslut. Ringhals 2 hade rostskador. Frågan blir därför: Stämmer inte det som han hävdar?

Vad gäller elförsörjningen var Sverige beroende av import av el från tysk och polsk kolkraft när Kristdemokraterna senast satt i regeringsställning och styrde. Efter sju år av rödgrön politik hade dock Sverige 2022 det största elöverskottet i hela EU. Det är alltså knappast elbrist som gör att regeringens elektrifieringspolitik misslyckas.

Visst ska människor kunna transportera sig billigt i hela landet, och då gäller det att man har en smart politik för det. Min andra fråga blir därför hur det kommer sig att Norge, som ofta anses ha en mycket bättre landsbygdspolitik, har en elbilsförsäljning som ligger på 80–90 procent medan elbilsförsäljningen i Sverige är mycket mindre – och att andelen dessutom faller på grund av regeringens politik. Hur kan man misslyckas så kapitalt med elektrifieringen när man menar att det är huvudnumret för att nå klimatmålen?

Det var mina frågor.

Anf. 166 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten Linus Lakso för frågorna.

Jag tänker också att det här inte är en debatt om energi på det sättet utan att det är en debatt där vi ska prata om olika saker inom fordon och så vidare, men vi kan absolut fortsätta den resan om ledamoten tycker det.

Ledamoten tar Norge som exempel, och jag tycker att det var väldigt bra att ledamoten tog upp just Norge. Norge har ju och har haft en helt annan situation. Ledamoten säger att regeringen inte har lyckats på de här åren, men vi har ju bara suttit i två år. Vi vill naturligtvis sitta mycket längre för att verkligen visa att den politik som regeringen nu jobbar med kommer att göra skillnad.

Norge har väldigt mycket elbilar, och laddinfrastrukturen är väldigt viktig för dem i Norge. Jag nämnde i mitt anförande att man nu lägger in mer pengar för att laddinfrastrukturen ska kunna ses ännu mer i hela landet. Jag tänker att man väl kan ta Norge som exempel när det gäller hur de har lyckats. Vi kan titta på hur våra grannar Norge har gjort, och på det sättet tror jag att vi kommer att lyckas väldigt väl i detta. Vi har som sagt 2045 som vårt mål, och jag är övertygad om att vi kommer att lyckas.

Anf. 167 LINUS LAKSO (MP) replik:

Herr talman! Man blir inte lika övertygad när man läser Klimatpolitiska rådets utlåtande: ”Planen visar inte hur vi når målen, varken på kort eller lång sikt.” Rådets slutsats är som sagt att regeringens plan inte är en plan för att nå vare sig Sveriges mål eller våra EU-åtaganden.

Därför tänker jag att frågan blir vilka nya åtgärder som inte minst Kristdemokraterna tänker föreslå för att faktiskt nå klimatmålen. Och vad tänker man göra för att få fart på elektrifieringen? Som jag nämnde är prognosen nu att takten i utbyggnaden av elproduktionen kommer att minska. Efter att utbyggnadstakten ökade under sju åtta år med rödgrön politik kommer den nu att minska med den här regeringens politik, som prognosen ser ut nu. Därför undrar man ju, för framåt kommer det ändå att vara en fråga om el när det gäller arbetet med att elektrifiera inte minst fordonssektorn.

Sist men inte minst undrar jag vad man vill göra för att förändra trenden som den ser ut just nu, det vill säga att andelen elfordon minskar kraftigt? Det är jättebra med laddinfrastruktur – att det är en jätteviktig del är vi helt överens om – men det blir lite tandlöst om det inte säljs elbilar och folk i stället går över till att köpa bensin och diesel. En bil har just nu en livslängd på i snitt 19 år, så det blir väldigt svårt att lyckas om man inte snabbt vänder den här trenden. Vilka förslag har alltså regeringspartierna och Kristdemokraterna för att ändra på det här?

Anf. 168 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag gläder mig åt att vi är överens om i alla fall någonting, och att ledamoten berömmar oss lite för det här med laddinfrastrukturen gläder mig.

Det är precis det jag försökte tala om i mitt anförande och även i min förra replik, nämligen att vi vill satsa på att det ska finnas mer el och mer reglerbar el. På det sättet blir det en styrka – man vet om att det finns och att man kan satsa på att köpa exempelvis lastbilar som går på el, eller bilar. Jag tänker alltså att det här är en viktig del för att klara de klimatmål vi har satt.

Ledamoten pratar om det råd som har sagt att regeringen inte klarar det mål som har satts. Jag tänker då på miljöministern som i direktsändning i *Aktuellt* ändå visade att vi kommer att lösa detta. Näringsministern, det vill säga mitt partis partiledare, säger likadant: Vi kommer att klara detta. Det är klart att det just nu kan se ut lite på ett sätt som gör att man undrar hur det ska fungera, men det kommer att lösa sig. Vi vet nämligen att det kommer att bli mycket bättre i och med de planer som finns och det vi aktivt jobbar med.

Det jag tycker är bekymmersamt är att ledamoten Linus Lakso exempelvis inte nämner någonting om hur våra vägar ser ut. Våra vägar är i otroligt dåligt skick. Enligt den analys jag läste förut är 11 procent i mycket dåligt skick. Det här är också viktigt, för oavsett om man har en elbil eller en annan bil måste man ha en bra väg att åka på. Om jag ska vara ärlig skötte sig den förra regeringen inte på den punkten, utan man lät det här skena iväg. Det tar vi tag i nu.

Anf. 169 RASHID FARIVAR (SD):

Herr talman! I dag debatterar vi trafikutskottets betänkande om vägtrafik- och fordonsfrågor. Det är glädjande att se så många partier i Sveriges riksdag engagerade i dessa viktiga frågor, som påverkar människors och företags vardag kraftigt.

I betänkandet behandlas 35 reservationer inom olika områden, och 14 av dem är Sverigedemokraternas. Vi i Sverigedemokraterna står bakom alla våra 14 reservationer, men för att spara tid väljer jag att yrka bifall endast till reservation 23.

Herr talman! Sverige är en industrination med världsledande teknologi och med bilar, lastbilar, industriella maskiner och digitala system i världsklass. Vi har vård och omsorg som överträffar många moderna länders i kvalitet. Men vad händer när det snöar? Jo, ”snön faller och vi med den”, som Ulf Lundell sjunger.

Herr talman! Trafikverket är den myndighet som har ansvaret för att säkerställa att transportsystemet i Sverige fungerar, inklusive drift och underhåll av statliga vägar, detta oavsett om det är sommar eller vinter. Men kritiken mot Trafikverkets agerande, eller snarare brist på sådant, har länge varit massiv. För Sverigedemokraterna är det tydligt att Trafikverket inte klarar sitt uppdrag och att det utgör ett hot mot både liv och egendom.

Det senaste snökaoset på E22, där över 1 000 bilar fastnade i kraftigt snöfall i Skåne under mer än ett dygn, är ett solklart tecken. Förra veckans snöfiasko på E20, riksväg 26 och E4 är resten av katastrofen. Att ingen kom till skada eller omkom med anledning av händelserna är ett mirakel. Sverigedemokraterna har länge haft rätt när vi lyft fram bristen på under-

håll av vintervägar i debatter med den tidigare socialdemokratiska infrastrukturministern, och detta är ett problem som tyvärr kvarstår än i dag. Behovet av förbättringar i underhållet av vägnätet är enormt, något som är avgörande för en modern industrination som Sverige.

Herr talman! Trafikverket tenderar att skylla bristerna på andra, främst på den tunga trafiken och vanliga bilister som försöker nå sina destinationer, och hänvisar i vissa fall till det extrema vädret och klimatförändringarna. Det är svårt att förstå varför det är så utmanande för en så enorm organisation att hantera vintern i ett land som Sverige, där snö är vanligt förekommande varje vinter.

Många inom åkeri- och bussbranschen är eniga om att Trafikverkets insatser kommer för sent och är otillräckliga. Det är avgörande att Trafikverket förbättrar sin reaktionsförmåga och lyssnar på dem som larmar, inklusive allmänheten, polisen och räddningstjänsten. Men tyvärr misslyckas Trafikverket varje gång det är dags att agera. Det måste vara möjligt att resa och bedriva verksamhet över hela landet, även under vinterförhållanden.

Det är ett faktum att förtroendet för Trafikverket, en myndighet med över 11 000 anställda, och främst dess generaldirektör är allvarligt skadat. I många avseenden har det gått för långt. Nyligen kom Miljöpartiet med förslaget att lägga ned Trafikverket och återgå till den tidigare ordningen med Vägverket och Banverket, ett förslag som Sverigedemokraterna har drivit länge i form av återkommande kommittémotioner. Vi tycker att detta är rätt väg att gå, och vi står fast vid vårt förslag.

Herr talman! Sverige har länge haft en tradition av öppenhet och transparens gentemot omvärlden, vilket har varit till vår fördel inom områden som handel, forskning och teknikutveckling. Men när denna gränslösa öppenhet kombineras med naivitet kan det få allvarliga konsekvenser. Ett tydligt exempel på detta är Transportstyrelsens hantering av vägtrafikregistret.

Enligt Ifs bilbrottsbarometer är Sverige ett öppet mål för internationell bilbrottslighet. Bilbrottsligheten är ett växande problem i landet, med årliga skadebelopp som ökar och brottslighet som blir alltmer komplex. Sverige har blivit en magnet för olika typer av kriminella, och mycket av bilstölderna är beställningsjobb inom organiserad brottslighet. Kostnaderna för bilstölder skenar och slår rekord år efter år. Det beräknas att den årliga kostnaden för samhället uppgår till över 1 miljard kronor, och internationella ligor spelar en betydande roll.

Tidigare, när digitala tjänster inte var lika tillgängliga, var kriminella tvungna att leta efter specifika fordon fysiskt. Nu kan de göra det i bekvämlighet i sina hem. Statistik från Eurostat för 2021 visar att Sverige ligger på andra plats när det gäller stölder av motorfordon och reservdelar per capita i förhållande till andra europeiska länder. Tyvärr låg Sverige på första plats 2020.

Herr talman! För att effektivt bekämpa den omfattande och internationella brottsligheten krävs snabba åtgärder. Svenskar måste sluta vara naiva. Transportstyrelsens befogenheter att sälja information till oseriösa aktörer måste begränsas. Hanteringen av informationen måste också förändras, så att den inte underlättar stölder. Kontrollen av utförsel av stöldgods ur landet måste stärkas, och polisen och Tullverket måste ges ett utökat uppdrag att prioritera bilbrottsligheten.

Herr talman! Sverige, Europa och den civiliserade västvärlden har begått ett samhälleligt och kulturellt självmord genom att tillåta massinvandring från dysfunktionella samhällen och kulturer i öppenhetens, mångkulturens och de mänskliga rättigheternas namn. Nu står vi inför ett teknologiskt självmord i klimatomställningens och planeträddningens namn.

Fit for 55 är EU:s klimatpaket i form av klimatlagstiftning som syftar till att nå en minskning av utsläppen av växthusgaser på 55 procent fram till 2030 jämfört med 1990 och nettonollutsläpp till 2050. Förordningen om ändring av förordning 2019/631 vad gäller skärpning av normerna för koldioxidutsläpp från nya personbilar och nya lätta nyttofordon, som godkändes av EU:s energiministrar förra året, införde i praktiken ett förbud mot försäljning av bensin- och dieseldrivna bilar och lätta lastbilar efter 2035. Detta beslut är rent kontraproduktivt när det gäller teknikutveckling och slår direkt mot konsumenter med låg köpkraft. Sverigedemokraterna i Europaparlamentet var det enda parti från Sverige som röstade emot förslaget och är det enda parti från Sverige som vill riva upp lagstiftningen.

Det senaste offret för denna förordning och för den genomgripande klimathysteri vi bevittnar i västvärlden var den framstående dieselmotor som återfinns i många Volvobilar runt om i Sverige och världen. En 45-årig epok gick i graven när den sista dieselbilen rullade av bandet på Torslanda-fabriken i slutet av mars i år. Men varför har dieselteknologin dömts ut trots sin betydligt bättre prestanda och verkningsgrad jämfört med motsvarande bensinvariant?

Även om dieseldrivna bilar har varit på tillbakagång sedan skandalen ”dieselgate” är dieselmotorer fortfarande en grundpelare för vår värld. Dieselmotorn har blivit föremål för betydande demonisering under de senaste åren. En del av kritiken är befogad, men det mesta har varit överdrivet. Ofta har det spritts av klimatsektens aktivister, ibland klädda som forskare.

Herr talman! Om vi skulle ta bort alla dieselmotorer från världen över en natt, vad skulle hända? Väldigt mycket! Och nästan inget av det skulle vara bra. Vid den senaste leveransen du fick hem hjälpte förmodligen en dieselmotor i en lastbil, ett tåg eller ett fartyg till att ta den till dig.

Gillar du färsk frukt och färska grönsaker på ditt köksbord? Jordbruksmaskiner drivs nästan uteslutande av dieselmotorer. Grävmaskiner, bulldozrar, asfaltläggare och annan tung anläggningsutrustning drivs av diesel på grund av deras vridmoment och kraftbehov.

Även militära fordon gynnas av dieselnns lägre brandrisk och explosivitet jämfört med andra bränslen. Många anläggningar, som sjukhus eller till och med riksdagen, använder dieselgeneratorer för backup och nödströmsförsörjning. I Sverige, som är ett avlångt land med kallt klimat, är i dag dieseldrivna fordon överlägsna sina motsvarigheter som drivs med bensin eller med el.

Vi måste helt enkelt bli medvetna om hur mycket vi har att tacka dieselmotorn för samhället och det välstånd vi har i dag, inte bara historiskt utan även i dag.

Herr talman! Jag är en förespråkare för teknikneutralitet inom politiken. Det bör inte vara upp till politiken att bestämma vilken teknik som ska vinna över en annan teknik. Det är faktiskt så att politiker inte är ingenjörer, och de kan inte och bör inte utföra ingenjörernas arbete. Det är dock en tillfällighet att jag är både ingenjör och politiker, men det är tyvärr

väldigt sällsynt inom politiken att man kommer från ett riktigt arbete och yrkesliv.

Anf. 170 HELENA GELLERMAN (L):

Herr talman! I dag debatterar vi trafikutskottets betänkande *Vägtrafik- och fordonsfrågor*.

Herr talman! Det finns en fråga som dominerar området väg och fordon i dag, nämligen omställningen av vår fordonsflotta och utökningen av antalet laddningspunkter. Vägtransporterna står för över 90 procent av utsläppen inom transportområdet, så det är där som Liberalernas fokus ligger.

På kort tid ska hela fordonsflottan bytas ut. Utbytet av flottan bör ske på ungefär 15 år. Utmaningen för samhället består av att få till en laddinfrastruktur som ligger före ökningen av antalet laddbara bilar. För fordonstillverkarna är utmaningen att få fram bilar som kan säljas till rimliga priser så att fler personer har råd med en laddbar bil. Båda utmaningarna är komplexa, och de kräver samarbete. Vi är dock på god väg.

Vi har ungefär 5 miljoner personbilar i Sverige. År 2023 var 564 000 av dem laddbara bilar, alltså över 11 procent. Det kommer att gå allt fortare i framtiden att öka andelen laddbara bilar. Det gäller verkligen att laddinfrastrukturen hänger med i försäljningsutvecklingen och inte blir en stoppkloss.

Konkurrensen mellan biltillverkarna kommer att pressa fordonspriserna steg för steg. Vi ser i tidningen hur de kinesiska tillverkarna gör inbrytningar på både den amerikanska och den europeiska marknaden med betydligt lägre priser på elbilar. Det gäller att biltillverkarna på den europeiska marknaden hänger med.

Det är komplext, då till exempel råvaror till batterier och halvledare är och troligen kommer att vara en bristvara under den här perioden. För att få fokus på klimatfrågan står det nu i klimathandlingsplanen att en lättförståelig inköpsinformation ska tas fram där kunden på ett lätt sätt kan jämföra olika bilar baserat på klimatutsläpp utifrån ett livscykelperspektiv samt vid drift. Då tar man också hänsyn till hur framför allt batteriet men också till exempel stålet till bilens kaross har producerats. Detta är en fråga som Liberalerna drivit i flera år här i riksdagen, och nu ska det äntligen bli verklighet.

Utgångspunkten har varit det system med stjärnor som används för att markera en bils trafiksäkerhet. Systemet har underlättat för bilkunder att välja en trafiksäker bil och har samtidigt bidragit till ett starkt ökat utbud av trafiksäkra bilar. Vår förhoppning är att motsvarande system för klimatpåverkan ska ge en liknande effekt, att bilkunden framöver väljer bilar utan utsläpp genom en tydlig klimatguide.

Andelen sålda laddbara fordon behöver stadigt öka, och nuvarande ekonomiska kris bryter den positiva trenden. Prognoser säger dock att en elbil kommer att kosta lika mycket som en fossildriven bil runt 2026. I Norge kan man tydligt se att vid samma pris kommer försäljningen att accelerera. Det gäller inte minst eftersom andrahandsvärdet för fossildrivna bilar samtidigt kommer att sjunka då en elbil blir billigare att köra, vilket ytterligare förbättrar ekonomin för inköp av en elbil. Det är en positiv spiral för klimatet. Men vi är inte där än, så det gäller att följa marknaden väldigt noga.

Vad gäller tunga fordon ökar elfordonen stadigt, men det går för långsamt. Därför kvarstår lastbilspremien eftersom andelen nya ellastbilar på marknaden är för låg. Vi har också infört en premie för lätta lastbilar, och försäljningen av lätta lastbilar för distribution till exempel i våra städer har glädjande nog ökat rejält de senaste åren.

Laddinfrastruktur för vägtransporter är dock den enskilt viktigaste och svåraste åtgärden för att transportområdet ska kunna ställa om och få bort sina klimatutsläpp. I dag finns en rad stöd och subventioner för installation av laddbox vid villan och laddinfrastruktur längs våra vägar, och inte minst finns Klimatklivet varigenom man kan få stöd med 50 procent till laddplatser vid flerbostadshus. Just flerbostadshus är i fokus för oss liberaler för att möjliggöra att alla ska kunna köpa en elbil, en ny eller en begagnad. Då krävs att det finns fler laddplatser vid flerbostadshus.

Även frågan om laddinfrastruktur är komplex då den förutsätter att tillräckligt mycket el kan levereras på kort tid för laddning där vi bor, arbetar och reser. Att bygga elkraftverk och elnät för distribution av el till laddstolpar tar lång tid och har långa ledtider. Med de 15 år som vi har på oss för omställningen av fordonsflottan blir det en flaskhals.

Här arbetar regeringen fokuserat för att komma i kapp efter förra regeringens felbeslut avseende nedläggningen av kärnkraft i södra Sverige. Det påverkar inte minst omställningen i mina hemtrakter i Västsverige, där man har svårt att få el för den nya produktionen av batterier.

Liberalerna tror på idén om att förorenaren ska betala. Då en personbils livslängd är 19 år i snitt behövs fossilfria bränslen för att minska utsläppen från dagens bensin- och dieseldrivna bilar. Produktionen av fossilfria drivmedel måste samtidigt gå i takt med inblandningen för att inte kraftigt öka bränslepriset och försvåra för människors arbetspendling.

Herr talman! Kriget i Ukraina har samtidigt aktualiserat frågan om beredskapslager så att behovet av transporter kan säkerställas vid ett större elavbrott. Parallellt ligger också frågan om vårt kulturhistoriska arv av äldre bilar och att säkerställa att det fortsatt finns bränslen för dessa fordon på marknaden. För det kulturhistoriska bilarvet är det också viktigt att de undantas från EU:s kommande lagstiftning om utskrotning av uttjänta bilar i Europa, i stället för att de uttjänta bilarna går på export utanför Europa för att kringgå lagstiftningen.

Stora delar av vårt vägnät byggdes för över 60 år sedan. Ett eftersatt underhåll gör att stora delar av vägnätet behöver rustas upp. Det gäller inte minst möjligheten att tillåta tyngre lastbilar på en större del av vårt vägnät. Utöver större distributionskapacitet handlar detta om att få ned klimatutsläppen.

Transporterna måste fungera hela vägen från start till destination. Vägarnas bärighet har stor betydelse för de mobila lastkranarna, en viktig funktion inte minst inom byggnation. Här behöver Trafikverket kunna erbjuda stöd till kommunerna med tillståndsprocesserna.

Herr talman! Det är av vikt att staten fortsätter att ge betydande stöd till ägare av enskilda vägar för att vägstandarden ska kunna upprätthållas. Om en allmän väg omvandlas till enskild väg får det inte innebära att statens kostnader läggs över på de nya ägarna av vägarna.

Ett annat område är snöröjning. Trafikverket bör utforma upphandlingar av entreprenörer så att det är möjligt att utföra snöröjning både åt staten och åt de enskilda vägsamfälligheterna. Vinterväghållningen behö-

ver generellt ses över. Samordning av myndigheter och beredskap vid oväder behöver stärkas, inte minst mot bakgrund av den påverkan vi har sett under vinterns snöoväder och även för någon vecka sedan.

Herr talman! Alla ska kunna röra sig på allmänna platser, oavsett funktionsvariation. Det är en fråga som ligger oss liberaler mycket varmt om hjärtat. Åtgärder behöver vidtas för att säkra framkomligheten för bland andra personer med synnedsättning vid transporter, inte minst vid olika hållplatser.

Herr talman! Nu kommer snart dagen när vi har självkörande fordon på våra vägar. Tekniken har introducerats och byggs successivt ut. Därför brådskar det att se över och anpassa all relevant lagstiftning så att självkörande bilar kan introduceras på våra vägar på ett trafiksäkert sätt.

Med utgångspunkt i 2015 års rapport om införandet av självkörande bilar i Sverige behövs en strategi och en handlingsplan för hur självkörande bilar ska introduceras i samhället.

Avslutningsvis vill jag trycka på att Liberalerna anser att satsningar på forskning, till exempel Fordonsstrategisk forskning och innovation, FFI, och samarbete mellan universitet och näringsliv är viktiga pusselbitar för att det svenska fordonsklustret fortsatt ska kunna ligga i framkant. Svensk fordonsindustri inkluderar de största företag vi har här i Sverige. De är, förutom att vara stora arbetsgivare, en stark drivkraft för innovation och utveckling, och de skapar tillväxt i Sverige. Deras nya teknik utnyttjas till exempel även i många andra företag, inom andra branscher.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på alla motioner.

Anf. 171 CARINA ÖDEBRINK (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Helena Gellerman för ett intressant inlägg. Hon har en betydligt längre bakgrund än jag i trafikutskottet, och hon har jobbat med trafikfrågor mycket längre än vad jag har gjort i riksdagen. Men jag har jobbat med trafik och infrastruktur på regional nivå i många år.

Det var som sagt intressant att lyssna på Helena Gellerman, och jag kan ärligt säga att jag kan skriva under på väldigt mycket, nästan det mesta, av vad hon sa. Vi behöver klara av klimatomställningen. Vi behöver satsa på mer elproduktion, ökad produktion av biodrivmedel med mera.

Det skaver dock lite hos mig när det som Helena Gellerman säger ska ses mot bakgrund av den klimathandlingsplan som regeringen tog fram i slutet på förra året och Klimatpolitiska rådets rapport, som säger att man inte kommer att nå målen med politiken som den ser ut nu.

Det är vägtransporterna som står för den största andelen av utsläppen. Omställningen kommer säkerligen att ske snabbt, som Helena Gellerman säger. Men oaktat det ser regeringens egna expertorgan det som svårt att nå målen. Jag vill gärna höra Helena Gellerman utveckla detta.

Anf. 172 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Herr talman! Vi liberaler anser att det är övergången till elektrifiering av hela fordonsflottan som är svaret. När vi har gjort den övergången blir vi av med alla utsläpp. Som jag sa i mitt anförande kommer vi dock under en övergångstid att behöva ha bränslen som kan användas av den befintliga fordonsflottan.

Vi är på väldigt god väg. I dag består 11 procent av fordonsflottan av laddbara bilar. Jag hörde ledamoten Carina Ödebrink nämna att försäljningen av laddbara bilar tokdyker. Jag skulle nog inte ha använt det begreppet, för försäljningen ökade från 2022 till 2023 med 20 procent. Om man jämför det första kvartalet 2023 med det första kvartalet 2024 ser man att vi har gått från 37 000 bilar till 35 000 bilar.

Detta ska ses mot bakgrund av den ekonomiska kris som vi har. Försäljningen har alltså gått ned med 2 000 bilar, ungefär 5 procent, och det ska alltså ses mot bakgrund av att folk inte vet om de kan bo kvar i sitt hus. Räntekostnaderna är enorma, hyrorna ökar och matpriserna ökar. Det är inte konstigt att man då ser över sin situation och kanske väntar med sitt beslut att köpa en bil. Om det säljs ungefär lika många bilar och andelen laddbara bilar är på ungefär samma nivå tycker jag därför att det är ganska okej.

Men nu vill vi framåt. Vi ser att man kommer att sänka räntan, och då vill vi se att elbilsförsäljningen ökar igen.

Anf. 173 CARINA ÖDEBRINK (S) replik:

Herr talman! Jag uppfattade att Helena Gellerman sa att omställningen handlar om att allt fler går över till elbilar. Men det är klart att det även framdeles kommer att behövas alternativa bränslen, för det handlar om att inte lägga alla ägg i samma korg.

Vi ser att produktionen av biodrivmedel har minskat, och det beror på regeringens satsning på att subventionera de fossila bränslena. Det är allvarligt, för det försämrar vår förmåga att nå målen.

EU har fattat beslut om en klimatplan, vilket gjordes under Sveriges ordförandeskap. Sverigedemokraterna har ställt sig bakom paketet, men de har nu gått ut och sagt att de vill riva upp Fit for 55. Vi tror inte på det, säger de.

Då blir frågan till Helena Gellerman och Liberalerna som ett av partierna i regeringsunderlaget: Vad tycker Helena Gellerman om Sverigedemokraternas utspel och ambitioner, eller snarare brist på ambitioner, när det gäller att minska transportsektorns utsläpp? Här är det stor skillnad i uppfattningar om hur man ska hantera frågorna.

När Sverigedemokraterna gick ut som de gjorde gick Helena Gellermans minister i taket och sa att Sverige tjänar på att vara ledande i klimatomställningen. Jag uppfattar att också Helena Gellerman tycker det. Men när man säger en sak här utan att visa på en väg framåt blir det ett allvarligt problem.

Anf. 174 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Herr talman! Som jag sa i mitt anförande tror vi att försäljningen av elbilar kommer att öka dramatiskt framöver. Vi ser en minskning av priset på elbilar.

Exemplet Norge har lyfts tidigare i debatten. I Norge har man haft en väldigt stor straffskatt på fossila bilar. De har kostat ungefär dubbelt så mycket som här i Sverige under lång tid – jag har varit i branschen sedan 1984. Den skatten har man tagit bort på elbilar, och därför kostar de nu lika mycket. Då har man sett att försäljningen av elbilar har ökat dramatiskt.

Det är den försäljningsökningen vi ser. Men den kommer inte att ske om vi inte avsätter jättemycket pengar på att bygga laddinfrastruktur.

Här har vi lagt in väldigt mycket pengar, ungefär 5 miljarder, för att man ska kunna bygga laddinfrastruktur längs våra vägar. Du ska också kunna köpa en laddbox att ha vid din villa. Vi har även velat förstärka vid flerbostadshusen, så nu får man bidrag motsvarande 50 procent av kostnaden om man bygger laddinfrastruktur vid flerbostadshus.

Det är detta vi tror väldigt mycket på. Det kommer att ha väldigt stor effekt på utsläppen.

Sedan håller jag med om att det behövs en förändring av mängden biodrivmedel. En orsak är att det nu finns en reduktionsplikt också i Europa, så det finns en oändlig marknad för biodrivmedel.

När det gäller Sverigedemokraternas beslut är de med på vår klimat-handlingsplan. Vi tittar på vilka beslut de är med på. Om de har andra diskussioner är en annan sak, men som det är nu står de bakom den klimat-handlingsplan vi har tagit fram. Det har även visats att den planen är den plan som ligger närmast att nå 2045-målen.

Anf. 175 LINDA W SNECKER (V):

Herr talman! Det fanns elbilar för över 100 år sedan. Nu hittar vi på samma teknik igen. För 120 år sedan kunde du hyra en elbil, du kunde betala per mil för att åka en elbil och taxichaufförer körde elbilar. Det fanns teknik för olika former av snabbladdning av bilbatterierna, och du kunde byta ut bilens batteri till ett fulladdat. Det var dock lite för svårt att bygga ut infrastrukturen på ett affärsmässigt hållbart sätt, och möjligheterna till storskalig laddning försvann därför att entreprenörer misslyckades med sin affär.

Visst känner vi igen den här situationen?

Herr talman! Tänk om utvecklingen hade sett lite annorlunda ut, om möjligheten till laddning hade byggts ut precis som bensinstationerna gjorde! Då skulle vi ha kunnat ha ett samhälle och en infrastruktur byggda för elen och inte för bensinen. I stället var det bensinbilen som fortsatte att utvecklas och som nu, 100 år senare, är vårt stora klimatproblem.

För att vi ska klara klimatomställningen måste mycket göras, men framför allt måste vi sänka de fossila utsläppen. Då behöver det bli fler laddstolpar över hela Sverige, onödiga hinder som marktillstånd och krångligheter tas bort, elkapaciteten byggas ut, elbilarna bli billigare och bildelning bli en självklarhet.

År 2030 ska transportsektorns klimatpåverkan i Sverige ha minskat med 70 procent jämfört med 2010. Allt fler länder inför liknande mål, och från 2035 tillåter EU enbart utsläppsfria bilar.

Det går dock inte särskilt bra för regeringen att sänka utsläppen. Klimatpolitiska rådet menar att 2030-målet är i akut fara. Det finns inte någon plan för att nå det. Även klimat- och miljöministerns egen handplockade utredare tycker att det går för långsamt att införa de sämre åtgärder som han föreslår och som sänker Sveriges ambitioner. Till och med att se till att Sverige blir lagom mycket sämre går alltså för långsamt för regeringen. Det går däremot väldigt snabbt att bli betydligt sämre. Jag är inte avundsjuk på regeringens situation.

Vårt sätt att resa och transportera oss måste förändras i grunden. Det är därför Vänsterpartiet återkommande lägger fram förslag om stora satsningar på omställningen av transportsektorn, främst på den redan elektriska järnvägen och kollektivtrafiken men även på elbilar.

Vänsterpartiet vill ha ett enhetligt, nationellt system för publika laddstationer. Riksdagen har också ställt sig bakom Vänsterpartiets förslag om en satsning på elektrifiering av transportsektorn med en fungerande laddinfrastruktur i hela Sverige, med tydliga mål till 2030 för utbyggnaden av laddinfrastruktur i anslutning till vägar, rastplatser, tankställen och pendlingsparkeringar. Vad har hänt med det förslaget, regeringen? Det kom från en enig riksdag förra mandatperioden.

Ett första steg skulle kunna vara att alla bensinstationer måste kunna erbjuda laddstolpar. Särskilt glesbygden behöver laddstolpar för att våga och orka ställa om till elbilar. Eftersom regeringen i början av mandatperioden lade all sin kraft på att just elen och elektrifieringen skulle lösa klimatomställningen inom transportsektorn är det anmärkningsvärt att de politiska förslagen helt saknas. Var är den stora satsningen på laddstolpar i hela Sverige?

Vänsterpartiet föreslår en nationell strategi för ett tillgängligt och heläckande system för laddning av elfordon samt att onödiga hinder tas bort, som marktillstånd, brandskyddsregler och svårigheter som rör installation. Vi vill också att bildelningen blir enkel och smidig så att våra bilar inte står oanvända 96 procent av tiden. Vi måste dela mer och använda det vi har på ett smidigare och smartare sätt.

Elbilar måste också bli billigare att köpa. Därför föreslår Vänsterpartiet ett ekonomiskt stöd för inköp av elbilar, precis som Frankrike har. Syftet är att kunna erbjuda befolkningen en elfolkbil. Elbilsförsäljningen har minskat alldeles för mycket sedan regeringen tog bort bonus malus.

Med det yrkar jag bifall till reservation 16.

Anf. 176 RASHID FARIVAR (SD) replik:

Herr talman! Det är mycket glädjande att efter ett och ett halvt år i Sveriges riksdag äntligen kunna debattera en fråga med ledamoten Linda W Snecker.

Innan jag ställer mina frågor vänder jag mig dock till våra socialdemokratiska kollegor. Att inte ställa de frågor till oss som ni ställde till övriga partier tycker jag är fegt och skamlöst. Jag höll ett anförande där ni kunde ha begärt replik, och jag kunde då ha svarat er.

Min fråga till Vänsterpartiet och ledamoten Linda W Snecker handlar om er reservation 1, där ni föreslår ett förbud mot försäljning av bilar med fossila bränslen från 2025. I dag består Sveriges bilflotta av 12 procent laddbara bilar. Av dessa 12 procent är 6 procent rena elbilar och 6 procent laddhybrider. Det betyder 300 000 laddbara hybrider och 300 000 elbilar. Av totalt 5 miljoner bilar i Sverige är det bara 12 procent som är laddbara.

Låt oss säga att regeringen kommer med ett förslag i morgon om att förbjuda bilar med förbränningsmotorer från 2025. Hur ska vi tanka de bilarna? Hur ska vi kunna sälja 4,4 miljoner bilar fram till 2025? Finns det risk för att vi knäcker samhället? Vad är Vänsterpartiets lösning på det?

Anf. 177 LINDA W SNECKER (V) replik:

Herr talman! Vi gillar ordning och reda i riksdagen. Jag har suttit betydligt längre på min position som parlamentariskt förtroendevald än vad ledamoten Rashid Farivar har gjort. Det är så att om Rashid Farivar deltar i debatter går det alldeles utmärkt för honom att ställa repliker till mig. Men det är också så att man väljer själv vilka man tar replik på.

Socialdemokraterna väljer också vilka de tar replik på, och de har inte valt att ta replik på dig. Faktum är att ingen valde att ta replik efter ditt anförande, kanske beroende på innehållet i ditt anförande.

Hur ska vi ställa om transportsektorn? Det är definitivt där som regeringen, som ditt parti stöder, jobbar för att sabba absolut mest. Ni tar bort stödet för bonus malus. Ni har inte heller någon plan för att bygga ut en laddinfrastruktur i hela Sverige. Ni arbetar intensivt för att hela Sverige absolut inte ska leva.

Transportbranschen var med på att ställa om till 2030. Alla transportföretag som jag pratar med har gjort enorma investeringar, eftersom de inser att man för att klara att möta konkurrenskraften inom Europa måste kunna transportera gods klimatsmart. Man kan inte längre köra med tunga, långa fossila lastbilar. Man måste ställa om. Det har hela fordonsbranschen och produktionen börjat göra.

Då inför regeringen den mest företagsfientliga politik Sverige har sett på väldigt länge. Ni slår undan benen för hela det svenska näringslivet. Alla våra företag, stora som små, vill ställa om och inser nödvändigheten av det. Då står Sverigedemokraterna där och stoppar företagen i Sverige.

Anf. 178 RASHID FARIVAR (SD) replik:

Herr talman! Jag fick inte svar på min fråga. Det är tydligt att ledamoten antingen inte förstår frågan eller bara duckar för den.

Jag har förståelse för ledamoten Linda W Snecker från Vänsterpartiet, eftersom Vänsterpartiet har sina rötter inom kommunismen. Innan 1967 hette Vänsterpartiet Kommunisterna. Med det förslag som Vänsterpartiet lägger fram skulle vi också få en statlig lösning som liknar den Mao Zedong hade för sitt stora språng. Resultatet blev svält och ekonomiskt sammanbrott i samhället.

Jag ställer min fråga en gång till. I dag är 12 procent av de 5 miljoner bilar som finns i Sverige laddbara. Hälften är laddbara plug-in-hybrider, och hälften är rena elektriska bilar. Men hur ska vi med Vänsterpartiets förslag se till att resten, de 88 procenten av flottan, blir elektrifierade? Om de inte blir elektrifierade, hur ska vi då ta hand om bränslena?

Jag frågar efter en praktisk lösning. Låt oss säga att det blir ett förbud nästa år, 2025. Vad är Vänsterpartiets lösning förutom svält och ekonomiskt sammanbrott i Sverige?

Anf. 179 LINDA W SNECKER (V) replik:

Herr talman! Man kan säga mycket om mitt partis historiska arv. Det har inte alltid varit särskilt bra, och vi har tagit ett långt steg ifrån den politik som fördes – för övrigt innan jag föddes.

Men till skillnad från Rashid Farivar står inte jag i riksdagens talarstol när vi ska debattera väg- och fordonsfrågor och pratar om massinvandring. För det, herr talman, visar exakt på vilka fula och hemska rötter som Rashid Farivars parti inte har förflyttat sig en millimeter ifrån.

Skulle vi förbjuda fossila bilar om ett år välkomnar jag verkligen det förslaget. Det finns nämligen en plan. Vi måste bygga ut laddinfrastrukturen över hela Sverige. Då är det ert ansvar som stödparti till regeringen att se till att redan nu tillsätta en nationell samordnare. Vi måste se till att fler har råd att köpa en elbil. Det är i dag en extrem lyxvara. Vi måste se till att företagare fortsätter att ställa om så att våra godstransporter, särskilt de korta, elektrifieras; lastbilarna ska helst inte köra mer än en radie på 30 mil.

Liberalerna har en dröm om elvägar. Se till att det blir verklighet! Se till att vi får elkapacitet, och bygg allt som behövs från vind- till vattenkraft! Det finns så mycket vi kan göra. Sverige är ett fruktansvärt fint och rikt land som behöver och kan ställa om. Men det enda sättet att ställa om är att göra de satsningarna tillsammans. Och som samhälle har vi råd.

Alternativet, att inte ställa om transportsektorn och låta transportsektorn ha så stora utsläpp som man har i dag, är nämligen inte det Sverige vi ska bygga.
(Applåder)

Anf. 180 ANDERS KARLSSON (C):

Herr talman! Vi vill skapa en fossilfri fordonsflotta i Sverige. Därför välkomnar jag regeringens plan för genomförande för infrastrukturen när det gäller elektrifiering med laddstolpar. Det är mycket bra och nödvändigt.

Men samma regering var väldigt snabb med att ta bort stödet för elbilar i ett, som jag ser det, för tidigt skede, innan volymen av elbilar hade kommit upp på rätt och rimliga nivåer.

Jag tycker i och för sig att man ska vara teknikneutral. Men elbilarna har många fördelar, inte bara som bilar. De skulle också kunna vara en del i en infrastruktur för ett elnät. Vi har pratat i kväll om att bilen står stilla 96 procent av tiden. Den tiden som den står stilla skulle den kunna vara ett utmärkt komplement för att stabilisera elnätet, och att undanröja hindren för att använda elbilen också till detta hade varit mer på sin plats än att ta bort stödet.

Effekten av detta blev också en inbromsning i försäljningen. Det som räddade försäljningen var egentligen företagsbilar. Företagsleasingen på marknaden gjorde att siffrorna som sagt inte blev fullt så katastrofala som de hade kunnat bli.

Herr talman! Centerpartiet vill gå ännu längre och bredare när det gäller stimulansen för att få en fossilfri fordonsflotta. Vi vill ha en konverteringsstimulans för att bygga om de fossila bilarna till att drivas med såväl el som vätgas och biogas. Därför vill jag yrka bifall till vår reservation nummer 2 under punkt 1.

Det är viktigt att vi får till den här förändringen, för miljöns skull. El är en överlägsen lösning för bilar eftersom det innebär hög effektivitet, litenhet och bra tillämpningar. Vi ska vara teknikneutrala men även titta på vad det blir för utsläpp av de olika systemen. Det finns extremt stora fördelar med just elbilsanvändning.

Vi har sett många gånger att politiska beslut påverkar vilken väg man går. Biogasen tycker jag är ett typexempel. Där har man haft konstruktioner till kommersiell försäljning – men inte någon biogas. Vi har också sett det inom området arbetsfordon, där man i princip har lagt ned produk-

tionen av biogasmotorer eftersom det inte har varit möjligt att få fram biogas i tillräcklig mängd. För tio år sedan satt jag i styrelsen för ett företag som skulle sälja sådana arbetsfordon, och det blev nedläggning. Nu har det ändå kommit tillbaka eftersom det finns mer biogas. Det är alltså viktigt att synka produktion och tillgång till el, laddstolpar och biogas och att vi tänker på helheten kring drivmedlen.

De förändringar av reduktionsplikten som regeringen fattat beslut om är i sig förödande för miljön. De har förvisso gett ett något lägre pris på bensin och diesel, men inte alls på den nivå som utlovades i valet. Det är inte nere på några 10 kronor vid pump, utan priserna på diesel är ungefär dubbelt så höga för närvarande. Förlorare på detta är företagare och privatpersoner – och inte minst miljön. Man kan känna sig lite lurad av utspelen och deras utlovade effekter.

Herr talman! Det finns också en teknisk utveckling när det gäller självkörande fordon. Här är det viktigt att fatta rätt beslut. Just nu ser vi lite för mycket av ett vänta-och-se-läge från regeringens sida. Jag vill se en mer offensiv hållning så att vi kan gå framåt och inte längre sitta på läktaren utan i stället driva på, eftersom det finns bra tekniskt kunnande i Sverige. Tiden går så väldigt snabbt nu att om vi inte tar rätt beslut blir vi omkörda av andra aktörer på marknaden.

Vinterväghållning tycker jag att vi har diskuterat färdigt här. Vi snuddade lite vid att det också gäller enskilda vägar. Det är viktigt att upprätthålla stödet för sådana och se till att det finns tillräcklig ekonomi för dem så att de kan fungera även vintertid. Hela Sverige ska fungera året om.

Anf. 181 RASHID FARIVAR (SD) replik:

Herr talman! Centerpartiet har en del bra förslag i betänkandet. Min första fråga gäller reservation 7, som handlar om en teknikneutral miljöbilsdefinition som fokuserar på fordonets utsläpp ur ett livscykelperspektiv, well-to-wheel. Det är ett väldigt intressant förslag. Inget annat parti har ett sådant förslag. Det fokuserar på alla utsläpp som bilen har under sin livscykel, från produktion till återvinning och under användning.

Jag har en beräkning här som visar att en elbil som tillverkas i dag orsakar mycket mer koldioxidutsläpp än en konventionell bil som går på biodrivmedel eller elektrobränsle. När det gäller den definitionen instämmer jag väldigt starkt med Centerpartiet och ledamoten.

Vad har Centerpartiet för ställningstagande gällande CO₂-beskattning av bilar om vi vet vilka koldioxidutsläpp och vilken miljöpåverkan de har under hela livscykeln? Hela CO₂-beskattningen baseras på fordonets utsläpp, men bara via avgasröret. I ett globalt perspektiv är ju den koldioxid som kommer från avgasröret inte viktig. Det är hela livscykelutsläppet som är viktigt.

Anf. 182 ANDERS KARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är en klok fråga. Jag är glad över att ledamoten delar vår idé i motionen. Samtidigt är en livscykelanalys av en produkt i ett så tidigt skede som elbilar lite komplex. Den batteriteknik som används i dag kommer ju inte att vara densamma som används om två eller fyra år. Det sker en väldigt snabb teknikutveckling. Det är en sak som komplicerar den här modellen.

Jag lyfte också fram i mitt anförande att man skulle kunna använda en elbil som stöd i ett elektrifieringssystem, och det gör ju att det blir en dimension till på en elbilskonstruktion. Man måste alltså ta in helheten här, men jag är helt överens med ledamoten om att man ska ha med helheten när man tänker på miljöutsläpp.

Vad gäller beskattning ska man ha en sådan som motsvarar det utsläpp produkten orsakar. Det tycker jag är självklart som lösning. Stimulanser för nya produkter ska finnas precis när man bygger upp dem, och annars ska marknaden klara av detta.

Anf. 183 RASHID FARIVAR (SD) replik:

Herr talman! I IPCC:s senaste rapport kan man läsa att de pekar väldigt tydligt på de ackumulerade CO₂-utsläppen i atmosfären. Om det är något som påverkar klimatet är det de ackumulerade CO₂-utsläppen, oavsett varifrån de kommer, om de kommer från tillverkningen av batterier, bilar eller fossila bränslen eller kanske från tillverkning av cement eller stål. Det är de ackumulerade CO₂-utsläppen som är viktiga.

Jag förstår ledamotens svar. Det var inget svar. Centerpartiet har inget svar på frågan om beskattning, men det är bra att ledamoten instämmer i att man ska beskatta de totala utsläppen.

Ledamoten nämnde i sitt anförande att det var ett felaktigt beslut att sänka reduktionsplikten så kraftigt – till 6 procent. I Riksrevisionens rapport om reduktionsplikten – på sidan 24 för att vara exakt – finns det en figur som visar varifrån den HVO som importerades till Sverige kom och vad den innehöll. Enligt denna figur kom närmare 60 procent av innehållet från animaliska slaktrester. HVO står för hydrogenated vegetable oil. När 60 procent av varan är animalisk är det fel att kalla den HVO. Man ska i stället kalla den HAO, hydrogenated animal oil.

Har ledamoten läst denna rapport? Varför tycker ledamoten att det var ett felaktigt beslut? Den reduktionsplikt som den förra regeringen införde är rent kontraproduktiv.

Anf. 184 ANDERS KARLSSON (C) replik:

Herr talman! Anledningen till att jag anser att det var ett felaktigt beslut att sänka reduktionsplikten är att det försämrade för miljön. Vi kan exempelvis titta på etanolinblandningen i bensinen, som är väsentligt mindre i dag. Av den etanol som i dag tillverkas i Sverige, på Norrköpingsfabriken, är det 5 procent som just nu används i Sverige. Resten går ut till den övriga Europamarknaden. Lönsamheten är i och för sig bra, men den kunde ha använts i Sverige.

Samtidigt har vi genom den uppskalade produktionen av etanol i Sverige en bra möjlighet i en kristid. Vi skulle i princip kunna vara självförsörjande på etanol.

När det gäller HVO ser jag egentligen inget problem med slaktresterna som sådana. Det är dock viktigt att man använder rätt begrepp. Jag delar ledamotens uppfattning att man ska använda rätt begrepp för rätt produkt.

Anf. 185 LINUS LAKSO (MP):

Herr talman! I en tid när vi skulle behöva göra allt för att minska utsläppen har vi en regering som gör tvärtom. För första gången på 20 år eller mer har vi en regering som medvetet och aktivt fattar beslut som leder

till kraftigt ökade utsläpp av klimatskadliga gaser. Transportsektorn, som står för ungefär 30 procent av utsläppen, står för en väldigt stor del av den ökning vi kommer att få se.

Regeringen har sagt att man vill jobba med elektrifiering för att minska utsläppen, men vad händer i verkligheten? Elektrifieringen bromsar in. Utbyggnadstakten när det gäller ny elproduktion minskar, enligt de prognoser som finns. Andelen elbilar i nybilsförsäljningen har minskat sedan regeringen tog bort bonusen, och utsläppen av växthusgaser ökar.

Vi kommer inte att klara Sveriges eller EU:s klimatomål till 2030. Klimatpolitiska rådet har nyligen granskat regeringens politik. Rådet, som består av några av Sveriges främsta experter, dömer ut regeringens klimatpolitik efter noter. Man menar att regeringen saknar en plan för klimatet. Professor Björn Sandén, rådets vice ordförande, säger till DN att planen inte visar hur vi når målen vare sig på kort eller på lång sikt. Åsa Persson, som är rådets ordförande, säger att rådets slutsats är att regeringens plan inte är en plan för att nå vare sig Sveriges eller EU:s åtaganden och att ansvaret för att nå målen skjuts över till nästa mandatperiod.

I rubriken på regeringens klimathandlingsplan står det att Sverige ska nå hela vägen till nettonoll. Vad finns det då för åtgärder som gör att vi når dit? Professor Björn Sandén säger att det när man tittade på detta tyvärr visade sig att de åtgärderna inte finns i planen och att man därför menar att regeringens handlingsplan är missvisande och brister i saklighet. Jag vet inte om jag har hört en så total sågning av regeringens politik på något område tidigare.

Klimatpolitiska rådet ger tolv rekommendationer till regeringen varav två är väldigt starkt kopplade till det vi debatterar i dag. De handlar om att besluta om ett åtgärds paket för transportsektorns och arbetsmaskinernas utsläpp och om att utforma en bredare och mindre sårbar elektrifieringsstrategi. Här är de ganska snälla – ett bra första steg hade varit att ha en elektrifieringsstrategi som över huvud taget fungerar och faktiskt leder till elektrifiering.

Herr talman! Ansvarslöshet är ett ord jag kommer att tänka på när jag tänker på vad regeringen gör just nu i klimatfrågan. Det handlar om total ansvarslöshet gentemot alla som drabbas av klimatförändringarnas konsekvenser här och nu men givetvis också om de än värre konsekvenser vi kommer att få se om vi inte lyckas vända utvecklingen.

I det betänkande vi debatterar i dag finns flera förslag som skulle göra skillnad för klimatet, men Tidöpartierna väljer att säga nej. Nybilsförsäljningen av fossilbilar behöver fasas ut. Det hade vi kunnat besluta i dag, men nu ökar i stället denna andel. Med tanke på att en bil i snitt körs i 19 år är det riktigt illa, och det får konsekvenser långt in i framtiden.

Om vi tittar på vårt grannland Norge ser vi att det går alldeles utmärkt. Norge är dessutom känt för att ha en väldigt bra landsbygds politik – bättre än Sveriges. Där uppgår elbilsförsäljningen snarare till 80–90 procent. Det skulle gå att ha en politik som både värnar hushållens ekonomi och gör att Sverige klarar klimatomålen, men man väljer att inte genomföra detta.

Det finns flera andra bra förslag, till exempel förslag om att underlätta för bilpooler. Enkla regelförändringar skulle kunna göra det lättare för människor som inte vill eller kan äga en bil att ändå ha tillgång till bil.

Att förbättra parkeringsnormen är ett annat förslag som skulle underlätta omställningen. I dag betalar många en onödigt hög hyra för en parkering som de kanske inte använder. Man skulle i stället kunna ha smarta mobilitetslösningar med bilpooler, som jag nämnde, cykelpooler, bra kollektivtrafik och så vidare.

Det var några viktiga exempel på saker i detta betänkande som jag hade varit glad om Sveriges riksdag hade ställt sig bakom.

Det finns väldigt många områden i detta betänkande. Vägunderhållet har nämnts; det har inte fungerat. Trafikverket har inte skött sitt uppdrag på ett bra sätt. Vi har varit kritiska till hur man hanterat järnvägen. Vi ser också brister på vägsidan, inte minst när det gäller konvertering till biogas och andra biodrivmedel. Jag kan bara beklaga det. Detta fanns faktiskt med i budgetpropositionen för 2022, men högerpartierna – inklusive Centerpartiet – såg tyvärr till att den inte gick igenom. Det hade varit ett väldigt bra komplement.

Herr talman! Vi från Miljöpartiet anser såklart att samtliga våra förslag i detta betänkande skulle behöva genomföras, men för tids vinning yrkar jag bifall endast till reservation 3.

Anf. 186 RASHID FARIVAR (SD) replik:

Herr talman! Jag har en rak fråga. I reservation 3 föreslår Miljöpartiet att försäljning av fossildrivna bilar ska förbjudas efter 2030. I förra årets betänkande var ert förslag att genom ett slutdatum för försäljning fasa ut nybilsförsäljning av fossildrivna bilar senast 2025. Varför har Miljöpartiet ändrat sig, och hur kommer det att bidra till klimatkrisen?

Under replikskiftet med min kollega Sten Bergheden ägnade ledamoten sig åt historieförfalskning gällande nedläggningen av kärnkraftverk. Låt en iranier som inte är född och uppvuxen i Sverige bjuda på en historielektion: År 1986 införde den socialdemokratiska regeringen ett förbud mot all forskning om kärnkraft. År 1990 införde samma regering en punktskatt på kärnkraft, vilket ledde till extra kostnader. År 2017 höjde den socialdemokratiska regeringen denna punktskatt med 17 procent, höjde avgiften för slutförvaring och höjde säkerhetskravet, vilket ledde till extrakostnader. Man har steg för steg hämmat lönsamheten för kärnkraft för att sedan skylla på brist på lönsamhet. Ja, om man ändrar lagstiftningen så att den hämmar en teknik blir den olönsam.

Jag hoppas att ledamoten inte ägnar sig åt historieförfalskning. Jag vill inte kalla det gröna lögner utan kallar det historieförfalskning.

Anf. 187 LINUS LAKSO (MP) replik:

Herr talman! Jag kallar ledamotens historiebeskrivning för ren historieförfalskning. Jag läste förut i debatten upp ett citat av Vattenfalls tidigare styrelseordförande där han sa att det inte fanns någon politisk påverkan utan att det var ett rent kommersiellt beslut. Det fanns till exempel stora rostskador i Ringhals 2 och så vidare. Vidare har Riksrevisionen tittat på detta och säger att det är svårt att säga hur effektskatten påverkade beslutet, och går man till dem som faktiskt tog beslutet säger de att det togs på kommersiella grunder. När beslutet togs visste man också utifrån energioverskommelsen att effektskatten skulle tas bort, men det påverkade inte beslutet. Det är alltså ganska lätt att bevisa att det ledamoten hävdar inte är sant.

Kärnkraften hade kraftiga subventioner under uppbyggnadsfasen, och det kan vara bra när det gäller ny teknik. Men sedan har man haft fortsatt kraftiga subventioner i och med att man inte har betalat sina försäkringskostnader, som vida överstiger det man betalat i effektskatt.

När man höjde avgiften för kärnavfall utgick man från en bedömning av vad det faktiskt kostar att lagra avfallet, och avgiften bedömdes ha varit för låg, vilket också var en indirekt subvention av kärnkraften.

Lägger man ihop detta är sanningen precis tvärtom, nämligen att kärnkraften har varit subventionerad på totalen. Ändå var de gamla reaktorerne inte lönsamma, och det är ju inte så konstigt. En gammal bil är uttjänt när kostnaden för reparationerna är högre än värdet, och då skrotar man den. Jag förstår inte varför man gör en så otroligt stor grej av detta.

Anf. 188 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag får påminna båda debattörerna om att ämnet för debatten är vägtrafik- och fordonsfrågor.

Anf. 189 RASHID FARIVAR (SD) replik:

Herr talman! Min fråga handlade om just vägtrafik- och fordonsfrågor. Varför har Miljöpartiet ändrat sig? Jag förstår att ledamoten vill undvika att svara och åter ägna sig åt historieförfälskning.

Missförstå mig inte. Det är inte Miljöpartiet som bär ansvaret för nedläggningen av kärnkraftverk. Det är Socialdemokraterna som bär ansvaret, för det är Socialdemokraterna som år efter år och mandatperiod efter mandatperiod har valt makten före Sveriges bästa.

Miljöpartiet har sina rötter i ett kärnkraftsmotstånd och vill inte ha ny kärnkraft i Sverige, och Miljöpartiet tog chansen att lägga ned fyra fullt fungerande kärnkraftsreaktorer.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Jag får än en gång påminna om ämnet för debatten.)

Jag ställer min fråga igen. Förra året gällde förbud från 2025. I år har ni flyttat fram det fem år. Varför? Jag ber ledamoten Linus Lakso att fokusera på min fråga som handlar om vägtrafik- och fordonsfrågor.

Anf. 190 LINUS LAKSO (MP) replik:

Herr talman! Jag börjar med att bemöta ett felaktigt påstående. Det var inte politiska beslut som ledde till nedläggning av kärnkraft utan olönsamhet.

Låt mig återgå till ämnet. Om jag inte missminner mig sätter vi inget slutdatum för försäljning av nya fossildrivna bilar men ett slutdatum för försäljning av fossila bränslen till 2030. Det är för att regeringens förda politik här och nu gör att det blir svårt att nå detta 2025 när vi i dag skriver 2024 och andelen elbilar minskar. Norge var förra året uppe i 80–90 procent, så Sverige hade kunnat nå målet om man hade haft en konsekvent politik som strävar mot detta. Det hade givetvis varit möjligt att även fasa ut fossila bränslen till 2030 om man hade börjat i tid.

Om man ska vara efterklok borde vi aldrig ha börjat använda fossila bränslen utan, som tidigare nämnts i debatten, använt el och elektrifiering redan från första början. Men tyvärr måste vi utgå från där vi är i dag, och

vi befinner oss inte på ett bra ställe. Vi har en regering som tillsammans med Sverigedemokraterna gör precis motsatsen till vad vi skulle behöva göra för klimatomställningen, vilket kommer att drabba många människor hårt både här och nu och i framtiden, och jag tycker att man behöver känna att man har ansvaret för de beslut man fattar här.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 april.)

Prot. 2023/24:95
10 april

Vägtrafik- och
fordonsfrågor

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:
EU-dokument
COM(2024) 81 Vitbok Hur hanterar vi Europas behov av digital infrastruktur?

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 9 april

2023/24:681 Stöd till civilsamhället

av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)
till statsrådet *Johan Forssell* (M)

2023/24:682 Jämställda löner

av *Sanne Lennström* (S)
till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

2023/24:683 Småskalig djurhållning för livsmedelsproduktion

av *Anders W Jonsson* (C)
till landsbygdsminister *Peter Kullgren* (KD)

2023/24:684 Studenters ekonomiska situation

av *Nadja Awad* (V)
till utbildningsminister *Mats Persson* (L)

2023/24:685 Säkerheten på Europaväg 45 mellan Vänersborg och Mellerud

av *Mats Wiking* (S)
till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 9 april

2023/24:788 Kinesisk hackerattack

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister *Tobias Billström* (M)

2023/24:789 Taiwanesiska representationskontorets arbetskraft
av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Maria Malmer Stenergård (M)

2023/24:790 Mosképlaner i Linköping

av *Jonas Andersson* (SD)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:791 Rapportering av svenska statens innehav av vapen

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:792 Åtgärder mot bindande förhandsavtal för bostadsrätter

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:793 Utredningen om kultursamverkansmodellen

av *Kristoffer Lindberg* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2023/24:794 Tågförseeningar och inställda tåg på Södra stambanan

av *Monica Haider* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 18 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 9 april

2023/24:773 Sammanslagning utan besparing på arbetsmiljöpolitiken

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 19.38.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 5 anf. 42 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 8 anf. 73 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 9 anf. 113 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 13 anf. 140 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 14 anf. 177 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

REBECCA HEINEMANN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 4 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 5 Säkerhetszoner.....	2
Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU13.....	2
Anf. 1 KATJA NYBERG (SD)	2
Anf. 2 MATTIAS VEPSÄ (S) replik	4
Anf. 3 KATJA NYBERG (SD) replik.....	5
Anf. 4 MATTIAS VEPSÄ (S) replik	5
Anf. 5 KATJA NYBERG (SD) replik.....	5
Anf. 6 RASMUS LING (MP) replik	6
Anf. 7 KATJA NYBERG (SD) replik.....	6
Anf. 8 RASMUS LING (MP) replik	6
Anf. 9 KATJA NYBERG (SD) replik.....	7
Anf. 10 MATTIAS VEPSÄ (S).....	7
Anf. 11 LOUISE MEIJER (M) replik	10
Anf. 12 MATTIAS VEPSÄ (S) replik	11
Anf. 13 LOUISE MEIJER (M) replik	11
Anf. 14 MATTIAS VEPSÄ (S) replik	12
Anf. 15 LOUISE MEIJER (M).....	13
Anf. 16 GUDRUN NORDBORG (V) replik.....	15
Anf. 17 LOUISE MEIJER (M) replik	15
Anf. 18 GUDRUN NORDBORG (V) replik.....	16
Anf. 19 LOUISE MEIJER (M) replik	16
Anf. 20 RASMUS LING (MP) replik	17
Anf. 21 LOUISE MEIJER (M) replik	17
Anf. 22 RASMUS LING (MP) replik	17
Anf. 23 LOUISE MEIJER (M) replik	18
Anf. 24 ULRIKA LILJEBERG (C) replik	18
Anf. 25 LOUISE MEIJER (M) replik	19
Anf. 26 ULRIKA LILJEBERG (C) replik	19
Anf. 27 LOUISE MEIJER (M) replik	19
Anf. 28 MATTIAS VEPSÄ (S) replik	20
Anf. 29 LOUISE MEIJER (M) replik	20
Anf. 30 MATTIAS VEPSÄ (S) replik	21
Anf. 31 LOUISE MEIJER (M) replik	21
Anf. 32 GUDRUN NORDBORG (V).....	22
Anf. 33 TORSTEN ELOFSSON (KD)	24
Anf. 34 RASMUS LING (MP) replik	26
Anf. 35 TORSTEN ELOFSSON (KD) replik	27
Anf. 36 RASMUS LING (MP) replik	27
Anf. 37 TORSTEN ELOFSSON (KD) replik	28
Anf. 38 GUDRUN NORDBORG (V) replik.....	28
Anf. 39 TORSTEN ELOFSSON (KD) replik	28
Anf. 40 GUDRUN NORDBORG (V) replik.....	29
Anf. 41 TORSTEN ELOFSSON (KD) replik	29

Anf. 42	ULRIKA LILJEBERG (C)	30
Anf. 43	MARTIN MELIN (L)	32
Anf. 44	RASMUS LING (MP) replik	34
Anf. 45	MARTIN MELIN (L) replik	35
Anf. 46	RASMUS LING (MP) replik	35
Anf. 47	MARTIN MELIN (L) replik	36
Anf. 48	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	36
Anf. 49	MARTIN MELIN (L) replik	36
Anf. 50	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	37
Anf. 51	MARTIN MELIN (L) replik	37
Anf. 52	ULRIKA LILJEBERG (C) replik	38
Anf. 53	MARTIN MELIN (L) replik	38
Anf. 54	ULRIKA LILJEBERG (C) replik	38
Anf. 55	MARTIN MELIN (L) replik	39
Anf. 56	MATTIAS VEPSÄ (S) replik	39
Anf. 57	MARTIN MELIN (L) replik	40
Anf. 58	MATTIAS VEPSÄ (S) replik	40
Anf. 59	MARTIN MELIN (L) replik	41
Anf. 60	RASMUS LING (MP)	41
Anf. 61	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	43
	(Beslut fattades under § 12.)	45
§ 6	Riksrevisionens rapport om Riksbankens tillgångsköp	45
	Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU16	45
	(Beslut fattades under § 12.)	45
§ 7	Mervärdesskatt	45
	Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU14	45
Anf. 62	IDA EKEROTH CLAUSSEN (S)	45
Anf. 63	PER SÖDERLUND (SD)	47
Anf. 64	MARIE NICHOLSON (M)	48
Anf. 65	VASILIKI TSOUPAKI (V)	50
Anf. 66	CECILIA ENGSTRÖM (KD)	51
Anf. 67	VASILIKI TSOUPAKI (V) replik	53
Anf. 68	HELENA LINDAHL (C)	53
Anf. 69	PATRIK KARLSON (L)	55
	(Beslut fattades under § 12.)	57
§ 8	Regelförenklaring för företag	57
	Näringsutskottets betänkande 2023/24:NU10	57
Anf. 70	ANNA AF SILLÉN (M)	57
Anf. 71	ELIN SÖDERBERG (MP) replik	59
Anf. 72	ANNA AF SILLÉN (M) replik	59
Anf. 73	ELIN SÖDERBERG (MP) replik	60
Anf. 74	ANNA AF SILLÉN (M) replik	60
Anf. 75	ELISABETH THAND RINGQVIST (C) replik	61
Anf. 76	ANNA AF SILLÉN (M) replik	61
Anf. 77	ELISABETH THAND RINGQVIST (C) replik	61
Anf. 78	ANNA AF SILLÉN (M) replik	62
Anf. 79	TOBIAS ANDERSSON (SD)	62
Anf. 80	DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S) replik	64
Anf. 81	TOBIAS ANDERSSON (SD) replik	64

Anf. 82 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	
replik.....	65
Anf. 83 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik.....	65
Anf. 84 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	66
Anf. 85 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik.....	66
Anf. 86 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	67
Anf. 87 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik.....	67
Anf. 88 LILI ANDRÉ (KD)	68
Anf. 89 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	70
Anf. 90 LOUISE EKLUND (L)	71
Anf. 91 ELISABETH THAND RINGQVIST (C).....	72
Anf. 92 ELIN SÖDERBERG (MP).....	73
Anf. 93 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik.....	74
Anf. 94 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	75
Anf. 95 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik.....	75
Anf. 96 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	76
Anf. 97 LINDA W SNECKER (V)	77
(Beslut fattades under § 12.).....	77
§ 9 Näringspolitik.....	77
Näringsutskottets betänkande 2023/24:NU11	77
Anf. 98 KJELL JANSSON (M)	77
Anf. 99 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	
replik.....	80
Anf. 100 KJELL JANSSON (M) replik	80
Anf. 101 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	
replik.....	81
Anf. 102 KJELL JANSSON (M) replik	81
Anf. 103 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	81
Anf. 104 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	
replik.....	84
Anf. 105 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik.....	84
Anf. 106 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	
replik.....	84
Anf. 107 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik.....	85
Anf. 108 LILI ANDRÉ (KD)	86
Anf. 109 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	87
Anf. 110 LILI ANDRÉ (KD) replik.....	88
Anf. 111 ELIN SÖDERBERG (MP) replik	88
Anf. 112 LILI ANDRÉ (KD) replik.....	89
Anf. 113 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	89
Anf. 114 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik.....	92
Anf. 115 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	
replik.....	92
Anf. 116 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik.....	93
Anf. 117 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	
replik.....	94
Anf. 118 LOUISE EKLUND (L)	94
Anf. 119 ELISABETH THAND RINGQVIST (C).....	96
Anf. 120 ELIN SÖDERBERG (MP).....	98
Anf. 121 KJELL JANSSON (M) replik	99
Anf. 122 TREDJE VICE TALMANNEN	100

Anf. 123	ELIN SÖDERBERG (MP) replik	100
Anf. 124	KJELL JANSSON (M) replik	100
Anf. 125	ELIN SÖDERBERG (MP) replik	100
Anf. 126	LINDA W SNECKER (V).....	101
	(Beslut fattades under § 12.)	101
§ 10	Cykelfrågor	102
	Trafikutskottets betänkande 2023/24:TU12	102
Anf. 127	OSKAR SVÄRD (M)	102
	(forts. § 13).....	103
	Ajournering.....	103
	Återupptaget sammanträde.....	103
§ 11	Beslut om ärenden som slutdebatterats den 4 april.....	104
	SkU15 Skatteförfarande och folkbokföring	104
	CU15 Planering och byggande.....	105
	CU19 Information om bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp vid marknadsföring av nya personbilar	106
§ 12	Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	106
	JuU13 Säkerhetszoner	106
	FiU16 Riksrevisionens rapport om Riksbankens tillgångsköp	107
	SkU14 Mervärdesskatt	107
	NU10 Regelförenkling för företag	108
	NU11 Näringspolitik.....	110
§ 13	(forts. från § 10) Cykelfrågor (forts. TU12).....	112
Anf. 128	INGA-LILL SJÖBLOM (S) replik	112
Anf. 129	OSKAR SVÄRD (M) replik	112
Anf. 130	INGA-LILL SJÖBLOM (S) replik	112
Anf. 131	OSKAR SVÄRD (M) replik	112
Anf. 132	LINUS LAKSO (MP) replik.....	113
Anf. 133	OSKAR SVÄRD (M) replik	113
Anf. 134	LINUS LAKSO (MP) replik.....	113
Anf. 135	OSKAR SVÄRD (M) replik.....	113
Anf. 136	INGA-LILL SJÖBLOM (S).....	114
Anf. 137	MAGNUS OSCARSSON (KD)	115
Anf. 138	PATRIK JÖNSSON (SD).....	116
Anf. 139	HELENA GELLERMAN (L)	119
Anf. 140	EMELIE NYMAN (C).....	120
Anf. 141	LINUS LAKSO (MP)	122
	(Beslut skulle fattas den 11 april.).....	123
§ 14	Vägtrafik- och fordonsfrågor	124
	Trafikutskottets betänkande 2023/24:TU13	124
Anf. 142	STEN BERGHEDEN (M)	124
Anf. 143	CARINA ÖDEBRINK (S) replik.....	127
Anf. 144	STEN BERGHEDEN (M) replik	127
Anf. 145	CARINA ÖDEBRINK (S) replik.....	127
Anf. 146	STEN BERGHEDEN (M) replik	128
Anf. 147	LINUS LAKSO (MP) replik.....	128
Anf. 148	STEN BERGHEDEN (M) replik	129
Anf. 149	LINUS LAKSO (MP) replik.....	129

Anf. 150	STEN BERGHEDEN (M) replik	129
Anf. 151	ANDERS KARLSSON (C) replik	130
Anf. 152	STEN BERGHEDEN (M) replik	130
Anf. 153	ANDERS KARLSSON (C) replik	131
Anf. 154	STEN BERGHEDEN (M) replik	131
Anf. 155	CARINA ÖDEBRINK (S)	131
Anf. 156	RASHID FARIVAR (SD) replik.....	133
Anf. 157	CARINA ÖDEBRINK (S) replik.....	133
Anf. 158	RASHID FARIVAR (SD) replik.....	134
Anf. 159	CARINA ÖDEBRINK (S) replik.....	134
Anf. 160	MAGNUS OSCARSSON (KD).....	135
Anf. 161	CARINA ÖDEBRINK (S) replik.....	136
Anf. 162	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	136
Anf. 163	CARINA ÖDEBRINK (S) replik.....	136
Anf. 164	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	137
Anf. 165	LINUS LAKSO (MP) replik	137
Anf. 166	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	138
Anf. 167	LINUS LAKSO (MP) replik	138
Anf. 168	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	139
Anf. 169	RASHID FARIVAR (SD).....	139
Anf. 170	HELENA GELLERMAN (L)	142
Anf. 171	CARINA ÖDEBRINK (S) replik.....	144
Anf. 172	HELENA GELLERMAN (L) replik	144
Anf. 173	CARINA ÖDEBRINK (S) replik.....	145
Anf. 174	HELENA GELLERMAN (L) replik	145
Anf. 175	LINDA W SNECKER (V)	146
Anf. 176	RASHID FARIVAR (SD) replik.....	147
Anf. 177	LINDA W SNECKER (V) replik.....	148
Anf. 178	RASHID FARIVAR (SD) replik.....	148
Anf. 179	LINDA W SNECKER (V) replik.....	148
Anf. 180	ANDERS KARLSSON (C).....	149
Anf. 181	RASHID FARIVAR (SD) replik.....	150
Anf. 182	ANDERS KARLSSON (C) replik	150
Anf. 183	RASHID FARIVAR (SD) replik.....	151
Anf. 184	ANDERS KARLSSON (C) replik	151
Anf. 185	LINUS LAKSO (MP)	151
Anf. 186	RASHID FARIVAR (SD) replik.....	153
Anf. 187	LINUS LAKSO (MP) replik	153
Anf. 188	FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	154
Anf. 189	RASHID FARIVAR (SD) replik.....	154
Anf. 190	LINUS LAKSO (MP) replik	154
	(Beslut skulle fattas den 11 april.)	155
§ 15	Bordläggning.....	155
§ 16	Anmälan om interpellationer.....	155
§ 17	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	155
§ 18	Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	156
§ 19	Kammaren åtskildes kl. 19.38.....	156